

DE WARE CHRISTEN

of

OPRECHT GELOVIGE

**hebbend deel aan God in Christus, in tegenstelling van een geveinsde en
huichelaar,
of een natuurlijk onbekeerd mens.**

**Beide voorgesteld in hun karakters en merktekenen
zoals zij zich opdoen in haar begin, voortgang en einde.**

**Begrepen in tien uitgelezen leerredenen
van de Godvruchtige, geleerde en nu zalige**

**Toegevoegd:
1 Oefening
2 preken**

WILHELMUS á BRAKEL

In zijn leven vermaard leraar in de gemeente te Rotterdam

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2017**

Bij de eerste uitgave:

VOLGENS KERKORDE DEZER LANDEN

*Zie hier 't groot onderscheid van een gelovig mens;
En die geveinsd'lijk niet kreeg, 't geen hij verwachtte.
Maar die de Heere vreest en steeds Zijn Woord betrachtte,
Heeft God Zelf tot zijn Deel en alles naar zijn wens.
Zodat hem nevens God, op aarde niets kan lusten;
De hemel is 't daar hij altoos in God kan rusten.*

INHOUD

Voorrede en toe-eigening aan de bloeiende gemeente van Rotterdam

Eerste predikatie over de Evangelische profeet Jesaja, hoofdstuk 28:16

Tweede predikatie over Psalm 45:8

Derde predikatie (gedaan na 't houden van het heilig avondmaal) uit Efeze 4:30

Vierde predikatie, over Job 8:13

Vijfde predikatie, over Job 35:10

Zesde predikatie, over 1 Korinthe 8:1

Zevende predikatie over Efeze 2:4, 5

Achtste predikatie, over Hebréeën 2:1

Negende predikatie, over 1 Korinthe 15:2

Tiende predikatie; de parabel of gelijkenis van de tien maagden, uit Mattheüs 25:1-14

Stichtelijke oefening door de zalige auteur,
gedaan in 's Gravenhage onder bijzondere vrienden.

Toegevoegd:

Verberging van Gods Aangezicht voor den Huize Jacobs

"Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jacobs, en ik zal Hem verwachten." Jesaja 8: 17

Voorrede en toe-eigening aan de bloeiende gemeente van Rotterdam

Genade en vrede zij over u vermenigvuldigd!

Waarde en lieve vrienden,

Het zijn nadrukkelijke woorden, die wij vinden, Zach. 1:5: *Uw vaders, waar zijn die? En de profeten, zullen zij in eeuwigheid leven?* Deze woorden Gods, gericht tot de Joden door de profeet, zijn ook toepasselijk op ons, en dienen van allen wel opgemerkt te worden, dat onze vaders, die wij gezien en gehoord hebben, niet meer zijn op aarde, maar zijn dood en weg, volgens Job 14:10: *Maar een man sterft, als hij verzwakt is, en de mens geeft de geest, waar is hij dan?*

Uw profeten zullen die altoos leven? Nee; deze vraag sluit in een ontkenning, alzo de profeten van te sterven niet uitgesloten zijn. Hoewel zij van veel gebruik zijn, nochtans wordt hun leven van de dood niet verschoond; zij dienen hun geslacht, door de wil van God, en dan ontslapen zij, en worden vergaderd bij hun vaders en zien de verderfenis. (Hand. 13:36)

Door *profeten* verstaan wij niet alleen die toekomstige dingen voorspeld hebben, maar zijn ook geautoriseerde leraren van het volk. Dus worden de dienaars van het evangelie geacht en aangezien als profeten, waarvan wij zien en lezen kunnen: 1 Sam. 9:9. Jes. 1:19; Jer. 1:3, Hand. 13:12; 1 Kor. 12:28. Toch, God zet hun palen, die ze niet kunnen overtreden. Zelfs zij die anderen leren, en bekeren de rechtvaardigen, moeten sterven, en spreken niet meer. Hoewel zij dood zijnde, in enig opzicht *nog spreken nadat ze gestorven zijn*, zoals er staat van Abel (Hebr. 11.)

Maar zo u vraagt: waarom moeten de profeten sterven, daar hun verblijf hier zo wenselijk en begeerlijk is, en hun leven zo nuttig en profijtelijk kan zijn? Ik zal in 't kort antwoorden:

1. Profeten moeten sterven, *volgens de Goddelijke instelling*, Hebr. 9:27: *het is de mens eens gezet te sterven*. En dit besluit raakt alle mensen, uitgenomen Henoeh, die van de gewone massa door God werd weggenomen; en Elia, die naar de hemel voer in een wervelwind met een vurige wagen. Ook zal het laatste geslacht, hetwelk levend gevonden wordt wanneer onze gezegende en verheerlijkte Heere Jezus ten oordeel komt, niet sterven, maar veranderd worden. Anderen moeten, zo ook de profeten, sterven en in het stof des doods gelegd worden; en zij zien de verderfenis, omdat de Schrift niet kan vernietigd worden, maar zowel als de Raad des Heeren moet bestaan.
2. Profeten moeten sterven, *omdat zij niet zonder zonden zijn*. Deze schijnende lichten hebben ook hun vlekken, en de beste van hen, hoewel vrij van grote overtredingen, moeten belijden dat het willen van goed te doen wel bij hen is, maar dat het kwade hun nabij is, Rom. 7. En hoewel Christus de kracht en prikkel van hun zonden heeft weggenomen, en die vergeven door zijn bloed, nochtans doet Hij

niet geheel de overblijfselen der zonden van hen weg, terwijl zij in de wereld zijn, noch verschoont hen van hun bed voor een tijd in het stof te maken.

3. Profeten moeten sterven, *opdat ze Christus, hun Hoofd, mogen gelijkvormig zijn.* De Opperste Herder stierf, de Heere des levens en der heerlijkheid is gestorven, maar zag geen verderfenis. Maar zijn dienaren moeten hier hun Meester gelijk zijn, dat ze ook keren tot stof.
4. Profeten moeten sterven, *opdat zij mogen bevrijd worden van de zonden.* Zij prediken en bidden tegen de zonden, en doden die in zichzelf, en vermanen anderen die ten onder te brengen, opdat ze daarvan geheel mogen bevrijd zijn. Zij moeten sterven; hun aarden vat moet door breken gereinigd worden.
5. Profeten moeten sterven, *opdat hun lijden een einde mag nemen,* en zij ontheven worden van die hen haten en smalen, dat geen vervolgershand hen aangrijpt, en zij niet meer horen de stem hunner verdrukkers. Zij vinden, terwijl zij leven, zulke slechte ontmoetingen als hun grote Heere, die genaamd werd *bedrieger, duivel* en *Beëlzebub*. Maar de dood komt, en zij horen niet meer die scherpe woorden van hun lasteraarstongen, die als zwaarden door vel en vlees snijden, waarvan de dood hen bevrijdt.
6. Profeten moeten sterven, *opdat ze mogen rusten van hun arbeid.* Hun leven is arbeidzaam, terwijl zij studeren als de Prediker, die zocht uit te vinden aangename woorden, hfdst. 12:10. Zij arbeiden in 't prediken, in gebeden met en voor hun volk, en in 't bezoeken van hun kudde. En als 't een werk over is, 't andere begint weer. Maar God wil hen eens door de bode des doods uit zijn werkhuis roepen in zijn zalige rust, om bij Hem te zijn.
7. Profeten moeten sterven, *opdat zij bekomen het loon van hun arbeid.* Niet naar verdiensten, maar door de rijkdom van Gods vrije genade in Christus Jezus. Zij hebben de belofte van een groot en heerlijk loon, dat ze zullen blinken als de sterren voor eeuwig; en als de grote Herder verschijnen zal, zij dan ontvangen zullen de kroon des levens. Dus moeten zij sterven, opdat deze kroon op hun hoofd mag gezet worden, die, om hier gezien te worden, veel te heerlijk is.

Dierbare Christenen! Zo zien wij verscheiden redenen, waarom onze vaders vertrekken, zodat onze profeten niet meer op aarde zijn. Ik denk dat u, die dit leest, van deze waarheid gevoelig geraakt en overtuigd bent, door het smartelijk verlies van uw dierbare en beminde vader, **Wilhelmus à Brakel**. Uw profeet is dood en weg. Tot uw groot verlies niet alleen, maar ook tot schade en nadeel van ons land, de algemene kerk, uw stad en gemeente. De dood van iemand die God vreesde, ofschoon 't maar een gebroken riet of glimmende vlaswiek was, is een algemeen verlies; veel meer dan moet de dood zijn van een uitstekend profeet, die door Gods bestelling uw gezelschap werd onttrokken, verdwenen uit uw gezicht, zodat u, noch enig inwoner der wereld, hem hier niet meer komt te aanschouwen. Hij is niet tot een andere kandelaar, of vergadering overgegaan; maar van de aarde naar de hemel; alleen zijn vlees blijft nog onder u.

Hoewel uw gewenste herder was een heilig man, waarvan u met mij bent overtuigd, ja zijn getuige weet ik, is in de hoogte; nochtans hij was niet zonder zonden en gebreken,

en daarom heeft de dood op hem gepast, en is hij gestorven, opdat hij zijn Heere en Meester, die hij getrouw diende, mocht gelijk zijn, en vrijgemaakt van zonden, tegen welke hij met ernst predikte, en ijverig gebeden en gestreden heeft, tot hij die te boven kwam.

Uw vader Brakel is ook gestorven, opdat hij mocht bevrijd worden van lijden, en geen hoon of smaad meer mocht zien en horen. Zijn ziel is boven beschuldigingen en hatelijke woorden bij God; daar alleen is de nauwste overeenkomst van liefde. Uw profeet is dood, en rust van zijn arbeidzame studie, prediken, catechiseren, schrijven, bidden en u te bezoeken, nu hij al is ingegaan in de vreugde zijns Heeren.

Hij heeft zijn levensdagen doorgebracht met veel arbeid in 't werk des Heeren. Gij moet getuigen dat hij geen slap, maar ernstig leraar was in zijn bediening, die zichzelf niet spaarde noch verschoonde om voor u voordelig te zijn. Hier was hij geplant in de bloeiende gemeente van Rotterdam, en u weet, hij, besloeg de aarde niet tevergeefs; en hebbende zo arbeidzaam geweest, heeft God hem geroepen, om te ontvangen het loon van zijn werk.

Uw profeet W. à Brakel is dood, en ik moest mijn penning ook in uw schatkist werpen, tot ere van zijn gedachtenis, schoon de eerwaarde Godgeleerden A. Hellenbroek en D. le Roy in hun lijkpredikaties hem naar 't leven afgeschilderd hebben. Ik zal geen een woord daarvan ontlenen, maar laat deze kopie het origineel volgen, om hem bij deze goede gelegenheid niet te vergeten, zijnde in zijn tijd en fleur geweest een, groene olijfboom in Gods huis, die heerlijk bloeide in grote deugden en genade, bekwaam om in uw vergaderplaatsen in en uit te gaan, voor de ogen van Gods volk, over welke de Heere van de geesten aller vlees, door de Heilige Geest hem had gezalfd, en tot een opziener gesteld.

Hij was een, schijnend licht, brandende in ijver, en lichtende u voor in heiligheid, gelijk Jójada, die had goed gedaan in Israël voor God en zijn huis, zijn kerk en volk; hij was matig, rechtvaardig en Godzalig, terwijl hij alle goddeloosheid en wereldse begeerlijkheid verzakende, uitblonk in kennis, geloof, ijver en Godzaligheid zoals aan hen, die de eer en 't geluk hadden met hem om te gaan, genoegzaam gebleken is, terwijl hij met zijn huis de Heere diende, en in zijn openbare bediening steeds zijn hart en tong vond aangeraakt met een kool van Gods altaar, predikende met veel beweging, ernst, kracht en overreding, tot Godzaligheid.

Dus doende bracht vader Brakel zijn meeste tijd door in studeren, prediken, bidden en bezoeken van de gemeente, bijzonder de Godvruchtigen; zodat uw dode profeet het karakter heeft, dat hij diende en eerde de gehele kerk van de Christelijke religie, dat nu moet dienen en terugkeren tot ere van onze God de Vader, Zoon en Heilige Geest, van welke Vader der lichten alle goede giften en volmaakte gaven op zijn kinderen rijk neerdalen. Laat dan God zijn verheerlijkt, gedankt en geprezen voor zulke gaven en genaden, die Jehovah in meer dan één leraar gelegd heeft, en door verscheidene van zijn gezanten nu nog dagelijks meedeelt, zoveel genademiddelen, terwijl zij schijnen met een geleend licht, van Hem die een Licht is, en in wie gans geen duisternis is, beschenen zijnde van de Zon der Gerechtigheid, en van de Goddelijke Geest, zodat ik zeggen mag dat geen groter noch schoner licht ooit een kerk op aarde heeft beschenen, als de gemeente van Rotterdam, die lang jaren en nu nog met open oren hoort wat de Geest tot de gemeente zegt.

Immers Gods volk was zeer geliefd, en had een grote plaats in de harten en liefde van die gewenste mannen J. Doesburg en W. à Brakel, die als vaders en profeten lang jaren met hun gehele hart voor u hebben gestudeerd, gepredikt, gebeden en geschreven. De zonden, die zij in u zagen, hebben zij beweend, uw genaden aangemoedigd, en in uw verdrukking, ziekte en smart hebt u gehad hun helpende handen en biddende harten, zij die elkaar gevolgd zijn, waren uw herders en wachters als een vader en man voor u, dies zij verhuizende, hebt u verloren, en stof gehad om te wenen. Maar zijn uw profeten dood, het woord dat zij spraken leeft nog, en wil u bijblijven. De dreigementen, die zij deden tegen hardnekkige zondaren, leven nog, en zullen, die in hun zonden blijven, overkomen. De aanmoedigende, troostrijke woorden, die zij tot de Godzaligen spraken, die leven nog, zowel als het eeuwige Evangelie, en beloften die, u geschonken zijnde, God in zijn tijd zal waar maken, zoals zij u gezegd hebben, zodat er niet een woord zal feilen noch ter aarde vallen.

Mijn lieve vrienden, die deze predikatiën voorheen mocht gehoord hebben, draagt zorg dat u die niet met vader W. à Brakel draagt in zijn graf, maar brengt die elkaar in gedachte, met al wat ooit uw dode profeet tot u gezegd heeft, opdat niet zijn stof, en dat van andere Godvruchtige heilige en ijverige dienaren, tegen u opsta in de dag des oordeels. O! wat grote rekenschap zal Rotterdam moeten geven aan de grote en heilige God, voor het overvloedig hemels manna hier geregend, door de lippen van verscheidene uitstekende, vrome en wijze leraren, die u nog zo rijkelijk de genademiddelen toedelen, en die u nog mag genieten, en langer zult behouden, tenzij u door uw onvruchtbaarheid de Heere mocht verbitteren, en reden geven om uw Gosen, waar nu het licht van het evangelie zo helder brandt, te veranderen in een land van donkerheid en een schaduw des doods.

Laat uw leven door genade ernstig vertonen die onderwijzing die u gehoord hebt, en beantwoorden de vermaningen en goede raad van de kostelijke middelen der genade, waaronder u geleefd hebt, opdat de God des vredes met u mag zijn, en u eeuwig gelukkig zijn mag in de vruchten van de zalige heerlijkheid. Maar die in hun zonden voortgaan, en in hun onwetendheid, wereldsgezindheid en onbekeerlijke staat blijven, zullen te kort komen de geestelijke religie en ernstige Godzaligheid, niettegenstaande de uitnemende voorraad die u gehad hebt voor uw zielen, de tijd uws levens, zodat u het dan na uw dood bevinden zult, verdraaglijker te zijn voor Sodom en Gomorra in de dag des oordeels als voor u, die veel gegeven zijnde, ook veel van u zal geëist worden. En gij Kapèrnaüm, dat tot de hemel verhoogd zijt, zult tot in de hel neerstorten. Heden, terwijl gij deze stem hoort, zo verhardt uw harten niet, Psalm 95. Nu is het de aangename tijd en dag der zaligheid, waarin gij u moet bekeren, anders zal de Heere komen, en zijn kandelaar van deze plaats wegnemen, Openb. 2. God heeft u gekend uit alle geslachten der aarde, daarom wil Hij bezoeking doen over uw ongerechtigheden, zo u niet wijzer en beter wordt.

Maar u, die de Heere vreest, en oprecht goed gebruik gemaakt hebt onder de heilige arbeid van uw overledene profeten, bent gesterkt en getroost in de zegen, die God door hen u heeft toegevoegd. 't Is waar, uw profeten en geestelijke vaders zijn dood, ik meen Doesburg en Brakel, maar God uw Hemelse Vader leeft, en zijn genadeverbond in Christus leeft, en is bevestigd, in alles vast en zeker. God wil u voorzien van andere kristallijnen stromen, of ook onmiddellijk verkwikken uit Hem zelf, als de Fontein der genade en bron van zegeningen, wiens goedertierenheid is beter dan het leven, Ps. 63.

Ondertussen acht u gelukkig, dat u nog zoveel helden Davids behoudt, die ervaren zijn om te strijden de oorlogen des Heeren; welker getrouwe dienstknechten voorbeeldig leven u ook moet aansporen tot matigheid, gerechtigheid, zachtmoedigheid, ijver, Godzaligheid, reinheid, liefde, geloof en hemelsgezindheid, opdat u eens met hen mag rekenschap geven met blijdschap, en mag u in de groten dag staan met uw leraren, die uw vaders en profeten zijn geweest, en nog zijn, aan de rechterhand van onze Verlosser, God bovenal gezegend voor eeuwig; en laat al het volk hierop met mij zeggen: *Amen*.

Wat nu de volgende **10 kostelijke Leerredenen**, over zoveel schone zinrijke teksten aangaan, zal ik niet veel behoeven te zeggen tot aanprijzing, alzo die nevens de titel zichzelf genoeg aanbevelen. Immers de boeken die de naam van W. à Brakel op 't voorhoofd dragen, behoeven niet door een opgepronkte voorrede en lofdichten geprezen en hoog verheven te worden, veel minder aan de grote en rijke lieden in de wereld gededuceerd en opgedragen te zijn, gelijk men veelszins ziet voor zulke, die het meer als dit nodig hebben. Twijfel niet, of velen zullen nog gedenken, zo niet de zaken, tenminste de teksten die zij hoorden verhandelen van hun overledenen leraar. Waren die in zijn leven door hem zelf uitgegeven, het zou mogelijk breder en beter zijn naar veler gedachten; maar voor mij is het zo goed en volmaakt, als ik het zou begeren; wensende dat de lezer zoveel vreugd en stichting mag hebben als de schrijvers, die dit nodig en nuttig werk, met zegen en verkwikking voor hen gebruikt hebbende, het weer u overleveren, zoals zij het ontvangen hebben; wensende dat de Heere God onze geringe arbeid zal achtervolgen met zijn genadige zegen, opdat dit boek, zowel als zijn vorige, mag dienstig zijn tot winning en opbouw van vele zielen; ik durf voor dit kleine boek geen grotere voorrede maken, maar zal die besluiten, met de wens van Paulus, Hebr. 13:20, 21: *De God nu des vredes, die de grote Herder der schapen, door het bloed des eeuwigen testaments, uit de doden heeft teruggebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus; Die volmake u in alle goede werk; opdat gij zijn wil mag doen: werkende in u hetgeen voor Hem welbehaaglijk is, door Jezus Christus; Dewelke zij de heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.*

Eerste preek over de Evangelische profeet Jesaja 28:6

"Wie gelooft, die zal niet haasten." Jesaja 28:6

De Heere God aan zijn kerk verkondigende, dat Hij in Sion een grondsteen legt, een beproefde steen, een kostelijke hoeksteen, die wel vast gegrondvest is, doet zulks opdat Hij geloof verwekke en vermeerdere in 't hart van een iegelijk. Zijn er, die tot die tijd toe met de dood een verbond maakten, en een voorzichtig verdrag met de hel hebben gehad, door de leugen zich tot een toevlucht te stellen, en onder de valsheid zich te verbergen, door het aankondigen van zijn beloften overtuigt de Heere hen van goddeloze dwaasheid, die hen eens bedriegen zal; omdat Hij, die de raadslag der volkeren tot ijdelheid maakt, zegt, Ps. 2:1: *Waarom woeden de heidenen, en bedenken de volkeren ijdelheid? De koningen der aarde stellen zich op; en de vorsten beraadslagen samen tegen de Heere en zijn Gezalfde, zeggende: laat ons hun banden verscheuren, en hun touwen van ons werpen. Die in de hemel woont zal lachen, de Heere zal ze bespotten. Dan zal Hij spreken in zijn toorn, en in zijn grimmigheid zal Hij ze verschrikken. Ik toch heb mijn Koning gezalfd.*

Er was dan een uitnemende Grondsteen, Jezus Christus, Die hun te sterk en geweldig zou wezen, aan Wie zij ten erve waren gevallen. Hij biedt meteen hun een middel tot behoud aan, als zij slechts hun slechtheden verlatende, zich tot Hem keren, om als levende stenen op dat geestelijk fundament gebouwd te worden.

Ook ten aanzien van Gods kinderen, hun geloof is 't, hetgeen opgewekt en door de belofte versterkt moet worden; want schoon 't geloof in hen reeds geworteld is, het wordt nochtans op dusdanige wijze opgebouwd en versterkt. Maar ofschoon nu het einde der beloften vanzelf geloof komt verwekken en bevestigen, niet zonder des Heeren Geest, nochtans zal het een tegenovergestelde uitslag nemen, want de begeerte van Gods kinderen zeer sterk naar Jezus en Zijn verworven heil zijnde, zo pijnigt de uitgestelde hoop het hart, en maakt dat men zich haast, en verdrietig wordt over des Heeren handeling, de Heilige Israëls als een perk stellende. God die alles bekend is, heeft ook deze voorzorg gedragen, niet alleen als Hij leert dat des Heeren lankmoedigheid voor zaligheid moet geacht worden, 2 Pet. 3:13; maar ook als Hij ons verkondigt dat, *hij die gelooft niet zal haasten.*

Nadat de Heere der goddelozen valse grond (vs. 15) had ontdekt, zo stelt Hij (vs. 16) een uitnemender fundament voor, gelijk Hij in onze tekst het gebruik en einde van 't een en 't ander aanwijst, zeggende: *dat hij die gelooft, enz.*

De woorden vertonen ons der gelovigen gedrag, na de gedane beloften Gods, of het gebruik dat de gelovigen zouden maken van des Heeren woorden, als Hij tot der goddelozen overtuiging en tot der vromen troost, hen had verkondigd, Jezus als de Grondsteen der kerk in Sion.

Ik weet (zegt God) dat aan elk uwer die gelooft mijn toezegging is, als ik u verkondigde dat Ik binnenkort Jezus zou doen komen in het vlees, als Sions hoeksteen;

uw verlangen is zeer groot, dat Hij toch mocht geopenbaard worden om de ongerechtigheid uit Jakob weg te nemen; wees echter niet te haastig, opdat gij niet schijnt beschaamd te zijn geworden immers die mijn wonder gelooft, zal de tijd en de wijze aan Mij laten, wetende dat Ik niet liegen zal.

Twee zaken staan hier te verhandelen.

1. Het subject onzer verhandeling, of de personen aan wie iets wordt gegeven. *Wie gelooft.*
2. 't Geen van hem wordt gezegd: *hij zal niet haasten.*

1. *Wie gelooft.* Hier wordt ons als met de vinger op de gelovigen gewezen, die in zichzelf zeldzaam zijn, en geen van die wordt overgeslagen; schoon het nu wat zeldzaams is een recht gelovige te vinden, zo mag echter niemand zich hier buiten stellen, alsof dit woord hem niet raakte. Elk die geloofde had zich dit aan te trekken. Ergo [derhalve] is het nodig aandachtig acht te geven op 't geen gezegd wordt, en wie hier de gelovigen zijn. Het is licht te zien, dat hier van geen historisch geloof wordt gewaagd, schoon het niet geheel uitgesloten, maar veeleer ingesloten is. Veelmin wordt hier op tijdgelovigen gezien, die op 't einde beschaamd uitkomen. Hier wordt gehandeld van een iegelijk dergenen die in Christus geloven tot zaligheid; want het wordt zo genomen van Paulus, Rom. 9:33 en 1 Petrus 2:8. Welker verklaring wij moeten volgen en laten voorgaan.

1. Geloven, wil in deze plaats eerst zeggen: aan te nemen, op 't hart gedrukt te hebben, 't geen God aangaande des mensen ellende getuigt, en in 't bijzonder van deze Joden had uitgesproken, dat zij in hart en daden verdorven, aan bijzondere daden schuldig waren, op welke alle de Heere de tijdelijke en eeuwige dood gedreigd had, dat ze zich belachelijk hadden getroost tegen dood en hel, en zeker te wachten hadden tijdelijk en eeuwig van God verworpen te worden, gelijk Hij had gesproken. Dit nu voor zo zeker te houden, dat men wanhoopt aan zichzelf, gaat vooraf. Want geen geloof slaande aan Gods getuigenis van hun ellende, zouden zij nooit hun bedrieglijke gronden verlaten, en zich tot Jezus de uitverkoren hoeksteen begeven, gelijk te zien is Hand. 2:7, Luk. 15:17, Ps. 32:5, 6.

2. Wie gelooft, die verstaat, stemt toe, gelooft met zijn gehele hart, dat God zijn Zoon heeft voorgesteld als het Centrum van het evangelie, als de enige grond en Hoeksteen der zaligheid, bij Wie vergeving der zonden, verberging voor de toorn Gods, heiligmaking en heerlijkmaking te vinden is, dat God die aan de hoorders van het evangelie aanbiedt, om niet. Men neemt Hem aan door 't geloof, en men zal behouden worden. Hij is er van overtuigd, dat deze aanbieding hem ook in 't particulier wordt gedaan, dat hij komende niet zal worden uitgeworpen. Joh. 3:33, 1 Tim. 1:15, 16. Nu was het Woord Gods voor hen, die met hun hart voor waarheid hielden dat hen betrof, dat God in Sion een grondsteen legt, met zoveel uitnemendheden, gelijk Hij in deze tekst beschreven was; zo iemand dit getuigenis niet aannam, hij stelde God voor een leugenaar, en was onbekwaam om te geloven tot zaligheid.

3. Hieruit vloeit vanzelf een zekere werkzaamheid des gemoeds, dat hij die nu deze twee waarheden gelooft, met veel uitgangen en bestendige uitkeringen van het hart tot Jezus bezig is, niet alleen met een stichtelijke beweging, maar met een bestendige verklaring van het hart, deze Heiland kiezende, minnende, omhelzende, opdat hij van alle zonden, eigen ik en andere ellenden ontslagen mocht worden, en deel en

eigendom hebben aan zijn gerechtigheid ten leven. Gelijk dan ook aanstonds de daad des geloofs wordt geoefend, wanneer de ziel dus hartelijk uitkomt tot de Heere, Hem betuigende de waarheid en de mening zijner ziel, volgens Ps. 2:12, Jes. 45:22 en 55:1, Joh. 1:12 en 6:37. Dit nu ligt klaar in de tekst, niet alleen naar Paulus en Petrus verklaren, maar ook in de omstandigheden; want zo iemand in deze grondsteen zou geloven, hij moet die immers voor hem verkiezen, eer hij er op bouwen kon; en zo hij bouwde, wat was het anders, als het gewicht van een verloren ziel op Hem te leggen, opdat ze van Christus gedragen en staande mocht gehouden worden.

4. Wie gelooft, geeft te kennen zijn werk van geloof te maken, opdat de vrede en heiligmaking in ons moge toenemen; zij gevoelen dat alles verwelkt en verdwijnt in 't goede, alles aangroeit in 't kwade, als dat levendig een-zijn met Christus ophoudt, aan hun zijde. Wat is nu anders hun werk, als steeds zich door geloof en liefde met Jezus te verenigen. Zij vernieuwen gedurig hun uitgaan, en lieven van Hem; zij leggen dagelijks meerder het gewicht van een bouwvallig huis op Hem neer, zij zoeken van Hem hun licht, leven, genade, troost, en om op te wassen tot een heilige tempel Gods. Gal. 2:20, Kol. 3:3, 4. Evenals David, Ps. 119 en 2 Sam. 23:5. Dat ook de Heere hierop het oog heeft, blijkt aldus: Hij stelde hun Jezus voor als zoveel beter toevlucht en verbergung, dan de leugen en valsheid. Gelijk nu een goddeloze alle dagen tot geruststelling zijns gemoeds, zijn valse verbonden inplooiden, zo hadden de goede met Jezus te handelen, behalve dat de hoeksteen daartoe is, dat men dagelijks Hem tot dat einde gebruikt, waartoe Hij gegrondvest is, totdat men Hem heeft gebruikt tot de hele volmaking des gebouws, hetwelk hier niet geschiedt voor de dag van de dood en het laatste oordeel.

Bijzonder kwam nog iets de Joden te pas, dat in dit opzicht de gelovigen des Nieuwe Testaments niet raakt; namelijk: het uitzien op Jezus komst in het vlees, dat die grondsteen zou zichtbaar gemaakt worden in de kerk. Hoe moesten zij die beloften geloven, die nu haar vervulling reeds hebben; zij hadden in geloof aan deze beloften Gods hun zegel te hangen, totdat Hij, die verbeidde, kwam. Hebr. 11:39, 40: *En deze allen, hebbende door het geloof getuigenis gehad, hebben de belofte niet verkregen; also God wat beters over ons voorzien had, opdat zij zonder ons niet zouden volmaakt zijn.* Gelijk nu nog de belofte van Jezus tweede komst, en van der gelovigen verheerlijking zijn te geloven, is nu licht te zien dat het geloof alhier mee te pas komt; want God in dit verbond beloofd had, Jezus in het vlees te doen komen; daarop nu paste een woord: wie gelooft; zij hadden te geloven dat niet zij, maar hun vijanden beschaamd zouden worden.

II. *Die zal niet haasten.* Woorden die al zeer bedenkelijk zijn en met aandacht moeten overwogen worden, en dat in verscheidene opzichten.

1. Het is bedenkelijk of deze woorden een bevel of een belofte zijn. Het zou volgens de spreekwijze der Schrift kunnen gebeuren, dat deze woorden een bevel waren; maar omdat Paulus en Petrus het op de manier van een belofte hebben verklaard, ziende op de zin der woorden, zo is het best het ook op te nemen; niettemin men kan het bekwaam opvatten als een belofte, die uit de natuur der zake vloeit, omdat het haasten tegen de natuur van het geloof is, weshalve wij het nemen voor een toezegging, die gefundeerd is in de natuur van het geloof.
2. Het is de vraag hoe het woord *haasten* over te zetten; omdat de Apostelen, Rom. 9:23 en 1 Petrus 2:6, het door *niet beschaamd te worden* overzetten. Het is bekend

dat de gewone overzettingen hebben: *hij zal niet haasten*, gelijk het zo overal in de Heilige Schrift genomen wordt. Nu hebben de Syrische: *hij zal niet verschrikt of bevreesd worden*. De Arabische: *hij zal niet beschaamd worden*. Maar weet dat Paulus en Petrus hebben gezien op de woorden, zoals ze in hun samenhang en zin liggen. Omdat de klank en betekenis der woorden verschillen, en daarom beide mogen gevolgd worden, zijnde de ene een verklaring en opening van de ander. Men wordt beschaamd omdat men te zeer gehaast heeft voor de tijd, en men haast omdat men vreest beschaamd te zullen worden. De grond, waarom de gelovigen niet zouden haasten, was: zij zouden niet beschaamd worden, wetende dat die met lijdzaamheid verbeidt, niet bedrogen zal uitkomen. Rom. 5:3, 4 en 8:25. Daar de anderen grote haast maken.

Niet beschaamd worden, geeft het volgende te kennen:

1. Nooit zouden die geloven, missen in hun verwachting die zij hadden, dat Jezus voor hen een Grondsteen, een welbeproeft Steen zou bevonden worden, door Wie zij bevrijd zouden worden van de eeuwige toorn en het instorten van hun huis, en die hun een oorzaak der eeuwige zaligheid zou zijn, aanbrenge al wat tot dit en het toekomstige leven nodig mocht zijn; want Hij zou dan hun zekerheid zijn, 't geen de Vader in datzelfde verbond van Hem getuigd had. Ja, de verwachting die zij op de woorden Gods hadden, dat der goddelozen verbond met de dood vernietigd zou worden, tot hun eeuwig verderf, als wanneer zij de straffen hunner goddeloosheden en de bespottung zouden dragen, die zij tegen de Heere en zijn volk hadden gepleegd, dat niet zou missen hun verwachting, Jes. 45:24 en 19:23. *En gij zult weten dat Ik de Heere ben, dat ze niet beschaamd zullen worden die Mij verwachten*. Jes. 66 24.

2. Gelijk iemand beschaamd is over zijn vergeefse moeite en werk, als zijn doel mislukt is, zoals dit bijeengevoegd wordt, Jer. 3:23, 24: *"Waarlijk, tevergeefs verwacht men het van de heuvelen en de menigte der bergen; waarlijk, in de Heere, onze God, is Israëls heil! Want de schaamte heeft de arbeid onzer vaders opgegeten, van onze jeugd aan."* Zo wordt hier het tegendeel beloofd, zij zouden het hun nooit beklagen, dat zij geloofd hadden in Jezus tot zaligheid hunner zielen, dat ze hadden getreurd over de zonden, de Heere hadden gekust doorlet geloof in Hem, en in Gods beloften gewandeld hadden, want het einde komende, zou de moeite gekroond worden; voor beschaamdheid zou dan veeleer roem zijn. Jes. 45:25, Rom. 5:1, 2. In plaats van schaamte en schande zouden zij nu hun verwachte einde ontvangen, de middelen gekroond zien, en bijgevolg oorzaak van roem in de Heere hebben. Dus slaat dit nu op hetgeen van 't geloof is, gezegd. Bijgevolg wordt hier niet gesproken van een heilige schaamte over de zonden, want die is goede wenselijk. Doch van een zondige schaamte, die 't goede belet; maar van de derde soort, die onprofijtelijk en nadelig is aan de bezitter, welke geneigd was aan al de goddelozen, die in een verbond met de dood en in een voorzichtig verdrag met de hel meenden te staan. Het zou met deze gans anders uitvallen.

3. Hij zal nu daarom niet haasten, want zij zullen geenszins beschaamd worden; zo past het een woord van *niet haasten* te spreken, hier toegezegd. Dan is het een *goed haasten*, dat met geloof gepaard gaat, waarvan David spreekt, Ps. 119:60. Dat men haast te ontkomen van de gevaren der zonden, en van onze Vijanden, de zondaren; maar tegelijk *een kwaad haasten*, waardoor men God en zijn raad niet verbeidende, of om de Heilige Israëls perk te stellen, of tot zulke wegen en einden die niet goed zijn;

op dit laatste nu wordt gezien, waarom dan ook aanzegging geschiedt dat zij niet zullen haasten; welk is een uitwerking van 't ongelooft, waardoor de vastigheid van het geloof op Gods Woord ondermijnd zijnde, met te veel spoed naar deszelfs uitvoering en kwade middelen inkeert. Ps. 31:13.

Wij zullen dan aanmerken:

- I. De grond waaruit het kwaad ontstaat.
- II. Het haasten zelf.
- III. Hetgeen hieruit volgt.

1. De kwade grond, waaruit deze ondeugd ontstaat. Het is een verduistering van de geestelijke klaarheid des gemoeds, waardoor niet alleen de goddelijke vastigheid der beloften Gods verdonkerd wordt, maar meteen de mensen onbekwaam gemaakt, om over zijn staat te oordelen, wat genade de Heere hem reeds mocht hebben meegedeeld, en wat recht en eigendom hij aan Jezus, aan de Drie-enige God en al zijn toezeggingen heeft. Jes. 49:14, 15; 50:10. Daar is dan een donkere wolk voor het oog van het geloof geschoten.

2. Hieruit ontstaat een vrees en verschrikking des gemoeds, zich niet vertrouwend in zulken staat daar men zich in bevindt, omdat men vreest of niet al onze gestalten geveinsd, en onze daden uitwendig zonder oprechtheid en waarheid zijn, en bijgevolg wij nog los zijn van God en van 't leven met Hem, gelijk de Heere zich dan onzer mee nog niet zou hebben aangetrokken. Van deze vrees, als de oorzaak van dit haasten, leest Ps. 30:8, 1 Joh. 4:18.

II. Nu het haasten zelf, bestaat in deze dingen:

1. Een ongenoegen en verdrietigheid, het wegblijven van de beloften en zegeningen Gods en onze daarop volgende armoede en zondigheid, zodat men met een gemelijke en kwellenden geest gaat, gelijk zo Israël verdrietig werd over het lang vertoeven eer zij in Kanaän kwamen. En Jona, dat God Ninevé op de 40ste dag niet omkeerde; zij verbeidden des Heeren raad niet; maar deze gelovigen zouden niet verdrietig zijn over het vertoeven van Jezus komst in het vlees, noch over het niet aanstonds straffen van de goddeloze Joden, die hen en des Heeren boden bespotten, zeggende: *dat des Heeren raad kome, waar blijft de dag Zijner toekomst?*

2. Daar is een bijzondere drift en persing om verlossing, zegening en vervulling van Gods beloften, zonder acht te geven op de tijd en manier Gods, wanneer en hoe Hij werken wil, wordende alzo Gods vrijheid niet naar behoren erkend en aangemerkt. Nu zegt God: die geloven, zouden niet zo driftig zijn, noch de Heilige Israëls bepalen, maar vrijheid geven, zo in 't zenden van zijn Zoon, in hen te verlossen, als in 't straffen der goddelozen.

III. Hieruit ontstaan als vruchten van zo een kwade boom:

1. Moedeloos opgeven van zijn staat en van Gods gunst tot ons; een denken dat zijn toezeggingen een einde hebben, Ps. 81:23, Want zij beschaamd omkomende, door hun haast en onmatige spoed, zonder onderwerping, kunnen niet anders dan het opgeven, gelijk Jes. 49:15. En dus haast men zich om door ongelooft van de Heere af te vlieden

en te zeggen met Joram, 2 Kon. 6: Dit kwaad is van de Heere, waarom zouden wij langer op Hem hopen?

2. Zo het op 't hoogste gaat, men geeft zich los in zonden, men onttrekt zich van de godsdienst, men heeft zoveel niet tegen der goddelozen leven als tevoren, omdat zij niet schijnen belichaamd te zullen worden. Ja men schijnt met de dood en de hel een verbond gemaakt te hebben. Psalm 73:10-14 en 116:11. *Ik zeide in mijn haasten: alle mensen zijn leugenaars.*

Als nu gezegd wordt: *zij zullen niet haasten*, wordt hun niet absoluut toegezegd, dat er niets van dit haasten meer in de gelovigen zal overblijven; maar dat zij niet veel noch op de uitbrekende wijze, zich in dit kwaad zullen verlopen, zo zij het geloof willen oefenen, dat zij dit kwaad hoe langer hoe meer zullen overmeesteren en verdrijven. Integendeel, tegenover haasten wordt hun hier beloofd *genoegen te nemen in de wil en de handeling Gods*, als hetgeen dat alleen goed is, te rusten en te vertrouwen in 't heil des Heeren, dat volgens zijn beloften de gelovigen zal toekomen. En ofschoon nu geen haasten noch wachten te pas komt omtrent Christus' komst in het vlees, nochtans omtrent andere beloften Gods is die toezegging nog niet uitgestorven: *wie gelooft, zal niet haasten, noch beschaamd worden.*

Uit het gezegde blijkt klaar dat dit een gewisse waarheid Gods is in de tekst.

1. Gods wil, die zulks belooft, hecht en knoopt deze zaak aan elkaar.
2. Het ligt in de natuur der zaak, want hoe meer geloof, hoe minder twijfeling en haasten; wat hier de een meer wint, wat de andere meer verliest. Vertrouwt iemand op de waarheid Gods, hij laat aan God tijd en Wijze bevolen, terwijl hij in allen ernst, met onderwerping, nochtans om de begeerde zaak mag aanhouden.
3. De voorbeelden geven hiervan overvloedig bewijs; zolang Gods volk geloven, zo haasten zij niet, maar wentelen hun weg op de Heere. Ps. 62:3, Hebr. 3:15 en 11:39. Gelijk dan daartegenover tijden van ongeloof, tijden van haasten waren, Ps. 30:8, 31:23; 116:11. Zo dan, hetzij in de dagen des Ouden Testaments of des Nieuwe Testaments, die gelooft, hij zal niet haasten; het een zal hier het andere verteren.

Het is wel zo, dat wij in opzicht van Christus komst van geloof noch ongeloof, van haasten noch verbeiden, niets te handelen hebben, maar wel in dit algemeen opzicht, daar ons de Apostelen in hebben voorgedaan. En vinden hier ook stof van overdenking genoeg voor deze tijd, en dat ten aanzien van gelovigen als ongelovigen.

Zo wij, aanmerken die met de dood een verbond maakten, en zich van de overvloeiende gesel onttrekken, oordelende daarvan bevrijd te zijn, omdat zij de leugen hun tot een toevlucht gesteld hebben, en onder de valsheid zich hebben verborgen; zij zullen aanstonds zeggen, dat ze zijn van de recht gelovenden, omdat zij gerust zijn en niet haasten, dat God zijne beloften van rechtvaardigmaking enz. zal volbrengen; och neen, zij laten dat graag aan God. Maar zo men de zaak wat nader, onderzoekt, het zal aan alle zijden verraad zijn. Want,

1. Wie merkt niet dat dit niet haasten niet ontstaat uit overvloed van geloof, onderwerping aan God enz.; maar uit lusteloosheid tot de zaak. 't Is waar, zij schijnen soms door hun uitwendig gedrag iets anders te willen uitdrukken, doch in waarheid heiligmaking is hun de moeilijkste last, die hen kan voorgehouden worden. Zij wenssen wel dat er nooit van werd gesproken, noch het ooit in hun

harten opkwam. Wat aangaat de rechtvaardigmaking, die zouden zij willen hebben zonder moeiten en zonder enige gevolgen; de hemel zou hun tot een hel zijn, zo ze hem kenden, omdat het daar enkel heiligheid is. Geen wonder nu dat u niet haast, daar u geen lust tot de aangeboden zaken hebt. Telt u liever onder het volk dat met geen lust bevangen is, Zef. 21:2. Amos 5:10.

2. Vindt u niet wel dat u haast omtrent rijkdom, eer, plezier, enz. zodat uw hart onafscheidelijk hierop gezet is? Gij kunt niet leven, maar bent als Achab gemelijk, als u deze wijngaard van Naboth geweigerd wordt. Dit zijn immers zaken, ganselijk aan u niet beloofd, en nochtans haast u; zo is dan wel aan te nemen, dat het niet uit de kracht van uw geloof ontstaat, dat u naar de geestelijke goederen van het Genadeverbond niet meer haast, maar uit luiheid en ongevoeligheid van uw hart hieromtrent.
3. En wat toch is duidelijker dan dat u geen geloof hebt, en haast zult u 't zien en voelen in uw hart dat u 't niet hebt, zo u maar met uw hart wilt letten op uzelf en uw consciëntie vraagt.
 1. Hebt u ooit geloofd dat u zo ellendig bent in uzelf, (als Gods Woord spreekt) zodat u Jezus mist, een prooi der hel bent, en eeuwig krachteloos onder de zonde zijnde, in uzelf wanhopig, geen raad bij enig schepsel vindende, die uw consciëntie genezen en u gerust kan stellen.
 2. Is aan uw ziel klaar ontdekt geweest de staat der genade en verlossing in Christus aangeboden? Hebt u ooit Jezus zo aangenomen? Wat oefeningen van het geloof zijn er op Jezus, of hoe handelt u tot troost en heiliging uwer ziel dagelijks met Hem? Nu ontdek dan zelf:

1. *Die onkunde van Jezus Christus*, die lang in onze kerk is voorgedragen als de enige Hoeksteen, dat men door geloof met Hem verenigd en op Hem gebouwd wordt; en nog weet de menigte niet wat geloof is, noch dat de barmhartige God hun zonden vergeven heeft, noch dat de Heere Jezus en de hemel hun is; en nochtans hier vertrouwen zij vast op, en gaan zoals ongelovigen verloren.

2. *Ongeloof heeft aan alle zijden de overhand*. Men gelooft niet dat de zaken zo staan, gelijk het Woord des Heeren spreekt. Nee, de Heilige Schrift gaat zo nauw niet. En of men dikwijls tegendeel aanwijst, tot hunner verstomming toe, het blijkt nochtans in hun hart ingeprent, geloof is een vaste inbeelding van zaligheid, die zo men dezelve laat, men tot de uiterste ongelovigheid geraakt. En omdat het zo lichte zaak is, zo kunnen zij het altoos doen als 't hun lust, en verharden hun hart door uitstel; daar 't geloof een gave Gods is, Ef. 2:8, gewrocht in 't hart van degenen die zalig worden, en de blijken daarvan in hun gemoed ondervinden. Wie ziet niet die misvatting en waan? En nog mag men niet zeggen: o ongelovige en trage van hart!

3. Een grote hoop is er bij, *die niet wil geloven* op een wijze aan God betamelijk. Zij willen niet Jezus en de beloften in Hem opgesloten, zo hij zoveel heiligheid, droefheid over de zonden, nauwkeurigheid enz. wil insluiten. Nee, integendeel zij houden dan liever hun verbond met de dood en hun voorzichtig verdrag met de hel, en nochtans zal de overvloeiende gesel hen niet aantreffen; waartoe zij van zeer veel bedriegerijen van het hart weten op te halen. Ondertussen spreekt de overtreding in zijn hart, van die niet te willen verlaten, Ps. 86. En dus gaan er duizenden naar de hel, die ontwaken als het te laat is. *Want die niet gelooft, is reeds veroordeeld*.

4. *Zo het al wat nader komt*, de lieden worden overtuigd; zij hebben geen geloof, missen nog alles wat ten leven nodig is, zij worden ook wel eens tot schreien bewogen, zij beginnen te bidden, meer smaak in het goede te krijgen, zonden te laten enz. Maar wat is het? Zij hebben zoveel bezigheden met hun lichaam en huisgezin, dat het alles weer overgaat. Of zij stellen deze dingen tot kentekenen der genade, en worden daar zo door gestijfd en zorgeloos, dat op hen past, Judas 12: *"Zij zijn waterloze wolken, die van de wind omgedreven worden, zij zijn als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld."* Luk. 11:25, 26.

5. Enige hebben in plaats van de wezenlijke oefeningen, wat anders verkoren en verkregen: *voor hemels licht een schrandere letterkennis*, voor 't leven van het geloof enige aandoeningen, die rijk kunnen maken wanneer het hun lust, voor een nederig stichten des naasten opgepronkte woorden, tot roem en eer van zichzelf opgesteld. Deze lieden pronken dan met de titel van verstandige grote Christenen, zodat dan 't geloof als een koopmanschap van eer geworden is. Die daar niet wat van weet die mag niet mee, daar ondertussen de kracht der Godzaligheid verborgen en het leven verrot is, 2 Petrus 2:20, 21. Wie merkt nu niet, dat dit geen gelovigen zijn, maar mensen wier deel in dit leven is?

Zal over hen het dreigement niet komen dat, naar onze tekst aan alle ongelovige Joden is gedaan? En ellendig dan hun einde! Terwijl zij niet op de steenrots zijn gebouwd, moeten zij noodzakelijk beschaamd worden, uit kracht van tegenstelling: *wie niet gelooft zal beschaamd worden!*

Let nu op de gelovigen, en ziet op hen aandachtig, en u zult uit hun haasten wel kunnen afnemen, dat zij niet geloven naar behoren, waaruit zij dan verkeerde gevolgen trekken.

1. Velen gaan, 't is waar, zonder merkkelijk haasten, zodat men hen daarover met beschuldigen kan, doch zij zijn er niet gelukkiger om, want zij zijn lauw, zonder ernst, hebben geen lust tot werk, noch tot beloften, hetzij dat ze dus door hun ongelooft zijn geslingerd, of dat ze door zonden, hun bekend, of door aardsgezindheid zo zijn vervoerd, dat er niets schijnt overgebleven te zijn als een ziel die krank is, omdat de dood haar afweidt.
2. Anderen vinden het blijkbaar dat ze zeer haastende zijn, in een verdrietig en gemelijk zijn over hun staat, en 't is op zijn best als het ook niet tegen God is, en zo gaat u al vergenoegd heen. Immers kan uw hart, onbekwaam zijnde, u niet veranderen; waarom mort u er dan tegen, daar het beter was in onmacht voor de Heere neer te zinken, of het Hem believeu mocht u te funderen op Christus de enige Hoeksteen. Wat is er al driftig voorbijlopen van God in tijd en mate, geen acht slaande op 't geen u ontvangt, en steeds 't geen ontbreekt aanschouwende, en zo roept u, zonder onderwerping, dat de Heere haaste en kome, alsof 't uw werk niet was te geloven, en wel te gebruiken het tegenwoordige, en met lijdzaamheid te verwachten het toekomstige, Ps. 130:57. Ja God zelf verlangend tegemoet te zien.
3. Gij zult licht zeggen: *ik ben duister, levenloos en vol vrees*. Maar hebt u niet altoos bevonden dat in de stilte en vertrouwen uw sterkte was, daar u door dit haasten altoos verder af bent geraakt? Weet dan dat uw vrees van beschaamd te zullen

omkomen, u al dit kwaad doet, daar geloven uw eerste werk moet zijn, en niet het onderzoek van het einde. En hieruit is nu verder ontstaan, dat moedeloos heen gaan, het opgeven van nooit geholpen te zullen worden bij de Heere, dat nalaten van de deugd, het doen van zonden, 't loslaten der middelen enz. dat al weer ongelof is, de oorzaak welke verduistert uw deel aan Jezus, en u afhoudt van de dagelijkse vereniging met Hem, en dat u in zulke vrees van beschaamd te worden doet wandelen.

Gij zult licht zeggen: *immers, daar men gelooft, haast men niet, zegt de tekst.* Maar weet:

1. Dat, ofschoon er haasten is, er ook geloof kan zijn, doch het strijdt tegen elkaar; wat er nu meer van het een is, hoe minder van het andere. Doch daar geen geloof is, is ook geen haasten.
2. Het ontbreekt u meer aan de oefening van het geloof, dan aan de wortel. Als u dan herstel begeert, zal hier de eerste verbetering moeten gebeuren.

Ieders plicht is dan, - benevens die door geloof steeds al voort treden, - het op 't geloof in Jezus te zetten. Die dan nog 't geloof missen, willen wij overtuigd hebben, en opgewekt om hun ellende te geloven, te kennen 't werk der verlossing, en te staan naar het aannemen van Jezus Zelf.

Die nu beginselen van 't geloof hebben, moeten zich:

- a. dagelijks tot alle geestelijke nooddrift met Christus verenigen.
 - b. Op Zijn belofte van genade en zaligheid, in 't genadeverbond toegezegd, aandringen en zo worstelen in geloof met God om Zijn zegen.
1. Wie is hij die graag verlost was van al 't zondigen, en die graag zag dat de wateren de schuilplaats van zijn ziel overliepen. Zie hier nu het enige middel: *in Jezus te geloven*, hetwelk door des Heeren goedheid en raad bekwaam is, u uit dit eeuwig gevaar te redden. Zo u maar gewillig deze weg inkeert, daar u uzelf anders verschrikkelijk aan deze Steen des aanstoots en rots der ergernis zult beschadigen, Rom. 9:33. Dan heeft de Heere God Zijn oogmerk bereikt, van dat grote werk der zaligheid, dat Hij Zijn Zoon als de enige Grondsteen, kostelijk en beproefd, tot een Hoeksteen op Sion wel vast gegrondvest heeft. Nooit geschiedde onder de hemel groter werk dan deze zaak, van eeuwigheid ondernomen. Zal 't nu aan uw ongelof mankeren, dat men u niet ziet gebouwd op deze enige Grondsteen, 't huis met kracht houdend? Laat liever de grote Bouwmeester u mede op Jezus funderen, om een deel van de geestelijke tempel uit te maken, 1 Petrus 2:5. En hier is 't geloof alleen een middel toe. Neemt, dat zo een aards koning een grote zaak had geboden, en die van u verzocht, zoudt gij het niet gewillig op u nemen? Hoeveel meer van de Koning van de hemel?
 2. Is het nu zo'n zware zaak voor een misdadiger om te geloven, en te betuigen dat hij de dood verdiend heeft, dat zijn geluk alleen hangt aan een koninklijk pardon, dat bij heeft te ontvangen zo hij 't nodig voor hem acht? Dit nochtans is maar een zaak van het geloof, men stemt toe: *God is waarheid en gerechtigheid.* Hij vernedert deze, en verhoogt gene, die 't gemelde woord aannemende, deel krijgt aan alle genade. Valt het dan een hellewicht zo zwaar te zeggen, op de bede van des Konings Zoon: *Ja Heere Jezus, al de volheid die in U is, wil ik voor mij kiezen, en met hart en ziel nu omhelzen, en daarvan verklaring doen!* Is het nu zo zwaar naar

de koperen slang te zien, te hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, een lamme hand te tonen, en een trage voet, of Davids Zoon zich uwer mocht ontfermen? Zult u niet met een overtuigd gemoed moedwillig naar de hel gaan, zo u hardnekkig blijft? Heden terwijl gij des Heeren stem hoort, verhardt uw hart niet.

3. Christenen, is het dan zo zware zaak uw Bruidegom te kussen, dagelijks gelijk u eens deed? Immers de bruid oordeelde dat dit haar zowel paste, dat Jeruzalems dochters haar niet verachten zouden. Is het zo zwaar aan uw Bruidegom uw nood te klagen, dat uw zielsvijanden het op uw eer en deugd aanleggen, om dagelijks zijn belofte te vernieuwen in u, die u ten tijde der ondertrouw ontving? Zou dit nu een dal Achors, een deur der hoop zijn, zo de Heiland u hiermee wilde begenadigen? Zou de duisterheid, dodigheid, zondigheid niet wonderlijk verdwijnen als uw licht zou voorgaan, en uw leven voortkwam als een rivier? Dus zou de verbroken stad herbouwd worden; *geloof dan, en wordt bevestigd.*
4. *Gij zult dan niet meer haasten, zegt de Heere.* Wat hebt u nu een haast naar de nietigheden, die u in 't oog flikkeren, naar uw zin, lust, vermaak, geld, kleding; uw hart jaagt en vliegt zonder rust. Gij hebt zo ras de ene begeerlijkheid niet voldaan, of de andere heeft werk voor u, en dit heet dan nog maar mode, tijdverdrif, gewoonte en eerbaarheid. Maar zie met wat tijd en krachten de zonden heengaan. Zult gij uw verlies niet genoodzaakt zijn met hete tranen te bewenen, hier of in de hel? En God roept misschien voor de laatste maal. Staat u niet verbaasd dikwijls bij uzelf, dat u de dingen zo bedriegen en misleiden? Als u ze gekregen hebt, bezit u toch niet 't geen u meende dat daarin was. En dan is de begeerte terstond tot wat anders, want er is geen rust, Joh. 8:42, 2 Petrus 2:19.

En gij, o kinderen Gods! Weest ook wel gejaagd door uw vijanden, en bijzonder van uw ongeloof, dat onder de dekmantel van voorzichtigheid en geloof te willen heilig zijn, u zo moedeloos gemaakt heeft, en u van God gedreven; en daar ligt u nu nog, en hijgt als een verslagene naar uw adem, wenende en kermende, niet wetende hoe u nog voort zult raken. Zal het dan niet veel beter zijn zich door 't geloof van Jezus te laten dragen, als zo in eigen ongeloof te woelen, terwijl in de Heere al uw, sterkte en haasten is? Zegt dan als David, Ps. 119: *"Ik heb gehaast, en niet vertraagd uw geboden te onderhouden."* Wat verschoning zult u hebben voor uw overtredingen, als u nu niet hoort? Niet alleen wordt de goddeloze aangekondigd, dat hij zal verloren gaan, maar de gelovige, dat zijn weg Gode niet behaagt, terwijl hij ondervinding heeft van wat beters: het leven en wandelen in 't geloof met God, genietende de inwoning des Allerhoogste in uw ziel. Ja terwijl u beide, gelovende, werd aangeboden, Hos. 2:18, 19; Openb. 3:18. Zie, u zult niets tot uw voorwendsel hebben, terwijl u liefelijk dit zalig wandelen met God is voorgedragen, in tegenstelling van te haasten in 't kwade.

Doch zo iemand zegt: *ik heb dikwijls getracht om in Jezus te geloven, maar ik weet niet of het recht is.* Wij zullen dan aanwijzing doen.

1. Indien u ooit vond het geloof zo grote zaak in uw ogen, dat het u onmogelijk was te geloven zonder hulp, en ondertussen was uw ongelovig hart al haastende om u moedeloos te maken, Mark. 9:24.
2. Zo u gewaar bent geworden een hart om de gehele Jezus aan te nemen, en te kiezen in bestendigheid, met dat oogmerk om Hem geheel, met al Zijn zegeningen

te hebben, zo tot verzoening met God, alsmede tot reinigmaking, zonder iets te nemen, Matth. 11:28.

3. Dat u zoekt hartelijk op Christus te rusten zodat het u niet genoeg zijn kan dat werk eens te doen, en dan weer heen te zwerven, maar u tracht in Jezus vergenoegd te zijn als uw deel, zodat uw zwaarigheid niet is dat u buiten Jezus iets moet hebben, maar alleen dat u niet weet of u Hem hebt, en uzelf rusteloos vindt, zo lang u Hem niet gevonden hebt. Tenminste dat u veel liefde tot Jezus gewaar wordt, en zo u enige hoop van aandeel hebt, het vermeerdert des te meer.

Dat nu allen en ieder, die geen geloof hebben, deze wegen en middelen tot verkrijging mochten inslaan.

1. Kent uw ongerechtigheden, waarmee u tegen de Heere hebt overtreden, en zoekt zoveel van uw ellende en Gods gerechtigheid te zien, dat u radeloos in uzelf, u aan Gods gerechtigheid onderwerpt. Ziet ook de onmogelijkheid om door uzelf gered te worden, omdat alleen de Heere geloof geeft en werkt.
2. Wendt u op Jezus' roeping, in alle middelen van de godsdienst tot de Heere als onmachtig, of het Hem liefde uw ellende aan te zien, en uw ziel te genezen, daar Hij vrij is, en u Hem geen verplichting kunt opleggen.

Gij die de Heere zoekt, en tot dat einde dagelijks door het geloof op Hem zoekt te leven, haast u niet, opdat uw oude kwaad niet wederom openbreekt.

1. Doch laat echter niet na op een gelovige, onderworpen wijze te haasten en te jagen naar de voorgestelde beloften des eeuwige levens, 2 Petrus 3:12; Hebr. 12:1; Filip. 3:8-10. Opdat u hetgeen tot betoning en bevestiging uws geloofs dient, niet achtergelaten hebbende, alzo gevaar loopt om aan de anderen kant schipbreuk te lijden.
2. Zoekt te kennen en te gevoelen de ledigheid van het schepsel, en de volheid van de Heere Jezus, nevens de aanbidding aan dat ledige schepsel, dat God wil verkiezen, naar die keur die Hij gemaakt heeft.
3. Tracht te kennen de weg die God houdt, en waarop Hij leidt die deze weg verkozen hebben. Verstaat u iets van de ervaringen, die in die weg Gods lievelingen wel overkomen? Van de arbeidzaamheid ener ziel die Jezus verkoren heeft en van de verkeerde gronden, die in zo'n staat zijn weg te nemen? Laat ons nu hart en ogen openzetten voor de Heere, om graag overgebracht te worden en bekwaam te wezen om deelgenoten van deze genade te zijn.
4. Wat aangaat de ledigheid van de ziel, weet dat wij van nature zijn uit één bloede, met anderen, die derven de heerlijkheid Gods. Wij zijn beroofd van alle licht en leven, beroofd van de waarheid en heiligheid, van die zuiverheid en van Gods heerlijkheid, Rom. 3:10. Het is niet genoeg dat wij met ons verstand dit begrijpen, wij moeten ons hart verheffen en het zegel aan die waarheid en aan alle waarheid geven. Zegt niet: *ik heb geen geloof, want ik zie geen vruchten*. Vindt u geen vruchten, u vindt echter uw vijand, die tegen het geloof aanligt; want door te haasten, schijnen hier twee partijen te zijn.

Mogelijk zegt gij: ik heb zo lang gezocht naar vervulling van Gods beloften, maar daar komt niets van.

1. Weet dat dit is het haasten, dat God wil dwingen. Onderwerpt u Gode. Die gelooft, gebruikt steeds alle middelen en verbeidt Hem met lijdzaamheid. Ook is 't niet altoos even kwaad, als Gods hand verandert. Gij mocht, geheel uw leven

begerende, niet ontvangen en verloren gaan, zo u denkt en zegt. Maar dit is 't eerste begin van het haasten, niet te geloven, dat die zoekt ook vindt, en dat hij die gelooft niet beschaamd zal worden. Aldus zal dit de gebaande weg tot troost en heiligmaking zijn voor hem, die zijn vrijmoedigheid niet wegwerpt.

2. Maakt de Heere bekend, dat u geen raad weet met al uw haasten, opdat Hij u meer geloof geve, om niet te zeer te haasten, omdat Jezus uw Rotssteen is, op welke u gebouwd bent, en Die u eenmaal zal doen staande blijven.
3. Ondertussen nadert Hij al om u bij Hem op te nemen. Daar men niet meer klaagt over ongelof; want geen geloof noch haasten worden daar gevonden. Want men leeft hier door geloof en daar door aanschouwen. Zegt dan met David, Psalm 31:23-25: *Ik zeide wel in mijn haasten: Ik ben afgesneden van voor uw ogen; dan nog hoorde Gij de stem mijner smekingen, als ik tot U riep. Hebt de Heere lief, gij al zijn gunstgenoten; want de Heere behoedt de gelovigen, en vergeldt overvloediglijk degene, die hoogmoed bedrijft. Zijt sterk, en Hij zal ulieder hart versterken, allen gij, die op de Heere hoopt! Amen.*

Tweede preek over Psalm 45:8

Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten.

Deze woorden zijn hier bijgevoegd als een verklaring van het voorgaande vers 7. Gelijk ook in Hebr. 1:8, 9. Want daarom is de scepter des koninkrijks van Christus een rechte scepter, of *een scepter der gerechtigheid*, omdat Hij de gerechtigheid in Zijn koninkrijk trouw oefent en bedient, in de rechtvaardigen te beschermen en de goddelozen te verderven. En dat uit liefde tot de gerechtigheid, als ook de ongerechtigheid te haten. *De Heere behoedt de gelovigen, en vergeldt overvloediglijk degene, die hoogmoed bedrijft*, Ps. 31:24.

Gerechtigheid en goddeloosheid, die hier in het afgetrokken gesteld is, wordt door enige uitleggers in samenstelling genomen, voor rechtvaardige en goddeloze mensen, also het de eigenschap van een rechtvaardig koning is, de een te beschermen en de ander te straffen, de een lief te hebben en de ander te haten. Doch indien men de woorden in het afgetrokken aanziet, gelijk ze hier vertaald worden, zo heeft het een groter nadruk; te kennen gevend, dat Christus beide in Zichzelf rechtvaardig is, én de Auteur en Gever van de gerechtigheid aan anderen.

Een scepter; Christus is een rechte Scepter, omdat Hij een rechtvaardig Koning is de gerechtigheid Zelf, om hetzelfde lief te hebben, en verfoeiende alle goddeloosheid; welke twee uit noodzakelijkheid samengevoegd werken. Zo ziet men dan, dat de woorden behelzen het positief en negatief gedeelte van de heiligmaking. Dat is: de dadelijke en tegenstrijdige delen ervan.

1. Vooreerst. Een hartelijke liefde voor, en aankleving aan de gerechtigheid en heiligheid.
2. Ten tweede, een haat tegen en verloochening van alle zonden en ongerechtigheden; beide worden hier Christus toegeschreven, Die het geheel en elk deel van de gerechtigheid liefheeft. Wiens leven en daden zijn volkomen gelijkmatig de regel van hetzelfde geweest, en Die te rein van ogen is, dan dat Hij het kwade zou zien, Hab. 1:3. Leert hieruit:

1. Dat de rechtvaardigheid en heiligheid Christus zo natuurlijk en wezenlijk zijn, dat Hij anders niet doen, kan als de gerechtigheid liefhebben en de goddeloosheid haten. De goddeloosheid kan bij Hem niet wonen, noch zal ook de ongerechtigheid Zijn troon niet kunnen genaken. Psalm 94:20. Christus is die Heilige en Rechtvaardige, Hand. 3:14 en 22:14. Waarover de huisvrouw van Pilatus in een droom gewaarschuwd was, Matth. 27:19. En vanwege de dag die eens zal komen, waarin de wereld overtuigd zal worden dat Hij heilig en rechtvaardig is, Joh. 16:8. En dat is Hij:

1. In zijn ontvangenis en geboorte; zijnde zonder zonden geboren. Een Lam zonder vlek of besmetting, uitgebeeld onder de wet. *Zodanig een Hogepriester betaamt ons*. Hebr. 7:26, 27.

2. In de gehele koers van Zijn leven en daden: Hij heeft alle gerechtigheid vervuld, Matth. 3:15; Hebr. 4:15; Joh. 14:30. In zijn mond was er geen bedrog gevonden. En het was noodzakelijk dat het zo zou zijn, opdat Hij de gerechtigheid aan ons mocht meedelen, en hetzelfde in ons werken. Had Hij in 't minste bevlekt geweest, dan had Hij ons Gode niet kunnen heilig en, onberispelijk voorgesteld hebben, Kol. 1:22.

Tegenwerping: Ja maar, aangezien Christus uit een vrouw geboren was, Gal. 4:4, zo heeft Hij van de eerste Adam noodzakelijk moeten afkomstig zijn; en daarom niet kunnen volkomen rechtvaardig en zonder zonden worden.

Antwoord: Ongetwijfeld zijn al diegenen zondaars, die door de natuurlijke geboorte van Adam afgedaald zijn; en van des mensen natuur gegeneerd zijnde, zo ontvangen zij de zonden en verdorvenheid van hetzelfde. En zo zou het ook waarlijk met Christus geweest hebben, indien Hij door de natuurlijke voortteling van Adam was afgedaald. Maar de menswording van Christus werd, door de ongewone werking des Heilige Geestes, zonder de natuurlijke voortteling, geformeerd of toegeschikt. Want hoewel Christus naar het vlees uit de substantie (of wezenlijkheid) der vrouw gemaakt was, nochtans was Hij niet door de mens verkregen. En daarom heeft Hij de verdorvenheid van de menselijke natuur niet ontvangen, zijnde de baarmoeder van de gezegende maagd, door de Heilige Geest, boven de natuur geheiligd en overschaduw.

De mens mag de gerechtigheid of rechtvaardigheid beschrijven hoe hij wil of kan, het zal nochtans duidelijk blijken, dat Christus een rechtvaardig Persoon is, een Liefhebber van de gerechtigheid en een Hater van de goddeloosheid, en dat in een viervoudig opzicht.

1. Indien men het woord *gerechtigheid* met de filosoof Aristoteles van het Griekse *dixa* afkomstig doet zijn; hetwelk beduidt het verdelen van een ding (of zaak) in twee gelijke delen. Want alzo geeft een rechtvaardig man aan een ieder zijn recht en bescheiden deel, die mededeelbare gerechtigheid genoemd werd. Ongetwijfeld is dit Christus eigen, die een ieder mens zijn behoorlijk deel geeft: aan de keizer wat des keizers is, en aan de Farizeeën wat hun toebehoort, alsook aan zijn kinderen datgene, dat hen uit de belofte toegeëigend wordt.
2. Indien men het woord *gerechtigheid*, met de Latijnen van *jus* ontleent, hetwelk de wet of recht betekent, en alzo diengenen voor een rechtvaardig man acht en aanziet, die de regelen of voorschrijving van een rechtvaardige wet onderhoudt, of gehoorzaamheid aan diegenen bewijst, die dezelve beveelt te onderhouden. Wel mogen wij besluiten dat Christus rechtvaardig is, en de gerechtigheid bemint; want wie is er die de heilige wet Gods zo gelijkvormig is als Hij? Wie heeft aan en over ons meer recht? Wie heeft meer gezag om ons te gebieden als Hij? Wie is er, nog eens, die bevel geeft over rechtvaardiger en billijker zaken, als Hij, die de rechtvaardige Wetgever en de Volbrenger van dezelve is?
3. Indien men de gerechtigheid neemt in die zin, gelijk sommigen doen, als betekende *een samenvloeiing van alle deugden* en uitnemendheden, zijnde elke deugd in de gerechtigheid, gelijk als elke zonde in de ongerechtigheid begrepen is. Wie kan zichzelf die algemene gerechtigheid en samenvloeiing van alle deugden beter toe-eigenen dan Christus? Is Hij niet volkomen God en rechtvaardig in

Zichzelf, in het algemeen; meedelende de goedheid en gerechtigheid aan anderen?
In Hem zijn alle deugden en uitnemendheden als in het middelpunt verenigd.

4. Indien men de gerechtigheid stelt voor *waarheid en getrouwheid* in het volbrengen van beloften, gelijk men die noemt een rechtvaardig man die zijn woord voldoet. En wij zullen in de Schrift kunnen zien, dat waarheid of getrouwheid wordt in 't algemeen met de gerechtigheid samengevoegd, Ps. 85:11, 12. En van God wordt gezegd *getrouw en rechtvaardig te zijn* in de zonden te vergeven, 1 Joh. 1:9. Wel mag men in dit opzicht de gerechtigheid Christus toe-eigenen, Die alles volbrengt, hetzij wat het is, dat Hij gesproken heeft. Geen jota of tittel kan Zijn Woord mankeren, totdat alles vervuld is, Matth. 5:18; Openb. 15:3. *God is waarachtig, maar alle mensen leugenachtig*, Rom. 3:4. Hoewel de mensen hun beloften schenden en verbreken, nochtans zal Christus het niet doen. Hieruit blijkt dat Christus de gerechtigheid bemint, en de ongerechtigheid haat. Ja de gerechtigheid bemint Hij om der gerechtigheid wil. Alle rechtvaardige personen en zaken zijn bij Hem lief en aangenaam, alzo Hij de rechtvaardige God Zelf is, zowel als een rechtvaardig Man.

Vraag. Waaruit blijkt het dat Christus heilige personen en de gerechtigheid liefheeft?

Antwoord: 1. De Schrift geeft ons te kennen, dat de rechtvaardigen de voorwerpen zijn van des Heeren vermaak en welbehagen, 1 Joh. 1:6, 7; Spr. 11:20. Hij kent de weg der rechtvaardigen, om dezelve te approberen en goed te keuren, Ps. 1:6. Zijn ogen zijn altijd op hen ten goede, en niet ten kwade. Ps. 84:15; 1 Petrus 1:12.

2. Hij openbaart Zichzelf aan hen: De verborgenheid des Heeren is met de oprechten, en zijn raad zal Hij hun bekend doen zijn. Hetgeen die andere ogen niet hebben gezien, noch andere oren gehoord, is hun geopenbaard, Spr. 3:23, 1 Kor. 2:9, 10.

3. Hij maakt dat hun pad welgebaand is, dat zij het geheel effen en gemakkelijk mogen hebben, Jes. 26 7, Spr. 15:19. Zij hebben het licht terwijl anderen in duisternis zijn: *Het licht is voor de rechtvaardigen gezaaid, en vrolijkheid voor de oprechten van hart*, Ps. 97:11, 12. Hieruit vloeit voort, dat de rechtvaardige moedig is als een jonge leeuw, Spr. 28:1. Nog verder:

4. Zodanigen worden op een bijzondere wijze door de Heere erkend en beschermd, 2 Petrus 2:8; Spr. 11:8. *De rechtvaardige is voortreffelijker als zijn naaste*, Spr. 12:26. En daarom worden de goddelozen tot een rantsoen gegeven, opdat de rechtvaardigen mogen worden behoed, en in heiligheid gesteld. Hoofdst. 21:18, Jes. 41:2.

5. De Heere strekt Zijn zegen uit over hun nakomelingen, Spr. 11:21. Hij zegent de woningen der rechtvaardigen, de stem des heils is in hun tenten, hfdst. 8:33, Ps. 118:15.

6. Het zal de rechtvaardige welgaan op de jongste dag, Jes. 3:10, 25:46. De Heere Jezus zal ze vergaderen gelijk een schaapherder zijn kudde, en gelijk een juwelier zijn juwelen verzamelt, waarvan hij niet één stofje wil verliezen, Mal. 3:17, Zij zullen Mij een eigendom zijn, te dien dage, die Ik maken zal. Die oprecht wandelt en gerechtigheid werkt, zal verkeren in Zijn tent, en wonen op de berg Zijner heiligheid, Ps. 15:2, 3.

Vraag. Hoe blijkt dat Christus de ongerechtigheid, ja alle ongerechtigheid haat?

Antwoord: In vijf bijzondere aanmerkingen:

1. Dat is het alleen, waarover de Heere (als een rechtvaardige Rechter) de eeuwige straf zal oefenen; daar is niets dat eigenlijk het voorwerp van Zijn haat is, als de zonde en goddeloosheid.

2. Hoewel Christus de menselijke natuur aangenomen heeft, nochtans is het geweest zonder de zonde van de mens, Hebr. 4:15.

3. Opdat Hij de zonden der uitverkorenen mocht vernietigen en afschaffen, zo heeft Hij Zelf voor hen de pijn der hel uitgestaan, en uitgeroepen: "*Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?*" Matth. 27:46. En hierom heeft Hem God zonde voor ons gemaakt, 2 Kor. 5:21. Waardoor Hij ook voor ons tot een vloek geworden is, Gal. 3:13.

4. Christus wil met ons geen gemeenschap hebben, totdat ons de zonde niet meer, maar Zijn rechtvaardigheid werd toegerekend, 2 Kor. 5:19, Rom. 4:11. De rechtvaardigmaking door God, gaat voor de gemeenschap met God de verzoening bloeit als een vrucht uit de toegerekende rechtvaardigheid.

5. Hij zal nooit ophouden, totdat Hij de overblijfselen der zonde en verdorvenheid uit Zijn Eigen volk ten enenmale heeft uitgezuiverd, en hen volkomen heilig gemaakt, gelijk Hij heilig is. Ja, maar Christus is met de overtreders geteld geweest, Jes. 53:12. En Luther heeft de vrijmoedigheid gebruikt, om te zeggen: *dat Hij de grootste zondaar in de wereld was.*

De mening is niet, dat Christus een zondaar was door aankleving want dan had Hij ons niet van de zonde kunnen verlost hebben, maar *als onze Borg* werd Hem de zonde toegerekend: *De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen*, Jes. 53:6. En in dit geval is de weggaande bok (die de zonde van het volk weggedragen heeft, Lev. 16:21, 22) een levendig voorbeeld van Christus geweest; onzer aller ongerechtigheden op zijn rekening gesteld zijnde, werd Hij door God, als de schuldenaar, gearresteerd en in de gevangenis opgesloten; en wij, voor wie Hij Borg gebleven is, in vrijheid gesteld. Zo nochtans dat men steeds moet erkennen, dat Hij, in zijn eigen Persoon, zonder de minste besmetting van zonden is geweest, en wij nog steeds overblijfselen van de oude mens in ons hebben.

Leringen.

1. *Is de gerechtigheid van Christus zo natuurlijk en wezenlijk, dat Hij anders niet doen kan, als dezelve liefhebben en werken?* Ofschoon dan de heirlegers en de volgers van het Lam, Openb. 19:19, op Zijn bevel de kinderen Babylons zouden grijpen, en aan de steenrots verpletteren, Ps. 137:9, en in het bloed der navolgers van de antichrist, tot aan de tomen der paarden, zouden doorwaden, (want zo zal het geschieden ten tijde van het verwoesten der stad Rome), Openb. 14:20, nochtans is het steeds onze plicht, te zingen het gezang des Lams, zeggende: *Groot en wonderlijk zijn uw werken; Heere, Gij almachtige God 't rechtvaardig en waarachtig zijn Uw wegen, Gij Koning der heiligen*, hoofdst. 15:3. Met recht mogen wij onze bevattingen in twijfel trekken, die aan misslagen en dwaling onderworpen zijn. Doch wat aangaat Christus' werken en

verrichtingen, daar is de minste wreedheid of ongerechtigheid niet in; noch kan er ook niets als zuivere stromen uit die zuivere fontein voortvloeien: *Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid.*

2. *Dat dan de overheden en regeerders vermaand zijn, Christus na te volgen, en van Hem te leren.* De overheden voornamelijk behoorden de gerechtigheid lief te hebben en te bedienen; want al hetgeen dat om der gerechtigheids wil niet gedaan is (hoewel goed in zichzelf); maar om de aanhang en toejuiching der mensen, en andere vleeselijke oogmerken, dit is de ware gerechtigheid niet. En gelijk als de Magistraten de gerechtigheid behoorden lief te hebben, zo behoorden ze ook de ongerechtigheid te haten, met een dodelijke haat, en te ontvlieden, zelfs de schijn van verdrukking, staatszucht, partijdigheid, ongerechtigheid, omkoping, enz. Laten zij van Christus leren, die niet vertraagt, maar vaardig is ter gerechtigheid, Jes. 16:5. Waarom zou er enig gekrijs zijn op onze straten? Ps. 145:14. Uit gebrek en vanwege het vertragen van de gerechtigheid.

Wanneer de verdrukte vrouw de Roomse keizer om de gerechtigheid smeekte, en hij haar tot antwoord voerde, dat hij daartoe nog geen tijd had, zo heeft zij hem wederom daarop een treffend antwoord toegevoegd: Dat hij dan moest ophouden keizer te worden. De overheden en rechters worden in de Schrift *goden* genoemd, Ps. 82:6, Joh. 10:34, 35. Gelijk als:

1. Ten opzichte van hun enkelvoudigheid, (God zijnde een zuiver onvermengd wezen); en
2. Hun meedogendheid en goedertierenheid, door weldadigheid wordt de troon ondersteund, Spr. 20:28; en:
3. Hun wetenschap en wijsheid, alzo ook
4. Ten opzichte van hun liefde voor de rechtvaardigheid en gerechtigheid, met de ongerechtigheid te haten, waardoor de troon en ontzaglijkheid van de regering wordt bevestigd, Jes. 9:6, Spr. 16:12.

Het werd herhaald van twee Romeinse heidenen: dat het alzo gemakkelijk was om de zon uit het firmament of uitspansel te rukken, als hen van de gerechtigheid en billijkheid te verzetten, en hoe? Is er niet meer kracht in de genade als in de morele filosofie, of zedenkunde? Zullen heidenen boven de Christenen uitmunten in de gerechtigheid? O laat toch overheden en regeerders voornamelijk hun vermaak stellen in rechtvaardigheid. Een heerser over de mensen moet rechtvaardig zijn, heersende in de vrees Gods, 2 Sam. 23:3. De heiligheid geeft aan God dat Hem toekomt en de rechtvaardigheid aan de mens dat het zijn is, ja aan alle mensen zonder onderscheid. Het oordelen naar waarheid zal de magistraat gerechtigheid leren oefenen, aan de mens als mens; de goddeloze zowel als de Godzalige, en aan de Godzaligen zowel als de goddelozen; aan diegenen die verschillend zijn in de godsdienst, zowel als anderen die in hetzelfde oordeel met hem zijn.

3. *Laat ook alle Christenen dit leerstuk wel waarnemen en leren rechtvaardig zijn gelijk Christus rechtvaardig is.* Het is niet genoeg, ontkennender wijze, dat men niet goddeloos is, of dat men onrechtvaardige dingen niet doet; maar de Christenen behoorden rechtvaardigheid te oefenen, uit liefde voor dezelve, Jes. 64:5. David had al de geboden en bevelen Gods geacht, Ps. 119:5, 88. De ware heiligen, die maagden zijn, volgen het Lam, waar Het ook heen gaat, Openb. 14:5. De genade leert ons beide, zonde te vermijden en in de rechtvaardigheid en heilige oefening overvloedig te zijn, Luk. 1:74, 75; Tit. 2:12. Om te haten hetgeen dat kwaad is, met zo grote afkeer daarvan te hebben als men van de hel heeft; (gelijk het Hebreeuws woord *mideon*

'ganselijk haten' betekent), even ongenegen te zondigen, als in de hel gepijnigd te worden, met aankleving en gelijk als vastgehecht aan het goede, Rom. 12:9: Af te wijken van het kwade en het goede te doen. Ps. 34:15. Het is maar een Paapse lastering, dat de Protestanten leren, dat niemand rechtvaardig is met een inwendige gerechtigheid, maar alleen datgene wat uitwendig en toegerekend is. Want hoewel het inwendige binnen ons onvolmaakt is, en daarom ons niet kan rechtvaardigen voor de vierschaar Gods, nochtans is het in zijn aard een ware persoonlijke rechtvaardigheid, Luk. 1:6. Onder alle mensen zijn de heiligen allermeeft rechtvaardig, beide uitwendig en inwendig, in hart en omgang. De rechtvaardigheid lief te hebben en de goddeloosheid te haten, wordt hun door de Geest Gods ingeplant, en gelijk als natuurlijk gemaakt, 2 Petrus 1:4, Ef. 2:10, hoofdst. 4:24. En hierdoor zijn ze Christus gelijkvormig gemaakt, in Wiens hart de wet der rechtvaardigheid en heiligheid met een onuitwisbaar karakter ingeschreven is.

Vraag. Wat zijn de plichten, welke uit dit leerstuk van ons vereist worden?

Antwoord: De plichten zijn verscheiden, gelijk als volgt:

1. Vooreerst is het de plicht van een Christen om te bewenen de vloed van ongerechtigheid, welke in het land is. Nochtans zoeken ze Mij dagelijks (zegt de Heere) en hebben een lust aan de kennis Mijner wegen, als een volk dat gerechtigheid doet; maar och dat de mensen nog ten laatste de banden der goddeloosheid ontdeden, latende de verpletterde vrij los, en alle juk verscheurden, dit zou de Heere aangenaam zijn, Jes. 58:2, 6. *Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat goed is: en wat eist de Heere van u, als recht te doen, en weldadigheid lief te hebben en ootmoedig te wandelen met uw God?* Micha 6:8. Helaas! "Er is niemand die voor de gerechtigheid roept, niemand die voor de waarheid in 't gericht zich begeeft; het recht is ver van ons en de gerechtigheid achterhaalt ons niet: wij wachten op het licht, maar zie daar is duisternis; op een grote glans, maar wij wandelen in donkerheden. Het recht is achterwaarts geweken, en de gerechtigheid staat van ver; wint de waarheid struikelt op de straten, en dat recht is kan er niet ingaan. Ja de waarheid ontbreekt er; wie van het boze afwijkt, stelt zich tot een roof", Jes. 59:4, 9, 14, 15.

En is hier geen stof van weeklacht, en om de Heere te smeken, dat zijn eigen arm de zaligheid teweeg mag brengen, en Zijn gerechtigheid doorbreekt in deze landen? God heeft zichzelf verplicht, op dit punt, vanwege de luidschreeuwende zonden en boosheden der tijden tegen te staan, voornamelijk aangezien dat er zulke hoge ophef geweest is, van een volkomen reformatie te willen uitvoeren, beide in de kerk en burgerlijke staat. Zal men nu neerzitten en schatten vergaderen, en het grote werk des Heeren verzuimen? Zeker hierover zal de Heere bezoeking doen. O laat ons dan ijverig zijn en ons bekerende, de eerste werken doen!

2. Ten tweede. Het is onze plicht, elk in zijn plaats, om de gerechtigheid na te volgen. Diegenen, die de gerechtigheid najagen, dat is, die het zoeken door het geloven in Christus. Rom. 9:31, 32. En blijven gedurig in de oefening van rechtvaardigheid en heiligheid, Spr. 21:21. Die, zullen vertroosting hebben en ondersteuning vinden in de bozen dag. *Hoort naar Mij, die de gerechtigheid najaagt!* Jes. 51:1. Het is een leenspreuk, genomen van de mensen dezer wereld, die de aardse dingen zo gretig najagen, alsof ze nooit daarmee zou kunnen verzadigd worden; of van de jagers, die het hert najagen, of krijgsliden, die hun vijanden met dapperheid vervolgen; zo behoort men de gerechtigheid na te jagen.

3. Ten derde, uit openhartigheid zich met diegenen verenigen, en haar aankleven, die rechtvaardig zijn in de lande, en die hun grootste verheuging stellen in de wegen der gerechtigheid, zonder partijdigheid of miltzucht. De Heere zal diegenen bewaren die rechtvaardig zijn in de lande, opdat Hij hen met de goddelozen niet verderve, Gen. 18:25, 32. Zij zullen in de binnenkameren verholten blijven, totdat Hij zijn vijanden door zijn gramschap ten enenmale verslonden heeft. Indien er maar tien rechtvaardige personen in 't land zijn, mannen die de onpartijdige gerechtigheid voorstaan en handhaven, dat die onze metgezellen zijn, nu de Heere het ondernomen heeft de landen te bezoeken, vanwege hun ongerechtigheden.

4. Ten vierde, wanneer wij onszelf belast vinden met onze eigen ongerechtigheid (gelijk daar niemand onder ons is, die volkomen de gerechtigheid liefheeft, met een volstreekte haat tegen de goddeloosheid te hebben) dan behoort men zich te verlaten op de gerechtigheid van Christus, en ons daarmee vertroosten. Hoewel wij niet zijn volmaakt rechtvaardig, Christus is het evenwel. Al zijn wij in zonde ontvangen, dagelijks tegen God zondigende, niettemin was Christus geboren en heeft geleefd en is gestorven zonder zonde. In Hem wordt onze gerechtigheid gevonden; als dit ons verkondigd wordt (naar het zeggen van Elihu) door een Uitlegger, één uit duizend, dan zijn onze neerslachtige gemoederen verkwikt, en ons daardoor de vertroosting verschaft, Job 33:23-25.

Nu volgt: *Daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd.*

De mening wordt bij sommigen aldus opgesteld: Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid. Dat is: al Uw leefreden en praktijk is daartoe strekkende, omdat U God gezalfd heeft; alsof dit de oorzaak was en het andere de vrucht. En zo willen zij hebben, dat het zijn betrekking heeft op de tijd van de menswording van Christus, wanneer de Godheid de menselijkheid had aangenomen. En 't is waar, dat hierom Christus, als Mens zijnde, de geestelijke zalving ontvangen heeft, opdat Hij de gerechtigheid mocht liefhebben, enz. Jes. 61:1, 2.

Anderen geven te kennen, dat die zalving van Christus betrekking heeft op Zijn doop, toen de Geest des Heeren op Hem kwam neerdalen.

Weer anderen willen dat het betrekking heeft op Zijn verhoging na Zijn lijden, toen Hij uit de dood opstond, en in de heerlijkheid opgevaren is, waardoor Hij verklaard was te zijn: de Heere en Koning van hemel en aarde. En dit schijnt allerbest te accorderen met deze huwelijkspsalm, welke handelt over het koninklijke ambt en de heerschappij van Christus, en met hetgeen de Apostel zegt, Filip. 2. Waar, nadat hij gesproken had van de vernedering en de gehoorzaamheid van Christus, vs. 6, voegt hij er deze woorden bij, vs. 9: Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd, en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is, overeenkomende met deze tekst.

En daarom, hoewel het waar is, dat Christus in en door de vereniging der twee naturen, de geestelijke zalving ontvangen heeft, opdat Hij de gerechtigheid mocht liefhebben, enz., nochtans schijnt Hem hier deze zalving geschonken te zijn bij wijze van beloning, en bijgevolg heeft het zijn betrekking op de plechtige inwijding die aan Hem geschied is, bekleed zijnde met zijn Koninklijke waardigheid na zijn lijden. En aldus kan men het uitleggen: omdat Christus de gerechtigheid lief heeft, en de goddeloosheid haat, daarom heeft Hem God, tot vergelding, boven engelen en mensen in waardigheid verheven, en gezalfd met vreugdeolie boven zijn medegenoten. Niet dat Christus eigenlijk voor Zichzelf gezalfd was, maar voor ons; zijnde Zijn

rechtvaardigheid en gehoorzaamheid de verdienende oorzaak van onze geestelijke zalving, vreugde en heerlijkheid.

De woorden zal ik in 't kort ontleden en overgaan tot de aanmerkingen. *God, uw God.* God is de God van Christus geweest, als zijnde in onze natuur, onze Borg en Onderpand.

Hij heeft U gezalfd. Dat is, niet met hetgeen dat stoffelijk of lichamenlijk is, maar met geestelijke olie. Zijnde de olie, op een figuurlijke wijze, voor zalf genomen; en ten opzichte van die zalving wordt de Heere Jezus genoemd in t Hebreeuws: *Messias*, en in 't Grieks: *Christus, de Gezalfde des Heeren.*

Boven uw medegenoten. Dat is: boven al de uitverkorenen van God, die deel hebben in de geestelijke zalving, 1 Joh. 2:27. Christus heeft de voorrang, en is de eerste boven hen allen.

Daarom heeft U, o God, uw God, enz. Leert hieruit: Dat God de God van Christus geweest is in verdrag, als zijnde onze Borg, die het voor ons gewaagd heeft. Of aldus: Christus als Mens in 't werk van de verlossing, is in bondgenootschap met de eeuwige God getreden.

Vraag: Maar waarom heeft God de God van Christus willen zijn? En wat zijn daarin zijn genadige oormerken geweest jegens ons?

Antwoord:

1. God is de God van Christus geweest, opdat Hij met ere van het toneel mocht afgebracht worden en verlost van die schuld, welke op Hem gelegen heeft, als onze Borg. De Goddelijke alvermogende kracht is gebleken in het opwekken van Christus uit het graf, Ef. 1:19, 20. *Daardoor is Hij krachtig bewezen te zijn de Zoon van God,* Rom. 1:4. *Die wel is gedood in het vlees, maar levend gemaakt door de Geest,* 1 Petrus 3:18. Onze Borg in zijn opstanding, is uit de gevangenis verlost en heeft een eerlijke ontlading en kwijschelding van alle onze zonden ontvangen; en zal ten andermaal zonder zonde gezien worden, Hebr. 9:28. Hierom wordt er gezegd: *dat Hij opgewekt is om onze rechtvaardigmaking,* Rom. 4:25. En indien Hij niet opgewekt was, dan zouden wij nog in onze zonden zijn, 1 Kor. 15:17. Maar nu kan niemand beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods, omdat Christus opgewekt is, Rom. 3:33, 34.

2. God is de God van Christus in verbond geweest, opdat Hij ook onze God in verbond mocht zijn; want in Zijn verrichting komt de gehele Christus, Hoofd en ledematen, in overweging. Gal. 3 19; 1 Kor. 12:12. Het verbond, zijnde eerst afgehandeld met het Hoofd (zijnde ook ons gegeven tot een verbond, Jes. 42:6). En daarna met de ledematen, met Hem voor en ten opzichte van ons. Gelijk als God onze Borg niet verlaten heeft, maar Hem ondersteund in zijn groten strijd en aanvechtingen; wanneer Hij Hem uit de diepte aangeroepen heeft, zo zal Hij ons ook niet verlaten in tijd van nood, Hebr. 4:16, 18:5, 6.

3. Opdat ons geloof, betreffende de wederopstanding onzer lichamen, bevestigd en versterkt mocht worden. Want gelijk als de almogende kracht van de Goddelijke natuur is in het werk gesteld geweest, en zich uitgestrekt heeft in het opwekken van Christus uit het graf, zo zal het ook, op zijn behoorlijken tijd, in 't werk gesteld zijn om ons op te wekken, elk in zijn orde: eerst het Hoofd en dan de ledematen. Nu leeft Christus door de kracht Gods, die in zwakheid gekruist was; en wij, die zwak zijn,

zullen met Hem door de kracht Gods leven, 2 Kor. 18:4, 5. De Geest Die Christus uit de doden opgewekt heeft, wonende in ons, zal ons ook opwekken, Rom. 8:11.

Tegenwerping:

Maar Christus (welke in deze psalm *God* genoemd wordt) wordt hier gezegd *door God te worden gezalfd*; wat veronderstelt, dat Hij minder is als die Hem gezalfd heeft; en dat hoewel Hij God is, nochtans is Hij maar 'een gezalfde God.'

Antwoord: Dit, vergeleken met andere teksten van gelijken aard, heeft eigenlijk zijn betrekking niet op de Godheid, maar op *de mensheid van Christus*; nochtans ten opzichte van de persoonlijke vereniging, datgene welke een der naturen eigen is, wordt *de Persoon* toegeschreven. Christus, Die ook God was, heeft de gemeente verkregen door Zijn Eigen bloed, Hand. 20:28. Nochtans heeft de Godheid de bekwaamheid niet om bloed te storten. Gelijk nu datgene, dat het een gedeelte, te weten het lichaam, eigenlijk toebehoort, dikwijls in de Schrift de ziel, 't andere gedeelte van het samen verenigde toegeëigend wordt, of aan de gehele persoon, Ps. 16:10; Jes. 10:82. Zo is het hier: Christus, zijnde gezalfd, wordt niet aangemerkt alleen, of eigenlijk, gelijk als Hij God is, maar gelijk als Hij is Godmens; en men kan ook met veiligheid zeggen, dat Christus als Middelaar door God is gezalfd geweest; want hoewel Christus van nature God is, niettemin is er in Hem een ondergesteldheid aan God, ten opzichte van zijn ambt als Middelaar.

Leringen:

1. Laat ons de Heere onze God groot maken, als de God en Vader van Christus, in welk opzicht Hij ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen; en dientengevolge behoorden wij Hem te loven en te zegenen. Hij heeft ons metterdaad gezegend als de God en Vader van Christus, en wij behoren Hem, in deze betrekking, op een lijdelijke wijze te zegenen, Ef. 1:3, 17. Hiervandaan komt het, dat Hij onze God en Vader, in het verbond, geworden is: *Ik vare op tot mijn Vader en uw Vader, en tot mijn God en uw God*, Joh. 20:17. Indien God, van onzentwege, de God van Christus niet was geweest, en ons het hoofd bedekt ten dag der wapening, het zou Hem mislukt hebben in het grote werk onzer verlossing, en dan waren wij voor eeuwig rampzalig gebleven: Doch de Heere heeft Hem voor zichzelf gesterkt, Ps. 30:18. En heeft hulp besteld bij een Held, Ps. 89:20, Jes. 63:1.

2. Leert Christus navolgen, die in Zijn grootste benauwdheden een bijzonder zegepralend geloof in God gehad heeft, Matth. 27 46. Dit waren Zijn woorden: Hij is nabij die Mij rechtvaardigt, wie zal met Mij twisten? Jes. 50:8. Indien Hij zich op God verlaten heeft, toen Hij met al de zonden der uitverkorenen tegelijk belast werd, Jes. 58:6, waarom zouden wij ons op Hem niet Verlaten, in het uur der verzoeking, omdat al onze zonden van ons verschoven worden op onze Borg? En hier laten wij onszelf niet tevreden stellen met een algemeen levenloos geloof; maar bevorderen dit voorname interest of belang, hetwelk wij in God hebben als de God en Vader van Christus; en als onze God en Vader door Hem.

Om nog voort te gaan:

God heeft U gezalfd met vreugdeolie boven uw medegenoten.

Hier wordt de Geest des Heeren (Die de Trooster is, Joh. 14:16), *Vreugdeolie* genoemd, uit de vrucht of het effect en uitwerking, omdat Hij vreugde en blijdschap

voortbrengt, Gal. 5:22. In voorbeeldende offeranden onder de wet was de olie veel in 't gebruik, om te verbeelden de zalving des Geestes; zie Ps. 133:2, Jes. 61:1; 1 Joh. 2:20, 27; Luk. 4:18, 2 Kor. 1:21, 22; Openb. 3:18.

Onder de Joden was de olie ook veel in gebruik op hun feestdagen; daarom, na de toerichting van de tafel volgt daarop: Gij maakt mijn hoofd vet met olie, Ps. 23:5.

En verder: wijn maakt het hart vrolijk, brood versterkt de mens, en olie maakt dat ze een blijmoedig gezicht vertonen. Hieruit zijn enige geleerde mannen van gevoelen, dat de vreugdeolie hier vermeld, en op Hebr. 1:9, zijn betrekking heeft op datgene wat op de feestdagen gebruikt werd; zijnde Christus door zijn Vader, Koninklijk onthaald, hebbende ook overvloediger van de olie des Geestes over Hem uitgestort, als over enige van de andere gasten; ja als over allen samen.

Vraag. Waarom de Geest Gods en de vruchten ervan bij olie vergeleken worden?

Wij zullen wij zien:

1. Gelijk als olie een zoete en aangename geur van zich laat voortvloeien, Exod. 30:23, 25, zo doet ook de Geest Gods in diegenen, waar Hij in woont, Hoogl. 1:3; 4:10; 2 Kor. 2:14.

2. Gelijk als olie een glans op het aangezicht stelt en het doet blinken, Ps. 104:15; zo is het met de heilige zalving des Geestes; welke een geestelijken luister stelt op het hart, leven en gelaat van een Christen. Gemeenschap met God door de Geest, maakt dat het aangezicht glinstert, gelijk als het aangezicht van Mozes toen hij met God sprak, Exod. 34:29; 2 Kor. 3:9, 18.

3. Gelijk als olie, buigzaam doet zijn, verzacht en geneest, Jes. 1:6, Luk. 10:34, zo vermurwt ook de Geest Gods het hart, dat hard en spierachtig is, en geneest de gekwetste consciëntie door het aanwenden van het bloed Christus.

4. Gelijk als olie verkwikt het lichaam en maakt dat de leden vlug en vaardig zijn; zo doet ook de Geest, die de ziel verkwikt, en doet het levendig Zijn, dat het vlug en vaardig wordt in het werk des Heeren.

5. Gelijk als olie de maag zuivert van het kwaad, waarmee het beledigd werd, zo zuivert ook de Geest de verdorvenheid uit het hart, door het geloof in Christus bloed, Rom. 8:13; Hebr. 9:14.

6. Gelijk als de olie gebruikt werd bij het inhuldigen en toewijden van mannen tot het koninklijk, priesterlijk en profetisch ambt, zo door de Geest Gods (zalvende de uitverkorenen, en hen doende in gemeenschap met Christus komen), worden ze ook *priesters* gemaakt, om geestelijke offeranden op te offeren, Gode aannemelijk door Christus; *profeten*, aan wie de geheimen des Heeren geopenbaard zijn; *koningen*, om over zonde en satan te regeren en de volkeren der wereld te overwinnen. 1 Petrus 2:5; Ps. 25:14; Matth. 13:11; Ps. 105:15; Openb. 1:5, 6; 2:26; 3:32, 1 Kor. 6:2.

God heeft Christus gezalfd boven Zijn medegenoten.

Leert hieruit:

Dat Christus (in onze plaats en voor ons ten goede) de zalving des Heilige Geestes ontvangen heeft, zonder mate, Joh. 3:34. En boven al Zijn medegenoten en bondgenoten in het verdrag.

De koningen, priesters en profeten onder de Joden, die gezalfd werden, 1 Sam. 10:1; Exod. 29:7, 1 Kon. 16 zijn, in hun zalving maar voorbeelden Christus geweest, die de grote Koning, Priester en Profeet is van zijn kerk, gezalfd boven hen allen; ja boven al de profeten, apostelen, evangelisten, leraars en gelovigen onder de bediening des Nieuwen Testaments, (welke nochtans veel geestelijker en heerlijker is geweest als die van het oude), 2 Kor. 8:11. En daarom met nadruk wordt Hij genoemd: *de Gezalfde des Heeren*, Joh. 12:15, Luk. 1:32, 33. Hand. 3:22, 23. Christus heeft de genade zonder mate ontvangen.

1. De genade wordt in Hem gevonden als in zijn eigen onderwerp, gelijk het licht is in de zon: de mensheid Christus is het vertrek of de schuilplaats der genade.
2. In Christus is er allerlei soort van genade en in Hem is het in zijn hoogste en uiterste graad.
3. Hij heeft de macht en bekwaamheid om ons de genade deelachtig te maken.

De redenen waarom dat Christus de zalving des Geestes ontvangen heeft, zijn:

1. Opdat Hij de bekwaamheid mocht hebben omdat werk en ambt te kunnen handhaven, waartoe Hem God geroepen heeft; voornamelijk dat van zijn koninkrijk, in waarheid en gerechtigheid. God heeft Hem met zijn Geest vervuld, opdat Hij het recht de heidenen zou voortbrengen; ja het oordeel uitbrengen tot overwinning, Jes. 42:1-7; 49:1-3; Matth. 12:20, De Heere heeft Hem gezalfd, om een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen, enz. Jes. 61:1-3. En dan nog:

2. Opdat uit Hem, als een Persoon, de Heilige Geest, met zijn gaven, aan ons mocht meegedeeld worden. Hij heeft gaven genomen om uit te delen onder de mensen; ja ook de wederhorigen, om bij Hem, de Heere God, te wonen, of (volgens de Engelse overzetting) omdat de Heere God bij hen zou wonen, Ps. 68:19, Ef. 4:8. *Uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade*, Joh. 1:16. *De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel, de laatste Adam tot een levendmakende Geest*, 1 Kor. 15:45. Gelijk de maag de spijs verteert, de lever bloed veroorzaakt, en het hoofd de zetel is van de zinnen en geesten voor het gehele lichaam, zo is Christus ook een geestelijk voedsel. Voor ons heeft Hij Zichzelf geheiligd, Joh. 17:19.

1. Het geeft ons te kennen, dat Christus als Mens de voorrang heeft, Kol. 1:18, Hebr. 2:8. Zijn menselijke natuur, zijnde met de Geest Gods vervuld, ja opgetrokken tot een zelfstandige vereniging met de Godheid; en daarom, hoewel de gelovigen een hoge geestelijke vereniging met God hebben door Christus, echter is het zo hoog niet als Christus met God heeft. Niet alleen is de wezenlijke, maar ook de Persoonlijke vereniging van een hoger natuur en aard als die verborgen vereniging die daar is tussen Christus en zijn kerk.
2. Laat ons de genade en Wijsheid van onzen Vader in hoogachting hebben, die deze gemeenzame weg uitgevonden heeft; een Weg en Middel overeenkomstig onze bekwaamheden; te weten: dat door de menselijke natuur van Christus, onze oudsten Broeder, zijnde ook vlees van ons vlees, en been van ons been, Ef. 5:30. De genade en heerlijkheid aan ons mocht worden uitgedeeld. Door Christus onze gezalften Zaligmaker komt de Heilige Geest op ons. Door het bloed van Jezus hebben wij vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom, op een verse en levende

weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is, door Zijn vlees, Hebr. 10:19, 20. In de Man Christus Jezus is er een schatkamer en volheid van genade en heerlijkheid voor ons. Hij is de Heere, Opperbewaarder van al onze deugden, de hoge Schatmeester van al onze geestelijke rijkdommen. Door de val van de eerste Adam hebben wij ons oude kapitaal verloren, en God wil ons niet meer vertrouwen, opdat wij Hem niet begeven; maar heeft een nieuw kapitaal van genade en eer in de handen van Christus gesteld, die een wezenlijk deugdzaam en welgesteld Persoon is; in Dewelke al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn, Kol. 2:3.

3. Nadert gedurig tot Christusdoor het geloof en tot God door Hem; in Wie daar is de volheid des Geestes, uitgebeeld in de zalving des Hogepriesters, op wiens hoofd de kostelijke olie werd uitgegoten, nederdalende op de baard, zelfs tot op de zoom zijner klederen, Ps. 133:2. Aldus gaat het met de geestelijke zalving, welke Christus, als ons Hoofd, voor ons ontvangen heeft. Hij is de Fontein der blijdschap, die Zijn springaderen laat voortvloeien om onze dorre harten te verversen, Hoogl. 4:15, Joh. 4:14, 7:37. Binnen Hem "zijn al onze fonteinen", Ps. 87:7. Gebruikt Hem daarom (o mijn ziel), ontbreekt u de gerechtigheid, wijsheid, sterkte, vrede, blijdschap? Gaat tot Hem, die met vreugdeolie gezalfd is boven Zijn medegenoten. Deze hemelse Elisa giet Zijn olie niet uit als in ledige vaten, 2 Kon. 4:4. U bent zo leeg niet als Hij vol is. O, trekt uit deze volheid; zuigt de melk uit, welke in deze geestelijke borsten is, Jes. 66:11. Gij hebt geen reden over Hem te klagen, geeft Hem toch geen reden over uw traagheid te klagen: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven mag hebben*, Joh. 5:40. Laat ons Christus niet benemen de roem en glorie Zijner volheid, door het vergroten en verheffen van onze zonden en rampzaligheid, boven de volheid Zijner genade en barmhartigheid. Daar de zonde vermeerdert, is de genade veel meer overvloedig. Rom. 5:20.

4. Heeft Christus een volheid der genade? Tracht Hem dan gelijkvormig te worden en toe te nemen in alle geestelijke vruchten; voornamelijk in de liefde, ootmoedigheid en zachtmoedigheid; leert van Hem, dat Hij is zachtmoedig en nederig van hart, Matth. 11:29. Toen Hij vervuld was met de gedachten van eigen heerlijkheid en verheffing, heeft Hij de voeten zijner discipelen gewassen, gevend ons daardoor een voorbeeld, Joh. 13:15. Och of daar meer van deze geest was! De gaven en wetenschap vermeerdert; maar helaas! de liefde verslapt. De liefde van velen werd verkoeld, Matth. 24:21. 't Is waar, het betaamt ons begerig te zijn naar gaven, opdat wij elkaar mogen stichten; maar de liefde is nog een uitnemender weg, 1 Kor. 12:31; 13:13. *De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde sticht*, 1 Kor. 8:1. Och of wij met de geest der liefde werden vervuld! Ef. 5:18. En daarin geworteld en gegrond, opdat men te beter zou kunnen ten volle begrijpen de liefde Christus, die de kennis te boven gaat, en vervuld worden tot al de volheid Gods, Ef. 3:17-19. Laat diegenen die geestelijke zalving ontvangen hebben, dezelve gewillig meedelen en besteden tot eer van Christus; dit is de weg of het middel om hun voorraad te vermeederen; gelijk als in het tijdelijke, Pred. 11:13, zo ook in het geestelijke en zoals ook geschied is in de gelijkenis. Degenen die hun talenten op de voordeligste wijze hebben aangelegd, hebben ook de meeste ontvangen, Matth. 25:28. De allervlugste meedelende Christenen zijn ook de alleraannemelijkste, aanwassende Christenen. God deelt hen overvloedig mee, die anderen ook overvloedig meedelen. Behoedt u dan o ziel, dat deze olie in uw lamp niet mag ontbreken. Christus zal niemand willen erkennen, als diegenen die Zijn gezalfd

zijn. Zo iemand de Geest van Christus niet heeft, Die komt Hem niet toe, Rom. 8:9.
1

Vraag: Maar aangezien Christus zulk een overvloed des Geestes bezit, hoe komt het dat wij zo dor en leeg zijn?

Antwoord:

1. Dikwijls gebeurt het, dat Christenen in het geestelijke toenemen zonder dat zij het gewaar worden; zij worden zo gevoelig over hun gebreken, dat ze op hun toenemingen niet letten; hoe meer licht dat zij krijgen, dat geestelijk is, zoveel temeer onwetendheid en verdorvenheid beschouwen ze in zichzelf. Het licht ontdekt de duisternis; het toenemen in de geestelijke zalving is een grote verborgenheid; dit goud ligt onder veel ruw ongezuiverd metaal verborgen, Kol. 3:3. Nog bestaat het ook zozeer niet in het toenemen van gaven en bekwaamheden tot bidden, bespreken, enz. Doch ook in de verheffing en uitbreiding van de hartstochten of toegenegenheden, als wel in het verborgen neerwaarts aangroeien in nederigheid, zelfverloochening, liefde, enz. Die, alhoewel het door de zinnen niet licht te grijpen is, echter verdient het boven de andere verkozen te worden.

2. De volheid van Christus wordt niet naar behoren tot ons nut en voordeel gebruikt. Indien iemand een goed kapitaal heeft en hij het niet wel gebruikt, hij zal niet rijk worden. Indien ook de dorstige mens aan de fontein niet komt drinken, hoewel zij nabij is, zijn dorst zal niet kunnen gelest worden, Jes. 55:1, 2; Matth. 11:28; Openb. 22:17. Het is wat anders te hongeren en dorsten naar de zaligheid, wat anders geestelijk te eten en drinken het vlees en bloed van Christus, die, indien het de mens niet doet, zo heeft hij geen leven in zichzelf, Joh. 6:53. Christus is een universele of algemene oorzaak, welke niet gewoon is de vruchten voort te brengen zonder de toevloeiing van bijzondere middelen; het is wel de waarheid: Hij kan werken zonder ons geloof; ja eerst maakt Hij zichzelf aan ons bekend, eer dat wij geloven, en wordt gevonden van diegenen die Hem niet zoeken, Jes. 65:1, 2. Doch evenwel werkt Hij gewoonlijk in een gelovige door het uithalen van het geloof in de oefening ervan op Hem, als het enige voorwerp daarvan.

3. Christus deelt ons mee uit zijn volheid, naardat wij het van node hebben. Indien de beproevingen en, de verdrukkingen over ons vermeerderen (want alsnog hebben wij niet tot de bloede toe tegengestaan, Hebr. 12:4), dan zal de Heere meer van de geestelijke zalving over ons uitgieten. Gelijk ons de verdrukking overvloedig wordt, zo zal onze vertroosting nog overvloediger zijn. 2 Kor. 1:5. Zijn genade is ons genoeg, en zijn kracht wordt in onze zwakheid volbracht, 2 Kor. 12:8, 9.

4. Gelijk als in natuurlijke lichamen de leden hebben hun verscheidene stand of zitplaatsen en bedieningen; enige zijn hoger en uitnemender dan de anderen; zo is het ook in de mystieke of verborgen lichamen, 1 Kor. 12:14-16, enz. Elkeen van ons is de genade gegeven, naar de mate der gave van Christus, Ef. 4:7. Daar is een volheid in het verborgen lichaam (de kerk), die is de vervulling desgenen die alles in allen vervult, Ef. 1:23. Doch elk lid heeft dezelfde niet.

5. Voor het merendeel zullen wij leeg en dor zijn, gedurende de onvolmaaktheid onzer heiligmaking, opdat wij, onder het gevoelen van dezelve, mogen worden vernederd en alleen roemen in de volheid van Christus, 1 Kor. 1:30; Gal. 6:14; Jer. 9:23, 24. Zo

iemand meent iets te zijn, daar hij niets is, die bedriegt zichzelf in zijn gemoed, Ef. 6:3. God wil de hovaardij van ons verbergen, Job 33:17. Aan de genade zijn wij verplicht voor alles; niet datgene dat aanklevende en binnen ons werkzaam is; maar datgene 't welk in Christus voor ons is. Door de genade Gods (zegt de Apostel) ben ik dat ik ben; ik heb overvloediger gearbeid dan al de Apostelen; doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is, 1 Kor. 15:10. Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, Gal. 2:20. Wij moeten in onszelf verlegen staan, opdat wij in Christus mogen worden gevonden, Filip. 3:8. Dit heeft een gezegend man doen zeggen, dat hij meer aan zijn gebreken gewonnen had, dan als aan zijn deugden en verwijderingen; en de Apostel heeft liever in zijn zwakheid willen roemen, als in zijn verrukkingen, 1 Kor. 12:9.

Blijft nog over, dat ik een weinig spreken zou over de laatste woorden van dit vers: **Boven Uw medegenoten**. Dat is, boven al de uitverkorenen, die Zijn broeders zijn, Hebr. 2:11, 12.

Christus zijnde de Eerstgeborene, of oudste Broeder in de familie, aan Wie de grootste zegening en voornaamste deel van 't huwelijksgoed wordt opgedragen, Rom. 8:29, Kol. 1:15. Nochtans worden de heiligen ook met Hem toegedeeld in de geestelijke zalving. Leert hieruit: *dat alle ware gelovigen Christus medegenoten zijn*.

- Christus is *Gods* Medegenoot, ten opzichte van de Goddelijke natuur. Ontwaakt, o zwaard, tegen de Man Die Mijn Metgezel is, spreekt de Heere der heirscharen. Zach. 13:7, Filip. 2: 6. En de heiligen zijn *Zijne* medegenoten, voor zoveel als Hij mens is, leden van Zijn lichaam, Ef. 5:80. Erfgenamen, ja mede-erfgenamen met Hem, Rom. 8:17. Zijnde met dezelfde Geest gezalfd (hoewel niet met dezelfde mate), hebbende de gelijkheid van vereniging en heerlijkheid met Christus, als Mens, ten aanzien van de hoedanigheid; doch niet de grootheid. De heerlijkheid, die Hem de Vader gegeven heeft, heeft Hij hun gegeven, opdat zij één mochten zijn, gelijk als de Vader en Hij één zijn, Joh. 17 21-23. Gelijk Hij is, zo zijn wij ook in deze wereld, 1 Joh. 4:17. Hij als het Hoofd en wij als de leden; voltooiende alzo een lichaam van de mystieke of verborgen Christus, 1 Kor. 12:12. Hij als de Wijnstok, wij als de ranken, voltooiende een geestelijke boom. Hij als het Fundament, wij als het gebouw, 1 Kor. 3:9-11, voltooiende een geestelijk huis of tempel in de Heere, Ef. 2:20-22.
- Laat de mensen toezien, hoe dat ze de gezalften des Heeren beledigen, die Christus medegenoten zijn; raakt ze niet aan (om hen te bedroeven). Het was beter dat u hen met vrede liet, Ps. 105:14, 15. Zo wie één van deze kleinen ergert, het ware hem beter of nutter dat een molensteen aan zijn hals gehangen, en dat hij verzonken ware in de diepte der zee; Matth. 8:6.
- Aanschouwt dan en verwondert u over de liefde, die God aan Zijn Eigen volk gegeven heeft, 1 Joh. 3:1. Dat zij medegenoten van Christus zouden zijn; deelgenoten met Hem in geestelijke voorrechten; de wereld kent hen niet, gelijk die Hem niet kende, toen Hij in de wereld was, 1 Kor. 2:8. Groot en heerlijk zijn de voorrechten der heiligen. Waarlijk (zegt de Apostel) onze gemeenschap is met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus, 1 Joh. 1:3. God blijft in hen, en zij blijven in God, 1 Joh. 4:15, 16. Zij hebben gemeenschap met Christus in zijn zalving, dood, wederopstanding, hemelvaart, overwinning, heerlijkheid; zijnde met

Hem gekruist, zo zullen ze ook met Hem verheerlijkt worden, Rom. 8:17. Indien zij met Hem lijden (of verdragen) zij zullen ook met Hem heersen, 2 Tim. 2:12. Zijnde hier met Zijn Geest gezalft, zo zullen zij ook hiernamaals met Zijn heerlijkheid vervuld worden.

- Laat derhalve Christenen zich gedragen, in handel en wandel, overeenkomstig de Gezalfde des Heeren, zoals diegenen die gemeenschap met Hem hebben. De metgezellen van vorsten leven op een hoger trant dan andere mensen; zo behoren de heiligen ook te doen. Ik spreek van te leven naar de Geest of op een geestelijke wijze. Want de belijders van religie, in wereldlijk opzicht, leven gewoonlijk op al te hogen trant, en staan te veel op hun vleselijke, uitwendige eretiteln en voorrechten (hetwelk zij in anderen hebben veroordeeld). Wat zijn al deze uitwendige dingen maar als schade en drek, zijnde vergeleken met Christus, en de voorrechten welke wij door Hem hebben verkregen? Gelijk Hij de Gezalfde des Heeren is, zo zijn de heiligen; en gelijk de mensheid van Christus de woonplaats van God is, zo zijn ook de heiligen, 2 Kor. 1:21; 1 Kor. 6:1, 17, 19. Ef. 2:20, 21.
- De gerechtigheid, waardoor wij nu gerechtvaardigd zijn en de vereniging welke wij hebben met de Heere, is van een heel hoger en voortreffelijker natuur en aard, als datgene hetwelk Adam had. Onze natuur is nu met God verenigd door een onverbreekelijke knoop van de zelfstandige vereniging in de tweede Persoon; en wij in onze personen zijn met God verenigd door de mystieke onverbreekelijke band des Geestes, zijnde de derde Persoon. Onze vereniging met de Heere is zó nauw en zó heerlijk, dat het ons één Geest met Hem doet zijn. In de zelfstandige vereniging wordt er van de eigenschappen der Goddelijke natuur gesproken, en dezelve de menselijke natuur toegeschreven, en in deze verborgen vereniging is er zulk een mededeling van eigenschappen, dat hetgeen Christus, het Hoofd eigen is, wordt ook Zijn leden toegeschreven en medegedeeld, 2 Kor. 12:12; Jer. 33:16.
- In deze vereniging zijn de heiligen niet alleen gehecht aan de deugden en weldaden welke uit Christus vloeien, maar aan Christus' Persoon, te weten Christus Zelf, Die eerst voor en aan ons overgegeven is, en dan ook met Hem alle andere geestelijke zegeningen, Rom. 8:32; 1 Kor. 3:21, 23. Gelijk de man zichzelf eerst aan de vrouw in het huwelijk overgeeft, en haar dan met zijn middelen begiftigd. Wij zijn gezegend met alle geestelijke zegeningen in Christus, de Gezalfde van God, Ef. 1:3. Die ons niet is eerst gegeven, omdat wij geloven, lieven, enz. Maar daarom volbrengen wij die geestelijke daden, omdat Christus ons, door de Vader, eerst gegeven is, en verenigt Zichzelf met ons door Zijn Geest. En deze Geest, of heilige zalving Gods, woont en blijft in de heiligen, 1 Joh. 2:27. Niet alleen de gaven, werken en vruchten van de Geest, maar de Geest Zelf.

Vraag: Maar hoe blijkt het, dat niet alleen de gaven of vruchten van de Geest Gods, maar de Persoon des Geestes, of de Heilige Geest Zelf, woont en blijft in elk waar gelovige?

Het kon uit de Schrift gemakkelijk bewezen worden, dat de Heilige Geest Zelf, zowel als Zijn genade, in de heiligen woont, en dat door verscheidene redenen of argumenten.

1. De Trooster, welke uit de Vader en de Zoon voortkomt, is de Persoon des Geestes, of de Heilige Geest Zelf. Want als men zegt, dat de Geest Zelf in ons woont, het is 't zelfde, alsof men zou zeggen, dat de Persoon des Heilige Geestes in ons woont. Want *Hij* of *Zichzelf* is een Personele benaming. Nu stelt het de Schrift buiten twijfel, dat deze Trooster, die uit de Vader en de Zoon gezonden is, woont en blijft in de heiligen, Joh. 14:16, 17, 26; 15:26.
2. Hij, die de goede gaven der genade bewaart en ondersteunt, woont in ons, 2 Tim. 1:14. Dit moet noodzakelijk verstaan worden van de Heilige Geest Zelf, als onderscheiden van Zijn gaven. Want het zou zeer ongerijmd wezen te zeggen, dat de goede dingen, of geestelijke gaven, ons meegedeeld, zijn bewaard door die geestelijke gaven, welke in ons wonen. Het een betekent de wortel of grondregel, het andere de uitwerkingen of de vruchten daaruit bloeiend.
3. Dezelfde Geest, Die Christus uit de doden opgewekt heeft, woont in ons, Rom. 8:11. Het was niet de gaven of vruchten des Geestes, maar de Heilige Geest Zelf, Die Christus uit de doden opgewekt heeft.
4. In het nieuwe verbond heeft God beloofd in Ezech. 36:2 - welke belofte is volstrekt en zonder conditie of beding - dat Hij zijn Geest zal geven in 't hart of binnenste der uitverkorenen. En deze Geest zal Zijn effect en uitwerking volbrengen, in hen te leren, en de Heere te doen kennen. Hetwelk de Geest Zelf, of de Persoon des Geestes alleen doen kan. "Wij hebben ontvangen de Geest die uit God is", zegt de Apostel, "opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn", 1 Kor. 2:12. Niet de vruchten des Geestes (of verwekte gaven), maar de Geest Zelf is het, die eigenlijk de uitverkorenen leert en openbaart de verborgenheden der zaligheid, Ef. 1:17. En deze Geest heeft God hen in 't hart gegeven.
5. Wederom: God heeft Zijn volk de Geest der genade en aanneming gegeven, om in hen te wonen; welke hen bekwaam maakt om te roepen: *Abba, Vader*, Gal. 4:6, Rom. 8:15. *Abba, Vader* te roepen, of getrouw tot God te bidden, is een vrucht van en vloeit uit de Geest Zelf. Door diezelfde Geest nu wordt de liefde Gods in onze harten uitgestort, Rom. 5:5.
6. De Persoon des Heilige Geestes, of de Geest Zelf getuigt met onze geest, Rom. 8:16. Hier is een dubbel getuigenis:
 1. Het getuigenis van de Geest Zelf.
 2. Het getuigenis van onze vernieuwde harten en consciënties.
 Nu hebben wij het laatste niet alleen als een effect of vrucht des Geestes, maar ook het voorgaande als de oorzaak en beginsel van het laatste, in ons wonende, en aan ons getuigende dat wij aangenomen zijn. Wij hebben niet alleen het getuigenis van het bloed en water, dat is de rechtvaardig en heiligmaking; maar ook van de Geest Zelf, onderscheiden van, hoewel toestemmende met het getuigenis van het water en bloed, 1 Joh. 5:8.
7. De Geest van God zelf, zijnde, de uitwerkende oorzaak van geloof, liefde en andere Christelijke deugden, moet noodzakelijk ons eerst gegeven worden en in ons wonen, eer dat deze deugden of genadegiften in ons kunnen worden gewrocht. De wortel is in de aarde eerdat zij vrucht voortbrengt. De Heilige Geest Zelf is de

geestelijke Wortel of Beginsel, en het geloof, liefde, enz. zijn de vruchten door de Geest voortgebracht, Gal. 5:28. En de vruchten zijn onderscheiden van de Wortel; beide Wortel en vrucht zijn in de heiligen. Of, de liefde en andere genadegiften zijn in de ziel tegelijk met het geloof, en behoeven wij niet aan te twijfelen. Doch hiervan zijn wij verzekerd, dat geen van deze vruchten voortgebracht, of in 't werk gesteld kunnen worden, voordat de Geest Gods, welke de Wortel daarvan is, ons in het hart wordt gezonden. Het nieuwe schepsel wordt niet geformeerd, voordat de Schepper Zelf in ons komt wonen.

8. De Schrift is overvloedig in het bewijs hiervan; indien wij maar het licht hadden en liefde en nederigheid om de waarheid aan te nemen. "De Geest", zegt Christus, "blijft bij ulieden en zal in u zijn", Joh. 14:16,17. Wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, Hij zal u in alle waarheid leiden, Joh. 16:13. De heiligen zijn de tempel des Heilige Geestes, daar Hij in woont, 1 Kor. 3:16; 6:19. Wordende gebouwd tot een woonstede Gods in de Geest, Ef. 2:22. Die in de liefde blijft, die blijft in God, en God in hem. 1 Joh. 4:16. Dit is geen oude dwaling, opnieuw verwekt, ruikende naar het gevoelen van Montanus of de Spiritualisten, (gelijk het sommigen uit liefdeloosheid daarmee besmetten), maar een dierbare waarheid Gods, die troostlijk is, bevestigd door verscheiden uitnemende Godzalige en geleerde mannen, beide Luthersen en Calvinisten. Gelijk Luther zelf, Chemnitius, Gerardus, Zanchius, Perkins, Sibbes, Bayne, Cotton, Owen, Bridge, met anderen, wier geschriften de studerende lezer niet onbekend zijn, alzo dezelve openbaar zijn gemaakt.

Aldus dan blijkt het, dat de vereniging, welke wij met God hebben, door het inwonen van de Geest Zelf in ons, van een hoger natuur en aard is, als die welke Adam in de staat der rechtheid gehad heeft, of zoals een huichelaar heeft. Een geveinsde kan wel een soort van vereniging met God hebben, (tenminste met zijn ordinantiën en genadegiften: deel hebbende aan enige verafgelegen werkingen van de Geest), maar zij zijn niet één geest met de Heere, gelijk ieder waar gelovige is. Noch woont de hemelse zalving, of de Geest zelf in hen, gelijk Hij in de heiligen doet; en daarom verdorren ze en vergaan tot niets. O! laat ons vele ernstige, verwonderende gedachten hebben van dit Voorwerp en voorrecht, en de bewegingen van die Geest koesteren, welke is de band van deze gezegende vereniging.

Om nu de misslagen te voorkomen, welke uit deze grote verborgenheid mochten ontstaan, acht ik het mijn plicht, hier enige aanmerkingen bij te voegen tot waarschuwing en voorzichtigheid.

1. De Heilige Geest, zijnde Jehovah, de eeuwige God, ten opzichte van Zijn overalometgenwoordigheid en de onmetelijkheid van Zijn natuur en Wezen, vervult alle plaatsen en dingen. Waar zou ik heengaan voor uw Geest? En waar zou ik heenvlieden voor Uw aangezicht? Ps. 139:7. In Hem leven, bewegen en zijn alle schepselen. En aldus woont Hij niet meer in de heiligen dan in de goddelozen. Het wezen Gods is niet meer in de een als in de ander. De Geest des Heeren ten opzichte van de oneindigheid Zijns Wezens, bevat alle schepselen, maar wordt zelf van geen bevat. En daarom, het inblijven of inwonen des Geestes in de heiligen is van een andere natuur, en op een meer uitgezonderde wijze. Ze zijn de tempelen of woonsteden des Heilige Geestes, en Hij verwaardigt hen met Zijn genadige tegenwoordigheid.

2. De Geest blijft zo in ons niet, om ons één persoon met Hemzelf te doen zijn, of dat Hij ons Zijn Personele eigenschappen zou deelachtig maken. En 't is geen gevolg, omdat de Geest zelf in ons woont dat wij daarom met de Geest één Persoon zouden zijn, of in de persoonlijkheid des Geestes opgetrokken. De menselijke natuur van Christus was waarlijk geen persoon, voordat zij met de Goddelijke natuur verenigd was, (hoewel Hij de menselijke natuur aangenomen heeft, echter de *persoon des mensen* niet), doch al zijn leden zijn personen geweest vóór, en blijven ook zo ná hun vereniging. Hoewel de Geest zelf in de heiligen woont, nochtans mag Hij zichzelf zo ver verenigen als het Hem behaagt. Want deze vereniging is geen noodzakelijke of natuurlijke, maar een vrijwillige daad. En daarom kan het *niet* met waarheid gezegd worden, dat een gelovige Christus is, of de Heilige Geest; of dat Christus of de Heilige Geest de gelovige is. De ziel is in elk deel van het lichaam, nochtans is het lichaam de ziel niet, noch de ziel het lichaam. Onze vereniging met de Geest is niet door middel van compositie of mengeling, gelijk wijn en water samen gemengd wordt. Dit is grof en stoffelijk, onze vereniging is geestelijk en verborgen. En hoewel het zeer nauw en heerlijk is, echter zijn het twee onderscheiden personen, te weten de Geest en de gelovigen. En daarom, te zeggen, dat een gelovige zijn eigen leven en persoonlijkheid verliest, en opgetrokken wordt in de natuur en Persoon van de Geest, of de Zoon van God, hierdoor zou men het schepsel tot een God maken, en hem Gode gelijk doen zijn. En hieruit zouden waarlijk nagesleept worden die godslasterlijke gevolgen (waarmee de leer van enige zedige Godzalige mannen ten onrechte beklad is), te weten dat een gelovige volmaakt en zonder zonden is, belevende het eeuwig ongeschapen leven Gods, en dat hij behoorde geëerd en aangebeden te worden, enz.

3. Dat, niettegenstaande de heiligen een zeer hoge vereniging met God hebben en dezelfde Geest en zalving, die Christus heeft, in hen is, Joh. 17:22; 1 Joh. 2:20, echter woont de volheid der Godheid in hen niet, gelijk als die in Christus doet. Noch komt hun toe dezelfde aanbeding, ere, troon, heerlijkheid, welke Christus toekomt. Hierdoor zou men de Godheid verdelen en gelijk als aan stukken scheuren. 't Is waar, de heiligen wonen in God en God in hen; maar zij zijn in de Vader niet, gelijk als Christus in de Vader is; want de Vader, Zoon en Geest hebben maar één en hetzelfde oneindig Wezen. Doch dat kan men niet zeggen van God en de heiligen. Al de volheid der Godheid woont in Christus lichamelijk, dat is waarlijk en wezenlijk, Kol. 2 Maar zo woont het niet in de heiligen. Laat de Heere Jezus voor eeuwig boven het schepsel verheven worden. 't Is waar, de heiligen zitten met Christus in Zijn troon, Openb. 3:21; maar Christus zit met Zijn Vader in Zijn troon. Wij zullen met Christus, gelijk Hij een verheerlijkt Mens is, op Zijn troon zitten; maar Hij alleen, als de Heere der heerlijkheid, God van nature, zit met Zijn Vader op Zijn troon.

4. De Heilige Geest woont zo niet in de heiligen, dat Hij *onmiddellijk* in hen zou werken, zonder hun medewerking. Het is de Heilige Geest Zelf niet Die eigenlijk en inderdaad gelooft, bekent, bidt, enz. Maar Johannes, Thomas, enz. Hoewel de macht of bekwaamheid om deze geestelijke oefeningen behoorlijk te volbrengen, uitwerken zijn van de Heilige Geest, nochtans zijn het de eigen formele oefeningen van het schepsel. Om staande te houden dat de Geest onmiddellijk in ons werkt, zonder enige toestemming van ons, en dat wij gans lijdelijk zijn en de Geest alles verricht; dit is zoveel alsof men de zonden en gebreken der gelovigen de Geest Gods ten laste zou leggen. Want wie zou men betichten en beschuldigen, als diegene die alleen de uitvoerder is? Dat toch zulke godslastering ver van ons zij geweerd. Het is de opinie

van Lombardus geweest (welke hedendaags opgevat is), dat die liefde, welke in ons is, God zelf is, omdat God *de Liefde* genoemd wordt, 1 Joh. 4:16, 17. Dit is een groot misverstand. Wij moeten onderscheid maken tussen God de Schepper en Zijn geschapen gaven, of die heilige disposities, welke Hij in ons werkt. Het geloof, liefde, enz. zijn geschapen gaven of vruchten des Geestes. Zie 1 Petrus 1:57; Gal. 5:22, 23; Kol. 2:12; Ps. 51:10; 2 Tim. 1: 7; 2 Kor. 4:13, Jes. 11:2.

Dat er zijn zodanige geschapen gaven en heilige disposities in de ziel gewrocht, zou door verscheidene redenen kunnen worden bewezen, als:

1. Omdat de Schrift een uitdrukkelijk onderscheid stelt tussen de Heilige Geest en Zijn gaven in ons, 2 Tim. 1:5, 6. Uit vers 5 blijkt klaar, dat Hij niet alleen spreekt van uitnemende gaven der bediening, maar van die gaven, die de zaligheid vergezelschapen.

2. Indien daar niet waren geschapen gaven, maar dat de Geest geheel en al onmiddellijk in ons zou werken, dan zou Christus aan de natuurlijke en niet aan de geestelijke mens verenigd zijn, want zonder de geestelijke dispositie is er niets in ons als de natuurlijke beginselen.

3. Een andere reden wordt genomen uit de natuur van de wedergeboorte, waarin de substantie of wezenlijkheid der ziel niet wordt herschapen, maar er komt een geestelijke vernieuwing van de mogendheden van de ziel. De wil, het verstand en het gemoed zijn vernieuwd, Ezech. 36:26, 27; Ps. 51:10, 11, Ef. 1:18; 4:23, 24.

4. Indien er in de heiligen geen geschapen gaven waren, dan zouden zij leven *het ongeschapen leven Gods*. Dit zou de onsterfelijkheid der ziel en de wederopstanding des lichaams vernietigen. De ziel en het lichaam en alles zou opgetogen zijn in het wezen Gods en dan zou God alleen verheerlijkt zijn en niet de mens.

5. Alhoewel de Heilige Geest Zelf in al de heiligen woont, nochtans zijnde vrij en vrijwillig in Zijn doen, en niet werkende door noodzakelijkheid uit de natuur, kan het gezegd worden dat een gelovige geestelijker is als een ander. De Geest mag in ons werken, en Hij doet het ook, wanneer, hoe en in groter of kleiner mate, naar dat het Hem behaagt. Gelijk de zon schijnt en de wind waait waar zij heen wil, zo is het met de Geest, Joh. 3:8. Zo nochtans, als dat het zaad Gods nog in de allerzwakste heiligen inblijft, 1 Joh. 3:9, waardoor hij bewaard is van geheel en al af te wijken. De Geest Gods werkt in sommigen van de gelovigen krachtiger en meer gestadig dan in anderen, en in dezelfde persoon meer op een tijd als op een ander. Daar is een verscheidenheid der gaven en bediening, doch het is dezelfde Geest Die alles in allen werkt, delende een iegelijk in 't bijzonder gelijkerwijs Hij wil, 1 Kor. 12:4, 5, 6, 11. Het inwonen van de Geest Zelf in al de heiligen verhindert niet dat de ene heilige de ander zou overtreffen in geestelijke daden en werkingen.

6. Eindelijk en ten laatste. Hoewel een Christen niet onderscheiden verklaren kan hoe en op welke wijze de Geest in hem woont en werkt, echter behoort hij niet aan deze waarheid te worden geërgerd, aangezien dat hem God in Zijn Woord gezegd heeft, dat het zo is. De inwonende bewegingen en werkingen van de Heilige Geest zijn uitnemend verborgen. Wie zou kunnen verklaren hoe het lichaam met werking voorzien is en bekwaam gemaakt om een onsterfelijke ziel te ontvangen, of door welk

venster de ziel inkomt, en hoe, en op welke wijze het werkt? Echter zijn wij verzekerd dat wij een levendig werkende ziel in ons hebben. Groot zijn de verborgenheden der natuur en van de oude schepping, doch groter zijn de verborgenheden der genade en het nieuwe schepsel. Zullen wij een waarheid in twijfel trekken, of het zo is of niet, wanneer wij niet weten hoe het komt te geschieden? "Gelijk gij niet weet welk de weg des winds zij, of hoedanig de beenderen zijn in de buik van een zwangere vrouw alzo weet gij het werk Gods niet, die het alles maakt", Pred. 11:5. Laat ons met dankbaarheid erkennen hetgeen God aan ons geopenbaard heeft, hoewel wij niet kunnen begrijpen datgene dat voor ons verborgen is.

Tegenwerping: Indien u zegt, dat de heiligen dezelfde volheid niet hebben, noch zodanig een hoge vereniging met God als Christus heeft, is dit niet tegenstrijdig met de woorden van Christus, Joh. 17:5, 21, 22, daar Hij schijnt te bidden, dat dezelfde volheid en heerlijkheid, welke Hij heeft, aan de heiligen mocht worden gegeven, opdat zij één met Hem mogen zijn, gelijk Hij en de Vader één zijn?

Antwoord:

1. Indien men de woorden in die zin zou nemen, waartoe zij aangedrongen zijn, nochtans gebedswijze neergelegd zijnde, - zoals ook de woorden van de Apostel, Ef. 3:18, 19, waar hij bidt voor de Eféziërs, dat ze mochten begrijpen de hoogte, diepte, lengte en breedte der liefde van Christus, en vervuld worden met, of tot al de volheid Gods, - volgt daaruit niet dat de heiligen deze volheid en volmaaktheid der heerlijkheid reeds hebben verkregen. Of dat het hier in dit leven te verkrijgen is; maar liever dat dezelve bewaard wordt voor het toekomstig leven.

2. Er zijn verscheiden Godzalige mannen, die deze tekst in het gebed van Christus niet verstaan te zijn de vereniging der heiligen met God, maar wel van hun vereniging onder elkaar; dat zij mogen behouden de enigheid des geestes, door de band des vredes, Ef. 4:3. En waarlijk het laatste gedeelte van vers 21 en 23 van Joh. 17 schijnt deze uitlegging te begunstigen, alzo de wereld geen klein voordeel tegen de heiligen verkregen heeft uit hun onenigheid en verdeeldheden.

3. Indien men die woorden, vers 21: *Opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in ons één zijn, zó* zou uitleggen van de eenheid der heiligen met God, echter wil daaruit niet volgen, dat deze vereniging zó hoog is als die vereniging, welke is tussen de Vader en de Zoon, want:

1. Ten eerste. Dit woord gelijkterwijs betekent niet altijd een evengelijkheid, maar dikwijls de waarheid van een zaak in zijn aard en soort. Of de gelijkenis en overeenkomst die er is met het voorgestelde Voorbeeld: Wees volmaakt of heilig, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, Matth. 5:48. Dat is: in waarheid en oprechtheid, en op een wijze van overeenkomst en gelijkenis, hoewel niet met een evengelijkheid. "Gelijkterwijs Mij de levende Vader gezonden heeft, en Ik leef door de Vader; alzo die Mij eet, (of in Mij gelooft), dezelve zal leven door Mij", Joh. 6:5. Dat is: hij zal waarlijk en inderdaad leven een geestelijk leven; hoewel niet in dezelfde graad en evengelijkheid met Christus.
2. Ten tweede. De mening kan niet zijn ten aanzien van evengelijkheid, want dan mocht men wel zeggen, dat het geen roof is (of onrechtvaardige prooi) voor een gelovige *Gode evengelijk te zijn*, en daaruit zou volgen, dat gelijk

God aanbeden wordt, zo mag het ook waarlijk aan een gelovige geschieden.

3. Ten derde. Indien het zo zou worden vertaald, in de eigenste zin en graad, *dat Christus één met de Vader is*, dan zou Christus gebeden hebben voor datgene, dat onmogelijk is, namelijk: dat een gelovige essentieel en wezenlijk één met God zou zijn, van alle eeuwigheid; want zo was en is Christus; en daarom begeert Hij dat Hem de Vader zou verheerlijken met de heerlijkheid die Hij bij Hem had, eer de wereld was, en derhalve:
4. In de vierde plaats: Deze woorden, *gelijk de Vader en Ik één Zijn*, moet men verstaan bij vergelijking; dat gelijk Christus één met de Vader is, op een wijze Hem gelijkmatig en overeenkomende, (zijnde Hij de eeuwige Zoon van God), zo mogen de gelovigen één met Christus, hun Hoofd zijn, op een wijze hun overeenkomstig. Want Christus heeft de voorrang en uitnemendheid, niet alleen als God, maar ook als Mens. En daarom wordt Hij gezegd *gezalfd te worden boven Zijn medegenoten*.

***Derde preek (gedaan na 't houden van het Heilig Avondmaal) uit Efeze
4:30.***

En bedroeft den Heilige Geest Gods niet, door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing.

Zeer groot en voortreffelijk is 't werk van de Heilige Geest dat Hij besteedt aan de uitverkorenen des Vaders, en aan de verlostten des Zoons, want door genade brengt Hij hen tot de heerlijkheid. Al wat de Vader ooit van eeuwigheid hen verordineerde en de Zoon indertijd verdiende en verwierf, past Hij krachtig toe aan hen, zodat zij zien en smaken dat de Heere goed is. Zo wordt Hem toegeschreven het werk der wedergeboorte en vernieuwing naar Gods beeld, Joh. 8:6. Waarom dan ook van het volk des Heeren gezegd wordt uit de Geest geboren te zijn, vs. 8. Hij is de Heiligmaker, Die 't begonnen werk der vernieuwing tot zijn volkomenheid brengt, 1 Kor. 6:11. Ja, zo er ooit in hen bespeurd wordt een roepen: *Abba Vader, mijn Vader*, in volle zekerheid der ziel, de oorzaak is, dat zij ontvangen hebben *de Geest der aanneming tot kinderen*, Die aldus in hen roept, Rom. 8:15. En bovenal, zo zij getroost zullen zijn op hun weg, zo zij volstandig zullen blijven zonder af te vallen uit hun staat, deze Heilige Geest is daarvan de werkende Oorzaak, want Hij verzegelt hen tot de dag der verlossing. Ja zelfs wil Hij 't Pand zijn van dat alles een gelukkig einde zal hebben. Zo staat in Ef. 1:14: *Die het onderpand is van onze erfenis tot de verkregen verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid.*

Wat is nu onbillijker dan deze zalige Geest tot ongenoegen te zijn, zich zo aan te stellen dat Hij bedroefd wordt door onze handelingen, en Zich onttrekt? Dit wordt als een grote zonde van de Israëlieten aangetekend, Jes. 68:10: *Maar zij zijn weerspanning geworden, en zij hebben zijn Heiligen Geest smart aangedaan.* Paulus vermaant de gelovigen, 1 Thess. 5 19: *Blust den Geest niet uit.*

Nadrukkelijk zijn zijne woorden in onze tekst. Want hij, van het 25e vers af, bezig zijnde om particuliere zonden te bestraffen en hun daarvan af te manen, spreekt onder anderen van 't niet bedroeven van de Heilige Geest Gods. Nemende een reden van zijn vermaning van het werk des Heilige Geestes, dat Hij ten goede der uitverkorenen in hen werkt. Want ofschoon Hij niet geheel vertrekt uit het hart dergenen die Hem bedroeven, vermindert Hij nochtans Zijn gunstbewijzen tot een teken van Zijn ongenoegen.

Ook deze dag heeft Gods Geest door het Avondmaal een uitwendige verzegeling gedaan. Is ze nu gepaard met de inwendige, wat billijker dan, om Hem niet te bedroeven?

Paulus doet in deze woorden een zekere vermaning aan de gelovige Eféziërs, om de Heilige Geest niet te bedroeven, zulks aandringerende met een reden, genomen van Zijn werk omtrent hen, namelijk: *zij waren door Hem verzegeld tot op de dag der verlossing.*

Evenals de heilige Apostel zei: onder alle vermaningen (waarde Efeziërs) die ik aan u heb, is één van bijzondere aangelegenheid deze: draagt toch zorg dat u niet iets begaat,

waarin de Heilige Geest bedroefd wordt; geeft Hem geen reden van ongenoegen. Want een knecht draagt zorg om niet te vertoornen degene die hij toebehoort en die zijn merkteken op hem heeft gedrukt; hoeveel te meer gij, daar de Heilige Geest Zijn zegel op u heeft gezet en u de Zijne bent, tot aan de dag der algemene verlossing! In deze woorden zijn twee hoofdzaken:

1. 't Gebod of de vermaning van Paulus: *Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet*, enz.
2. De reden van aandrang: *door Welken gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing*.

De vermaning maakt

- (1) van 't voorwerp gewag, namelijk: *de Heilige Geest Gods*, enz.
- (2) De daad die niet moest geschieden: *Die niet bedroeven*.

(1.) 't Is van de Heilige Geest Gods, waaromtrent iets verboden wordt, dat niet mag geschieden.

- a. Deze kan tweezins worden aangemerkt: of in 't afgetrokkene, als God evenals de Vader en de Zoon, zijnde de derde Persoon in het Goddelijke Wezen. Dus worden alle zonden, ook zelfs der ongelovigen, zowel tegen de Heilige Geest als tegen de Vader en de Zoon gedaan.
- b. Of als God, de derde Persoon, die een bijzondere bedeling geeft over de kerk en uitverkorenen, uit kracht van het eeuwig verbond tussen de Vader en de Zoon, toepassende aan de gelovigen alles wat ooit de Vader heeft verordineerd, en de Zoon verworven, en aan de gelovigen zelfs enige gewone weldaden gevend. En in dit opzicht, namelijk op de laatste wijze, wordt de Heilige Geest hier genomen want al doet Hij niets zonder de Vader en Zoon, zo is nochtans Zijn bijzondere bedeling over de kerk, en bijgevolg wordt Hem op een uitnemende wijze toegeschreven bedroefd te worden, smart te lijden, enz., omdat hij in Zijn bedeling en huishouding verongelijkt wordt.

Opdat dan de zaak klaar gevat worde, zo weet 't dat de Heilige Geest, volgens Zijn bedeling, bezig is omtrent de gelovigen, door hen te verlichten, te heiligen, te overtuigen, te troosten, enz., toepassende 't geen Christus voor de Zijnen verworven heeft. Ef. 5:25; Tit. 2:14, Joh. 16:7: *Doch Ik zeg u de waarheid, het is u nut dat Ik wegga; want indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen; maar indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden*. Omtrent de ongelovigen werkt Hij op een gewone wijze, door te overtuigen in de consciëntie, te vermanen door 't Woord en door dienaren, enz.

Nu wordt Hij op een oneigenlijke manier van spreken gezegd *bedroefd, uitgeblust te worden*, enz., als Hij in deze werkingen wordt tegengestaan door de mens. Want eigenlijk kan de Heilige Geest niet bedroefd worden, omdat Hij de onafhankelijke God zijnde, aan geen verandering noch schaduw van omkering onderhevig is.

Gods Geest wordt Hij genaamd, niet alleen omdat Hij van de Vader en Zoon uitgaat op een eeuwige en onbegrijpelijke wijze, Joh. 15:26; namelijk de Heilige Geest der waarheid, die van de Vader uitgaat, en zelf God is, Hand. 5:4; maar ook omdat Hij van de Vader en de Zoon gezonden wordt, opdat Hij dat toepast aan de kerk, hetgeen van eeuwigheid haar werd toegezegd van de Vader, en indertijd door de Zoon verdiend, Joh. 14:26: *Maar de Trooster, de Heilige Geest, welke de Vader zenden zal in Mijn Naam, die zal u alles leren, en zal u indachtig maken, alles wat Ik u geleerd heb*. En

vers. 15, 16: *Wanneer de Trooster zal gekomen zijn, die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, die van de Vader uitgaat, die zal van Mij getuigen.* Gal. 4:6.

Heilige Geest van God. Niet alleen omdat Hij wezenlijk heilig is, nevens de Vader en de Zoon, Jes. 6:3; maar omdat Hij ook de oorsprong van alle heiligheid in de Godzaligen is, 1 Kor. 6:11. Want al is het dat Hij meer doet als heiligen, troosten en de Zijnen versterken, niettemin kan van dit als 't voornaamste Zijn erenaam genomen worden, daar toch, de troost en blijdschap, die Hij werkt, al op *heiligheid* uitlopen en de mens daartoe aanzetten, Ps. 130:4.

2. *Bedroeft nu die Heilige Geest Gods niet*, is de vermaning van Paulus.

- a. Hier dan ten eerste, wat het is de Heilige Geest bedroeven,
- b. ten tweede wanneer blijken zal Die niet te bedroeven.

1. Reeds is gezegd dat bedroeven hier niet eigenlijk moet genomen worden, maar oneigenlijk, voor zover het betekent aan de kant der mensen een doen van dingen, daar de Heilige Geest geen genoegen in heeft; of ook waarop zodanige bejegening van de Heilige Geest volgt, die de mens dat ongenoegen des Heiligen Geestes over zijn handelingen doet zien en gevoelen.

Gods Geest Die werkt, gelijk boven gezegd is, in tweeërlei personen.

1. *In ongelovigen en onbekeerden*, door gewone werking van overtuiging in de consciëntie, van vermaning door het Woord en leraren. Deze worden gezegd Gods Geest te bedroeven, als zij de overtuigingen verdoven en de vermaningen tegenstaan en verachten, zo in zichzelf als in anderen die hen wilden verbeteren, of waarmee zij omgaan. Jes. 63:10. *Maar zij zijn weerspanning geweest, en zij hebben zijn Heilige Geest smart aangedaan. Daarom is Hij hun in een Vijand verkeerd, Hij zelf heeft tegen hen gestreden.* Dit alles kan nog geschieden, zonder dat de zonde tegen de Heilige Geest begaan wordt. Doch van deze handelt onze tekst niet. Omdat het laatste deel op hen niet past.

2. Hij maakt *in de uitverkorenen* rechtvaardigheid, vrede, blijdschap, Rom. 14:17. En ook deze kunnen tegen de Heilige Geest zondigen en Hem bedroeven. Van deze wordt in deze plaats eigenlijk gehandeld, omdat op hen past: *door welke gij verzegeld zijt*, enz.

Gelijk de Geest is in alle ware gelovigen, kunnen Gods volk de Geest bedroeven, 't zij dubbel of enkel.

- A. Dubbel, als zij zó leven en handelen, dat niet alleen Gods Geest binnen in hen belet en verhinderd wordt in Zijn zalige werking, maar tegelijk *ook in anderen*, als die geërgerd, tot zonden verrukt of bedroefd worden, wanneer des Heeren Geest ook in de naasten, zoveel in ons is, tegengestaan en belet wordt. 1 Kor. 8:12: *Doch gijlieden, alzo tegen de broeders zondigende, en hun zwak geweten kwetsende, zondigt tegen Christus.* Zie ook Ps. 51:12, 13.
- B. Enkel, als onze zonden meest inwendig zijnde, de Heilige Geest Gods *in ons alleen* bedroefd wordt, gelijk het dan dikwijls kan gebeuren dat wij in een zeer zondige staat leven, zonder dat onze naaste daardoor geërgerd wordt. Op dit laatste zal naar alle waarschijnlijkheid de vermaning het meest zien, hoewel niet met uitsluiting van de andere. Wij zullen dit laatste voornamelijk bespreken.

1. *De Heilige Geest wordt bedroefd als men verwaarloost die vertroosting, die de Heilige Geest inwendig werkt, of geen gebruik maakt van die ernst, lust, blijdschap, die Hij in 't hart werkt.* Men bidt niet, men houdt zich niet dicht bij de Heere, men is niet zorgvuldig in 't bewaren van die genade door alle middelen die wij kunnen. Dat de Geest de Auteur van deze goede gestalte is, blijkt uit Rom. 14:10. Zie het zo in de bruid, Hoogl. 5:2, 8: *Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem mijns Liefsten, Die klopte, was: Doe mij open, mijn zuster, mijn vriendin, mijn duive, mijn volmaakte! want mijn hoofd is vervuld met dauw, mijn haarlokken met nachtdruppen.* Waarop de bruid antwoordde: *Ik heb mijn rok uitgetogen, hoe zal ik hem weer aantrekken? Ik heb mijn voeten gewassen, hoe zal ik ze weer bezoedelen?*

2. *Als men Zijn leiding tegenstaat die Hij omtrent ons houdt.* Dat wij willen bedroef zijn, als God spreekt van blijdschap; wij willen blijdschap, als Hij tot droefheid roept. Wij willen rusten als Hij spreekt van strijd, en wij willen veel overhoop halen, als Hij zegt: *ziel, keert weder tot uw rust.* Doorgaans wat anders als Hij wil, evenals het ging met Israël, als God riep van voorttrekken, dat zij dan terugtrokken. Als de Heere zei: *zij zouden stil liggen*, dan wilde men voortgaan, Jes. 63:10, Num. 14. Jer. 2:17. Dat nu de Geest Gods kinderen leidt, zie Rom. 8:14. 't Is nog niet geheel uit het hart van Gods kinderen verstorven, waarvan Jezus de Joden beschuldigde, Matth. 11:17. Luk. 7:32. "Wij hebben u op de fluit gespeeld, en gij hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en gij hebt niet geweend." Hierin misten ook de discipelen van Johannes, Matth. 9:14, willende de bruiloftskinderen doen vasten, terwijl de Bruidegom nog bij hen was. Dus werpt men menigmaal met verontwaardiging het brood der kinderen weg.

3. *Door zondig te leven, dat de Heilige Geest niet anders als bedroefd kan zijn over hun daden.* Dat zij veel liever plaats willen geven aan de vuile zonden, die zijn vijanden zijn, dan aan de Heilige Geest. Daartoe behoort al het zondigen tegen overtuiging en verlichting van de Geest in onze consciëntie, tegen zo menigvuldige verbintenissen die wij op ons gelegd hebben. 't Verschilt nu niet wat zonden dat het zijn, legt u maar eens bij enige voorgaande en navolgende verzen van onze tekst en gij zult wel haast vinden, waarin gij de Heilige Geest menigmaal bedroefd hebt. Aldus was 't geval van David, Ps. 51:12, waarom hij zegt: *Verwerp mij niet van Uw aangezicht*, enz. Want, omdat de Heilige Geest het hart heiligt, moet het noodzakelijk tot droefheid zijn, als wij de onheiligheid plaats maken in ons hart en Hem zo vrijheid geven om te vertrekken, Jes. 57:15, 17.

4. Gelijk nu een vader aan een ongehoorzaam kind laat zien en voelen zijn ongenoegen, zo ook de Heilige Geest. Bedroefd zijnde door de handelingen van Zijn volk, toont ook in grote mate Zijn ongenoegen, gelijk Hij ook eens deed aan Israël, Jes. 63:10. En dit bestaat bijzonder hierin:
 1. *Dat Hij intrekt de stralen van Zijn liefde, vertroosting, enz., zodat zij dor en duister en benauwd worden over hun staat, zij beginnen aan hun staat te twijfelen.* Aldus Hoogl. 5:4. 7: *Mijn liefste trok Zijn hand van het gat der deur; en mijn ingewand werd ontroerd om Zijnentwil. Ik stond op om mijn Liefste open te doen; en mijn handen drupten van mirre, en mijn vingers van vloeiende mirre, op de handhaven des slots.* 't Is wel zo, dat hier van Christus wordt gewaagd en niet van de Heilige

Geest. Niettemin geschieden deze handelingen door de Geest, die in Jezus Naam werkt, Ps. 32:3, 4.

2. *Hij trekt Zijn krachtige en heiligende genade terug, zodat zij zonder ernst, lust en moed ongevoelig worden*, (blijvende nog altijd genade in de ziel, die zij juist niet kunnen zien). Jes. 63:17, klagen zij hun nood: *Heere waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen? Waarom verstokt Gij onze harten, dat wij U niet vrezen?* En dus zijn ze verstokt in hun gebeden en goede handelingen en worden hoe langer hoe zondiger. En dit pijnigt en bedroeft hen, ja 't verbijt als hun ziel.
3. En tot betoning van Zijn droefheid en ongenoegen, zo blijft De Heilige Geest wat weg en antwoordt op hun gebeden niet terstond, zodat het schijnt dat Hij hen verlaten heeft, Klaagl. 3:8. *Ook wanneer ik roep en schreeuw, sluit Gij de oren voor mijn gebed*. Hoogl. 5:6, 7: "Ik deed mijn Liefste open, maar mijn Liefste was geweken, hij was doorgedaan. Mijn ziel ging uit vanwege zijn spreken; ik zocht hem, maar ik vond hem niet, ik riep hem, doch hij antwoordde mij niet. De wachters, die in de stad omgingen, vonden mij, zij sloegen mij, zij verwonden mij; de wachters op de muren namen mijn sluier van mij." Zodat alle middelen vergeefs schijnen. Evenals een vriend die slecht onthaald is, voor een tijd zich onttrekt, en de bewijzen van vriendschap opschort en staakt; zo handelt ook de Heilige Geest. Hij zelf in zijn Persoon onveranderlijk zijnde en blijvende, verandert Zijn werk en wegen, alleen omtrent de mens.
Bijgevolg dient dit woord de Socinianen niet, om daaruit vast te stellen dat de Heilige Geest geen God is, want Hij vertoont zich alleen zo in Zijn handelingen omtrent de gelovigen, blijvende Hij de Onveranderlijke Zelf.

(2.) Nu volgt vanzelf, wat 't is, *deze Heilige Geest Gods niet te bedroeven*. Namelijk:

1. Zich te wachten van al die kwade handelingen boven opgenoemd, opdat wij nooit de Heilige Geest gelegenheid geven tot zulke harde bejegeningen omtrent ons, gelijk wij aangewezen hebben.
2. Te trachten dat wij Hem genoeg mochten geven door zijn genadedaden en liefdesbewijzen zeer hoog te achten en te verwelkomen. Aan Zijn leiding ons geheel overgeven en ons aankanten tegen alle zonden, van welke Hij ons overtuigt. Want er kan geen samenwoning zijn tussen Hem en een gedurig leven in bekende zonden en overtredingen. Aldus zal Paulus vermaning aan ons geoefend worden.

II.

De reden van de vermaning van de apostel is: *Door welke gij verzegeld zijt tot den dag der verlossing*.

Deze zelfde Geest, waarvan gesproken is, wordt toegeëigend in Gods Woord, *de verzegeling der gelovigen*. Aldus Efeze 1:13: "In Welken gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der beloften, Die het Onderpand is van onze erfenis, tot de verkregen verlossing, tot prijs Zijner heerlijkheid." Zo ook 2 Kor. 1:22: "Die ons ook heeft verzegeld, en het Onderpand des Geestes in onze harten gegeven." Gelijk ook in onze tekst staat: in Welken, uitdrukkende die nauwe vereniging die er is tussen de Heilige Geest en tussen de gelovigen. Hier is

(1) de verzegeling zelf, die *de Heilige Geest* wordt toegeëigend.

(2) Hun verheffing, *tot op de dag der verlossing*.

Betreffende de verzegeling zelf die de Heilige Geest doet, ze is

- (1) inwendig en
- (2) uitwendig.

1. Inwendig verzegelt de Heilige Geest, gelijk de meesters plegen te doen omtrent hun goederen, slaven of knechten.

1. *Hij eigent ons aan Gode toe en maakt ons aan den Heere eigen, zodat wij Zijn eigendom en erfbezitting worden.* Want Hij geeft hun Zijn genade, die hen wederbaart, gedurig heiligt en van de wereld afscheidt en 't geloof in de ziel werkt. Hij maakt dat wij ons met ziel en lichaam geheel aan God overgeven, Jes. 44:5: *Deze zal zeggen: ik ben des Heeren, en zal zich toenoemen met de naam van Israël.* Hoogl. 8:6: *Zet mij als een zegel op Uw hart, als een zegel op Uw arm,* enz. Want in onze tekst is een manier van spreken genomen van 't gebruik der heren, die hun knechten door een zeker merkteken van anderen onderscheiden, en van kooplieden die hun waren en koopmanschappen tekenen.

2. *Verzegelen geeft zo veel te kennen als zijn merkteken in iets te drukken;* gelijk men in 't verzegelen van een brief niet alleen toont van wie de brief is, maar men drukt door 't zegel ook iets uit, men drukt zijn wapen uit in het een of ander. Aldus handelt de Heilige Geest, Die het beeld Gods, door de zonde verloren, door de wedergeboorte enigszins hersteld, hoe langer hoe meer vernieuwd door de heiligmaking; gevend hun 't Goddelijk licht, zuiverheid, heiligheid, gerechtigheid, goedheid, blijdschap en zaligheid. Aldus Ef. 4:22, Kol. 3:10; 2 Petrus 1:4: *Door welke ons de grootste en dierbaarste beloften geschonken zijn, opdat gij door dezelve de Goddelijke natuur deelachtig zoudt worden.* De Heilige Geest is hun 't Zegel.

3. *Verzegeld te zijn wil zeggen: verzekerd te zijn.* Want wanneer men nog wil dat een zaak zeker zal zijn, zet men er zijn zegel en signet onder. De Heere heeft in Zijn raad voorgenomen en in Zijn Woord bekend gemaakt, zekere grote weldaden, die Hij aan Zijn volk belooft en toezegt: dat Hij en al de weldaden van het Genadeverbond een gelovige toebehoren, omdat Hij hen van eeuwigheid liefgehad heeft, 1 Joh. 5:6 en 7. Dat zij gelovigen zijn, en reeds zijn overgebracht in de staat der genade en gemeenschap hebben met de Drie-enige zalige God. 2 Kor. 1:20-22: "Want zo vele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons. Maar die ons met u bevestigt in Christus, en die ons gezalfd heeft, is God. Die ons ook heeft verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven." En eindelijk, Hij verzekert hun dat zij nooit uit die staat zullen uitvallen, maar dat God getrouw en onveranderlijk is en hen getrouw zal maken voor Hem, opdat zij 't eeuwige leven beërven, Rom. 8:23, Joh. 14:16: *Ik zal de Vader bidden,* enz., *opdat Hij bij u blijve in der eeuwigheid.* Rom. 8:16: *Dezelve Geest getuigt met onze geest,* enz.

4. *'t Verzegelen der gelovigen wil zeggen, dat de Heilige Geest hen bevestigt in de staat der genade.* Ofschoon de tegenheden nog zoveel zijn, dat Hij hen evenwel staande houdt in hun staat, bewarende dat goede dat reeds in hen is, en nog gedurig hen versterkende en bewarende, aldus 2 Kor. 1:21, 22; 1 Petrus 1:6; 2 Tim. 2:19. En deze versterking en bevestiging van de Heilige Geest is de oorzaak, dat nooit de gelovigen geheel afvallen noch vervallen van hun genadestaat en zaligheid.

Zie dit alles is ingesloten in de inwendige verzegeling des Geestes, die alleen aan gelovigen geschiedt. Gelijk dan Paulus dit aan zodanigen, die Christenen zijn, toeigent; want voor die alleen is een dag der verlossing.

2. De *uitwendige* verzegeling die Hij aan de gelovigen doet, geschiedt door de Sacramenten, zowel de Heilige Doop als het Heilig Avondmaal; 't een zijnde het Sacrament en zegel der inlijving, en het, ander der bevestiging, waarom zij dan ook zegelen worden genoemd, Rom. 4:11. Gelijk die ook aan de gelovigen zullen zijn besteed in de gemeente der Eféziërs, evenals aan de gelovige Joden de besnijdenis en het Pascha plachten te geschieden. Aldus Hand. 10:44: "Als Petrus nog deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen die het Woord hoorden"; vers 47: "Kan ook iemand het water weren, dat deze niet gedoopt zouden worden, welke de Heilige Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij?"

Paulus verheft deze weldaad verder, als Hij aanwijst de kracht en duurzaamheid dezer verzegeling: *tot de dag der verlossing*. Een Christen heeft verscheidene dagen der verlossing.

- Zo was het een dag van verlossing voor de gehele kerk, toen Jezus door lijden en gehoorzaamheid Zijn volk verlostte van Gods toorn en van haar vijanden, Gal. 3:13; Hebr. 2:14-17.
- Zoals zij door de wedergeboorte en bekering deel krijgen en recht aan de verlossing. 1 Petrus 1:18.
- Zo ook kan een dag van verlossing genoemd worden als Gods kinderen stervende, van het zondige lichaam ontslagen worden. Rom. 7.
- Doch bij uitnemendheid wordt een dag der verlossing genaamd de dag des oordeels, of de jongste dag der wereld, Luk. 21:18. "En heft uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is." Ef. 1:5. Want
 - (1) hier zal dan 't gehele schepsel ontslagen worden van die ijdelheid en zondigheid, die het onderworpen is, omdat de goddelozen alle schepselen Gods misbruiken. Rom. 8 19-21. "Want het schepsel als met opgestoken hoofden, verwacht de openbaring der kinderen Gods. Want het schepsel is der ijdelheid onderworpen, niet gewillig, maar om diens wil die het der ijdelheid onderworpen heeft; op hoop dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis, tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.
 - (2) En bijzonder een dag der verlossing voor Gods kinderen, want 't lichaam dan verlost zijnde van alle zonden, onbekwaamheid, dood, enz. zal met de ziel samen genieten de volmaaktste trap en staat der verlossing, die Christus voor Zijn volk verworven heeft, Rom. 8:23. "En niet alleen dit, maar ook wijzelven, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelven, zeg ik, zuchten in onszelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams. Ergo, [derhalve] de verlossing begint hier in de dood en wordt ten jongsten dage voltrokken.

Nu wordt gezegd: *tot de dag der verlossing*, niet alsof de Geest dan zou ophouden aan Gods kinderen wat goeds te doen. Neen, het tegendeel blijkt, Openb. 6:17. Het drukt alleen uit wat Hij hier doet, namelijk.

- (1) Hij is 't Die hen vertroost. Hier in dit leven, totdat zij komen waar geen ellende meer, noch strijd, maar enkel blijdschap is.

- (2) Hij heiligt en bewaart ze hier totdat ze komen waar geen gevaar van afvallen meer is. En zo wordt ons getoond wat Hij hier op aarde doet, verzegelende zólang, totdat geen zegel meer nodig is; zonder uitsluiting van de hemel.

Wat kon nu nog krachtiger reden gegeven worden als deze om de Eféziërs af te manen van 't bedroeven van de Heilige Geest, omdat Hij zulke uitnemende weldaden aan hen bewees? Waarlijk een dringend woord!

Toepassing

Wij hebben dan nu des Eféziërs plicht gehoord, *de Heilige Geest Gods niet te bedroeven, omdat Hij hen verzegelde tot op de dag van hun gehele verlossing*. Maar heden in de dagen van het Nieuwe Testament gesproken is het derhalve nog dienende tot onze lering, vermaning, enz.

- Hoe komt nu uit de dwaling der Socinianen, die de Godheid van de Heilige Geest loochenden, Hem tot een gave zoeken te maken! Daar hier zulke klare bewijzen zijn dat Hij een Persoon is, omdat men Hem bedroeven kan; dat Hij God is, omdat Hem hier zo'n groot werk wordt toegeschreven, namelijk: *Gods kinderen verzegelen*, dat in geen bloot schepsel vallen kan.
- Laat ook de Arminianen zwijgen van de afval der heiligen, daar Hij zo'n almachtige Geest is, Die Gods kinderen versterkt, vertroost en bewaart, in de staat der genade, gelijk nu is getoond.

't Is dan billijk dat diegenen, die deze dag ten Avondmaal zijn geweest en voorgeven verzegeld te zijn, dit woord eens opnemen als aan hen gericht: *Bedroeft de Heilige Geest Gods niet!* Immers dit was de rechte les voor hen. Wij zullen dan die een weinig tot gebruik brengen.

Nu zou onze hartelijke wens zijn, dat wij tot u allen konden zeggen: de Heilige Geest Gods heeft u verzegeld, bedroeft Hem maar niet!

1. Naar alle waarschijnlijkheid zijn er hier, wie nog deze vermaning niet raakt, omdat zij nog op geen zaligmakende wijze door de Heilige Geest Gods zijn bewerkt en bijgevolg door Hem nog niet verzegeld zijn tot de dag der verlossing. Hun staat is aldus: zij hebben nog maar enige algemene bewerkingen van Gods Geest, die zelfs plaats zouden kunnen hebben in alle ongelovigen, vers 9. Zij zijn overtuigd van zonden; altijd vermaant hen de Geest uitwendig door 't Woord, zodat zij enigszins weten wat hun plicht nu is. Hun zondigen tegen de Heilige Geest is *een verbitteren*, (niet zozeer een bedroeven), zij gaan tegen de overtuigingen en vermaningen in, en blussen zo 't werk van God uit.

Deze mensen hebben in het voormiddaguur wel tekenen ontvangen, die voor de gelovigen zegelen zijn, maar voor hen zijn het geen zegelen, omdat zij nooit de betekende zaak, noch de inwendige verzegeling des Heiligen Geestes hebben ontvangen. Het is dan gemakkelijk te zien dat deze vermaning in zijn eigenlijke kracht hun niet raakt. Zij kunnen zwaar genoeg tegen de Geest zondigen; maar hun ongestalte is, dat zij nooit Zijn bijzondere genade hebben ontvangen.

Zo iemand begerig is te weten van welke mensen dat wij dit zeggen, wij antwoorden, van deze:

- A. Die onkundig zijn van die inwendige verzegeling des Heilige Geestes en niet weten wat het beduidt Gode toegeëigend te zijn door de genade, hoe langer hoe

meer geheiligd te worden, de inwendige vertroosting des Geestes, hun verzekerende van hun kindschap, te genieten, ja bevestigd en van God in die staat bewaard te worden. Ik zeg: die het niet begrijpt, mist het. 1 Kor. 2:12: *Doch wij hebben niet ontvangen de geest der wereld, maar de Geest die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen die ons van God geschonken zijn.* Want de Geest doet de Zijnen steeds zien van 't geen Hij hun schenkt; is 't niet altijd, ten minste soms. Die geen de minste ondervinding der zaak hebben in hun ziel en er ook geen verlangen naar hebben, zij zijn op zulke dingen niet belust. Een bewijs dat zij nog niet zijn van die hongerigen en dorstigen naar gerechtigheid, Matth. 5:6.

- B. De zorgelozen en onbekommerden over hun staat, die zich het missen van zodanige zaken als deze niet aantrekken en menen, men kan evenwel een goed Christen zijn en wel ten Avondmaal gaan, 't komt er zo nauw niet bij. Zij hebben zich nooit veel over hun staat bekommerd en zij hopen dat het daarom niettemin alles goed zal zijn.
- C. Het zijn dan die, die zo licht de Geest Gods in anderen bedroeven, trekkende anderen mede af tot zondigen, gevend hun reden van droefheid, met hun zorgeloos, los, goddeloos leven, gelijk zo de Joden beschuldigd worden, Hand. 7:51. En dit alles is niet van belang bij hen, de naam van zonde niet waard. Want bij hen is 't geen kwaad wat niet tegen 't licht der natuur strijdt.

2. Gods kinderen dan zijn het die alleen de inwendige en uitwendige verzegeling van de Heilige Geest hebben. Deze zullen wij aanwijzen hun tegenwoordige gestalte waarin zij nu zijn na 't Heilig Avondmaal.

1. Zij hebben in voorgaande dagen enige smaak en ondervinding gehad van de inwendige verzegeling des Heilige Geestes, maar nu ten Avondmaal gaande en geweest zijnde, hebben zij niets bespeurd als maar een *uitwendige* verzegeling. De *inwendige* werking van Gods Geest heeft niets bijzonders gedaan tot vertroosting heiligmaking, versterking, enz. En dit maakt hen gebogen, neerslachtig en zeer droevig, ja gemelijk, want zij hadden zich naar wat anders meer gezet. Ook komt in hen op of hun verkeerde voorbereiding enz. de oorzaak mocht wezen.

- Weet Christenen, dit is al een begin van de Geest te bedroeven, want gij u hier onvergenoegd toont over Zijn leiding. Ofschoon gij nog zo goede voorbereiding hebt gemaakt, Hij is daarom niet gehouden uw zin te doen.
- Ook kon het wel zijn, dat gij te vast had gestaan om juist op deze tijd de *inwendige* verzegeling te hebben. Derhalve wees tevreden met de *uitwendige* verzegeling (hoewel u zonder murmureren naar de inwendige mag verlangen), ziende dat God door Zijn voorzienigheid tot u zegt: *Mijn genade is u genoeg*, 1 Kor. 12:9. En misschien heeft Hij u al iets gegeven inwendig, dat u nu terstond niet ziet.

2. Anderen hebben iets van deze inwendige verzegeling bespeurd, zij worden gewaar dat hun hart geloviger, meer bemoedigd, meer getroost is dan tevoren, en zij voelen zich ernstig tot de strijd gesterkt en overgegeven; bijgevolg inwendig en uitwendig beide verzegeld. Doch daar komen al kleine vossen, die de wijngaard willen bederven, iets doet er zich op als een mans hand om de Heilige Geest te bedroeven en dat maakt, dat zij verzuimen de inwendige bewegingen van Gods Geest, hen aanzettende tot bidden, tot nauw letten op het hart, enz. Zij geven zich los in mindere zonden, met

ogen, oren, mond en dit zal (zo zij niet opwaken) hen de slag geven. Dus komt men allengs tot het bedroeven van de Geest Gods.

3. Ook mochten er zijn die zich onnuttig bekommeren, zij menen dat elke zonde de Heilige Geest bedroeft en dat maakt hen zo verlegen over 't geen dat tegenwoordig is en over het toekomstige, dat zij door al te grote vrees de liefde verdrijven, 1 Joh. 4:18, en door veel onnodige zorg de rust van het hart. Wij mogen hier te pas brengen, Jes. 30:15: "Want alzo zegt de Heere HEERE, de Heilige Israëls: door wederkering en rust zoudt gijlieden behouden worden, in stilheid en in vertrouwen zou uw sterkte zijn." Men moet wel nauwkeurig zijn over de zonden, maar zich evenwel niet ontrusten met onnodige zorg, maar het op de Heilige Geest wat meer laten aankomen.

4. Eindelijk zullen er zijn die deze inwendige verzegeling des Heilige Geestes niet kunnen vinden in zichzelf en derhalve zeer bekommerd zijn, of zij aan de uitwendige al deel hebben gehad, en zo niet, zo zal hun gemoed hen zeer beschuldigen, dat zij zo zich een oordeel hebben gegeten! 't Zal hun ook toeschijnen dat zij de Heilige Geest niet anders als op een gewone wijze kunnen tegen zijn. En derhalve nog niet in staat om met lust deze deugd te beginnen, omdat zij twijfelen of zij de Geest tot zaligheid al bezitten.

Tot hun beproeving en onderrichting stellen wij deze kentekenen eens voor:

1. Vraag uw ziel of u geen gezicht over deze zaken hebt, zodat haar heerlijkheid en heiligheid u voorlicht, en u zien kunt dat hij gelukkig is die zo wordt verzegeld, ja dat elk daarnaar behoorde te trachten? Zo ja, bedenk eens of dit de zalving van de Geest niet is, die u dit al geleerd heeft, 1 Joh. 2:109 1 Kor. 2:12.
2. Ziet of u geen liefde en lust tot deze zaak hebt, omdat u er zo een vrede en heiligheid in bespeurt? Ja dat u wel wilde al uw dagen een zoeker van deze zaken zijn, als u ze dan maar bekomen kon? En dat 't uw grote droefheid zou zijn, te weten dat u deze verzegeling mist? En dat daarentegen, niemand meer verheugd zou zijn dan u, als u een eigenaar mocht zijn? Zo ja, wij durven u zeggen, dat u reeds bent bij die verzegelden, Openb. 7:3. omdat gij hongert en dorst naar de gerechtigheid, Matth. 5:6. 3.

Zo dan nog een hart in u is dat zich buigt onder de vermaning van Paulus, aan u gedaan, draagt dan zorg om de Heilige Geest Gods noch binnen noch buiten u te bedroeven, maar liever Hem vriendelijk onthalen, wetend dat de Heere u verzegeld heeft, zowel inwendig als uitwendig, volgens 1 Joh. 3:24: "Die zijn geboden bewaart, blijft in Hem, en Hij in dezelve. En hieraan kennen wij dat Hij in ons blijft, namelijk uit de Geest, die Hij ons gegeven heeft." Laat dan nu met vrolijkheid het woord van Paulus in uw ziel gaan: *bedroeft de Heilige Geest Gods niet.*

- a. Doet niets dat Hem bedroeven zou, door niet op te volgen die troost, die bewegingen tot heiligheid, wegwerpene en verwaarlozende zo grote genade; door tegen te staan en te betwisten zijn leiding in uw ziel. Veel minder dat u tegen 't licht van Gods Geest zoudt ingaan, moedwillig toegeevende in 't bedrijf van de zonde, in 't nalaten van het goede. Gelijk deze zaken boven breder getoond zijn.
- b. Doet wat u kunt om Hem te behagen en genoeg te geven; door Zijn bewegingen altijd op te volgen en wel aan te kweken. Altijd onderworpen aan Zijn leidingen. Aangekant tegen de zonden. Overgegeven aan de deugd. Opdat Hij u hoe langer

hoe meer verzegelt en bekrachtigt aan uw ziel, ook bij dit Avondmaal gedaan. Onze vermaning behoorde u te behagen.

‘t Is God van de hemel, die u deze les door zijn voorzienigheid nu doet ontmoeten; Paulus was er maar de schrijver en de bode van; blijft ook bij mijn geringheid niet staan, denkt veel liever aan Gods hoogheid, soevereiniteit, heiligheid, enz. Ja, de Heilige Geest zelf, die de Dicteerder van dit Woord is geweest, die gelast het u. Wie zal nu de God van de hemel tot vijand willen hebben? Daar de grootste knecht van de minste heer op aarde zulk een zorg draagt om alles tot genoegen van de heer te verrichten.

Laat uw gedachten eens gaan, wat ‘t bedroeven van de Heilige Geest is. En dan het tegenovergestelde goed.

1. ‘t Bedroeven zelf.

Wie zou men bedroeven? Is het niet de Heilige Geest Gods, gelijk in onze tekst staat? De Geest, die niet alleen God is, oneindig hoog en volmaakt, de oorsprong van alles met de Vader en de Zoon maar Die aan Gods kinderen heeft toegebracht alles wat zij bezitten, zoals wedergeboorte, heiligmaking, aanneming tot kinderen, bevestiging in de staat waarin zij zijn, enz. Niet één goede beweging, gedachte, oogmerk daad of Hij heeft ze gewrocht; geen waarheid, geen heiligheid enz. is in u, dan alleen van Hem.

Gods Geest, die behalve Zijn eeuwige uitgang indertijd, is uitgezonden in uw hart om u door genade te bereiden tot de heerlijkheid. De Heilige Geest, die wezenlijk heilig zijnde, u vast bereidt en toerust tot een tempel en woonstede Gods.

Ja Christenen, Hij is u de naaste in de natuur en in de genade, want de Vader en Zoon willen alles door Hem uitwerken.

‘t Bedroeven zelf is iets daar men van schrikken moest.

Is het goed, als wij oorzaak van misnoegen geven op zo'n zondige wijze? Versmadende en verwaarlozende zijn trekkingen, kloppingen, opwekkingen, vertroosting, enz. Als wij ons van Hem niet willen laten leiden door de woestijnen en onbezaaide landen, onder beloften van het einde goed te maken, ja tegen Zijn overtuigingen, enz. in onze zonden blijven volharden? Immers, als men met een koning zo handelde, dat men zijn gunst niet rekende, zijn regering versmaadde en maar tegen hem deed al wat men kon, zonder dat hij ooit enig ongelijk ons had aangedaan, zou men niet zeggen dat het de grootste boosheid was?

2. Denkt dan eens hoe bitter het Gods kinderen valt een misnoegde Geest te vinden, die zijn liefde en gunst thuis houdt, en zo droefheid laat komen. Die zijn heiligende genade onttrekkende, hen in zonden laat vallen, dat de fundamenten daveren en de ziel door ongeloof bijna wanhopig wordt, en ofschoon zij dan krijgt en kermt om genade, geen gehoor krijgt, gelijk wij uit ‘t voorbeeld van de bruid gezien hebben, Hoogl. 5. Denk eens hoe zulk een te moede is, die van gebrek bijna vergaat en dan nog een gesloten hemel vindt! In somma worden hier twee bedroefd: en de Geest en de gelovigen.

Denkt ook eens hoe heerlijk die staat is, dat men waakt tegen al deze zonden, in nauwe zorgvuldigheid. Dat men op Zijn beweging wacht en nauw acht geeft, Zijn leiding opvolgt, Zijn stem hoort en zo in nauwe vriendschap met de Geest leeft, gewaar wordende Zijn vertroosting, liefde, sterkte. Ja dat Hij ons in onze allergrootste ongelegenheden helpt in ‘t bidden, Rom. 8:23.

3. De Heere wilt u dan wel bekwaam maken, dat u de Geest niet bedroeft; daartoe heeft Hij beloften in zijn Genadeverbond gedaan, en heeft gezegd Zijn vrees in uw hart te willen geven, Jer. 32:40. Ook heden heeft Hij Zijn zegel nog aan dit woord gehangen. Gij hebt dan maar uw gewilligheid te betonen. Daartoe is geen krachtiger beweegreden dan die van Paulus zelf: *Door Welke gij verzegeld zijt*, enz.

- a. *Inwendig* door des Heeren Geest, die u Gode door de wedergeboorte heeft toegeëigend. Ja, Gods beeld door 't signet van Zijn heiligheid in u gedrukt; u verzekerende van Gods verbond, van uw genadestaat en van de eeuwige trouw Gods, u zullend tot het eind getrouw stellen, omdat Hij u bevestigt en bewaren zal in deze uw staat.
- b. *Uitwendig* heeft Hij deze dag u verzegeld, u gevend het zichtbare tot bewijs van het onzichtbare, opdat in de mond van meer als één getuige deze waarheid bestaat.

En dit tot op de dag der verlossing. Laat al de vijanden woelen, al de tegenheden benauwen, het vaste fundament Gods staat nochtans onwrikbaar; en zo zult u met de verzegelden gesteld worden. Niet alleen in uw dood, maar bijzonder in uw opstanding, wanneer het lichaam mede verlost en verheerlijkt zijnde, God eeuwig zal genieten.

4. Gij hebt het deze dag in 't Avondmaal ondertekend, dat u de Heilige Geest Gods niet zou bedroeven. Want u hebt daar gezegd, volgens de inhoud van het verbond, dat u naar de wil van God, in alles wil leven. En bijgevolg bent u ook verbonden hier zijn wil na te komen, Deut. 27:17-19. Zó argumenteerde Mozes: "Heden hebt gij de Heere doen zeggen, dat Hij u tot een God zal zijn, en dat gij zult wandelen in Zijn wegen, en houden Zijn inzettingen en Zijn geboden, en Zijn rechten, en dat u Zijn stem zult gehoorzaam zijn. En de Heere heeft u heden doen zeggen, dat u Hem tot een volk des eigendoms zult zijn, gelijk als Hij tot u gesproken heeft, en dat gij al Zijn geboden zult houden. Opdat Hij u also boven al de volken, die Hij gemaakt heeft, hoog zette, tot lof. en tot een naam, en tot heerlijkheid; en opdat gij een heilig volk zijt, den Heere uw God, gelijk als Hij gesproken heeft."

Die nu nog gewillig mochten zijn om verzegeld te worden, ofschoon zij het nog niet zijn, raden wij:

1. Zichzelf aan te merken als verdoemelijke mensen, die in geen zaak Gode kunnen behagen. Ja hun gaan ten Avondmaal behaagt God ook niet, maar verzegelt de vloek. Judas 19: "Natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende." Rom. 8:9: "Maar zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt hem niet toe." Hierover moest gij verlegen en diep belast worden, Jak. 4:6, 7; omdat niemand zonder verlegenheid Hem krijgt. Aan de andere zijde moest u letten of niet enige heerlijkheid zich opdoet in de staat van een verzegelde, om zo uw hart gaande te maken.
2. Geeft uzelf geen rust, zolang u door de Geest Gods niet verzegeld bent, maar staat allereerst naar wedergeboorte, verandering van het hart, geloof. Want die deze zaken krijgen, verkrijgen ook het andere. Ef. 1:13. Zó staande naar verzegeling, zal het te pas komen dat u ook eens in staat zult zijn om de Heilige Geest tot zaligheid, niet te bedroeven.
3. Volgt Zijn algemene werkingen op, als Hij overtuigt, vermaant. enz.; want zo men die wèl gebruikt, zo zal men nog vele grote zonden laten, en veel uitwendige deugden doen. En zo het mogelijk is, legt ze daartoe aan, om de bovennatuurlijke te zoeken en te krijgen.

En gij verzegelden van de Geest, zo u voorgenomen hebt de Geest niet te bedroeven, dit zal u helpen:

1. Nauw te letten op de Geest en Zijn werking, opdat u nauw weten mag wat Hij doet. Waartoe u Gods Woord een goede hulp zal zijn, om te toetsen of het de Geest Gods is; gelijk het ons bekend maakt, dat al wat ons nader tot de Heere brengt, Gods Geest is. 't Is bekend dat wie men niet kent, ras beledigd wordt, 2 Kor. 13:5. En dus op 't minste lettende, zal uw hart teer omtrent Hem worden.
2. Houdt in gedachtenis Paulus' beweegreden, namelijk dat u verzegeld zijt inwendig en uitwendig, door de Sacramenten; nog heden door 't Avondmaal. Waar u u ook tot de oefeningen van deze deugd hebt verbonden, hoewel u zó opzettelijk aan Hem niet hebt gedacht. En dit zal u doen zeggen met David: Ps. 56:13: O God, op mij zijn uw geloften; ik zal U dankzeggingen vergelden.
3. Zo 't u aan genade en kracht ontbreekt, gaat tot Gods beloften, nog heden in 't Avondmaal aan u opnieuw verzegeld. Past u die toe, opdat u zo de Goddelijke natuur deelachtig wordt, 2 Petrus 1:4.

De Heere zal ook de middelen zegenen, die tot Zijn eer worden aangelegd en u zult bekwaamheid krijgen om u te wachten van deze zonden, terwijl de Heilige Geest Zijn gunstbewijzen over u zal uitlaten, u overdekkende met liefde, genade, troost en heiligheid. Ja Hij zal hoe langer zo meer Zijn zegel op u drukken, opdat blijkt door de stralen van Zijn beeld, dat u zijt een zaad van de Heere gezegend.

En zo 't dan gebeurt dat u Hem bedroeft, loopt terstond tot Hem om vergeving en om genade! En Hij, Die de Zijnen verzegelt tot de grote dag der verlossing, zal u wederom terechtbrengen, totdat de dag aanlichte, in welke alle zonde en zwakheid een einde hebben en men volmaakt zal zijn onder die schare der verzegelden, die met het Lam zullen zijn op de berg Sion.

Amen!

Vierde preek, over Job 8:13

De verwachting des huichelaars zal vergaan.

Er zijn tweeërlei soort van huichelaars, grove en fijne. De grove zijn diegenen die zo grof de hypocriet spelen, zodanig dat zij zelfs in hun gemoed genoeg weten dat zij hypocrieten en geveinsden zijn. Maar de fijne hypocrieten zijn zodanigen, welke in der waarheid huichelaars zijn, maar evenwel zó bedekt veinzen, zulke schone gedaante van Godzaligheid hebben, dat zij niet alleen anderen met hun godsdienstigheid en schijn van Godzaligheid bedriegen, maar zelfs zichzelf, omdat zij van zichzelf oordelen dat zij ware Godzaligen zijn.

Wat de eerste soort aangaat, dat zijn zulke geveinsden, die in de gehele godsdienst, die zij plegen, enkel hun eigen voordeel zoeken, Matth. 23:5. Zij doen al hun werken om van de mensen gezien te worden, om daardoor van mensen geëerd of geprezen te worden, of enig tijdelijk voordeel te erlangen. Zo'n grove hypocriet was *Simon de Tovenaar*, Hand. 8. Maar wij willen van zulke grove huichelaars nu niet spreken, maar van de fijne, die zichzelf voor geen hypocrieten keuren en nochtans uit deze merktekenen kunnen gekend worden:

1. Dat zijn hypocrieten, die, niettegenstaande dat zij zich uiterlijk zeer Godzalig vertonen, evenwel de een of andere zonde hebben, waarin zij leven en van welke zij zichzelf niet willen laten afbrengen door die middelen der zaligheid, die omtrent hen gebruikt worden, Ezech. 33:30.
2. Die zich tevreden houden met het uiterlijke en zich vergenoegen met die uiterlijke betrachtning van godsdienst, zonder dat zij bekommerd zijn om God ook inwendig met hun hart te dienen, Jes. 28:13.
3. Die wel een schone schijn van Godzaligheid maken, evenwel vijanden zijn van de kracht der Godzaligheid, zodat zij de nauwe en strikte Godzaligheid niet kunnen verdragen, waardoor de mens God erkent in al zijn wegen, volgens Salomo's les, Spr. 3:6, en alles wat hij doet, zoekt aan te stellen naar Gods geboden. Diegenen, die niet mogen lijden dat men daarop aandringt en die leren dat het alleen op de inwendige kracht der Godzaligheid aankomt. Die ook niet wel kunnen zetten die nauwgezet zijn in hun wegen, en niet graag in het minste iets zouden doen tegen Gods bevel. Zij veroordelen de zodanigen, en krijten die uit voor schijnheiligen en geveinsden. Zulken zijn met recht de mensen waarvan Paulus zegt, 2 Tim. 3:5: dat hun staat ellendig is. Waarvan mijn tekst zegt: *dat de verwachting des huichelaars zal vergaan*. Want hij verwacht na dit leven het eeuwig leven, maar de hel zal zijn woonplaats zijn. Zij beloven zich de zaligheid op valse gronden, namelijk

1. Op hun betrachtningen die zij doen.
2. Op die zaligmakende gaven, die zij zeggen dat in hen zijn.
3. Uit de handelingen en werkingen Gods omtrent hen.

1.
Aangaande het eerste, de werken en betrachtningen die zij doen, waaruit zij besluiten zalig te zijn, zijn drieërlei:

1. Werken der rechtvaardigheid.

2. De werken van barmhartigheid en liefde.
3. Van godsdienstigheid.

Maar uit geen van allen kan niemand besluiten zalig te worden, gelijk wij dat zullen aantonen.

1. *Aangaande de werken der rechtvaardigheid*, dat men niemand tekort doet, een iegelijk het zijne geeft, zijn ouders en overheden gehoorzaam is, in vrede met zijn naasten leeft, die deugden zijn zelfs geweest onder de blinde heidenen. Dit is maar een burgerlijke deugd, die zelfs in de onwedergeborenen kan gevonden worden en dientengevolge is 't geen bewijs der zaligheid. Want zou men menen, dat God iemand de hemel zou willen geven omdat hij zijn naasten het zijne gegeven heeft, daar hij nochtans God het Zijne ontstolen heeft? Die twee dingen moeten samengaan: *geeft de keizer dat des keizers is en Gode dat Gods is*. Maar veel van deze mensen geven God het Zijne niet, zij besteden dikwijls een gedeelte van de dag des Heeren in hun eigen werk, 't zij om hun tijdelijk beroep te doen; of gebruiken een gedeelte tot een speeldag. Zij geven zichzelf aan God niet geheel over met lichaam en ziel, om God te dienen, zowel uit- als inwendig. En al gaf u Gode dat Gods is, in die uiterlijke godsdiensten, zo geeft u God niet alles wat u God schuldig bent, ten aanzien van de delen. Want zij geven Hem niet hun ziel, gelijk wij nog zullen tonen aangaande de werken der godsdienstigheid.

2. *Nu aangaande de werken der barmhartigheid en liefde*. Zij zeggen, Christus zegt, Matth. 5:7: *Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden*. En wat geschreven is in Matth. 25. Maar men moet weten dat niet het oefenen van werken der barmhartigheid, dat ontstaat uit een natuurlijke barmhartigheid, genoeg is; maar alleen hetgeen uit *een bovennatuurlijke barmhartigheid* voortkomt, een bewijs der zaligheid is, en uit die bovennatuurlijke barmhartigheid doen zij niets.

Ten eerste. Omdat zij hun werken der barmhartigheid niet oefenen uit een gehoorzaamheid aan Gods bevel. Zodat, als God hun ook iets mag bevelen, strijdende tegen de natuurlijke barmhartigheid, dat zij dan uit kracht van Gods gebod zoeken in die daad alle natuurlijke barmhartigheid af te leggen en niet ongehoorzaam te zijn tegen God, zoals wij in Abraham zien. Gen. 22:2.

Ten tweede. Zo blijkt het ook, omdat zij de barmhartigheid oefenen omtrent personen aan wie hun begeerte en natuurlijke liefde en barmhartigheid zich uitstrekt en niet verder; maar niet aan hun bijzondere vijanden. Of, als zij 't toch doen, het niet doen met liefde, ja trachten zelfs niet met een toegenegenheid van hart de werken der barmhartigheid omtrent zulken te oefenen, Matth. 5:44.

Ten derde. Blijkt het ook, omdat zij de werken der barmhartigheid alleen oefenen omtrent hun naasten, zonder aanzien der Godzaligheid of vreze Gods in de personen, omtrent welke zij de barmhartigheid plegen. En al doen zij 't nog aan Godzalige mensen, zij doen 't niet met opzicht tot de Godzaligheid; zodat hen de Godzaligheid niet beweegt tot het werk der liefde. Christus zal hun op de jongste dag de zaligheid niet schenken, *als die barmhartigheid aan Christus* gedaan hebben; dat zijn de gelovigen omdat zij leden van Christus zijn.

Ten vierde. Hun liefde gaat maar omtrent de lichamen, niet naar de zielen. Daar de bovennatuurlijke liefde meest voor de ziel zorgt en inzonderheid wenst dat God de lichamelijke bezoeking huns naasten gelieve te laten gedijen tot behoud van zijn ziel. Daar integendeel de huichelaars zelfs dan, als zij nog door vermaning en onderrichting mochten schijnen te zorgen voor de naasten, evenwel dan zelfs geen hartelijke genegenheid hebben tot het behoud van de ziel huns naasten.

Ten vijfde. Zo blijkt het ook, omdat de huichelaars zich vergenoegen met het uiterlijk betrachten van de werken der barmhartigheid, zonder bekommering der ziel, om die zo te betrachten dat ze God mochten behagen; maar zij doen de werken der barmhartigheid zo 't valt.

3. Nu aangaande *de werken van de godsdienst*, omdat zij lidmaten der gemeente zijn en naarstig ter kerk en ten Avondmaal gaan, en dat zij God dagelijks bidden, en dat zij in hun huis Gods Woord lezen enzovoort. Zo moet men weten, dat de betrachtting van de uiterlijke godsdienst geenszins een bewijs van de zaligheid is. Want wie waren er overvloediger in als de Schriftgeleerden en Farizeeën? In Matth. 5:20 zegt Christus: "Tenzij uw gerechtigheid overvloediger is, zult gij in 't koninkrijk Gods niet komen."

De een doet ze om van mensen gezien te worden, de ander om enig tijdelijk voordeel; anderen om hun zonden voor de mensen te bedekken, weer anderen uit gewoonte. Maar zolang als de betrachtting van de godsdienst niet voortkomt uit heilige oorzaak, kan 't de mens geen bewijs zijn van zijn zaligheid. Ja al hoort hij soms het Woord Gods met vreugde, als er iets naar zijn zin gepredikt wordt, is dat nog uit geen heilige oorzaak. Men moet vermaak hebben in 't gehele Woord Gods. Maar als hun nauw hun schuldige plicht geleerd wordt en dat krachtig op hun gemoed wordt aangedrongen, en dat hun bijzondere zonden ontdekt worden; en wanneer de hel en gerechtigheid Gods hun voorgehouden wordt, daar hebben zij geen vermaak in. Gelijk Felix, zolang Paulus sprak van het geloof in Christus, zo kon het gaan. Maar als hij begon te handelen over de rechtvaardigheid en matigheid, en van het toekomstend oordeel, was het hem genoeg, Hand. 24:24.

Maar de kinderen Gods is het zonderling aangenaam, dat hun bijzondere zonden ontdekt worden. En al is 't dat zij om de godsdienst al hoon en smaad leden, ja al gaven zij hun lichamen over om verbrand te worden, is dat niet uit liefde. Maar zij hebben eigen inzichten en dit blijkt dat zij 't niet doen om Christus' wil, anders zouden zij ook trachten die andere dingen, die Christus behagen, na te komen. Zij zullen dikwijls op de dag des Heeren naarstig ter kerk komen en het minste werk zouden zij niet willen doen, maar om na de predikatie die te herhalen en overleggen en aan hun ziel toe te passen, daar hebben zij geen lust toe; noch om te betrachten 't geen hun geleerd wordt hun schuldige plicht te zijn. Herodes deed ook wel veel; maar daar blijft altijd iets, waarnaar hij zich niet schikken wilde; maar der gelovigen wil is in allen dele goed.

De hypocriet beoogt daar zijn eigen eer in. Of hebben zij Gods eer daarin voor, zo is 't om daardoor zalig te worden. Maar de gelovigen dienen God niet alleen om het loon van zaligheid, maar ook uit de aanmerking van de onbetamelijke en lelijkheid en gruwelijkheid dezer zonde, dat men in de betrachtting van de godsdienst niet zozeer God, als wel zichzelf dient.

- De huichelaars betrachten de godsdiensten niet in de Geest der waarheid; zij betrachten maar die godsdiensten die met het lichaam geschieden, zonder zich te begeven tot de inwendige godsdiensten, die hartelijk met hart en ziel moeten uitgewrocht zijn. Zoals daar zijn: heilige alleenspraken, heilige meditatiën en onderzoekingen en beproevingen onzer wegen, in de staat onzer zielen. En zo zij nog de godsdiensten plegen, ten beste genomen, 't is met enige werkzaamheid des verstands, zonder dat de wil zijn behoorlijke werking heeft. Hij oefent de godsdienst niet met een buigzaamheid en onderwerping van zijn wil onder Gods wil.
- Zij gebruiken de godsdiensten niet tot dat einde, waartoe God ze gebiedt, welk is de heiligmaking. Zij hebben dat oogmerk niet, dat als zij zich begeven tot de godsdiensten, dat zij dan wensen van hart, dat de kracht der Godzaligheid daardoor in hen mocht gewrocht worden. De gelovigen wensen, dat door elke plicht de Godzaligheid en heiligheid in hen mocht vermeerderd worden. En al wensen dit de goddelozen ook nog wel eens, 't is niet tot een genegenheid van de *Godzaligheid*, maar tot de zaligheid. Al horen zij Gods Woord, zij dragen geen zorg om daardoor geheiligd te worden; zij dringen dat op hun gemoed niet aan, om hun hart bewrocht te krijgen tot heiligmaking. Zij leven en sterven op hun godsdiensten en leggen die als een fundament van hun zaligheid, en die moeten ons niet van Christus tot onszelf, maar tot Christus drijven. Horen of vernemen wij enige zonden, waaraan wij schuldig zijn in Gods Woord, die moeten ons tot Christus drijven om vergeving. Horen wij deugden die wij betracht hebben, die moeten ons tot Christus drijven om Hem te danken, dat wij die door zijn Geest betracht hebben. Als onze godsdiensten goed zullen zijn, moet Christus meer toenemen en wij moeten meer zien onze eigen ondeugden en die heerlijke voortreffelijkheid van Christus.

2.

Ten tweede besluiten zij, *dat zij zalig zullen zijn uit die zaligmakende gaven, die zij zeggen dat zij hebben, het geloof en de bekering.*

1. Zij zeggen dat zij 't geloof hebben, maar 't is maar een ingebeeld geloof en dat blijkt omdat hun inbeelding is vermengd met kennis en onwetendheid, en 't ware geloof moet hebben een grondige kennis. Zie Jes. 53:11, daar het geloof door kennis uitgedrukt wordt. Velen kennen Jezus niet ten aanzien van zijn Persoon, natuur en ambten. Zij weten niet één bewijs van hun gemeenschap met Christus uit Gods Woord bij te brengen. Zij zijn onwetend aan Zijn Woord. Zij kennen ook Christus niet, want zo zij Hem kenden, zij zouden zich de zaligheid zo niet beloven door Christus, omdat Hij zodanige Zaligmaker niet is, Die de mens alleen rechtvaardigt, maar ook heiligt, Hab. 2:11; Tit. 2:14. En zo deugt dat geloof niet, het is op onwetendheid gebouwd.

2. Hun geloof is ingebeeld, omdat zij 't zo gemakkelijk gekregen hebben. 't Heeft hun zo weinig moeite en arbeid gekost. Want het ware vertrouwen van het geloof wordt zeer zwaar verkregen. Zo men hun vraagt of zij dat vertrouwen lang gehad hebben, zij zouden met de jongeling zeggen: van hun jeugd aan; en omdat het een zwaar werk is, daarom wordt het Gods werk genoemd, Joh. 6:20. De mens is van nature traag om te geloven, Luk. 24. Geen wonder, want het ware geloof doet de mens wegwerpen al zijn eigengerechtigheid. En zich ten enenmale verloochenen, om zijn gehele zaligheid alleen in Christus te zoeken, dat strijdt tegen des mensen natuur. Ja 't is als een zaak die des mensen natuur te boven gaat, dat God, die zo rechtvaardig is en zulken afkeer

heeft. van de zonde, zijn genade en barmhartigheid zou bewijzen aan zulke goddeloze en zondige mensen, en daarom valt het uitnemend moeilijk dit te geloven, maar de waangelovige valt het gemakkelijk.

3. Ten derde, blijkt het ook dat het maar een waangelooft is, wat de huichelaar heeft, omdat het maar zelden met twijfeling bestreden wordt, daar nochtans het waarachtige geloof met veel twijfeling bestreden wordt, Gal. 5:17. En al wordt nog soms het geloof van de huichelaar bestreden van de duivel, zo doet hij 't maar om zijn werk te vaster te stellen, want de satan verandert zich in een engel des lichts, maar als hij het waangelooft bestrijdt, zo bestrijdt hij 't niet als het ware geloof, want dat is hem ernst. Maar met de huichelaar is 't maar jok, en hij meent het niet eens en daarom kan men licht het onderscheid maken.

1 Uit diegenen, die uit jok schermen, elkaar niet zoeken te kwetsen, waarom zij ook aan de punt van de degen iets doen om elkaar niet te beschadigen. Zo ook werpt de duivel de waangelovigen wel twijfelingen in, maar hij dringt die niet krachtig aan op hun zielen; gelijk hij wel doet bij de kinderen Gods, welke hij niet alleen twijfelingen tegen hun geloof inwerpt, maar dezelve ook zo krachtig aandringt, dat zij nauwelijks raad met zichzelf weten, want hij zoekt hen te verslinden, 1 Petrus 5:8.

2. Gelijk diegenen, die alleen uit jok schermen; als de een de ander mocht omver gestoten hebben, zo zal hij hem niet op het lijf vallen om hem te beschadigen, maar hij zal veeleer hem zelfs weer ophelpen; waaruit het dan blijkt dat het geen ernst is. En zo is 't als de duivel de waangelovigen twijfelingen heeft ingeworpen en dat de huichelaar zijn gedachten daaromtrent meer laat gaan dan hij meende, zo is 't dat de duivel die twijfeling in hem niet voedt en hem ongeruster maakt, maar hij stelt hem veeleer weer gerust, zeggende dat God barmhartig is en dat wij allen zwakke mensen zijn, en dat er niemand volmaakt is. En zo blijkt dat hij hun geloof niet met ernst bestrijdt. Maar de gelovige zoekt hij alles te ontnemen waaraan ze zich zoeken vast te houden.

Ook gebeurt het wel, dat het waangelooft van Gods Woord door de algemene werking des Geestes bestreden wordt en dat gaat aldus toe: wanneer de huichelaar uit Gods Woord hoort prediken de toestand der huichelaars, en dat dan Gods Geest door een algemene werking hem begint te overtuigen, dat hij er zodanig een is, zo gebeurt het wel dat de huichelaar bevreesd wordt, vrezende dat zijn zaken niet wel gaan. Zulks zien wij in Felix, Hand. 24:25. Om mee hier weer een onderscheid in te hebben, het bestaat inzonderheid hierin:

1. De huichelaars wanneer zij ontrust worden door de predikatie, verwerpen die predikatie van zodanige predikanten, gelijk het ook met Felix ging. Maar de ware gelovigen, als zij in hun hart verslagen en bekommerd worden door de predikatie van Gods Woord, vragen zij om raad, en onderzoeken nader de staat van hun ziel, gelijk wij lezen in Hand. 2:37.
2. Zo is 't ook dat die waangelovigen, welke soms zo bevreesd en bekommerd worden door die predikatie, zich haastig die predikatie weer vergeten en het met wereldse dingen weer verzetten en zo worden zij weer gerust, zonder nader onderricht te zijn van die predikatie. Maar de ware gelovigen zijn niet recht gerust, voordat zij nadere onderrichting hebben.

Vraag:

Maar is het geen recht geloof dat niet twijfelt, maar vast op Christus vertrouwt? Wij bekennen dat er sterke gelovigen gevonden worden, die niet licht in hun geloof verzwakt worden, al worden hun twijfelingen ingeworpen. Want er zijn niet alleen kinderen, maar ook jongelingen, mannen en vaders, 1 Joh. 2:13. Maar men moet weten dat de waangelovigen die met geen twijfelingen bestreden worden, geen sterkgelovigen zijn, want daar is dit onderscheid:

1. De sterkgelovigen zijn van tevoren zwak geweest, daar is een tijd geweest dat zij niet konden vertrouwen dat Jezus hun Zaligmaker was.
2. Zo is het dat de sterkgelovigen zo vast staan in het geloof, niet omdat hun geloof met geen twijfelingen bestreden wordt, of omdat de satan die twijfelingen niet krachtig zoekt aan te dringen, maar omdat zij zo gewapend zijn tegen die twijfelingen, dat dezelve geen bijzondere kracht op hun ziel hebben. Daar toch de huichelaars zo vast van vertrouwen zijn, omdat daar weinig twijfeling tegen hun waangelooft wordt ingeworpen, of omdat dezelve niet krachtig op hun ziel worden aangedrongen. Want zo dat geschiedde, zij zouden niet lang vast staan, maar veeleer in wanhoop vallen.
3. Zo is 't ook dat de sterkgelovigen ook sterk zijn tegen de zonden en kloek tot het werk des Heeren. Want die ver gekomen is in 't geloof, die is ook ver gekomen in de heiligmaking. Want het nieuwe schepsel is geen monster, dat het een lid naar proportie veel groter zou zijn als het andere. Maar omdat het geloof is als het hart, waar de kracht des geestelijken levens eigenlijk in zit, zo is 't dat het met het hele geestelijke leven gaat, naar dat het met het geloof gesteld is, Gal. 2:20. En daarom: de sterkgelovigen zijn ook sterk in de heiligmaking, maar de waangelovigen zijn mannen in 't geloof (zo zij zeggen) en dwergen in Godzaligheid.
4. Het geloof der huichelaars heeft geen grond in Gods Woord en 't heeft geen fundament in de beloften van het evangelie, hij weet geen bewijs bij te brengen. Maar de ware gelovigen, al kunnen zij dikwijls geen bewijs bijbrengen, zo lang zij nog zwak zijn, zo zijn echter de kentekenen der genade in hen. Iemand kan een huis gekocht hebben en betaald en een koopbrief daarvan; maar hij kan de brief wel verlegd hebben; maar daar is altijd nog dit onderscheid tussen een waangelovige die geen bescheid of bewijs heeft, en tussen een ware gelovige die geen bewijs weet bij te brengen.

1. Een waar gelovige die geen bewijs weet voort te brengen en horende dat men zijn bewijs uit Gods Woord behoort te kunnen bewijzen, hij zal al het mogelijke gaan doen om bewijzen uit Gods Woord te vinden, hij zal anderen gaan vragen, welke de bewijzen zijn van de gemeenschap des mensen met Christus, opdat hij daaraan de staat van zijn ziel mocht onderzoeken.

2. Al weet een ware gelovige geen bewijs bij te brengen, zo erkent hij evenwel 't Woord Gods als de oordeler en de rechter van de staat zijner ziel, Hebr. 4:12. Maar de waangelovige erkent Gods Woord niet voor de rechter, want al weten zij daar niets tegen te zeggen, zo blijven zij gerust op hun eigen oordeel.

3. Uit de handelingen en werkingen Gods omtrent hen.

Nu aangaande de bekering. Veel huichelaars besluiten daaruit dat zij zalig zullen zijn, want in Ezech. 18:21 staat: *wanneer de goddeloze zich bekeert, zo zal hij leven.* Maar

om dit stuk der bekering wat nader in te zien, zo moet men weten dat door de bekering een gehele verandering komt over de mens, zo in zijn verstand, alsook in zijn wil.

1. Het verstand des mensen dat tevoren verduisterd was, *wordt licht in den Heere*, Ef. 2:8.
2. En de wil, die tevoren gekant was tegen de wil Gods, wordt verbeterd, Rom. 7:13: *Het willen is wel bij mij*.

I Aangaande de verlichting, de huichelaars kunnen zó ver verlicht worden:

1. Hij kan kennis hebben van de leer der zaligheid dat hij de gronden der religie verstaat, daarvan kan spreken, de waarheid van de valsheid onderscheiden en in zijn verstand overtuigd zijn van de waarheid der Goddelijke dingen, dat hij daarvan niet is af te leiden. Zodat hij ook zelfs de waarheid der Goddelijke leer anderen leert; gelijk wij zien in Simon de tovenaer, Hand. 8:13, welke geloofde; en degenen, die in de naam van Christus hebben geprofeteerd. Matth. 7:22.

2. Hij kan enigermate de gruwelijkheid van de zonde zien en de rechtvaardigheid Gods tegen dezelve, met toepassing op zichzelf. Zodat hij enigermate kan zien dat hij een gruwelijk zondaar is en dat hij verdoemelijk bij God is, en dat er geen hoop ter zaligheid voor hem is, tenzij dat God Zijn bijzondere genade over hem uitstrekt; gelijk dat blijkt in Kaïn en Judas.

3. Zij kunnen ook enigermate zien een algenoegzaamheid in Christus' genoegdoening, om ook de grootste zondaars met God te verzoenen en bereidwilligheid des Heeren Jezus om te betalen voor de zonde van alle boetvaardigen. Zodat zij ook zichzelf overtuigd vinden dat de Heere Jezus hun Zijn genade niet zal weigeren als zij met een verslagen hart hun toevlucht tot Hem nemen. Waardoor zij dan weerhouden worden van wanhoop, niettegenstaande zij mochten zien dat zij grote zondaars zijn en dat God zo rechtvaardig is tegen de zondaars, ja zelfs zó ver, dat hij zichzelf door Christus de zaligheid belooft. Dit is het smaken van de hemelse gaven, Hebr. 6:4.

4. Zij kunnen ook enigermate een gezicht hebben van de heerlijke en voortreffelijke staat der kinderen Gods en der hemelse gelukzaligheid, waardoor in hen ontstaat een wens of verlangen om gemeenschap te hebben aan die heerlijke staat, gelijk Bileam, Num. 24:5 en 23:10.

5. Zij kunnen door overlegging van die heerlijke gelukzaligheid, die God bereid heeft voor Zijn kinderen, een zonderlinge vreugd en blijdschap hebben, zodat hij al enigszins smaakt de voorsmaak van die eeuwige gelukzaligheid. Dit kan een huichelaar al hebben en daarin veel verder komen als menig kind Gods. Want het is zeker dat er menig waar kind Gods is, dat wel voor een tijd weinig gruwelijkheid ziet in de zonde, weinig heerlijkheid in de hemel. Maar wij moeten in onze verlichting niet oordelen naar de mate of grootte, maar naar de hoedanigheid. Daarom moeten die kinderen Gods geen verkeerd besluit van zichzelf maken.

Het onderscheid nu tussen de verlichting der huichelaars en der ware gelovigen is gelegen in de volgende dingen:

1. De verlichting der huichelaars, die gaat alleen over *sommige*, maar de verlichting van de ware gelovigen gaat over *alle* zaken die de zaligheid raken, Joh. 16:13. De huichelaars zijn dikwijls heel verlicht in de grootte van hun zonde, maar hebben dikwijls geen verlichting in alles van Gods genade, zodat zij tot wanhoop vervallen. Een ander is weer verlicht omtrent de genade Gods in Christus, maar zijn weer heel blind omtrent de gruwelijkheid der zonden. En enige schijnen wel verlicht te zijn omtrent deze beide, maar zijn zo blind als de mol omtrent de dankbaarheid, en geheel blind omtrent de rechten en inwendige godsdienst. Maar de gelovige als hij verlicht wordt, die onderscheidt alle dingen, 1 Kor. 2:15. Want al zijn er wel kinderen Gods die niet verlicht zijn omtrent alle geestelijke dingen, zo zijn zij nochtans verlicht omtrent alle dingen, waar de zaligheid aanhangt. Zo moeten die teksten verstaan worden, 1 Kor. 2:15, Joh. 16:13. En het is ook zo gelegen, dat de kinderen Gods in het een veel verder verlicht zijn als in het ander; maar zij zijn in geen deel, ter zaligheid nodig, geheel blind. Maar ze hebben daaromtrent nog enige verlichting, waardoor zij weerhouden worden van geheel te wanhopen. Zij hebben nog altijd enige hoop van misschien door Christus te zullen behouden worden, dat hen nog aandrijft om Christus te zoeken om hun zaligheid in Hem te vinden.

2. Zo is dit ook een opmerkelijk onderscheid: de huichelaarverlichting kan ten enenmale uitgeblust worden en der gelovigen niet; de huichelaarverlichting duurt soms maar voor een korte tijd, Joh. 5:35. De kinderen Gods komen wel zo ver te vervallen dat zij de hemelse dingen zo klaar niet zien als tevoren, niet omdat hun verlichting uitgeblust is, maar omdat daar iets in de weg is, dat hen belet de geestelijke dingen klaar te zien. Het staat in deze met Gods kinderen gelijk met iemand, die uit een zeer lichte plaats gaat in een donkerder, waar de deuren en vensters meest toe zijn. Hij zal daar die dingen zo klaar niet zien, niet omdat hij meer blind is, maar omdat het licht der zon hem zowel niet schijnt; want om een zaak klaar te zien, is niet nodig, dat de ogen voorzien zijn met een bekwame kracht om te zien, maar dat het licht ook schijnen op de ogen. Zo moet ook Christus, die Zon der gerechtigheid, onze ziel beschijnen, opdat God het licht Zijns aanschijns over ons laat lichten. Daarom gebeurt het dat Gods kinderen somwijlen schijnen heel verblind te zijn omtrent die dingen, met welke zij tevoren zeer verlicht waren; en dat ontstaat daaruit: omdat zij in duisternis wandelen en geen licht hebben, Jes. 50:10. Maar als God hun zielen weer beschijnt, dan zien zij alles klaarder.

3. Dit is ook nog een onderscheid: die verlichting der verstands in de huichelaars heiligt hen niet. Die verlichting heeft geen werkzaamheid op hun gemoed tot heiligmaking, want zij wandelen evenwel in de duisternis. Maar de kinderen Gods wandelen ook in het licht, 1 Joh. 1:6, 7. En dit is het klaarste onderscheid. Maar de kinderen Gods zijn niet tevreden met die verlichting en kennis, voordat zij ze in praktijk brengen, zodat zij de voorzienigheid Gods omtrent alle dingen zo geloven, dat zij daardoor zoeken hun hart te brengen tot een gewillige onderwerping onder de wil Gods in alles. Door de aanneming van Gods rechtvaardigheid zoeken zij zich te weerhouden van de zonden; door aanmerking van Gods genade zoeken zij in hun ziel ontstoken te krijgen een liefde tot God.

Zo ook is de huichelaar enigszins verlicht omtrent de gruwelijkheid van zijn zonde en Gods rechtvaardigheid daartegen. Hij is daarom niet eens te heiliger, maar hij vervalt tot wanhoop, of hij gaat die verlichting tegen, maar de ware kinderen Gods daaromtrent verlicht zijnde, zoeken hun gemoed daardoor gewrocht te krijgen tot een

rechte verslagenheid en verfoeiing van zichzelf, zodat zij daardoor zoeken nederiger en ootmoediger te worden en zo bevorderd in de heiligmaking.

Maar zo de huichelaar verlicht wordt omtrent de genade Gods in Christus, hij is daarom niet te heiliger, maar te zorgelozer. Maar de ware kinderen Gods roepen uit, Psalm 116: *Wat zal ik de Heere vergelden?* Hij wenst en tracht zichzelf aan God op te offeren tot een dankoffer, en zo heiliger voor God te leven.

Zo ook is de huichelaar verlicht omtrent de heerlijke staat der kinderen Gods, hij is daarom niet te heiliger, want al wenst hij wel deel te hebben aan hun gelukzaligheid, heeft hij evenwel geen behagen in hun Godzaligheid. Maar de kinderen Gods zoeken daardoor hun zielen op te wekken, om te verkondigen de deugden Gods, die hen tot zulken heerlijke staat geroepen heeft, en zoeken waardig te wandelen zulk een hemelse roeping.

Zo ook, is de huichelaar verlicht over de gelukzaligheid, zodat door die overlegging een vreugde in zijn ziel ontstaat, hij wordt daarom niet te heiliger, maar hij verheugt zich slechts over de vrijheid van alle kwaad, welke hij zichzelf inbeeldt dat hij na dit leven genieten zal. Maar hij ziet zo geen heerlijkheid in 't geen het allerheerlijkst in de hemel wezen zal, namelijk dat de mens in volmaaktheid zijn God daar dienen zal en daarom wordt die mens ook door die vreugde niet geheiligd. Maar Gods kinderen, als zij smaken de voorsmaak des eeuwige levens, zo worden zij daardoor opgewekt om hier als burgers van de hemel te leven en het werk van God te dienen, in dit leven meer en meer aan te vangen; zodat dan blijkt dat de gewone verplichting de mens niet heiligt. Maar dat is ook waar, dat zelfs de zaligmakende verlichting in Gods kinderen niet altoos even werkzaam is tot heiligmaking; maar evenwel zo is 't dat dezelve min of meer het hart des mensen ten minste aansteekt, met een hartelijke wens en genegenheid tot de heiligmaking.

Uit deze en dergelijke dingen meer, zoals de hoogachting der hemelse dingen, kan de mens weten of die verlichting die hij heeft in zijn verstand, is een gewone of een zaligmakende verlichting.

2. Aldus gesproken hebbende van de verandering, welke door de bekering komt over het verstand des mensen, zo zullen wij nu ook eens tonen wat verandering daar door de bekering komt over de wil.

Deze verandering kan tweeledig aangemerkt worden, namelijk,

- I. *als bestaande in een doding van de oude mens*
- II. *en in een levendmaking van de nieuwe mens.* Want door deze bekering is het dat de oude verkeerde wil als gedood wordt en een vernieuwde heilige wil de mens gegeven wordt. Dit lezen wij in Rom. 7:19, waar hij zegt: Het goede dat ik wil, doe ik niet; - dat is de hernieuwde wil - het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik, - dat is de doding van de verkeerde wil. - Nu, de doding van de oude en verkeerde wil, welke genegen is en behagen heeft in het kwade, en deze doding heeft betrekking in het bijzonder op de verleden zonde;
 - A. *en zo is 't een droefheid over de zonden,*
 - B. *of bijzonder over de tegenwoordige en toekomstige en zo is 't een haat tegen de zonden.*

I.

Belangende de droefheid over de zonde is tweeërlei: *een wereldse en een Goddelijke.*

Een huichelaar kan zo ver komen in de droefheid over de zonden:

1. Dat hij berouw en leedwezen heeft, zodat hij wenst die zonden niet gedaan te hebben. Dit blijkt uit Ezau en Judas, en zodanig berouw hebben meest alle mensen, die maar enige kennis hebben, wanneer de dood naakt, want dan is 't vermaak der zonden voorbij en de smarten der zonden voorhanden.

2. Er wordt ook soms in hen gevonden een zonderlinge ontsteltenis in het hart over de zonden, zodat de mens bedenkt de zonde die hij tegen God begaan heeft, daarover als een pijn en smart in zijn hart gevoelt, dat vrij wat meer is als een enkel en bloot berouw over de zonde; gelijk dat ook blijkt in Judas, die niet alleen berouw heeft gehad over zijn misdaad, maar ook uitnemend ontsteld is geweest en beangst in zijn hart, zodat hij naar de strop is gelopen.

3. Hij kan zo ontsteld zijn over zijn zonden, dat zij hem uitperst een openbare belijdenis, zonder dat hem iemand daartoe aandringt. Dit zien wij ook in Judas, en zo kan hij ook zo ver gebracht worden door de zonde, dat hij zich, ware 't mogelijk, daarvan zoekt te ontdoen en te herstellen en te repareren het kwaad dat hij door de zonde gedaan heeft. Gelijk wij ook al zien in Judas, hij heeft die dertig zilveren penningen weer teruggebracht en heeft zijn Meester, die hij onrechtvaardig verraden had, voor onschuldig verklaard. En dus zien wij dat de huichelaar ver kan komen in de droefheid over de zonden; en daarom mogen wij ons de zaligheid op zo een droefheid niet beloven, maar wij moeten onszelf wel toetsen aan 't onderscheid tussen de Goddelijke en wereldse droefheid.

1. De droefheid in de huichelaar is eigenlijk en alleen over de straf en over 't kwaad dat de zonde met zich sleept; maar de Goddelijke droefheid gaat ook over de gruwelijkheid en lelijkheid en zondigheid der zonde. Dit blijkt uit David, Ps. 51 6. En 't andere in Farao, Exod. 10:16, 17.

- De huichelaar kan nog wel enigszins bedroefd zijn uit aanmerking van enige lelijkheid en gruwelijkheid die hij in de zonde ziet; maar het is niet de eigenste en bijzondere lelijkheid welke daarin de zonde steekt, omdat de zonde tegen God begaan is en dat God daardoor vertoornd en bedroefd wordt. Maar 't is een mindere lelijkheid in de zonde, als strijdende tegen die natuurlijke liefde, die de mens zijn naaste schuldig is, als ook tegen een goede en eerlijke wandel tot welke zelfs vele heidenen zijn geweest. Een mens die kuis is, zo wanneer hij tot onkuisheid vervallen is, hij zal daarna zich verfoeien dat hij, die altijd zo kuis is geweest, zich in die zonde van onkuisheid begeven heeft, ofschoon daar niemand kennis van had, omdat die zonde tegen een eerlijk leven, dat hij zeer bemint, strijdt. Maar die droefheid gaat niet daarover, dat hij de wet van zijn God verbroken heeft en zijn God daardoor vertoornd heeft, gelijk daarover de Goddelijke droefheid gaat.
- Een huichelaar kan nog wel bedroefd zijn uit aanmerking dat hij God vertoornd heeft, wanneer hij aanmerkt de eigenschap van Gods wrekende gerechtigheid, Nah. 1:2. En hoe vreselijk Zijn toorn is, Deut. 32:22. Maar de Goddelijke droefheid doet de mens treuren, omdat hij God, Die zo genadig en barmhartig is, vertoornd heeft. Deze Goddelijke droefheid wordt meest in de ziel des mensen ontstoken, wanneer de mens zichzelf nader inlaat in de overlegging van de, menigvuldige en heerlijke genade, die God hem bewezen heeft.
- En dit zou nog al in een huichelaar vallen, als hij dacht: hoe vreselijk zal mijn oordeel wezen dat ik ook tegen zovele weldaden Gods gezondigd heb en zo God

kwaad voor goed vergolden heb. Maar indien onze droefheid ontstaat door aanmerking van Gods goedheid, zonder dat wij bijzonder onze ogen slaan op Gods rechtvaardigheid, is het geen rechte Goddelijke droefheid. Zo zien wij nu het ene onderscheid.

2. De droefheid die in de huichelaars ook wel gevonden wordt, gaat slechts over grote en uitstekende zonden, over zonden waardoor de mens zijn goede naam onder de mensen verliest en tegen welke God zijn oordelen in 't bijzonder gedreigd heeft. Maar de Goddelijke droefheid die gaat ook over mindere zonden, welke bij velen voor geen zonden gekeurd worden. Zij gaat over erfzonde en dadelijke zonde, meerder en minder, gelijk wij zien in David, Ps. 51:7. Hij treurde over zijn erfzonde en zijn hart sloeg hem over het afsnijden van de slip van Sauls mantel, 1 Sam. 10:24, 26. De Goddelijke droefheid doet de mens treuren over dagelijkse struikelingen, zwakheden en onvolmaaktheden en aanklevende verdorvenheden, van welke de beste in dit leven ten enenmale nooit bevrijd zijn, Rom. 7:24. En zover kan een huichelaar niet komen, dat hij zou bedroefd zijn of met een bekommerd hart zou gaan over de zwakheden en dagelijkse struikelingen. Hij zou wel somwijlen een zucht daarover kunnen geven of een snel voorbijgaande wens dat hij de struikelingen niet weer mocht begaan, maar dáártoe kan hij niet komen: dat hij daarover beangst en bekommerd zou wezen in zijn gemoed. Ofschoon het zaak is dat hij mocht weten dat het zonde zou zijn en dat hij ook schuldig is daarover te treuren; want een huichelaar kan daartoe niet geraken dat hij weet ál wat hem van node is ter zaligheid, want dan zouden sommige huichelaars kunnen hebben alles wat in Gods kinderen gevonden wordt. Ja, al lezen wij Gods Woord van voren tot achteren, zo zullen wij niet één voorbeeld vinden van een huichelaar die beangst en bekommerd is geweest in zijn hart over zijn dagelijkse struikelingen, van welke de beste van Gods kinderen niet vrij zijn. Zij zijn niet bedroefd over die zonden, van welke zij weten dat God de mens niet uit de hemel zal sluiten.

3. De droefheid der huichelaars gaat slechts over die zonden, die zij zelf doen; maar de droefheid naar God gaat ook over die zonden die anderen doen, zodat als zij zien dat anderen Gods wet met voeten treden en God door hun zonden vertoornen, dat smart hun aan 't hart, daar die anderen zich daarom niet bekreunen. Zo ging het met David, Ps. 119:136: Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden, 2 Petrus 2:8. In Ezech. 9:4 worden de gelovigen zó beschreven, dat zij uitroepen over alle gruwelen die in het midden derzelve gedaan worden. Dat is recht een bewijs van een oprecht kind Gods. Bijvoorbeeld in een huisgezin waar veel kinderen zijn en daar is er een onder die heel weerspanning tegen zijn ouders is, zodat het hun veel verdriet en zwarigheid aandoet, de andere kinderen, indien zij goedaardig zijn en hun ouders liefhebben, zijn bedroefd over de weerspanning van hun zuster of broer, omdat zij zien dat hun ouders daardoor bedroefd worden.

- Maar die kinderen, welke zich dat niet aantrekken, tonen dat zij kwaadaardige kinderen zijn. Een huichelaar zou nog wel kunnen bedroefd zijn over de zonden van andere mensen, maar niet in dat opzicht dat God daardoor vertoornd zou worden; maar wel omdat hij vreest ook die straffen mee te zullen moeten dragen die anderen overkomen.
- Zo kan hij ook bedroefd zijn over de zonden van de anderen, omdat hij oordeelt dat hem door die zonden kleinheid wordt aangedaan, bijvoorbeeld als hij de mensen tevoren over die zonden bestraft heeft, of indien hij zijn gezag, dat hij van

God heeft, tegen die zonden gebruikt, zo kan hij bedroefd zijn daarover, omdat hij merkt dat zijn vermaning en gezag daardoor veracht wordt.

- Zo kan een huichelaar bedroefd zijn over de zonden van anderen uit natuurlijke liefde; maar dit is eigen aan de ware gelovigen, bedroefd te wezen over de zonden van anderen, uit het inzicht dat God door die zonden hartenleed is aangedaan.

B. Aangaande nu de haat over de zonden, hetwelk het andere deel is van de doding der zonden.

1. De huichelaar kan hebben een inwendige afkeer van de zonden, ja zodanigen afkeer, dat hij anderen van de zonden zal afraden, ja ook de macht die hij over anderen heeft, gebruiken tegen de zonden, om de zonde, ware 't mogelijk, weg te weren. Zo is 't dat vele heidenen hun leerlingen hebben vermaand, ja ook sommige traktaten geschreven, Jer. 29:22: En van hem zal een vloek genomen worden, enz. Hij zal ook anderen die hij ziet tot zonden genegen te zijn, verlaten. Dus kan hij ook nog zulke afkeer van die zonden hebben, dat men hem noch door beloften of dreigementen daartoe zou kunnen brengen, Num. 22:18. De onderscheidingen, die in de haat tegen de zonden gelegen zijn, zijn inzonderheid deze:

1. De haat, die de huichelaar heeft tegen de zonde is maar tegen enige, maar niet tegen alle. Maar de kinderen Gods tegen alle, Ps. 119 128. Daar zijn wel zonden, waartegen de haat niet gaat van Gods kinderen, maar dat zijn onbekende; doch zij haten alle zonden waarvan zij krachtig in hun gemoed overtuigd zijn dat het zonde is. Ja al hebben de kinderen Gods nog sterke genegenheden tot sommige zonden doordien de bekering in dit leven nog onvolmaakt is en dat de oude verkeerde wil in hen maar ten dele gedood is, haten zij die nochtans naar hun vernieuwden wil. Ja de driften van de verkeerde wil in Gods kinderen is dikwijls zo sterk, dat de haat van de vernieuwde wil tegen die zonden nauwelijks kan gevoeld worden.
2. Nog is er dit onderscheid tussen de haat tegen de zonden in de kinderen Gods en de huichelaars, dat dezelve voortkomt uit verscheidene gronden en oorzaken. Want de haat tegen de zonden in de huichelaars ontstaat uit de droevige gevolgen welke de zonde met zich sleept. Daarentegen de haat der ware gelovigen ontstaat uit een beseffen van de lelijkheid der zonde, omdat ze is een overtreding van Gods heilige wet; zij haten de zonde, omdat de zonde verbreekt de billijke en heilige ordonnantie en bevelen van die heerlijke God, omdat door de zonden als het ware de stenen tafelen, die God met Eigen vinger geschreven heeft, voor Gods voeten worden in stukken gebroken. Zij haten de zonde omdat God ze haat en een vijand van de zonde is.

Maar, zal men vragen, *ontstaat de haat in de kinderen Gods ook niet uit die droevige gevolgen welke de zonde met zich sleept?*

Ja toch, want de zonde is daarom ook hatelijk omdat ze zulke droevige vruchten veroorzaken, maar evenwel is daar nog een groot onderscheid in Gods kinderen en de huichelaars.

- Aan de een zijde zo ontstaat de haat tegen de zonde in Gods kinderen niet alleen uit de droevige vruchten van de zonden, maar ook uit die lelijke aard en natuur der zonde. dat in de huichelaars niet zo is. Zij ontstaat niet uit die gevolgen alleen als waarin ze in de huichelaars ontstaat, als daar is schande voor de wereld en tijdelijke oordelen Gods, als ziekte, armoede, vervolging, de eeuwige dood en

helse verdoemenis, maar ook wel met name uit deze twee kwade gevolgen, omdat de zonde de mens scheidt van zijn God, Jes. 59:29. Zodat dezelve van de mens terughoudt niet alleen die troostrijke invloeden van Gods Geest in de ziel, maar ook de hulp en bijstand van Gods Geest tot bevordering der heiligmaking.

- En aan de andere zijde ook de verharding en de verstoktheid, welke de zonde brengt over het hart, volgens Hebr. 3:13. Zodat de kinderen Gods de zonden haten vanwege haar gevolgen, omdat Gods Geest zich stil houdt in de zielen en weigert hun de helpende hand te bieden in de bevordering der heiligmaking. En omdat de zonde des mensen hart zo verhardt, zodat men onbekwaam gemaakt wordt tot de dienst Gods. Maar uit die grond haat een huichelaar de zonden niet, want al is 't dat een zondaar nog wel een particuliere zonde haten kan en dezelve niet zou willen doen, al wist hij dat God hem daarom niet straffen zou, noch dat ook geen schande voor de wereld hem daarom overkomen zou, zo haat hij de zonde niet als zonde, noch heeft hij daar geen rechten afkeer van, maar zijn afkeer is omdat zij strijdt tegen zijn natuur of tegen een andere zonde tot welke hij genegen is. Zo is 't dat een overdadig mens haat de zonde van gierigheid, omdat die strijdt tegen de overdadigheid, waar hij zonderling toe genegen is.

II.

Aldus nu gehandeld hebbende over de verandering die komt over de wil van de mens door de bekering, ten aanzien van het doden van de verkeerde wil, *moeten nu wat nader gaan zien, welke verandering daar komt door de bekering over de mens ten aanzien van de instorting van een nieuwe en heiligen wil, niet ten aanzien van de substantie en wezen, maar ten aanzien van de hoedanigheden.*

Door dit instorten van een nieuwe wil wordt in de mens gewrocht door de ware bekering een liefde en genegenheid tot het goede. In Amos 5:15 wordt gezegd dat de bekering in die twee dingen bestaat. Sommige huichelaars, als zij in zich bevinden enige lust en genegenheid tot het goede, besluiten daaruit dat zij zeker bekeerd zijn en zalig zullen worden. Maar al kunnen de huichelaars liefde en genegenheden hebben voor burgerlijke deugden als rechtvaardigheid, matigheid en trouw, zelfs een lust en genegenheid tot de zaligheid, en eeuwige heerlijkheid, het een is wel geweest in de heidenen, het ander wel in Bileam.

B. Hij kan ook een liefde hebben tot de ware godsdienst en leer der zaligheid, maar zodanige liefde heeft Paulus gehad tot de Joodse religie, die tevoren de ware religie geweest was en toenmaals nog als Paulus niet beter wist, Filip. 3:16. De huichelaar kan ook een begeerte en genegenheid hebben naar de Godzaligheid en heiligheid des levens en het kan in hem zó ver komen, dat in hem gevonden kunnen worden de volgende dingen:

Ten eerste, een wens naar de heiligheid en Godzaligheid en een voornemen om heilig voortaan te leven, Deut. 5:27; waar zij tot Mozes zeggen: *Spreek gij tot ons, al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen het horen en doen;* en Jer. 42:5, 6.

Ten tweede. Hij kan ook wel bidden om de Geest der heiligmaking, omdat hij weet dat hij dat niet uit zichzelf doen kan.

Ten derde. Kan hij ook wel de uiterlijke middelen gebruiken, als het lezen en onderzoeken van Gods Woord, gelijk die jongeling die Christus kwam vragen wat hij doen moest om ten leven in te gaan, Matth. 19:16.

Ten vierde. Kan hij ook, om de heiligmaking deelachtig te worden, zichzelf afscheiden van datgene, dat hij ziet dat regelrecht tegen de heiligmaking strijdt, 2 Petrus 2:2. Ja zij kunnen zich zelfs begeven tot de uitwendigheid en heiligheid des levens, dat zij voor vroom en heilig worden aangezien, maar het onderscheid blijkt hieruit:

1. De genegenheid der huichelaars gaat niet tot de heiligheid zelf, maar zij hebben alleen genegenheid tot de heiligheid om des heerlijkheids wil. Maar de kinderen Gods hebben behagen tot de Godzaligheid, omdat zij behagen hebben in de heiligheid des levens, Rom. 7:22. De hypocrieten hebben behagen in de bittere drank omdat zij anders niet kunnen gezond worden; zodat, kon de huichelaar zalig worden. zonder Godzaligheid hij dat veel liever zou hebben. Maar een kind Gods, al kon hij zalig worden zonder Godzaligheid, hij zou evenwel liever Godzalig zijn. Want al hebben de kinderen Gods de Godzaligheid lief om des zaligheids wil, zo is 't dat de huichelaar enkel genegenheid heeft tot de heiligheid des levens, alleen om daardoor zalig te worden. Maar de kinderen Gods beminnen niet alleen het einde, maar ook het middel, hetwelk is de Godzaligheid en heiligheid des levens.

Vraag: *Maar hoe zou een kind Gods weten dat hij de Godzaligheid bemint en niet de zaligheid alleen?* Dit kan een kind Gods weten:

1. Indien hij voelt dat hij wenst heilig en Godzalig te leven, omdat hij ziet dat het Gode waardig is om heilig van hem gediend te worden. Zodat deze overlegging hem doet wensen: *och, kon ik eens die heerlijke God recht dienen, omdat Hij het waardig is.* Dat is een bewijs dat hij wat meer heeft dan een hypocriet en dat hij in liefde tot de heiligmaking verder gekomen is.
2. Indien hij ook een begeerte in hem bevindt om Godzalig te leven, omdat hij een zonderlinge liefde en zoetigheid vindt in het Godzalig leven, zodat hetzelfde hem zonderling aangenaam is en dat hij dan eerst recht en vrolijk leeft als hij zo nauw let op al zijn wegen. Ontsteekt deze zoetigheid een genegenheid tot de heiligheid, zo is dat ook een bewijs dat die mens de heiligheid zelf bemint, dat de huichelaar niet doet.
3. Indien de mens in zich bevindt dat, indien hij wenst heilig te leven om zalig te worden, hij ook alzo wenst zalig te worden om heilig te leven, eeuwig; dat hij niet alleen wenst zalig te worden om de vreugde van de hemel te genieten, maar bijzonder om, God daar eeuwig te kunnen dienen in heiligheid; zo is dat ook een bewijs dat men de heiligheid zelf bemint.

A. Is dit ook een opmerkelijk onderscheid: die begeerte, die de huichelaars schijnen te hebben tot de heiligheid des levens is in hen zeer slap; zij willen de heiligheid wel hebben, maar hebben zij ze niet. Zij bekreunen zich daarover niet te zeer. Daarentegen de begeerten en genegenheden der kinderen Gods, die zijn sterk en krachtig; zij kunnen zonder dezelve niet goed leven. Dat is altijd ten aanzien van de wortel, zodat in hun hart, door Gods genade, geplant is een grote kracht der begeerte tot de heiligheid en Godzaligheid. Maar zij zijn niet altoos sterk in de uitwerking en 't gevoelen en evenwel kan 't een kind Gods dan weten:

1. Indien hij moest kiezen van twee een: een werkzame, krachtige, doorbrekende heiligheid des levens of de rijkdommen en de genoegens van deze wereld, dat de ziel dan nog zou kiezen de heiligheid boven de genoegens der wereld, gelijk in een

belegerde stad waar geen brood voor geld te krijgen is, een hongerige brood zou begeren boven grote schatten van goud.

2. Dat hij ook niets zo lief heeft of hij wil het geven voor de heiligheid, zodat hij ook zelfs wel genegen is zijn liefste en aangenaamste zonden te verlaten om de heiligheid meer en meer deelachtig te worden, gelijk Jakob om spijs te verkrijgen zijn Benjamin liet meegaan en gelijk de barmhartige vrouwen haar kinderen opgegeten hebben van de honger, Klaagl. 4:10.

3. Omdat ze ook graag alle middelen willen gebruiken om de heiligheid meer en meer deelachtig te worden, al zijn de middelen heel moeilijk, daar de luiaard in zijn wens sterft, omdat zijn handen weigeren te werken, Spr. 21:25. 't Is wel waar dat Gods kinderen al zeer slordig gevonden worden in het betrachten der middelen tot de heiligmaking, maar dat is niet omdat zij daartoe niet genegen zijn, maar omdat zij door hun verdorvenheden worden weerhouden.

3.

Nu moeten wij ook in de derde plaats zien welk bewijs der zaligheid de huichelaars nemen uit die werking Gods, die zij zeggen dat God omtrent hen werkt; zij nemen die bewijzen soms uit de voorspoed of tegenspoed of uit enige andere verschijningen en gezichten die zij menen te zien.

Ten eerste. Nu zullen wij wat nader bezien welke het voornaamste is, nl. dat zij zeggen: *dat Gods Geest getuigt met hun geest.*

Maar men moet weten dat elke getuigenis geen ware getuigenis is, maar dat er ook een leugengeest is, een getuigenis van de duivel; maar het getuigenis van Gods Geest is altijd overeenkomende met het Woord, daar moet het mee overeenkomen. De huichelaars zeggen dat hun getuigenissen met Gods Woord overeenkomen. Zij zeggen: daar staat, die in Christus geloven, die treuren, die hongeren en dorsten, die zullen zalig zijn. Maar wij hebben bewezen dat er een waangeloof en wereldse droefheid is, een valse honger en dorst. Sommigen besluiten, zo hun inwendige getuigenis vergezelschap is met een tekst uit de Heilige Schrift, bijvoorbeeld zo zij bedroefd zijn over hun zonden, dat dan in hun hart komt: *zalig zijn die treuren.* Maar dit gaat niet op; hoewel God zowel in 't algemeen getuigt in zijn Woord, maar de duivel weet dit na te doen.

Dit is de klaarste Schriftplaats waaraan wij onze inwendige getuigenis zouden mogen onderzoeken, Matth. 5:20: *Tenzij uw gerechtigheid overvloediger is dan de Schriftgeleerden en Farizeeën.* Maar de huichelaar zal bevinden dat zijn gerechtigheid niet meerder is. Al zeggen zij dat zij meerder heiligheid en gerechtigheid van Christus hebben, dat is vals, want zij zoeken hun gerechtigheid ten dele in zichzelf, zij rusten op hun eigen werken, zij verloochenen hun eigen gerechtigheid niet, maar achten die zeer hoog en menen dat God hun ongelijk zou doen, zo Hij hun de hemel weigerde. Maar die recht deel heeft aan Christus, verloochent zijn eigen werken. De huichelaars hebben ook geen deel aan Christus gerechtigheid, omdat zij ten enenmale ontbloomt zijn van de ingestorte gerechtigheid, welke is de heiligheid, want rechtvaardigmaking moet altijd, samengaan met de heiligmaking, 1 Kor. 6:11. En omdat zij geen ware heiligheid hebben, hebben zij ook geen deel aan Christus' gerechtigheid. Hun gerechtigheid is niet meerder dan die der Schriftgeleerden en Farizeeën. Maar der kinderen Gods gerechtigheid is meerder dan die der Schriftgeleerden; want:

1. Zij hebben *de toegerekende gerechtigheid van Christus*, welke volmaakt is; want zij verloochenen hun eigen gerechtigheid, gaan buiten zichzelf en zoeken hun volkomen zaligheid alleen in Christus.
2. Zij hebben ook *de Geest der heiligmaking*, een ingestorte gerechtigheid en zoeken hun leven te stellen naar al de geboden Gods, niet alleen uitwendig, maar ook inwendig. Zo is hun gerechtigheid meerder dan die der Farizeeën, alhoewel zij somwijlen in de uiterlijke gerechtigheid mogen minder zijn. Eén ons echt goud is meer dan een pond klatergoud; zo is 't ook met een kleine mate van ware gerechtigheid, die is meerder dan een grote mate van uiterlijke gerechtigheden zulke gerechtigheid is tegen Gods Woord; ergo [derhalve] geen getuigenis van Gods Geest.

Ten andere is dit ook een opmerkelijk onderscheid tussen het getuigen van Gods Geest en van een valse geest, dat de Geest Gods niet alleen getuigt aan de consciëntie des mensen dat hij een kind Gods is, maar ook door dat getuigenis de ziel des mensen opwekt tot de liefde Gods en gehoorzaamheid aan zijn bevelen, zodat het werk van Gods Geest niet eindigt in het getuigenis, maar het bewerkt daardoor het gemoed om God te beminnen en Hem te gehoorzamen, Rom. 8:16, 17; Ps. 116:7-9. Maar 't getuigenis van een valse geest dat eindigt in de getuigenis, het werkt niet voort tot ontsteking der liefde, maar baart veeleer zorgeloosheid en onachtzaamheid en daarom als ons de Geest Gods getuigt. Zo ziet of u dat meerder genegenheden vaardig maakt tot de dienst Gods. Een huichelaar kan nog wel zo ver komen door 't getuigenis van een valse geest en door redekavelingen van zijn verstand overtuigd worden dat hij schuldig is God te beminnen en Zijn bevelen te gehoorzamen, omdat hij oordeelt dat hij een kind Gods is. Maar al is hij van zijn schuldigen plicht overtuigd, zo heeft hij geen lust noch genegenheid om zijn schuldigen plicht na te komen, maar in de kinderen Gods, voor die tijd dat het getuigenis van Gods Geest krachtig is, zo is daar een werkzame liefde tot God en genegenheid tot de gehoorzaamheid van zijn geboden. Maar het gebeurt wel dat die lust en genegenheid verslapt kort na het getuigenis van Gods Geest, Hoogl. 5:1, 2. Maar wanneer zulke zielen weer tot zichzelf komen, verfoeien zij zichzelf, Hoogl. 5:6. Maar die 't getuigenis van een valse geest hebben, die zijn niet of zeer weinig bekommerd over hun lauwheid en traagheid. En hier hebt u nu twee opmerkelijke onderscheidingen tussen het getuigenis van Gods Geest en een valse Geest.

Zo hebben wij nu ontdekt de menigvuldige wijzen waaruit de huichelaar besluit dat hij zalig zal worden.

Toepassing.

De nuttigheid die wij hieruit trekken, is een vermaning aan ons allen toch wel te zorgen dat wij ook geen bedrieglijke hoop der zaligheid in ons opnemen. De oorzaken dat velen zichzelf bedriegen, zijn deze:

Ten eerste. *Hoogmoed van het hart*, waardoor een mens een hoog gevoel van zichzelf heeft en van zijn werken; die mens rekent God zijn godsdiensten die hij doet, zeer hoog, en zijn zonden die hij begaat, zeer klein, en rekent volgens zijn mening dat hem de hemel wel toekomt, is 't niet naar de wet, dan ten minste naar het Evangelie. Maar de kinderen Gods achten hun zonden zeer groot en gruwelijk en hun godsdiensten zeer klein. Doch als wij een klein gevoel hebben van onze werken, moeten wij evenwel het werk Gods in ons niet klein achten, want als de kinderen Gods

door Gods Geest enige godsdienst in der Geest en waarheid beoefenen, of ook over hun zonden treuren met een Goddelijke droefheid, slaan zij door nederigheid hun ogen op 't gebrek der werken, zodat zij niet aanmerken het werk van Gods Geest, dat Hij in hen werkt, omtrent die oefeningen van de godsdienst of droefheid over hun zonden, zodat zij dat alles zo aanmerken of daar niets bovennatuurlijks in was, dat een grote fout is en de mens belet de welgegronde hoop der zaligheid. Daarom moeten wij hier leren de middenweg te houden, een zeer klein gevoelen hebben van de godsdiensten en goede werken die wij doen, voor zover dezelve uit ons voortkomen; maar niet voor zoveel Gods Geest die omtrent ons werkt. want die zijn zeer hoog te achten.

De tweede oorzaak is, *dat velen een verkeerd gevoelen hebben van Gods barmhartigheid.* Maar wij moeten weten dat Gods genade in barmhartigheid ter zaligheid zich niet uitstrekt over alle mensen, maar alleen over diegenen die deel hebben aan de Heere Christus, in welker hart Gods Geest, de ware vrees Gods geplant heeft, gelijk blijkt uit Ps. 104:11, Rom. 8:1 en Ef. 2:12. Zodat niemand zich met de barmhartigheid Gods kan troosten als zij die vaste bewijzen hebben van hun vereniging met Christus.

De derde oorzaak is *de stijfkoppigheid der mensen*, zij hebben dat lang geloofd en zij zijn daar niet vanaf te brengen, maar blijven op hun eigen oordeel staan. Maar men moet zijn oordeel werpen onder het oordeel van Gods Woord om te zien of 't daarmee overeenkomt.

De vierde oorzaak is, *dat velen zich vergelijken bij diegenen die nog zo goed niet zijn als zij oordelen dat zij zijn.* Maar men moet zich niet oordelen naar iemand die erger of die beter leeft, maar aan Gods Woord. Te dien einde zal ik u voorstellen de middelen die men moet gebruiken om niet bedrogen te worden.

1. Verneem of u ook grond en reden hebt uit Gods Woord om u zelf de zaligheid te beloven, 2 Kor. 13:5. Welk die merktekenen zijn van diegenen die met Christus verenigd zijn en wat onderscheid dat er is tussen de schijn en ware genade. En hiervan moet u kennis zien te krijgen, allereerst door het naarstig lezen van Gods Woord. Let er terdege op wat voor soort van mensen de zaligheid beloofd wordt, en ook wat voor mensen God met hel en verdoemenis dreigt.

2. Let op 't geen dienaangaande uit Gods Woord gepredikt wordt, welke merktekens der zaligheid daar voorgesteld worden, onthoudt die, schrijft ze op. Als u bij iemand komt die ervaren is in zulke merktekenen en onderscheidingen, vraag hem daarnaar.

3. Bidt God de Heere vurig dat Hij uw verstand opent, uw gedachten heiligt om alles recht te kunnen vatten en onthouden.

4. En omdat 's mensen hart bedrieglijk is, zo moet hij de staat zijner ziel niet alleen in zichzelf onderzoeken, maar zelfs doorzoeken, Klaagl. 3:40. Paulus heeft daaromtrent twee woorden gebruikt, 2 Kor. 13:5, zeggende: *onderzoekt en beproeft uzelf.* En als wij 't nog niet recht kunnen uitvinden, moeten wij de staat onzer zielen bekend maken aan de ervarensten en al onze bedenkingen hun bekend maken, om onderrichting van hen te ontvangen en door vurige gebeden bij God aanhouden, zeggend met David. Ps. 139:23: *Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef en ken mijn gedachten, en zie of bij mij een schadelijke weg is en leid mij op de eeuwige weg.*

De beweegredenen zijn:

1. Omdat de verwachting des huichelaars zal vergaan.
2. De valse hoop der zaligheid is een verloochening van de waarheid Gods in zijn Woord.
3. Moet ons ook te bewegen, dat voor een onwedergeborene die zichzelf de zaligheid belooft, het de eerste stap is tot de zaligheid, dat hij overtuigd wordt dat hij *buiten de weg is der zaligheid*, Joh. 9:41: *Indien gij blind waart, zo zoudt gij geen zonde hebben*; dan was er hoop dat gij van uw zonde zoudt verlost worden. Daarom, indien wij graag wilden zalig zijn, moeten wij toezien dat wij ons met de huichelaars niet bedriegen door een valse hoop der zaligheid. *Waartoe God ons Zijn genade verlene!*

Amen.

Vijfde preek over Job 35:10

Maar niemand zegt: Waar is God mijn Maker, Die de psalmen geeft in de nacht?

Het wordt in 't Woord des Heeren als een bijzondere ere naam Gode toegeschreven, dat *Hij het is, Die de verlossing werkt van het einden der aarde*. Hiermee uitdrukkende dat God alleen de Oorzaak is van alle verlossingen en uitreddingen die onder de hemel geschieden, 't zij dan in de natuur of in de genade. Echter belet zulks niet dat de mens van zijn kant zijn plicht zou doen om op een behoorlijke wijze God te ontmoeten, als hij enige grond wil hebben om naar ziel of naar lichaam wat goeds van God te verwachten. Hij zal zich op die weg van Gods instelling moeten schikken, waarop hij de vromen ontmoet. Daarom is nodig, dat hij in de gebed de Heere aanloopt om van Hem gezegend te worden. Ps. 50:15. Doch al ware het dat hij God zelfs zocht om met Hem verzoend te zijn en de Heere aan zijn zijde te hebben, Gods weldaden en verlossing zouden de zodanigen geen voordeel doen: *Gods sterkte moet aangegrepen worden* en zó moet men met Hem vrede, maken, Jes. 27:4. Dit is de reden geweest waarom de Heere naar de stem van goddeloze kinderen niet hoort, omdat het een van het ander afgescheiden was. Aldus staat er, Jes. 1:15: *Als gijlieden uw hand uitbreidt, verberg Ik mijn ogen voor u; ook wanneer gij het gebed vermenigvuldigt, hoor Ik niet: want uw handen zijn vol bloed*. Zo ook Hosea 11:7. Maar deze beiden bij elkaar gevoegd zijnde, was de gereede weg tot genezing, gelijk Elifas toont, Job 22:23, 26. En David in de 84ste Psalm.

't Zelfde komt ook voor in de woorden van Elihu: voor, in en na onze tekst. Want gelijk bekend is dat de drie vrienden van Job met het laatste van het 31ste hoofdstuk een einde met spreken hebben gemaakt, heeft Elihu, hoofdstuk 32, weer een aanvang met spreken gemaakt, dat nog voortduurt. Hij wijst nu in dit hoofdstuk tot vers 8 aan, dat God zo algenoegezaam en hoog in Zichzelf is, dat óf Job goed of kwaad is, God er noch voordeel of schade van heeft. In vers 8 wijst hij aan dat er voor de mens voordeel of nadeel in was. In vers 9 dat er in zijn dagen goddeloze geweldigen waren die de naasten verdrukten. Maar de oorzaak dat ze niet uit hun staat gered werden wijst hij aan in dit 10^e vers.

De woorden zijn een reden van Elihu waarom dat vele verdrukten niet verlost worden uit hun ongelegenheden en uit de hand van hun verdrukkers, is, *omdat zij naar God niet vragen, Die hun Maker is, machtig om ook psalmen in de nacht te geven*, teneinde dat Job zijn plicht daaruit zou leren.

Elihu wil zeggen: is 't een wonder dat er veel ellendigen zijn die de hulp en verlossing uit het midden hunner verdrukkingen missen, daar men zich tot zijn eerste oorsprong en tot de Fontein van alle heil en blijdschap niet wendt? enz. Legt toch geenszins de schuld op God, daar de voornaamste bij de mens gevonden wordt.

De tekst levert twee hoofdzaken op:

1. Een plicht, die vragenderwijze voorgesteld wordt: *waar is God mijn Maker, Die de psalmen geeft in de nacht?*

2. Een getuigenis van Elifas, van 's mensen nalatigheid hieromtrent: *maar niemand zegt zulks.*

De plicht vragenderwijs voorgesteld, levert op: 1. (Dat wij eens die waarheid wat nader overwegen) dat God de Maker is van de mens, die de psalmen geeft in de nacht. (2). De kracht van de vraag, wat het, in heeft te zeggen: waar is God? enz.

In de beschrijving over God zullen wij overdenken:

- ten eerste: *Dat Hij de Maker is.*
- Ten tweede: *Dat Hij de psalmen geeft in de nacht.*

1. God is de Maker van de mens, ja van een ieder mens, zodat elk mens zeggen mag: *God is mijn Maker.* Zulks leert ons, als wij er eens bescheiden op letten:

A. de natuur, want de rede leert dat niets van zichzelf is, dat in de tweede oorzaak een einde te vinden is, en dat derhalve er Eén is, Die als de eerste Oorzaak, 't Begin van alles moet zijn. Welke niemand anders kan zijn dan alleen God. Als wij maar verstandelijk acht geven op de werken Gods, zullen wij met de heidense filosofen toestemmen: *wij zijn ook Gods geslacht*, Hand. 17:28. Die ook mij heeft gemaakt, gelijk al de menigte Zijner schepselen.

Voor 't woord *maken* moest iets van God voorgegaan hebben, zijnde een Geest, oneindig volmaakt, zichzelf genoegzaam en de oorsprong van al wat buiten Hem is, ja in de natuur en in de genade.

B. De Schrift geeft ons daar overvloedig getuigenis van als zij ons Adam voorstelt en Eva in hun eerste voortbrenging, Gen. 1 en 2. Toen de Heere de eerste hoofden en ouders van het menselijk geslacht schiep. En zij ons aanwijst, dat wel het lichaam gegenereerd wordt, maar dat God evenwel in dit alles Zijn hand heeft, Ps. 139:141: *Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn uw werken! ook weet het mijn ziel zeer wel; mijn gebeente was voor U niet verholen, als ik in het verborgen gemaakt ben, en als een borduursel gewrocht ben, in de nederste delen der aarde. Uw ogen hebben mijnen ongevormde klomp gezien; en al deze dingen waren in uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was.* De ziel wordt van God gegeven, die dan ook eens tot Hem zal terugkeren, Pred. 12:17. Hier wordt gelijk in Job 30:22, 't woord Makers gevonden. Hiervan kan de reden zijn, dat God alzo genoemd wordt:

1. Om ons de voortreffelijkheid Gods uit te drukken, omdat het der Hebreëen gewoonte was in 't veelvoudige voor 't enkelvoudig getal iets uit te drukken dat aanzienlijk en waardig is.
2. Ook kan het als een teken van de meerderheid der personen zijn in 't Goddelijke wezen, gelijk de Heere in de schepping daarvan al een bewijs heeft gegeven, Gen. 1:21.
3. Of vanwege de menigvuldige werken Gods omtrent de mens. Niet alleen hem scheppende, maar onderhoudende gedurig, als voortzetting in 't werk der schepping. Immers de zaken zijn de waarheid en misschien zijn 't de redenen ook van de benaming Gods.

Elihu spreekt dan recht van God, als hij Hem noemt *de Maker van de mens*. Want het komt overeen met het Woord Gods en met de rede: *Psalmen geven in de nacht*. Denkt nu niet dat Elihu op Davids psalmen zou zien, want die waren in die tijd nog niet

geschreven. Maar verstaat alleen een geestelijk gezang, hetwelk de mens, door Gods Geest verwakkerd, zelf voortbrengt, of 't geen hem van anderen geleerd is. Het woord *nacht* behoeft hier ook niet oneigenlijk genomen te worden voor verdrukking of voor de staat van onwedergeboren te zijn, daar 't dan geestelijk duister is. Zoals 1 Thess. 5:5. Want daar is geen oorzaak om dit oneigenlijk te nemen, daar de eigenlijke zin blijven kan.

Om dan tot de verklaring van de woorden te komen, 't een en ander eigenlijk te nemen. Zo verstaan sommigen door deze psalm in de nacht, 't geen tot onderwerp van psalmen kan dienen; zoals de maan en sterren, omdat die een geestelijke ziel stof van zingen verschaffen, gelijk als David zeide, Ps. 8:4: *Als ik uw hemel aanziet, het werk uwer vingeren, de maan en de sterren, die, Gij bereid hebt.* Ook het geluid der vogelen die 's nachts gehoord worden, als daar zijn de hanen en andere vogels, enz. Temeer, omdat daarna volgt, vers 11, *van vogelen des hemels.*

Wij staan graag toe dat deze zaken een Godzalig mens zeer kunnen opwekken, zodat hij de Heere een lied daarover zingt en voorzover mag het daar ten overvloede bijgetrokken zijn. Doch wij menen dat dit 't belangrijkste evenwel niet is en dat deze woorden wat hogers en voortreffelijkers willen.

1. God geeft wel psalmen in de nacht, al ziet men geen maan noch sterren, al hoort men geen vogels, gelijk Gods kinderen, die innig met Jehovah leven, getuigen zullen.
2. Als er op de schepselen gezien wordt, veel beter is dan een psalm in de morgenstond of op de dag, als alles zich met het licht bekleedt en heerlijker voor de dag komt als in de nacht, zoals David toont, Ps. 19. Elihu zou dan liever van de dag gewag gemaakt hebben.
3. De nacht is voor de bedrukte en bedroefde tot een last zolang er geen psalm van binnen is. Elihu geeft hier een ongepaste tijd te kennen, namelijk een droevige, een zondige, een persoonlijke nacht, waarin God als de Algenoegzame psalmen gaf; tot een blijk dat de nacht voor Hem licht is als de dag.

Wij nemen het liever voor 't geen waar David het voor nam in de 42ste Psalm, vers 9: *Maar de Heere zal des daags zijn goedertierenheid gebieden, en des nachts zal zijn lied bij mij zijn, het gebed tot de God mijns levens.* Namelijk die geestelijke en heilige blijdschap in God en in zijn handelingen die Hij in de nacht zijn volk op hun leger doet onder vinden, of wel buiten hun leger, 't zij dan op welke wijze het wezen mag, 't zij ook in de slaap of buiten dezelve.

1. In die dagen toen Elihu leefde, sprak God door gezichten en dromen tot de zijn in de nacht, Job 33:14, 15: *Maar God spreekt eens of tweemaal; doch men let niet daarop. In de droom, door het gezicht s nachts, als een diepe slaap op de lieden valt, in de sluimering op het leger.* In welke Hij dan zoveel zoetigheid aan hen gaf in Hem, dat hun hart verblijd was en als zingende wakker werd. God komt nu ook in de slaap en doet de zielen zo levendig iets van Hem zien en horen, dat hun hart in liefde en blijdschap wakker wordt, zo gemeenzaam en dicht bij God, dat zij het nauwelijks ooit zo wakende en biddende ondervonden. Het komt hun soms zo wonderlijk voor, dat zij bij dag dergelijke niet smaakten, noch zagen. Dus schijnt vervuld te worden, Hand. 2:17. Dit is een psalm, Psalm 139: *Word ik wakker, dan ben ik nog bij U.*

2. Als Hij hen zó verheugt, dat zij als zingen, door hun de een of andere woorden van een gezang of psalm zo levendig te doen voortkomen, dat zij op hun ziel toegepast worden en aan hun hart eigen worden gemaakt, zonder dat de ziel zelf veel werkzaam daaromtrent was en evenwel gans gepast en overeenkomende met hun toestand. Waarop men passen mag, Psalm 16:7: *Ik zal de Heere loven, die mij raad heeft gegeven. Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren.* 't Komt ook met de natuur van het Hebreeuwse woord zeer wel overeen, dat ooke toepassen beduidt.

3. De Heere geeft een psalm in de nacht, als Hij de mens bekwaamheid geeft om met een gelovig oog te overwegen en te beschouwen hoe hij uit al zijn benauwdheden naar lichaam en naar ziel gedurig is gered geworden; hoe God hen nog de pas verlopen dag heeft behoed en zijn gunst ook nu in de nacht aan hem bewijst, hen bewarende, gevend gezondheid, hun ziel nog steeds wel doende door vertroosting en bekrachtiging in de weg der Godzaligheid, Ps. 63:7, 8. *Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peins ik aan U in de nachtwaken. Want Gij bent mij een hulp geweest; en in de schaduw uwer vleugelen zal ik vrolijk zingen.* Dus worden zij verblijd en verheugd en zingen Gode een psalm op hun legerstede! Ja, dat de engelen rondom hen zijn.

4. Een psalm wordt gegeven als de Heere hun nieuwe genade bewijst in de nacht, niet alleen hen bewarende voor zondige gedachten, dromen, enz. Als Hij hun geeft met meer licht God als de hunne te beschouwen; met meer geloof met Hem te handelen, hun vol liefde God doet omhelzen; hun hoop meer aanwakkert, zodat hun bed is als een specerijen hof, waar allerlei bloemen uitspruiten. Ja zij verlangt zo eens van alle zonde ontkleed, in 't graf te worden neergelegd om eeuwig bij de Heere te zijn. Door deze nieuwe ontdekking van waarheden, door het nieuwe genot van Gods gunst wordt zij verblijd om God te zingen met vrolijkheid in het hart. Dus wordt vervuld Psalm 51:8: *In het verborgen maakt Gij mij wijsheid bekend,* Hoogl. 2:16. 't Welk dan wel eens veroorzaakt dat zij met David ten bedde oprijzen, om de Heere te loven voor de rechten Zijner gerechtigheid. Ps. 119:62; Ps. 42:9.

5. Is het niet een psalm in de nacht als men niet alleen in zijn binnenkamer bidden kan, maar ook op zijn leger 't hart ingespannen vindt? Ja dat de Heere op dat sterk aanhouden antwoordt en hun rust geeft in hun hart, vernieuwing van vrede, verzekering van de verhoring hunner gebeden, zodat zij als onder de schaduw des Allerhoogste vrolijk zingen, daar zij tevoren altijd ijdel, leeg en zondig plegen tot de rust te gaan. In dier voege dat als zij eens wakker werden, het hart als inwendig verblijd, zich tot God in genoegten keert over grote vrede. Ziet deze twee zaken bij elkaar, Ps. 12:9 en Jes. 26:9: *Met mijn ziel heb ik U begeerd in de nacht, ook zal ik met mijn geest, die in 't binnenste van mij is, U vroeg zoeken.*

En wie toch is dit anders die al deze weldaden aan de ziel doet als de Heere, de Oorsprong van alle blijdschap, Die zegt, Jes. 30:29: *Daar zal een lofzang bij ulieden zijn, gelijk in de nacht, wanneer het feest geheiligt wordt, en blijdschap van het hart, gelijk een die met pijpen wandelt, om te komen tot de berg des Heeren, tot de Rotssteen Israëls.* Derhalve, Elihu zegt de waarheid.

Maar omdat Elihu dit als een wondere ere naam Gods toeschrijft, dat Hij is een God die psalmen geeft in de nacht, zo zal 't nodig zijn eens te tonen dat het wat groots is als God dit doet.

1. De nacht is veel droeviger voor de natuur als de dag; evenwel al schijnt de duisternis ons de eerst geformeerde klomp te vertonen, dan nog geeft God een psalm van vreugde. Evenwel 't ging met Asaf heel anders, Ps. 77 en met Job. Ja, niets is er dat dan bijna beminnelijker schijnt.
2. De mens is 's nachts aan meer gevaren onderworpen naar het lichaam als des daags, niet kunnende door hulp van zijn zinnen zo goed zich beveiligen. Niettemin de Heere is een God die de Zijnen behoedt en hun meteen psalmen geeft.
3. De nacht is veel schrikachtiger voor de natuur doordat zij veel stiller en eenzamer is. Dat zien wij in Hoogl. 8:8, daar van *een schrik des nachts* gesproken wordt; evenwel de Heere geeft een bestendige blijdschap in de ziel, die de schrik overmeestert.
4. De nacht wordt doorgaans met klein voordeel voor de ziel doorgebracht, 't lichaam neemt die naar zich door de slaap. Ook hebben menigmaal dan de zonden de overhand, die de nacht meest eigen zijn. Zodat die zich des daags bewaarde, s nachts wel te buiten ging, 't zij in de droom of wakende. Waarop al recht past wat David zegt van de goddelozen, dat zij niet slapen gaan, voordat zij kwaad gedaan hebben. En in 't *Avondgebed*, vers 8, wordt met recht gezongen:

*Verdrijft de zware slaap Heer' Christ,
Dat ons niet schaadt des vijands list,
Dat vlees in lusten reine zij,
Zo zijn wij veler schaden vrij.*

Dan nog vol van God en zijn lof te zijn, is wat groots!

2. Nu is het tijd om de kracht van de vraag eens aan te tonen, of de plicht, over wiens nalatigheid hier Elihu klaagt. Namelijk te zeggen: *Waar is God mijn Maker?* enz. Niet alsof dit woord *zeggen* genoeg was met de mond, maar gelijk de Heilige Schrift het meermalen neemt, namelijk voor *zeggen*, spreken met het hart, zodat het hart zo gesteld is gelijk de mond spreekt, zoals staat in 1 Kor. 12:3. Want door dit uitwendig zeggen kon God niet verheerlijkt worden, noch de verdrukte gered zijn. Wij nemen het dan voor *een spreken* met het hart. *Waar is God?* Moet hier niet twijfelend genomen worden, maar verlangend; zulk een weet wel dat God ergens is, maar zij wenst Hem te hebben.

1. Zo geeft dit te kennen een verlegenheid van het hart over 't missen van God en Zijn genadige hulp voor ziel en lichaam, die men van node heeft, die men merkt dat men moet hebben, zo men geholpen zal worden en onze persoon Gode zal behagen en onze handeling met voorspoed zal wezen. Evenals Elisa's vraag was (2 Kon. 2:4): *Waar is de Heere de God van Elia? Ja dezelve!*

2. Dit spreken met het hart drukt uit een raadplegen inn het hart, hoe God en Zijn gunst te krijgen tot het deel der ziel en tot redding van de vervallen staat. Aldus spreekt de mens in zichzelf, als voor Gods aangezicht, al overleggende hoe God best aan zijn zijde te krijgen. Zulk raadplegen was in David, *met zijn ziel*, Ps. 42:6, en *met God*, vers 10: *Ik zal zeggen tot God: Mijn Steenrots! waarom vergeet Gij mij? waarom ga ik in het zwart, vanwege des vijands onderdrukking?* En in Ps. 4:5: *Weest beroerd, en zondigt niet, spreekt in ulieder hart op uw leger, en weest stil.*

3. *Waar is God?* Drukt uit die inwendige begeerte van het hart om God te hebben en door Hem naar ziel en lichaam verlost te worden. Want het geeft een ernstig navragen

te kennen, zoals ook bij de bruid, Hoogl. 5. Ja dit in bidden, in geloven, in honger, enz. te uiten.

5. Geeft het een navragen en een zoeken te kennen dat aanhoudt zolang tot men de Heere gevonden heeft en Zijn gunst door de weg van bidden over ziel en lichaam bespeurt. Zo ging het met de bruid omtrent Jezus, Hoogl. 3:14.

Dit betekent dan het zeggen: *waar is God mijn Maker, Die psalmen geeft in de nacht?*

Ofschoon nu dit vragen nog zo billijk en nog zo heerlijk is, zo betuigt Elihu echter dat er niemand was, die deze vraag deed, niet alleen met de mond, maar ook inwendig met het hart. Misschien waren er ook al in die dagen, die met de mond veel werk van God maakten, terwijl hun hart met Hem niets goeds in de zin had, gelijk 't getal nu nog niet klein is. Wij hebben nu al getoond wat dat zeggen al inhoudt: *waar is God, mijn Maker?*

Iemand mocht denken: hoe kan zulks de waarheid zijn dat er niemand in Elihu's dagen zou zeggen: *Waar is God?* enz. Want in alle tijden zijn er immers Godzaligen die naar God vragen, Ps. 24:6. Maar hierop dient tot antwoord, dat Elihu hier niet sprak van alle mensen in zijn tijd, maar alleen van de menigte dergenen die onderdrukt werden van de groten en geweldigen op aarde. Want van deze, die dus onderdrukt werden, zegt hij, *dat ze schreeuwden vanwege de arm der groten zonder nochtans verlost te worden*, omdat zij naar God niet vraagden, noch zochten met Hem verzoend te zijn.

Zo dan iemand nog tegenwerpt, *hoe het kon zijn dat onder alle verdrukten niet één zich tot God keerde?*

Antwoord: Die moet weten dat 't merendeel in deze tijd misschien heidenen zijn geweest, die God niet kenden en derhalve zich tot God niet konden noch wilden keren. En zo zij het al deden, maar op een uiterlijke wijze, zonder inwendig veranderd te worden en zo was het maar een werk zonder waarheid. Ook kon het zijn dat Elihu 't grootste gedeelte voor de gehele hoop nam, zodat hij 't van niemand zegt, omdat het getal der goeden zo klein was, dat het niet waard was ze bijna te noemen. Echter, hoe men het neemt, hier ziet men de staat des mensen van nature zoals hij geboren wordt en natuurlijk zich bevindt.

Elihu bracht dit nu als een bewijs bij dat dit de reden was waarom zij, niet verlost werden. Zulks zal alleen de waarheid zijn, als wij op 't volgende bewijs letten:

1. Zo men wel tot God roept en naar Hem vraagt: zo komt de Heere, Ps. 34:16: De ogen des Heeren zijn op de rechtvaardigen, en zijn oren tot hun geroep, vers 18: Zij roepen en de Heere hoort, en Hij redt ze uit al hun benauwdheden; zie ook Ps. 50:15. Derhalve, die dan naar God niet vragen, die hebben geen verlossing te verwachten.
2. God betuigt, Ps. 18:42, Spr. 1:28, Jes. 1:15, dat de goddelozen tot Hem kunnen roepen als zij verlegen zijn, zonder dat Hij hen verhoort. Hoeveel te meer dan diegenen die naar God niet vragen, die kunnen niet behouden noch gered worden, gelijk zulks vanzelf klaar is.

Wij zien dan klaar uit 't geen verhandeld is, dat zo iemand verlost zal worden van de hand zijner verdrukking, hij naar God moet vragen als zijn Maker, die psalmen geeft in de nacht; want Elihu toont dat het nalaten van dit de oorzaak van hun ongestalte was.

TOEPASSING

Deze waarheid nu, gehoord zijnde, behoorde haar gebruik en toepassing bij ons te hebben. Wij zijn bij degenen, die dit woord raakt, want God is nog Dezelfde, Die onze Maker is, Die ook psalmen geeft in de nacht. Zo zijn wij verplicht om de Heere te zoeken of wij Hem vinden mochten, Hand. 17. Niet één onzer, of hij heeft ook vijanden, die 't om hem te verdrukken toeleggen, 't zij dan dat wij het voelen of niet. Laat ons dan eens overwegen of wij al zijn die de taal van Elihu volgen zowel omtrent de goddelozen als omtrent de Godzaligen.

Rakende dan eerst de gans **onbekeerden** die deze vragen niet goed beantwoordt, 't komt nu hier op aan of gij naar God uw Maker vraagt.

1. Zouden dat wel lieden zijn die naar God vraagden, die Hem niet kennen, die nog niet weten hoe God is? Die dat niet geloven met hun praktijk dat Hij hun Maker is; ja vraag eens wat is dat: *dat God psalmen geeft in de nacht?* 't Is hun nog een onbekende taal, daar zij geen kennis, noch besef, noch ondervinding van deze dingen hebben. Weet vrij, ofschoon u beleed dat u God kende, gij verloochent Hem met de werken, Tit. 1:16. Want ditzelfde, dat God psalmen geeft in de nacht, is u hatelijk als u zo blijft. Zeg mij eens: *wat is God? Hoe is zijn naam, of hoe is de naam zijns Zoons?* Spr. 30.

2. Wat zou menigeen naar God vragen, die daarom beminnelijk is, omdat Hij hun de psalmen geeft in de nacht? Zij kunnen wel op een andere manier hun doel krijgen. Gaat 's avonds maar eens naar de herberg, daar zullen zij zichzelf tot een psalm zijn. Laten zij maar wakker kermis houden, hun begeerlijkheden van hoogmoed, overdaad, ontucht, leugentaal, enz., sabbathschenden, Gods Naam en dag ontheiligen, dat zal hun psalm zijn, ja ook in de nacht zelfs. Immers uw eigen consciëntie veroordeelt u. Maar wij zeggen u dat dit voor de wind naar de hel gaat, en uw onderdrukkers doen u nog geen leed, ik bedoel uw geestelijke vijanden. U bent nog maar een dienstknecht van de wereld, de duivel en de zonden, 2 Petrus 2:19.

3. Een ander zal misschien denken: neen, zo grof maak ik het niet; ik hoop 't zal met mij nog enigszins beter gaan. Maar als zij zich eens tot de uitgangen van hun hart keren, ach zeg mij, hebt u die zaken al, die tot een goed vrager naar God behoren? Zo nee, daar is nog geen bevassing, noch lust, noch werkzaamheid toe. Ja 't komt u nog niet beminnelijk voor God tot een Psalm te hebben in de nacht, gelijk getoond is. O bedrieg u niet, u bent nog vreemd van God en van 't leven Gods! U hebt nóch God, nóch Zijn gemeenschap. De Heere worde u eens te sterk, er zal anders niets van de zaak komen. Ja sommigen rusten op hun droefheid en hun ongelooft.

4. Een ander beeldt zich in, ja dat hij recht naar God vraagt. Want als hij in kruis en lijden is, bidt hij, houdt veel van kerkgaan, Avondmaal, lezen, zingen, enz. Maar weet, als u dit alles hebt, vraagt u wel naar de instellingen Gods, maar dit kan zijn zonder naar God Zelf te vragen. Leg het maar bij de voorgestelde zaken en u zult zien dat dit allemaal kan zijn, blijvende het hart nog vreemd van de liefde en gemeenschap Gods. O, wees hier niet gerust op, 't is nog maar een leugen in uw rechterhand, Jes. 44:20.

Mogen wij nu niet met Elihu, van de gehele hoop dit vonnis vellen dat er niemand is die zegt: *waar is God mijn Maker*, enz. Gaat eens in de kerkenraden, in de gemeenten, gaat tot overheden en onderdanen, wie ziet men met zulke lust God zoeken en naar de

Heilige Israëls vragen, om Hem te hebben tot hun Deel en door Hem alle heil en zaligheid? Immers is het gehele lichaam krank, van 't hoofd tot de voetzolen is er niets gezond, Jes. 1:6, Jer. 5:4, 5.

Laat ons nu dit woord eens inbrengen in de harten der **gelovigen**, of er hen eens bijleggen.

1. Hier is een soort die in het begin veel naar God vroegen, zij konden niet leven zonder de gunst en gemeenschap van Hem, Die psalmen geeft in de nacht; maar nu zijn zij zonder ernst en hebben geen lust tot God; hun eerste ijver om ook zelfs 's nachts bij God te zijn, die is als verdwenen, zij worden mager. Want:

1. De tijd is zo lang geleden, dat zij 't laatst de gunst van God over hun zielen gevoelden, dat het hun niet heugen kan. Zij hebben ook geen droefheid daarover, zij zijn hun ziekte als gewend, daar zij Hem vergeten dagen zonder getal, Jes. 2.
2. Ja in plaats van dit, hebben onrechtvaardige dingen nu 's nachts de overhand, de natuur en nachtzonden nemen overal de overhand. Ja. 't komt zover dat zij anderen daartoe plegen aan te zetten.
3. Al deze nu zijn zonder ernst, zonder hart, om weer te keren; zij kunnen niet tot dit vragen komen, zij kunnen niet hartelijk zeggen: *waar is God?* enz. even alsof zij voorgenomen hadden zó te sterven. O, kinderen Gods, is Hij niet meer uw Maker, gaat dan heen! Maar is Hij het nog, dan past het u te ontwaken.

2. Anderen liggen aan de tering, de dood is al in 't gebeente en zeggen: *waar is God mijn Maker?* 't Is maar een ogenblik en dus zinken zij als krachteloos daar neer. En waar komt het anders vandaan, als uit ernsteloosheid, uit het niet onderzoeken van hun ziel, uit het verzuim van de gemeenschap Gods? En zo is hun kracht klein, terwijl zij slap zijn in de dag der benauwdheid; niet gedurig altijd weer vragende, daar men hier door vragen sterker wordt.

3. Anderen zijn er nog ellendiger aan toe. In plaats van God 's nachts zelfs te dienen, is er nacht noch dag tijd voor God over, al de tijd is al verkocht aan vermaak, begeerlijkheid, luiheid, eer, goed, wellust, enz. En men zou zo zeggen: wat onderscheid is er tussen hen en een wereldling, als dat zij 't soms zelfs nog erger maken. O, is dit vragen naar God? Hoe kunt u leven in zo grote dood, daar Hij, Die uw ziel zou troosten, ver is en u in plaats van aan God, aan 't stof en aan de drek van zonde en schepsels kleeft? Deze vragen naar wat anders dan naar God.
4. Ook zijn er zulken die altijd twijfelen als God hen eens vragende maakt naar Hem, als zij in de nacht wonderlijk verblijd en opgeleid worden; zij twijfelen al of het de natuur niet is, daar dit iets is Gode alleen eigen. Niet aan de natuur is het de mens de psalm te geven, waar de natuur liefst op zonde uit wil. Immers Elihu schrijft dit hier uitdrukkelijk aan God toe.
5. Maar zegt een ander: ik durf naar de Heere niet vragen, want ik ben verzekerd dat Hij mij niet gunstig zal zijn, want ik zie dat het mijn ziel ook al mijn dagen zal tegengaan; daarom zeg ik met Job 28:1315: *Maar is Hij tegen iemand, wie zal dan Hem afkeren? wat zijn ziel begeert, dat zal Hij doen. Want Hij zal volbrengen, dat over mij beschéiden is; en dergelijke dingen zijn er vele bij Hem. Hierom word ik*

voor zijn aangezicht beroerd; aanmerkt het, en vrees voor Hem. Doch wij zullen eens de zwaarigheid horen en elk van die kort beantwoorden.

Tegenwerping: *Ik kan niet bidden, ik heb geen hart, ernst, lust, geloof, enz. Ik kan mij met God niet verenigen.*

Antwoord: Hij is een God Die psalmen geeft in de nacht; als er dus geen moeite aangewend wordt.

Tegenwerping: *Ik ben vol zonden en ben daar ook vast aan, zodat ik geen raad met mijzelf weet.*

Antwoord: Wij hebben aangetoond dat de nacht veeltijds de baarmoeder van zonden is, nochtans geeft Hij psalmen.

Tegenwerping: *Maar mijn ziel is wegdruipende van treurigheid en ik kan mijn hoofd uit de tegenheden niet opheffen.*

Antwoord: Daar is niets droeviger als de nacht, nóg geeft de Heere psalmen.

Tegenwerping: Ik ben vol schrik voor God; ik zou als Kaïn wel voor Zijn aangezicht willen wegvlieden.

Antwoord: De nacht is schrikkend voor de natuur, ook dan geeft de Heere nog psalmen. Zo u nog de waarheid wilt zien van uw hart, zo vraagt uzelf dit eens af:

1. Of dat de reden van uw treuren niet is, omdat u deze zaken mist, dat u naar God niet vraagt? Dat u bij dag en nacht uw God niet heiliger kunt dienen en verheerlijken?
2. Of u dan niet genezen zou zijn, als u Gods gemeenschap en troost mocht hebben. Ja dat u dit tot verkwikking zou zijn, dat u nog maar steeds vragen mocht. Zo ja, de wortel der zaak is er. God zal op uw vragen naar Hem eens antwoorden. Wees maar sterk en heb zeer goede moed.

Doch behalve deze zijn er, die nog dagelijks vragen in hun hart, aan de Heere, in de middelen, enz. *Waar is God mijn Maker?* enz. Die ook soms ondervinden dat Zijn lied des nachts bij hen is, Ps. 42.

Nu dan, de een met de ander, u die tot nog toe stom omtrent God bent geweest, maar een mond vol begeerte naar 't schepsel had. U die tot nog toe zo dodig, zo ongelovig, enz. geweest bent. Ja u die levendig bent, maar dodig kunt worden, neemt toch deze vermaning uit de woorden van de tekst mee, dat u vraagt naar God uw Maker, Die psalmen geeft in de nacht. Wij hebben aangetoond wat dat zeggen wil, namelijk

1. Dat droevig zijn over 't gemis van God, 't zij in 't bezit of in 't gevoelen.
2. Dat raadplegen met God en uzelf om Hem te bekomen.
3. Dat hartelijk begeren.
4. Dat gedurig zoeken van God, totdat u Hem vindt in liefde en vereniging.

Dit zullen wij trachten een weinig duidelijk te maken.

1. Elihu toont in 't voorgaande vers dat dit de oorzaak was, waarom zij niet verlost werden uit de hand hunner verdrukkers. O, kinderen Gods! dit is de oorzaak dat u niet verlost wordt van uw drukkende ongelegenheden, dat u die niet waarneemt. Want zonde en droefheid, enz. zou aanmerkelijk verminderen, zodat dit eens vermeerderde, Ps. 34:57: *Ik heb de Heere gezocht, en Hij heeft mij geantwoord, en mij uit al mijn vrees gered,* enz. Hoewel David hier op lichamelijke verlossing mocht zien, zo zal 't

met de geestelijke verlossing alzo zeker zijn. Ja zo u eens, o onbekeerde, tot deze staat geraakte, de dood, duivel, hel en vloek zouden in een ogenblik wijken; 't zou als verzengde draden zijn. Joh. 8:36.

2. Zie eens naar Wie u vragen zou!

- A. God de Vader, Zoon en Heilige Geest, zoveel oneindige volmaaktheden bezittende, die allen voor 't schepsel als zoveel zaligheden zijn, waar de schare van Gods kinderen getuigenis van kan geven. Ja zo vertoont Hij zich in 't werk der natuur en ook der verlossing, als 't goede van 't schepsel zoekende en begerende. Derhalve, Hij is de Rotssteen Israëls, naar wie de heidenen zullen vragen.
- B. Uw Maker, die u naar ziel en lichaam geformeerd heeft, die u nog geeft alles tot de adem van uw neus toe, die u zó lang verzorgd en achterna gegaan heeft. Dit diende een beweegreden te zijn, Deut. 32:6: *Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk! Is Hij niet uw Vader, die u verkregen, die u gemaakt en bevestigd heeft?* Zie ook Mal. 2:10: *En hebben wij niet allen een Vader, en heeft niet een God ons gemaakt? Waarom handelen, wij dan zo trouweloos, de een tegen de ander, ontheiligende het verbond onzer vaderen.* Ja tot u, o kinderen Gods, zeggen wij: Hij heeft u tweemaal gemaakt. Eens zijt gij opnieuw uit God geboren, Joh. 2:13. Uw Maker toch is uw Man, enz. Zou u dan naar Hem niet vragen? Immers elk wil graag weten, waar hij vandaan gekomen is.
- C. Een God die psalmen geeft in de nacht. Zeker een wonderlijke zaak! Want:
 1. Wij hebben tevoren aangetoond hoe dikwijls de nacht onbekwaam is om wat goeds te doen. Ja 't schijnt of zij veeleer kwaad zou aanbrengen; geen engel noch mens is machtig om de ziel tot die staat te brengen, dat is geen natuurwerk.
 2. Wat is dat een blijdschap, niet alleen geeft Hij psalmen door middelen, door 't horen en aanschouwen der schepselen, maar ook onmiddellijk, zoals die zaken uit de verklaring hier te pas komen. Zie er een vervulling van Hand. 2 en Jes. 30.
 3. Gods kinderen hebben daar veel mee op, Ps. 42:9., 63 en 139.
 4. Wat is die gestalte van het vragen zelfs aangenaam en vol van zoetigheid! Hier denkt men steeds aan God, men pleegt raad om Hem te verkrijgen. Hier zijn geestelijke begeerten, honger en dorst, waarop de zaligheid toegezegd wordt, Matth. 5. Ja dat sterk aanhouden in bidden, in smeken, totdat men Hem vindt. Dit werd al lang voorzeggd van de gelovigen, Jes. 11:10: *Want het zal geschieden ten zelf dag, dat de heidenen naar de wortel van Isai, die staan zal tot een banier der volken, zullen vragen, en zijn rust zal heerlijk zijn.* Legt dit eens tegenover wat anders, naar de vervulling van begerlijkheden te vragen. Daar men toch één van beide noodzakelijk doen moet: of men moet *naar God* vragen, of *naar 't schepsel*, om er het hart aan over te geven. Men kan hier geen twee heren dienen.
 5. 't Getal is zeer klein van diegenen die naar de Heere vragen, gelijk uit het woord van Elihu licht af te leiden is. 't Moet een profeet zijn, van God geleerd, één van Zijn kinderen die 't doet, (de rest ziet er vanaf); waarom dan ook God zeer groot genoeg in hen heeft.
 6. 't Vragen naar God wordt gedurig geboden en geprezen in het Woord des Heeren, Ps. 24:6 en Jes. 55:6. *Vraagt naar de Heere en Zijne sterkte*, Ps. 105:4. Waarom ook Gods volk zeer veel daarmee op hebben, Ps. 34:37; Hoogl. 3 en 5.
 7. Uw vragen naar God is een teken dat God in gunst naar u vraagt en gevraagd heeft en dat Hij nooit in toorn naar ons zal vragen. Want Zijn liefde is de oorzaak van onze liefde, Zijn vragen van ons vragen, 1 Joh. 4:19. Daar ondertussen zij die niet

vragen, het tegendeel zich mogen toepassen. Ja nog vraagt Hij naar u in Zijn Evangelie.

Doch opdat uw zaken voorspoedig mogen gaan:

1. Moet u spoed maken, want u weet de tijd van uw vinden niet.
2. Overweeg veel de heerlijkheid Gods, hier voorgesteld, en de voortreffelijkheid van het vragen: *waar is God mijn Maker?* Laat dit menigmaal uw gedachten bezighouden.
3. Werp nu al de inbeelding van uw goedheid zonder deze zaken weg. Denk ook niet dat het mondwerk is. Laat dit nu uw werk zijn in 't gebruik de middelen, in de kerk en in huis: *waar is God mijn Maker, enz. Och, mocht ik Hem hebben!* Ja voegt u ook bij deze vragers.
4. Vertoon u aan Jezus in uw onmacht, blindheid, enz. Toon dat u hier graag God wil zoeken en Hem psalmen wil zingen in uw leven, enz. En doet dit zó lang, totdat het u gegeven wordt.

Hij toch, Die nooit tot Jakobs zaad zegt: *zoekt Mij tevergeefs*, gij zult hier ervaren, dat Hij u als een vragende zal ontmoeten. Eerst zal Hij u deel geven aan Hemzelf en daarna zal Hij maken dat aan u vervuld zal worden, Ps. 104:33, 34: *Ik zal de Heere zingen in mijn leven; ik zal mijn God psalmzingen, terwijl ik nog ben; mijn overdenking van Hem zal zoet zijn.*

En als er eens een zondige, droevige nacht komt, wacht maar naar Hem, want Hij geeft psalmen in de nacht, vervullende Zijn voorzegging, Ps. 30:29. *Des avonds vernacht het geweën, maar 's morgens is er gejuich.* Totdat u eens zult komen, waarvan gij leest in Openb. 22:5: *En daar zal geen nacht zijn, en zij zullen geen kaars noch licht der zon van node hebben: want de Heere God verlicht hen; en zij zullen als koningen heersen in alle eeuwigheid.* Amen.

Zesde predikatie, over 1 Korinthe 8:1

De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde sticht.

De reden die de Apostel heeft om deze woorden te spreken is, dat zij (te weten de gemeente van Korinthe) hem hadden geschreven over enige zaken, zoals over het huwelijk en 't afgodenoffer; waarom hij hen waarschuwt voor *de kennis*, waarin zoveel gevaar ligt en de mensen opgeblazen maakt, indien ze niet samengaat met *de liefde*.

Twee zaken komen ons in deze woorden voor:

1. De kennis en haar werk.
2. De liefde en haar werk.

Waarmee de apostel te kennen wil geven dat de rechte kennis die in het Christendom geldt, niet opgeblazen maakt, die kennis is, die haar oorsprong heeft van de liefde Gods in hun hart, waardoor ze komen in een vereniging met Hem en in een verbond des huwelijks, waardoor ze bekennen dat hun zonden zijn vergeven. Maar van deze kennis spreekt de Apostel hier niet.

Om dan deze woorden beter te verstaan, zullen wij aantonen dat er soms een kennis in ware gemeenten en Christenen is, die niet samengaat met de liefde. Wij zullen daarom het kenmerkend van deze kennis voorstellen.

1. Het is een geschiktheid in de ziel om zaken te concipiëren, te bevatten en dan bekwaamheid te hebben om die in te zien, die te wikken en te wegen en dan te oordelen, en die geoordeeld hebbende, daarvan met waardigheid weten te spreken, om anderen over te brengen van hetgeen hij heeft begrepen.
2. Waardoor men ook wetenschap verkrijgt, door ze te horen en te lezen; waardoor ze een schat vergaderen, waarvan zij zich dan bedienen als het hun te pas komt.
3. Deze kan ook daarvoor genomen worden, dat men een gegronde fijne wetenschap heeft *om zijn vrijheid, die men heeft in de Heere Jezus Christus*, te kennen en te gebruiken.
4. Er is ook een kennis, dat inderdaad maar een *menen* van kennis is, door inbeelding, en een kennis alleen door hun verstand.
5. Er is ook een kennis, waardoor men niet kent wat men behoort te kennen.
6. Dan is er ook een kennis, die opgeblazen maakt, die niet voortkomt uit God, omdat ze niet van God gediend zijn. Want de kennis die niet opgeblazen maakt, wordt gevonden in de discipelen, die door God geleerd zijn: *Bind de getuigenis toe; verzegel de wet onder Mijn leerlingen*, Jes. 8:16.

Wij zullen een weinig daarvan spreken, wat de Apostel hiermee voorheeft, dat hij dit hier zo apart stelt, de kennis en de liefde, namelijk:

1. Dat deze kennis niet haar oorsprong heeft uit de liefde.
2. Omdat ze is afgescheiden van de liefde, geen gezellin van de liefde is, zodat ze niet één zijn.
3. De ware kennis van 't Christendom, die niet opgeblazen maakt, is omgeven en omzet met de liefde, waardoor ze wordt bewaard en nederig gehouden.

4. Het is ook een kennis, die niet wordt uitgevoerd door de liefde, anders is de liefde de ziel van de kennis, waardoor ze de kennis drijft, voortzet en regeert.
5. Het is zodanig een kennis, die geen liefde is.

Maar hoe kan de kennis liefde genoemd worden?

1. Omdat liefde haar wortel is; want gelijk de wortel is, zo zal ook de boom liefde zijn.
2. De liefde is haar eigen. *Zij hebben*, zegt de Apostel, 2 Thess. 2, *de liefde van de waarheid niet aangenomen*. Zij gaan niet in de liefde in. Zij moeten in de liefde zijn als in een kleed, waarin zij zich gedurig bewegen en al hun zaken gedurig komen uit te voeren.
3. Het moet ook een kennis zijn voor de liefde, waardoor ze alles praktiseert wat de liefde kan bouwen en voortzetten.

Laat ons nu ook eens zien welke kennis het is die, afgescheiden van de liefde is en zo opgeblazen maakt; opdat wij, ziende haar lelijkheid en verfoeilijkheid, dezelve mogen haten.

1. Zij is vleeselijk en van het vlees, 1 Kor. 3, Jak. 3.
2. 't Is veeltijds een kennis, die maar onderwijzing is, door ouders, meesters of leraars en zijn niet doorgestaan tot de school van God.
3. Een kennis, die zij zich verkrijgen door studie en naarstigheit.
4. Een kennis, die niet is een gestorven kennis, gedood en veranderd; 't moet eerst gestorven en veranderd zijn, in Christus wederom levendig gemaakt en geheilgd worden. Wij moeten met Christus één plant zijn in gelijkmaking van Zijn dood.
5. 't Is ook een kennis, die nog niet gelouterd noch beproefd is; de minst beproefde Christen is de meest beroerende Christen.

A. Dit leert ons nu, dat het niet altijd de beste Christenen zijn, die de meeste kennis hebben; maar die liefde heeft, om daardoor allen onderworpen te zijn door de liefde.

B. Leert het ook de erbarmelijke staat van 't zogenaamde Christendom, daar haat, nijd, kwaadheid is tegen zijn naasten, met schelden en dreigen; en wat meest te bedroeven is, dat het zo veel plaats heeft bij de geleerden, die niet door liefde, maar die alleen door kennis prediken en de ziel leiden, waardoor ze heersers willen zijn over het erfdeel des Heeren.

Maar laat ons nu eens komen tot onderzoek van onszelf, of ook deze kennis in ons plaats heeft. En opdat wij daar een afkeer van mogen hebben, zullen we nog enige zaken stellen, waarin deze kennis bestaat afgezonderd van de liefde.

1. Het is een dode kennis, zonder het leven Gods in de ziel.
2. 't Is een opgeblazen kennis, waardoor ze grote gedachten hebben van 't geen zij weten.
3. 't Is een rauwe, onbesnoeide en ongeschikte kennis, waardoor ze zo rauw en ongeschikt haar naasten tegengaat.
4. 't Is ook een kennis vol hartstochten en driften, waardoor ze vol zondige bewegingen zijn en als een hollend paard vol vuur.

5. 't Is een pochende kennis, waardoor men te groot spreekt van wat men is en heeft, 2 Kor. 10.
6. 't Is ook een kennis met vooroordeel van personen en zaken.
7. 't Is ook vol wantrouwen, kwaad nadenken en argwaan.
8. Die kennis, die apart staat zonder de liefde, is die schade doet aan zijn naasten, 1 Kor. 8. En dat doet zich principieel hierin voor:

- (1) Door wegen van verwijt, en zaken op te halen; want dat scheidt de voornaamste vriend.
- (2) Door terging van de een aan de ander, door onze kennis, Gal.5.
- (3) 't Is een verbitterende kennis; Mozes, sprak onbedachtzame dingen en woorden, door de terging waarmee zij hem tergden.
- (4) Zij is ook schadelijk, als men zijn naasten verkort en verongelijkt in de ere die hun toekomt.
- (5) Als het een verbrekende kennis is. *Verbreekt het werk Gods niet om der spijs wil.*

Laat nu (ik bid u) iedere ziel ingaan in zichzelf, en zien aan deze vruchten welke kennis zij heeft. Is uw kennis recht, zo zal ze u niet opgeblazen maken. En vindt u nu in u zulk een kennis die apart staat van de liefde, zo heb ik een woord voor u:

1. Gij hebt reden om daarover beschaamd te zijn en u in stof en as te vernederen.
2. Verlaat en hebt een afkeer van een zodanige kennis; zo u meent iets te wezen, die heeft nog niet gekend, gelijk men behoort te kennen.

Maar om deze woorden met meer profijt te horen, zo zullen we een weinig spreken wat deze opgeblazenheid is en waarin ze zich opdoet.

Opgeblazenheid is een zaak, die zijn gelijkenis heeft, die door, de wind groot en wijd wordt uitgezet en stijf staat als een zeil, of dat door zuur wordt opgeheven en opgezwollen, gelijk een weinig zuurdeeg een geheel deeg opheft en doet rijzen, en zo vertoont het grootheid en verhevenheid. Maar de grootheid der mannen zal neer geworpen worden in de dag als de Heere over de aarde zal verheerlijkt worden. Maar laat ons eens zien wat deze kennis doet.

1. Zij heeft grote gedachten van zichzelf, ze gaat samen met een minachting van anderen, gelijk de Farizeeër. Maar daar de kennis recht is, acht ze de anderen meer als zichzelf, door ootmoedigheid; maar zo groot van zichzelf te denken, is een werk van de Antichrist.
2. De kennis die opgeblazen maakt, is het die zo voorbarig maakt; men wil overal de eerste en de meeste zijn, als die spijtige Diotréfes, met boze woorden snaterende tegen de apostelen. (3 Joh. 1)
3. Zij vertoont zich in 't zoeken van zichzelf, zij leren om gewin zo ook wordt het Evangelie gepredikt om zijn gewin; daar de liefde ons leert niet te zoeken ons voordeel, maar het voordeel van velen.
4. Die kennis maakt opgeblazen, die ons brengt in een bespiegeling van onszelf en tevredenheid doet vinden in wat wij zijn, omdat men niet genoeg is gezonken in de liefde en ootmoedigheid.

5. Als zij in ons werkt een geest van nijdigheid over de gaven en genade van anderen en ook hun werken. Als Tobia en Sanballat niet konden dulden dat Nehemia wat goeds zocht voor Jeruzalem. En zoals de overpriesters vervuld waren met nijdigheid tegen de Apostelen, om de wonderen die ze deden, zij wierpen ze in de algemene gevangenis. Zo ook bleek 't aan de heilige Stefanus, toen de heerlijkheid Gods zo klaar op hem was, knersten zij van spijt op de tanden.
6. Dan maakt het ons opgeblazen, als men door nijd om iemand de voet dwars te zetten, zoekt hatelijk te maken, zoals de Apostel zegt: *sommigen prediken Christus door nijd.*
7. Daar men zoveel op zijn recht staat en de baan zo schoon maakt.
8. Zo betoont deze kennis zich in zo op te stuiven tegen haar naasten, die als de baren van de zee, die tegen elkaar stoten, haar schuim opwerpen.
9. Als men ook zijn naasten wil overheersen door deze kennis, Kol. 2; makende hemzelf heer over de consciëntie: *Zie zijt gij, die een anders dienstknecht oordeelt?*
10. Zij vertoont zich ook bijzonder in deze harde wreedheid: valt iemand en in deze of gene zonde, men veroordeelt hen terstond als geveinsden.

Deze dingen dan hebbende overdacht, zo leert het ons dat al de beroerten en moeilijkheden door nijd ontstaan. Bij gevolg, waar gij deze kennis vindt, hoe groot in schijn, zij is niet goed.

- Daarom bidden wij nog eens: onderzoekt uzelf en vindt u deze opgeblazen kennis bij u en in u, zo hebt toch een afkeer van deze kennis, vernedert u daarover, bidt God dat Hij een vuur van oordeel en uitbranding zende en u reinige.
- Tracht ook naar die andere heilzame kennis, waar wij in 't begin van spraken, die haar oorsprong heeft in Christus, Die de liefde Zelf is.

II.

Wij zullen nu overgaan tot het laatste: *maar de liefde sticht.*

In dit laatste komen ons twee zaken voor:

1. Dat er een liefde is, die apart staat van deze kennis, die de Apostel noemt: Gal. 5:22: *De vrucht des Geestes is liefde.* Wij zullen daarom een weinig spreken van de liefde, wat ze is, als zijnde het hoofd van al de deugden, die vruchten van de Geest zijn.
2. En ook dat de liefde de voornaamste beweging in ons gemoed is, die invloeit in ons verstand en dat reinigt, en in onze wil en werken en in al onze zaken. En deze liefde is tot God en ook tot de heiligen. Tot alle mensen en onze, vijanden, dat alles één liefde is, gelijk God één is, maar onderscheiden om zijn werking.

Maar laat ons eens zien welke liefde het is, waar de Apostel hiervan spreekt, hoewel het zijn waarheid heeft in al de liefde. De Apostel ziet hier maar alleen op de liefde van ware Christenen onder elkaar. Maar om beter te verstaan wat deze liefde en haar werking is, zo zullen wij daarvan een beschrijving doen en waarin dat het zich voordoet.

Liefde is een heilige beweging des gemoeds, gewrocht door God, zijn oorsprong hebbende van Hem, door zijn Geest der genade, in de wedergeboorte, gewrocht in de harten van de Christenen, haar bestaan hebbende door de Heere Jezus Christus, en door de aanmerking van zijn waardigheid, waardoor ze Hem waardig acht al haar liefde, en door

beschouwing van zijn liefde in Christus bewezen aan haar, waardoor ze is verzoend met Hem, wordt ze ontstoken in wederliefde, ook tot haar medechristenen, waardoor ze krijgt innerlijke bewegingen en uitgangen van het hart en een goedwillige goeddadigheid, met een behagen en genoegen in dezelve, met een hartelijk verlangen naar dezelve.

En om het nog beter te verstaan, zo zullen wij wat nader van haar verscheidene delen spreken.

1. Het is een heilige beweging des gemoeds, voortkomende uit de grond, van God in de zielen gewrocht door de wedergeboorte, in 't hart van de Christenen, ja de beweging van de geest des mensen, uitgestort in onze harten door de Heilige Geest, en daarom *liefde uit een rein hart* wordt genoemd. En deze liefde vloeit door in al onze daden, in ons verstand en wil, waardoor ze door deze liefde wordt geregeerd; en dit noemt de Apostel *een vrucht des Geestes*.
2. Zij heeft haar oorsprong uit God. *Geliefden*, zegt Johannes, *de liefde is uit God*. En dat bij uitnemendheid, gelijk God bij uitnemendheid liefde is; *want God is Liefde*. Zij heeft haar bestaan door Jezus Christus, die de Liefde zelf is; de liefde die in de nieuwe creatuur is, moet een liefde zijn gelijk ze in Hem is, door een inenting in Hem geworteld in Jezus, waardoor ze sap verkrijgt van Hem en gevoed wordt door Hem, dat ze gelijk is aan zijn Goddelijke natuur.
3. Deze liefde openbaart zich ook in een uitgang en uitgebreidheid. van het hart. *Zeg Hem, Die mijn ziel lief heeft, dat ik krank ben van liefde*, zegt de bruid. En daar deze liefde sterk is, daar zijn de uitgangen veel en daaruit vloeit een welwillendheid tot hen: om mijner broederen wil zal ik vrede zoeken. En al die wensen die de Apostel doet aan de gemeenten, komen alle voort uit deze liefde.
4. Het gaat ook voort in weldadigheid, gelijk God goed is en goeddoende; de Apostel beveelt ook de weldadigheid niet te vergrepen. Hebr. 13. Rom. 15.
5. Zij openbaart zich ook daarin uit behagen en vergenoeging die men in elkaar heeft, dat men een verlustiging heeft om elkaar te zien, ons spiegelende in de deugden van de Heere Jezus, in die ziel de eenvoudigheid van Jezus, het geloof van Jezus, zijn sterkte, moed, lijdzaamheid en andere deugden, dat een hartelijk verlangen baart in de ziel om elkaar te zien en te genieten.

En deze liefde spruit voort:

1. Uit een aanmerking van de waardigheid van God, waardoor ze Hem erkent waardig alle liefde, zo wordt ze ontstoken door deze liefde, om Hem een liefde in zijn kinderen te bewijzen.
2. Door de aanmerking van de liefde Gods in Christus aan hen bewezen, dat ze door Hem is verzoend geworden met de Vader; dat Hij zonde is, geworden om hen van de zonden vrij te maken, ziende de Heiland en Zaligmaker Jezus zo lijden in de hof, sterven voor hen aan het kruis en voor hen verheerlijkt. Zo vinden zij allen, die God in de Heere Jezus Christus waarlijk liefhebben, zich verplicht uit beschouwing van deze liefde, ook alle liefde aan haar medechristenen te bewijzen, en daar is geen groter spoor als dit: Ziet hoe grote liefde ons de Vader bewezen heeft, *dat wij kinderen Gods genaamd worden*, 1 Joh. 3.
3. Het baart ook in hen een verplichting om al voor Jezus te zijn; met alles wat zij bezitten, om daarmee met al hun vermogen Hem ten dienste te zijn.

4. Het wordt ook gebaard door een schijnsel van 't beeld van Christus in de ziel van zijn medechristenen, dat in hem openbaar is; de liefde oordeelt waarachtig.

Maar welk doel heeft deze liefde?

1. Niet anders als de stichting en opbouw van onze naaste, want de liefde sticht.
2. De voortzetting van 't belang van de Heere Jezus: *Hieraan zullen zij weten dat gij mijn discipelen bent, zo gij liefde hebt onder elkaar*, Joh. 14.
3. De eer van God, opdat anderen, ziende veel goede werken, God mogen verheerlijken in u. En deze liefde is het, die staat tegen deze kennis die opgeblazen maakt, hebbende geen gemeenschap met dezelve.

Maar om dit nog beter te verstaan, zullen wij een weinig zeggen van het onderscheid van deze kennis die opgeblazen maakt en de liefde die sticht.

1. Zij is onderscheiden van haar oorsprong, *want deze kennis is* (zegt de Apostel) *aards en duivels*. Maar deze liefde is uit God door de wedergeboorte: *die lief heeft is uit God*, Joh. 3.
2. Zij is onderscheiden in haar zitplaats; de liefde is uitgestort in onze harten, maar deze kennis in de hersenen en het hoofd, daarom is ze opgeblazen en verwaand.
3. Zij is onderscheiden in natuur: de liefde is nederig, eenvoudig, oprecht en waarachtig. Maar de kennis is hoogmoedig, arglistig, dubbelhartig en ongestadig; men kan er geen staat op maken. Zij is ook hierin onderscheiden: kennis is driftig en hartstochtelijk en haastig; maar de liefde is lankmoedig, goedertieren; zij verdraagt alle dingen. De liefde is ook vreedzaam, maar kennis is hard.
4. Waar ook deze kennis is, daar doet zich voor veel zelfzucht en eigenbaat; maar de liefde is veel voor een ander; gelijk Paulus zoekende het voordeel van velen.
5. Deze kennis is ook heersende over anderen; willen overal de eerste zijn, gelijk Diotrefés. Maar de liefde is voor onderwerping en dienstbaarheid; daar Paulus van allen vrij was, heeft hij zich door liefde aan allen dienstbaar gemaakt. Alsook de Heere Jezus, Die was gekomen om te dienen.
6. De liefde sticht en bouwt, maar kennis die opgeblazen maakt, die verbreekt, gelijk de Apostel in 't volgende aantoot.

Maar laat ons nu ingaan in onszelf en zien of wij deze liefde wel hebben, en zo al bekwaam zijn om te dienen voor het intrerst van God. Laat daartoe dienen wat reeds gezegd is van deze liefde, of zodat nog niet genoeg is, zo ziet eens in 1 Kor. 18. waar de Apostel een beschrijving van deze liefde geeft. Maar om ons nog daarin te helpen, zullen wij gaan zien waarin deze liefde zich voor doet.

1. Deze liefde maakt zich onderworpen onder anderen, opdat ze anderen mocht winnen en tot God brengen. De Apostel geeft ons daartoe een goed voorbeeld, dat dus moet nagevolgd worden, 2 Kor. 11.
2. Waar deze liefde is, daar is ze dienstbaar; zij schikken zich als het huisgezin van Stefanus, ten dienste van de heiligen. *Dient elkaar door de liefde*, Gal. 5.
3. Er is een grote zorg en bezorging voor zijn medechristenen, gelijk een voedster voor haar kind.
4. Daar is ook een vergeving in deze liefde, 1 Thess. 3: Ik zal graag voor u ten koste gelegd worden. Gal. 2 en 1 Joh. 3: Hierin wordt de liefde openbaar, dat Hij

zichzelf voor ons heeft overgegeven, en wij zijn schuldig voor elkaar, als broeders, ons leven te stellen.

Laat ons nu ingaan in ons eigen hart en zien of wij al in deze liefde zijn; en vinden wij deze grond in ons hart, wij hebben reden om God te danken; want het komt van Hem. "Wandelt in deze liefde en wordt daarin meer overvloedig."

Toepassing

Maar laat ons nu een weinig zeggen tot degenen die maar in kennis zijn, zonder deze liefde:

1. Uw staat is nog ellendig; Salomo zegt: *een ziel zonder wetenschap is niet goed*. Zo mogen wij hier ook zeggen: een ziel zonder deze liefde is niet goed; want het is een bewijs dat ze nog niet zijn in de liefde; die liefheeft is van God geliefd.
2. Zij zijn nog niet in de wedergeboorte, maar daarvan vervreemd.
3. Zij zijn nog vreemd aan de kennis Gods. Want God is Liefde, en die lief heeft kent God, *en dit is het eeuwige leven, dat ze U kennen*. Daarom, mensen zonder liefde zijn ellendig.
4. Zij zijn ook buiten God en God is buiten hen, dat ons nu doet zien de grote noodzaak van deze liefde. Nu, laat ons bijzonder daartoe opgewekt worden. En om ons hierin te helpen, merkt op deze weinige zaken:
 1. Verzaakt en verloochent uzelf, dat is: wij moeten komen tot een haat van onszelf en gelijkheid van de Heere Jezus, die een haat geworden is van Hemzelf, om ons tot God te brengen.
 2. Moet men ook verloochenen al wat de liefde tegen is; namelijk: zijn hartstochten en driften, zijn haat en nijd, Tit. 3. Het behagen in zichzelf, enz.
 3. Men moet ook in een geloof in Christus Jezus komen, en dit geloof is een uitgang van zichzelf en een ingang in Hem, waardoor ze zich van Hem en zijn Geest laat besturen en regeren. En waar zal Christus de ziel besturen, als in de liefde van die, waar Hij liefde voor heeft?
 4. Gij moet ook meer komen in de wedergeboorte. Maar, zal iemand willen zeggen, *hoe kan ik daar in komen?* Gij moet meer komen in een sterke liefde tot God; want die lief heeft Die geboren heeft, die heeft ook lief die uit Hem geboren is.

Hebbende nu behandeld wat deze liefde is, zo laat ons nu overgaan tot het laatste en zien haar werk: *de liefde sticht*. Dit woord, dat de Apostel hier gebruikt, wordt genomen van bouwen, dat de aard van deze liefde is.

1. Zij bouwt, zij legt het fundament en de grond, en dat is Christus Jezus, want daar kan geen ander fundament gelegd worden; en zo is de liefde in het Christendom, zij bemint Jezus in de ziel. Ook de waarheden, zoals Christus in dezelve, Zijn deugden, Zijn beeld en Zijn werken vertoont.
2. Zij legt ook zichzelf tot een fundament. Met zich gedurig in de liefde te houden en in de nauwe vereniging met Jezus, waardoor ze zich legt tot een fundament, om anderen tot Hem te brengen. Zij legt ook zichzelf tot een fundament, als zij zichzelf openlegt om alles te ontvangen wat deze liefde behelst.

3. Het bouwen is ook een samenvoeging en toebrenging van alles wat tot een bouw kan dienen. Hierin is bijzonder de liefde die bouwt, dat ze in zichzelf en ook in anderen helpt besnoeien, houwen en bereiden, dat ze zonder aanstoot mag wezen, dat die reiniging is waar de Apostel van spreekt, een vat maken dat tot alle goed werk bekwaam is.
4. Zij verbindt ook deze samen, die zo zijn bewerkt, niet samenvoegende voor deze reiniging, maar daar deze bewerking vooraf gaat, om zo te zijn een woonstede in de Geest, tezamen gevoegd in Christus.
5. Deze liefde is ook voortzettende en vermenigvuldigende, totdat ze mocht komen, indien 't mogelijk was, tot een volkomen man in Christus.
6. Dat opbouwen is ook hierin, dat ze bevestigt en vastmaakt wat ze gebouwd heeft, opdat ze tot een bestendigheid komt door deze liefde, die Christus tot zijn fundament heeft.
7. De liefde is volmaakt en arbeidt tot een volkomenheid, Ef. 4.

Maar 't wordt tijd dat we tonen, door welke wegen de liefde deze opbouw doet.

1. Door weg te doen alle zelfzucht, dat zeer tegen deze liefde is, en als een zand dat deze samenvoeging belet, 't wegdoen van eigen verstand, dat overal de eerste wil zijn; en ook het wegdoen van eigen belang.
2. Doet het ook deze liefde, door aanneming van degenen die zwak zijn, zodat ze hun lasten helpen dragen.
3. Zij ontdekt zich ook hier, in 't dekken van de overtredingen van de naasten; want die de zaken ophaalt, scheidt de voornaamste vrienden.
4. Zij vertoont zich ook door het terechtbrengen van een gevallen zondaar; daar moet onderscheid gemaakt worden, en die geestelijk is moet dezelve terecht brengen, door een geest van zachtmoedigheid.
5. Zij vertoont zich ook hierin: in 't dragen van elkaars lasten, en dat de lasten van zonden, Gal. 6.
6. Zij doet het ook met de zachtmoedigheid en verdraagzaamheid, waardoor ze zachtmoedig alles bij zich neerzet, om ongemak te voorkomen.
7. Doet ze dat met alle bewijzen van respect en ere, met ere de een de ander voorgaande.
8. Doet ze dit ook door aan te leggen al hun bekwaamheden tot stichting van anderen.

Laat ons dit nu een weinig tot nut maken.

1. Laat ons zeer aanprijzen de uitnemendheid van de liefde, die zo ver boven de kennis te prijzen is.
2. Leert het ons ook dat al de verdeeldheid in 't Christendom, komt door gebrek aan deze liefde.
3. Die 't meest is voor de liefde, is 't meest voor het Christendom nuttig, en die 't meest is voor de kennis, is 't meest voor de verbreking, hij mag daaraan zo'n schonen schijn geven als hij wil.
4. Laat ons nu eens inzien in onszelf, en afmeten de grootheid en de zuiverheid van deze onze liefde, bij dat gezegd is, enz.

Laat ons ook de aard van deze liefde een weinig inzien.

1. Deze liefde moet Goddelijk en zuiver zijn, uit een rein hart.

2. Zij moet oprecht zijn, niet in woorden, maar metterdaad en in waarheid.
3. Zij moet vurig zijn, opdat ze anderen tot liefde verwekt. Hebt vurige liefde onder elkaar, waardoor vele verdorvenheden worden verteerd.
4. Het moet een bescheiden en vertrouwelijke liefde zijn, en wij daarin stil zijn.
5. Zij moet ook een bestendige liefde zijn; niet zo nu en dan, maar altijd, zelfs als men 't zo inhoudt, dat dan meer vrede zal baren, en ons gelegenheid geven om winst voor God te doen. Want het zal een middel wezen, waardoor de Heere meer eer zal verkrijgen, als wanneer Hij ons ook weer zal eren, en wij dus onze weg wel aanstellende, zal God ons zijn heil doen zien, hier in genade, en hiernamaals in de zalige heerlijkheid, Amen!

Zevende predikatie over Efeze 2:4, 5

Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmee Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus.

In het vorige hoofdstuk heeft Paulus verhaald en opgeteld al de geestelijke en hemelse zegeningen, waar de Heere de Efeziërs mee gekroond had, en die allen waren onwaardeerbaar. Hij had ze dan:

- A. Uitverkoren voor de grondlegging der wereld, opdat ze heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde.
- B. Hij had ze ook verordineerd tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus, naar het welbehagen Zijns willens.
- C. God had hen gerantsoeneerd en vrijgekocht door zijn Zoon; in Welke wij hebben de verlossing door Zijn bloed; namelijk, de vergeving der misdaden.
- D. God had hen ook krachtig geroepen en overgebracht uit het rijk der duisternis tot Zijn wonderbaar licht; want Hij was overvloedig in hen geweest, in alle wijsheid en voorzichtigheid, hun bekend makende de verborgenheid van Zijn wil.
- E. God had hun ook gegeven en geschonken het ware zaligmakend geloof; waarom Paulus niet ophield om voor hen te danken.
- F. God had hen ook verzekerd van hun zaligheid; en Hij had hun gegeven, nadat zij geloofd hadden, de Heilige Geest, Die het onderpand hunner erfenis was.

Dit alles waren dan grote, en onwaardeerbare weldaden, wel waardig dat ze in de balans van een recht oordeel gewogen werden. Want hiervoor verwachtte God ook grote dankbaarheid. En daarom wenst Paulus hun toe, *dat de God der heerlijkheid hun zou geven, de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis, namelijk geopende ogen des verstands, om te weten welke de hoop van zijn roeping was en welke de rijkdom der heerlijkheid en de uitnemende grootheid Zijner kracht zij; alles maar om hen te doen begrijpen de grootheid der weldaden.*

Maar wensen was hier niet genoeg, er moest ook wat noodzakelijker gedaan worden. Zo komt Paulus nu en hij haalt hun ellendige staat op, opdat ze zo hun geluk hoger zouden schatten en om hen zo tot rechte boete te brengen. En daarom zegt hij:

Maar God, Die rijk is in barmhartigheid, door Zijn grote liefde, waarmee Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus.

Woorden voorwaar, waardig onze overdenking, en bijzonder ook **op deze onze dag van vernedering**. Wij zijn immers nu hier bijeengekomen opdat we zouden horen wat tot onze vrede dient, opdat zo het kwaad van ons mocht weggenomen worden en het goede ons toegebracht. Tot die einde moesten de oorzaken weggenomen worden en dat zijn de zonden, die moesten weg zijn, zo door vergeving der zonden, als in zuivering door geestelijke genade, opdat zo de dode werken wijkende, ook Gods oordelen mochten wijken. Zo geeft Paulus dan hiertoe aanleiding in onze tekst.

Overweegt hier dan deze vijf navolgende dingen, begrepen in de woorden van de tekst:

1. Van welke Persoon hier gesproken wordt; hij spreekt van God, van Wie beschreven wordt, *dat Hij rijk is in barmhartigheid.*
2. Wat van deze God gezegd wordt: *dat Hij ons levend maakt.*
3. Hoe en in welke staat zij die levendmakende genade ontvingen: *toen zij dood waren.*
4. Welke Gods inwendige bewegende oorzaak is, niet een voorgezien geloof of enige geschiktheid, maar *Zijn loutere liefde.*
5. Wie de voorbeeldige Oorzaak is geweest: *in Christus.*

1. Om een aanvang te nemen met het eerste, zo staat ons te letten op Diegene, van Wie hier gesproken wordt: hij spreekt van God, *van Wie geschreven wordt dat Hij rijk is in barmhartigheid.* God nu is alleen de Vinder, Beginner en Voltrekker van de zaligheid, daarom zegt Paulus, Filip. 1:6: *Die het goede werk begonnen heeft, zal het ook voleindigen.* David zegt: *de Heere zal 't voor mij voleindigen,* Ps. 138. Zo moet dan het werk der zaligheid niet uit onze eigen kracht begonnen of gehaald worden, maar alleen van God. Zo zegt Paulus, dat Hij ons zalig gemaakt heeft en geroepen met een heilige roeping, niet naar onze werken, maar naar Zijn Eigen voornemen en genade.

Deze God dan, die de Vinder, Beginner en Voltrekker is van de zaligheid, van Hem wordt geschreven, *dat Hij rijk is in barmhartigheid.* Rijk is Hij in al Zijn eigenschappen, in Zijn *algenoegzaamheid*; zo geeft Hij alles het leven, de adem en alle dingen, Hand. 15. Rijk in *eeuwigheid en duurzaamheid*, zo van voren als van achteren; alles zal vergaan en veranderen, maar Hij blijft dezelfde, Ps. 102. Rijk ook in *kennis en in wetenschap*, zo weet Hij alle dingen, toekomstige en reeds gebeurde. Ook rijk in *almacht*, zodat Hij niet alleen werken kan naar de loop der natuur, maar zo, dat Hij doen kan boven dat men bidden of denken kan, Ef. 3. Rijk ook in liefde, want zo wordt God. Liefde genoemd, 1 Joh. 4:8: *God is Liefde.*

Hier wordt Hij dan beschreven: *rijk te zijn in barmhartigheid.*

De godgeleerden onderscheiden Gods barmhartigheid in 't algemeen of in 't bijzonder. De *algemene* barmhartigheid is: waardoor God alle schepselen te hulp komt, de hongerige brood gevend, de dorstige drank, de naakte klederen, de zwakke kracht, enz. Zo is de Heere goed aan allen, en zijn barmhartigheden gaan over al Zijn werken, Ps. 145.

De *bijzondere* barmhartigheid is: waardoor Hij zijn kinderen omhelst, om hun mee te delen alle geestelijke gaven, hun van eeuwigheid bereid in Christus. Waar de Apostel ook op gezien heeft, niet op de algemene, maar op die bijzondere barmhartigheid, daar het ware zaligmakend geloof uit voortkomt.

Is dat zo, dat er zo een onderscheid is omtrent Gods barmhartigheid, zo laat het ons dan in 't voorbijgaan dienen tot een onderrichting, om ook onderscheid te maken in onze barmhartigheid, zowel algemene als bijzondere, *wel goeddoende aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs,* Gal. 6. Waarin men Gods beeld ziet uitgedrukt, aan de een meerder als aan de ander. Welgelukzalig is zo een, die zich verstandelijk gedraagt omtrent de ellendige, Ps. 41:1. Zo wordt dan hier gesproken van God, Die rijk is in barmhartigheid.

II. Wat wordt nu van die God gezegd? Dat Hij ons levend maakt. God nu maakt levend door de wedergeboorte, door rechtvaardigmaking, vertroosting des Geestes, en hiernamaals door heerlijkmaking.

1. Door de wedergeboorte, als Hij ons instort het beginsel der geestelijke genade.
2. In rechtvaardigmaking, door wegneming van de strafschuld der zonde, zodat er geen verdoemenis voor hen is, Rom. 8:1. Opdat ze voortaan zouden wandelen een leven des geloofs; zo moet de rechtvaardige door zijn geloof leven; en Paulus roept daarom uit: *dat hij het leven dat hij leefde, leefde door het geloof des Zoons van God*, Gal. 2.
3. Ook door vertroosting des Heiligen Geestes, want als God ons in geestelijke verlating lang laat zitten, dan wordt men als een dode, zoals Heman klaagt, Ps. 88, dat hij was als een die in de kuil nederdaalt, en als een afgezonderde onder de doden. Maar dan doet Hij over diegenen de zon van Zijn genade opgaan, door de Geest der vertroosting.
4. Ook door heerlijkmaking, zo aan de ziel, als ziel en lichaam vaneen worden gescheiden en daarna als ziel en lichaam samen met heerlijkheid bekleed zullen worden. Zo zegt Paulus, Rom. 8: *Indien de Geest desgenen, die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken, door zijn Geest, die in u woont.*

Hier nu wordt door de levendmaking inzonderheid gezien op het geestelijk leven der genade, zo dan op de wedergeboorte, om de ziel te zuiveren van de smet van de zonde, en van Gods beeld in dezelve weer op te halen. Zo had hij tevoren gezegd dat ze dood waren in zonden en in misdaden, en in diegenen stort Hij een geestelijk leven, zodat al de krachten en vermogens van de ziel worden veranderd, het verstand verlicht tot geestelijke zaken, de wil geheiligd om die zaken ook te verkiezen en al de hartstochten worden bewogen om naar die geestelijke zaken zich in alles te schikken, opdat ze mogen leven tot ere van God en Christus.

III. Nu staat ons aan te merken, in welke staat dat God de mens vindt als Hij zijn levendmakende Geest aan hem geeft. In een staat van geestelijke dood. Dat zien wij hier ook: toen wij dood waren, als wij schuldig stonden aan de vloek van de wet en allerlei rampen, en als wij onbekwaam waren tot enig waar zaligmakend goed. Die staat wordt, bij doden vergeleken; zo zegt de Heere Jezus: *laat de doden hun doden begraven*, Joh. 8. Zo staat er ook van de weduwe, die haar wellust volgt, dat ze levendig gestorven is, 1 Tim. 5. Zo zegt de Apostel: *dat Hij ons levend gemaakt heeft, toen wij dood waren.*

Dit woord of benaming van *dood*, geeft te kennen dat in ons geen goede dispositie, geschiktheid, of voorbereiding is tot deze geestelijke staat. Of er voor de wedergeboorte al was enige verlichtende of betugelende genade zo is ze nochtans van een andere orde als van God, want zij worden daardoor niet geheiligd. Zo ziet men in Bileam, ook een verlichtende genade, Num. 23. In Abimelech betugelende genade, God had hem belet van tegen Hem te zondigen, Gen. 20. En nochtans onwedergeboren, zo kan de mens zijn geschiktheid daar niet toe doen.

Een lichaam dat pas gestorven is, lijkt meer bij een levend lichaam, als een lichaam dat allang dood geweest is en ten dele verrot is, en nochtans kunnen ze evenveel uitwerken. Zo is het ook in de genade: al lijkt in de een meer geschiktheid als in de andere, kunnen ze nochtans evenveel uitwerken omtrent de wedergeboorte. Want er is een almachtige kracht toe van node. Daarom wenste Paulus dat ze mochten zien de

uitnemende kracht, die God gewrocht had in diegenen die geloven. Wat voorbereiding was er in Abraham, een afgodisch mens, in Mattheüs, in Zacheüs, de moordenaar, en zelfs Paulus, die een vervolger was van Gods gemeente? In het zwaarste van zijn woeden steekt Jezus Zijn hoofd uit de wolken en roept: *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?* Terstond was Saul horende, en zegt: *Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal?* En hij werd van een wolf een schaap en van een vervolger een belijder van de waarheid; zo ziet men dan dat God geen goede geschiktheden vindt in de mens, als Hij komt om hen levend te maken.

IV. Welk is nu de inwendige bewegende Oorzaak, waardoor God oneigenlijk bewogen wordt? Want eigenlijk zo kan God niet bewogen worden. Het is, zegt Paulus, *Zijn liefde*. De liefde wordt onderscheiden in een liefde van *weldadigheid*, of van *welbehagen*. Het ene is: waardoor men iets uitdeelt; het ander: waardoor men iets ontvangt. God bewees Zijn liefde van *weldadigheid* aan de mens, toen Hij die vond, liggend naakt en bloot van alles, walgelijk in zijn bloed. Als geen oog medelijden had, toen zei God: *Leef, ja leef*, Ezech. 16. En Hij versierde ze met alles. Zo kwam daarna de liefde van *welbehagen*, als de Heere haar zo versierd had met alles, zodat een naam van haar uitging, wegens haar schoonheid; *want die was volmaakt door de heerlijkheid die Ik op haar gelegd had, spreekt de Heere*. Zo zegt de Koning Jezus, Ps. 45: *Vergeet uw volk en uws vaders huis, dan zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid*.

In onze tekst moeten wij het brengen, niet tot de liefde van welbehagen, maar tot de liefde van *weldadigheid*. Want God vond ook niets in ons, want wij waren dood door de zonden en misdaden. Zo brengt dan God genade in de ziel, en dit is een grote liefde en grote weldaad.

1. Groot is deze liefde in opzicht van de Heere, Die ons liefgehad heeft. Hij is de waarachtige God.
2. Ook groot in opzicht van ons; want, wat waren wij? Niet anders als een prooi der hel.
3. Groot was ook deze liefde in de wijze en manier, zo vrijgunstig.
4. Groot ook in haar duurzaamheid, zo van achteren, als van voren. Van voren ziet men. Jer. 31: *Ik heb u liefgehad met eeuwige liefde*. En van achteren, Joh. 13: *Die Hij eens liefgehad heeft, die heeft Hij lief tot het einde toe*. Zo is 't dan een grote liefde, waarmee God ons heeft liefgehad.

V. Merkt nu op het Onderpand, of uitnemende Oorsprong en verdienende Oorzaak, dat is Christus. Zo heeft God ons liefgehad in Christus, voor zoveel Christus ook God was met de Vader; zo waren ze wel één in de bewegende oorzaak van de zaligheid. Maar ten opzichte van de *verdienende* oorzaak, zo kon Jezus ook zeggen: Ik heb nog een andere kudde, die Ik ook zal toebrengen. En zó worden ze ook genoemd Zijn schapen, Joh. 10. Dat was Hem ook beloofd, *als Hij Zijn ziel tot een schuldoffer gesteld zou hebben, dan zou Hij zaad zien*, Jes. 53. *En Hij zou op de weg uit de beek drinken en daarna Zijn hoofd omhoog hebben*, Ps. 110.

Zo is Christus de voorbeeldige en verdienende Oorzaak onzer wedergeboorte. Hij moest ons zo voorgaan, en zo hebben wij die genade uit Hem. En omdat de Vader Hem verwekte uit de doden, bleek, dat Hij ook voor de Zijnen het leven verdiend had. Daarom zei de Vader tot Hem, Ps. 2: *Eis van Mij, en Ik zal U geven het einden der aarde tot Uw bezitting*. Niet alleen heeft Hij door Zijn opstanding verdiend overwinning over de tijdelijke dood, 1 Kor. 15, maar ook van de eeuwige dood, en

bijzonder van de geestelijke dood. Zo zegt Paulus, Rom. 6: *Weet gij niet, dat zo velen als wij in Christus Jezus, gedoopt zijn, wij in zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijkerwijs Christus uit de doden opgewekt is tot heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden.*

En daarom is ook Christus de voorbeeldige en verdienende Oorzaak, niet alleen opdat wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden, maar ook daarom, omdat Hij 't volle recht verkregen heeft om zijn Heilige Geest te geven. Zo brengt het Petrus samen, 1 Petrus 1: *Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, die naar Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren, tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden.*

Neemt nu deze les waar: namelijk, *dat het geestelijke leven der genade is het alleruitmuntendst leven dat een Christen leven kan.* Want de levendmakende Geest, waardoor wij gebracht worden tot het leven der genade, komt van de levende God, Die daarin Zijn liefde betoont. Zo moet dan ook die levendmakende Geest rusten in een Christen, omdat 't het allervoortreffelijkste leven is dat een Christen wordt ingestort. Paulus zegt dat God ons levend maakt. En die dit leven niet hebben, liggen nog midden in de dood, want God heeft ons levend gemaakt toen wij dood waren in zonden en in misdaden. Zo is dan het geestelijke leven der genade het alleruitmuntendst leven.

De redenen daarvan kunnen deze zijn:

1. Omdat, alleen diegenen, die deelgenoten zijn van het geestelijk leven der genade, vergeving der zonde hebben. Want die alleen hebben het geloof om Jezus aan te nemen. en zo wordt dan gezegd: *dat er geen verdoemenis is voor degenen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest. Want de Geest des levens, die in Christus Jezus is, heeft hen vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods,* Rom. 8:1, 2.
2. Omdat diegenen Gods gunst hebben en van God geliefd worden met een liefde van welbehagen, zo zegt Mozes, Deut. 80:20: *Hij is uw leven en de lengte uwer dagen.*
3. Die allen hebben Gods levendmakende Geest. Paulus zegt, 1 Kor. 3: En weet gij niet, dat gij Gods tempel bent, en de Geest Gods in u woont? En die de Geest van Christus niet hebben, die komen Hem niet toe, Rom. 8.
4. Die alleen hebben geestelijke beweging in hun gemoed en die klagen over de overblijfselen van hun verdorvenheid, als Paulus deed, Rom. 7:23, 24. Hij zag een andere wet in zijn leden, die streed tegen de wet zijns gemoeds, en daarom uitriep: Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods? Uit deze redenen dan, zo zien wij dat het geestelijke leven het alleruitmuntendste leven is.

En om dit nog nader uit te drukken en hoger op de top te stellen, zo moeten wij weten, dat door dit leven alleen een Christen is wat hij is, namelijk: *een Christen.* Want dat leven gaat alle levens der ondermaanse dingen te boven, hetzij groeizaam leven. gevoelig, of filosofisch leven. Was 't het groeizaam leven, wat zouden de cederbomen niet uitsteken in hoogte en sterkte. Of was 't het gevoelig leven, zo zouden veel beesten de Christenen overtreffen: een arend in zijn snelheid, een valk in 't gezicht, een hond in reuk. Of was het filosofische leven het beste, wat zouden dan niet vele heidenen uitsteken bij de Christenen, hen overtreffende in deugden, zodat. ze de vlaggen der deugden zouden moeten strijken voor hun deugden. Maar dit geestelijk

leven gaat alle levens te boven. Want dit wordt aangemerkt als een gewrocht van Gods liefde en barmhartigheid.

Toepassing

Is dit nu zo? Dit moet ons dan dienen (en wel bijzonder op deze dag van vernedering dag) tot ontdekking van vele rampzalige zielen, die ook al levende onder deze genade, echter levende dood zijn. Nu, is dit geestelijk leven het alleruitmuntendste leven, zo moet het 't allerrampzaligste leven zijn, die dit leven niet hebben. Om dit klaarder aan te tonen, zo zullen wij een vergelijking maken tussen een natuurlijke en een geestelijke dode.

1. Een natuurlijke dode is dood, omdat hij geen leven heeft, en zo is 't met een onwedergeborene ook, die is geestelijk dood. *Want de Geest maakt levend*, Joh. 3. Zo is een onwedergeborene maar een 'dierlijk' mens, *de Geest niet hebbende*, Judas 19. Als God de mens in het begin eerst geschapen had en nog geen geest ingeblazen, toen had hij wel ogen, maar kon niet zien, handen en niet tasten, oren en niet horen, voeten en niet gaan. En zo is 't met een onwedergeborene ook: al wat hij doet is niets, omdat hij geen geestelijk leven heeft.
2. Een dood lichaam is koud en stijf raakt men daaraan, zo grilt men daarvan, en zo is 't ook met een onwedergeborene; koud is hij in zijn gebed, in 't gehoor van Gods Woord, in 't gebruik der sacramenten en in alle godsdienstige plichten, omdat hij geen geest heeft.
3. Een dode is ongevoelig in al het gebruik zijner zinnen, zo ook een onwedergeborene; in zijn gehoor zijn hun oren gesloten, als de adders, die hun oren stoppen, zodat ze niet horen naar de stem der belezers, desgenen, die ervaren is met bezwering om te gaan, Ps. 58. Zij weigeren op te merken en verzwaren hun oren, opdat zij niet zullen horen, Zach. 7:11. Ongevoelig zijn ze in hun gezicht omtrent Gods zaak, want de natuurlijke mens, begrijpt niet de dingen die des Geestes Gods zijn, 1 Kor. 2. *Want de God dezer eeuw heeft hun zinnen verblind*, 2 Kor. 4. Ongevoelig zijn ze ook in hun reuk, niet navolgende de voetstappen van de bruid, om na te volgen de voetstappen der heiligen, en zo is het Woord hun een reuk des doods ten dode. zij zijn ook ongevoelig in hun smaak omtrent het geestelijke: *Is er ook smaak* (vraagt Job) *in het wit des dooiers van een ei? Mijn ziel weigert uw woorden aan te roeren, die zijn mij als laffe spijze*. Zo spreekt hij omtrent zijn vrienden, die verkeerd over hem oordelen, Job 6. Maar zo is 't met de goddelozen omtrent het goede; want smaak hebben ze tot de zonde. Daarom zeggen ze: *de gestolen wateren zijn zoet, en het verborgen brood is liefelijk*, Spr. 9:16. En God spreekt er een wee over uit, die het goede kwaad heten en het kwaad goed, die het bitter tot zoet stellen, en het zoete tot bitterheid, Ezra 5:20. En proeven zij al eens Gods Woord, zo is het maar met de uiterste lippen, zodat de smaak met de proever niet verenigd wordt. Zo zijn ze ook ongevoelig in hun gevoel; zowel in hun aantasting; zij tasten Jezus niet aan om in Hem te geloven. In plaats dat ze de zoom van Jezus kleed maar zouden aanraken en zo in Hem geloven, zouden ze Hem liever verdringen met de schare. Luk. 8. Omdat ze zo ongevoelig zijn, zo doet hun ook niet zeer het ongelijk dat Gods kinderen aangedaan wordt. Zo was Haman vrolijk en wel, als de Joden in zulke nood zaten.
4. Een dood lichaam is zeer zwaar en wichtig, en zo is 't ook met de onwedergeborenen, zij zijn zichzelf te zwaar, zodat ze gaan waggelen. In Jes. 24 staat: *dat de ganse aarde zal waggelen als een dronken man*. Mmaar dat de aarde

haar mond ook niet opende en hen met Korach, Dathan en Abiram levend inslokte, Num. 16, dat is wonder.

5. Een dood lichaam is vol stank. Zo ook een onwedergeborene voor God, hij stinkt in Gods neusgaten. God zegt daarvan: *Ik mag uw verbodsdagen niet rieken*, Jes. 1. *Wie een os slacht, slaat een man, wie een lam offert, breekt een hond de hals*, zegt God, Jes. 66. O rampzalige en deerlijke staat van de onwedergeborenen, die zo vuil is in de ogen van God. Een dood lichaam ziet zijn vuil niet en zo is 't ook met de onwedergeborenen, ze menen al wat bijzonders te zijn, en zij danken God dat ze niet zijn als anderen, zoals de Farizeeën, Luk. 18. Zij menen rijk te zijn, als de Laodicensen, Openb. 3, en ze hebben alle dingen gebrek. O ellendigen!

Ja! driemaal. ellendige mensen. Hoort gij geestelijke doden, zo gij horen kunt, weet u niet dat gij dood bent voor God en ook al uw werken? En zolang als u zo blijft, zo is alles u ten dode: die in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen, Rom. 8. Bedriegt u niet, noch zoekt u niet op te houden met verderfelijke drogredenen.

Want u mag zeggen als een onherborene: *ik hoor Gods Woord, en zou ik dan niet geestelijk leven?* Herodes hoorde ook Gods Woord.

Ja ik ben gedoopt, zou ik dan geen geestelijk leven hebben? Simon de tovenaer was ook gedoopt, Hand. 8, en hij was gelijk een bitter gal en een samenknoping van ongerechtigheid.

Maar ik ga ten Avondmaal, heb ik dan geen geestelijk leven? Ja, Judas de verrader is ook ten Avondmaal. geweest, ten minste heeft hij het Pascha ook gebruikt.

Ja ik geef aalmoezen, zal een onwedergeborene zeggen, zou het dan niet recht zijn? Farizeeën en Schriftgeleerden gaven ook wel aalmoezen, doch een opstapeling van wee roept de Heere Jezus over hen uit, Matth. 23. Daarom bedriegt u niet, want velen zullen dat gewaar worden, dat er een weg is, die goed schijnt in de ogen en ten laatste zijn wegen des doods, Spr. 14.

Maar om niet te schermen in 't wild, zo zal ik u zonder verwijten nog nader tonen, hoe het blijkt dat er nog vele geestelijke doden zijn, *met zachtmoedigheid onderwijzende of hun God te eniger tijd bekering gave, en zij wederom ontwaken mochten uit de strikken des duivels*, Tim. 2:25, 26. Och! of ik dan rechte bekwaamheid had om uit te krijten de zonde, en een tong der geleerden om recht te spreken. Ik ben der woorden vol, zal ik hier met Job zeggen, ik zal spreken opdat ik voor mij lucht krijg. Och dat ik niemands aangezicht aanneem en tot de mens geen bijnamen gebruik; *want ik weet geen bijnamen te gebruiken; in 't kort zou mijn Maker mij wegnemen*, Job 32:18-22.

Ik zal nu niet spreken van de wreedheid der Fransen, onder welke wij geleefd hebben, anno 1672 en 1673. Van het ontelbaar getal der Paapse priesters, om de eenvoudigen te trekken tot de Babylonische hoer. Of ook niet van de dartele verstanden, zodat men ook met Melanchton zou mogen zeggen: *wee Nederland, wegens de dartelheid der verstanden!* Ik zal ook niet staan bij de stroom van goddeloosheid; wat al atheïsten worden er niet gevonden, die ook zeggen: de Heere ziet het niet, en de God Jakobs merkt het niet, Ps. 14.

Zie maar eens op de hovaardij in de klederen en dat in de vergaderingen Gods, zelfs op de dag der vernedering. Zie de kleren eens aan, juist naar de gewoonte van Frankrijk, dat ons zo lang benauwd heeft. Zie eens op de vuilheid en onkuisheid die gepleegd wordt, ziet op de overdadigheid in spijs en drank, zodat ze van hun buik hun God maken en van hun keuken hun kerk. Zie eens op die onverzadelijke gierigheid, die de ogen van de rechters zelf verblindt, zodat ze het geven liefhebben. en wat al goddeloze advocaten, die daarom onrechtvaardige zaken behandelen. Zie eens op het

misbruik van Gods Naam en wat ontheiliging van de dag des Heeren, wat elk wel zien kan die de straten maar betreden. Daar Johannes op die dag in de Geest des Heeren was, Openb. 1, zo zijn er velen op die dag in de geest des duivels. Wat al haat en nijd ziet men onder velen! Is dat geen bewijs dat ze geen deelgenoten zijn van dat geestelijk leven? Och! *Ontwaakt toch die slaapt, en staat op uit de doden, en Christus zal over u lichten*, Ef. 5.

Maar wat sta ik en roep tot de doden, die niet horen kunnen. en waarom zeg ik niet liever: *ontwaakt gij arm des Heeren!* Opdat de mensen mochten ontwaken en in 't geestelijk leven versterkt worden.

Dit moet ons dan dienen tot opwekking en vermaning om naar dit geestelijk leven te trachten.

* En daarom overdenkt, o verdorven kinderen Adams! de vorige zaken, opdat gij een geestelijk leven mocht bekomen, anders is er ook geen leven der heerlijkheid te bekomen. Want, indien iemand niet wedergeboren is door water en Geest, die kan in 't koninkrijk Gods niet ingaan, Joh. 3. Zalig dan diegene, die deel heeft aan de eerste opstanding, over deze heeft de tweede dood geen macht, Openb. 20:4. Bij wijze van tegenstelling moeten wij dit nemen: zalig die veel heeft van dat geestelijk leven, en rampzalig die het niet heeft.

* Dit geestelijk leven der genade is ook een stof van blijdschap voor de heilige engelen. zij verblijden zich meer over één zondaar die zich bekeert, dan over negen en negentig rechtvaardigen die de bekering niet van node hebben, Luk. 15. Groot was de blijdschap van de Sunamitische vrouw, 2 Kon. 4, als zij haar dode zoon weer levend teruggekregen had, maar nog groter is de blijdschap der engelen, als er een goddeloze het leven van Christus wordt toegevoegd, omdat diegenen getrokken worden uit het rijk van de satan, en overgebracht tot het koninkrijk van Christus.

* Dit geestelijk leven is het allergewenste en meest vergenoegde leven, het is een eerlijk leven, en naast aan Gods leven. Een profijtelijk leven, want de Godzaligheid heeft een groot gewin, 1 Tim. 4. Het is een genoeglijk en vermakelijk leven. alle levens zijn vermakelijk, maar inzonderheid dit geestelijk leven der genade. *Het koninkrijk der hemelen is geen spijs of drank, maar rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest*, Rom. 14:17. Een vreedzaam en gerust leven, ook een leven dat altijd duren zal, zo lang als God zal zijn. want de rechtvaardige zal in eeuwigheid niet bewogen worden, Spr. 10.

* Zou men dan niet naar dit leven staan? Anders ligt men midden in de dood. En daarom hebben sommige ouden hun leeftijd wel gerekend vanaf hun wedergeboren staat, omdat men dan eerst het rechte leven leeft. Daarom, staat dan naar dit leven. Het middel hiertoe dienende, is het horen van Gods Woord. Wij verblijden ons als wij een goddeloze in de kerk zien, omdat God het horen van zijn Woord geheiligd heeft tot een middel van het geestelijk leven, en men weet niet of de Heere hem daar niet trekken zal. De Heere Jezus zegt, Joh. 5: *Die mijn woord hoort, en gelooft Hem die Mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven. En de ure zal komen, wanneer de doden zullen horen de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben, zullen leven.* Zo hoort dan naar dat Woord der Waarheid, want daardoor worden wij wedergeboren, Jak. 1. Hoort naar dat Evangelie, waar Jezus alleen het geestelijk Hoofd van is, want uit dat ook alleen moet het geestelijk leven neerdalen, Ef. 4.

* Wij lezen van de profeet Eliza, als hij de zoon van de Sunamietische vrouw weer levend zou maken, zo legde hij zich over het kind, zijn ogen op des kinds ogen en zijn mond op des kinds mond en strekte zich zo uit over het kind. Desgelijks moeten de leraars doen, zich uitstrekken over het hele Woord en het de mensen zó voordragen. En de mens moet zich dan zo licht niet zetten tot wanhoop, maar aanhouden in 't horen van Gods Woord. Wie weet wanneer die zalige uur ook komen zal, dat u ook ontwaakt zult worden uit de geestelijken dood. We lezen van drieërlei personen die opgestaan zijn: het dochtertje van Jairus, Mark. 5. een jongeling, Luk. 7 en Lazarus, Joh. 11. Waarvan de een één uur, de andere een dag en de derde drie of vier dagen dood waren geweest. En dit verbeeldt ons drieërlei zondaren. De eerste die zondigen in 't hart door begeerten. De tweede, die met de daden zondigen. Maar de laatste zijn diegenen die zondigen door gewoonte. Maar niettemin is Lazarus zo goed levend gemaakt als de anderen. Hebt u dan zonden aan de hand gehouden, o wanhoopt toch niet, maar zie naar de levende Jezus, en hoort naar Zijn woord. Want als Hij tot Lazarus riep, gaf Hij hem ook kracht om te horen. Die Jezus is machtig om u levend te maken, *Hij is de Opstanding en het Leven Zelf*, Joh. 6.

* Houdt dan aan en ontvangt met zachtmoedigheid het Woord dat u geleerd is. Misschien zou de Heilige Geest, terwijl ik nu spreek, in iemands hart kunnen neergedaald zijn en hem doen vragen: *wat moeten wij doen om onze voeten af te trekken van de dood der zonden, en te gaan tot dat geestelijke leven?* Omdat de vraag tweeledig is, zo zal ik ook het antwoord tweeledig stellen.

Aan de ene kant moet u:

1. Uw gehele leven met de wet gaan vergelijken, van gebod tot gebod, en die zal u een klare spiegel zijn.
2. Gij moet overtuigd worden, dat u de hele wet overtreden hebt, uzelf gaan veroordelen en zo schuldig achten: de vloek der wet en verdoemenis.
3. Moet u wanhopen ten opzichte van uw eigen kracht en met de verloren zoon uitroepen: *ik verga, niet wetende mij te redden.*
4. Zoekt uw nederigheid op te wekken, door een openhartige belijdenis te doen aan God.

Aan de andere zijde, om toe te nemen in 't geestelijk leven, moet u:

1. Bedenken dat er een moeilijkheid is, om u geestelijk levend te maken. Want indien God machtig is de wilde olijftakken in te enten, hoeveel temeer die natuurlijke takken zijn! Rom. 11.
2. Wekt in u op een begeerte tot het geestelijke leven. Honger en dorst naar de gerechtigheid en overweegt de heerlijkheid die aan dat leven vast is.
3. Vat de Heere Jezus, Die het Hoofd van het geestelijk leven is, in 't geloof aan, om in Hem vruchtbaar te worden. Want gelijk de ranken geen vruchten kunnen dragen, tenzij dat ze in de wortel blijven, zo kunnen wij ook geen vruchten voortbrengen, tenzij wij in de Heere Jezus blijven. Want zonder Hem kunnen wij niets doen, Joh. 15.
4. Gij moet u met een vaste haat gaan verzetten tegen alle zonden en u overgeven aan God en Christus, en zo niets zoeken in uw eigen kracht, maar in Gods kracht. Doe dan zo. En ik wens met de Apostel, 1 Thess. 5: De God des vredes zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest, en ziel en lichaam, worde onberispelijk bewaard tot de toekomst onzes Heeren Jezus Christus. En Hebr. 13: *De God nu des vredes. die de groten Herder der schapen, door het bloed des eeuwige Testaments,*

uit de doden heeft wedergebracht, namelijk onzen Heere Jezus Christus, Die volmake u in alle goede werk, opdat gij Zijn wil moogt doen, werkende in u hetgeen voor Hem welbehaaglijk is.

Laat het ons ten laatste dan dienen tot beproeving, of wij ook geestelijk levend zijn geworden. Dat moet men weten uit de eigenschappen van dat leven. Want neemt men de eigenschappen van een zaak weg, dan neemt men de gehele zaak weg, een zaak is door haar eigenschappen wat zij is.

1. Dat is dan een eigenschap van een leven, dat een inwendige vaardigheid in hem leeft om te werken, en zo is het ook in dit leven. zo zegt Paulus, Rom. 6: *Stelt uzelf Gode als uit de doden levend geworden zijnde, en stelt uw leden Gode tot wapenen der gerechtigheid.* En zo vaardig als die bewegingen zijn om op te wekken, zo vaardig moet dan ook de gewilligheid zijn. Nu zijn daar tweeërlei bewegingen: één die gaande wordt door kunst, en één die voortkomt uit het leven. En zo is 't ook in dit leven: de goddelozen krijgen soms ook wel neiging om te werken in godsdienstige zaken, maar omdat ze door kunst verkregen is, zo houden ze op. Maar in de gelovige leeft het, omdat het uit een inwendig leven voortkomt.

2. Dat is ook een eigenschap van een levend gelovige, die een uitdrijvende werking heeft, daarin gelegen, dat het, tegenstaat datgene dat hem belet in 't leven, gelijk als de natuur doet: heeft ze iets in zich, of dat haar kwaad doet, ze werpt het uit en ontlast zich zo. Zo is 't in het geestelijke: dat men uit zoekt te drijven de verdorvenheden die zich in de ziel nog opdoen en daar tegen strijden. Zo strijdt de Geest tegen het vlees en het vlees tegen de Geest, en die staan tegen elkaar, Gal. 5. Zo komt dan het geestelijk leven der genade.

Maar, zal iemand zeggen, in de goddeloze is ook wel een inwendige strijd. Hoe kan ik dan weten, dat mijn strijd een goede strijd is?

Dat is waar, maar er is een groot onderscheid in de inwendige strijd van een Godzalige of goddeloze. Zo in de oorzaak, voorwerpen, beschrijving en bijvoeging.

1. De oorzaken. De strijd van de goddelozen komt voort uit de schrik en de vrees voor de straffen die bedreigd worden. die van de Godzaligen, uit kracht van het nieuwe schepsel, 2 Kor. 5. Uit de lust die ze hebben tot de wet huns gemoeds, Rom. 7. En uit de haat die ze hebben tegen de zonden.

2. In de voorwerpen. Die van de goddelozen is tegen de grote zonden, die ook ergerlijk zijn in hun ogen. maar de strijd in de Godzaligen is ook tegen de allerminste zonden. Zo zegt David, Ps. 119: *Al uw geboden heb ik voor recht geacht, en alle valse pad heb ik gehaat.*

3. In de beschrijving, zoals we in de verklaring getoond hebben, waarin dit geestelijke leven bestaat.

4. In bijvoeging. De strijd in de goddelozen is maar voor een tijd, en de Godzaligen, omdat ze geestelijk leven, zo blijven zij ook daarin. Der goddelozen strijd is om evenwel in de zonden te blijven, maar de Godzaligen worden door hun strijd weggerukt van hun zonden.

5. In de effecten of uitwerkingen. De zelfstrijd van de goddelozen belet hun niet te wandelen met vergenoegdheid in de zonden. Maar de Godzaligen vernederen zich door de zelfstrijd, voor, in en na het begaan der zonden, en zo worden zij daardoor opgeleid tot deugd. Wie dat in zich bevindt, diens strijd is een goede strijd.

Dat is ook een eigenschap van een natuurlijk leven, dat men trek heeft naar voedsel, en zo ook in 't geestelijke: dat men trek heeft naar geestelijk voedsel, zo naar geestelijke toepassing van Gods Woord. Dat men dat Woord zoekt te horen, niet om de oren daardoor te kittelen, maar begerig om de kracht daardoor te genieten, zodat men niet alleen staat in beschouwende kennis, maar om daardoor gevoed te worden in 't geestelijk leven. Zo zegt Petrus: *als nieuw geboren kinderkens, zijt zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk, opdat gij door dezelve mag opwassen*, 1 Petrus 2:2. David zegt: *één ding heb ik begeerd, en dat zal ik zoeken, dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren*, Ps. 27. En gelijk een jong kind altijd zuigt, al slaapt en sluimert het, zo moet ook een kind Gods altijd zuigen aan de kracht van Gods Woord. Bevinden wij dit dan in ons, laat ons ook besluiten dat wij het geestelijk leven zijn deelachtig geworden.

Dat het ons eindelijk dan diene tot opwekking om het geestelijk leven der genade te behouden.

Het is wel waar dat de genadige roepingen Gods onveranderlijk zijn, Rom. 11, maar nochtans kunnen diegenen wel verflauwen in het leven der genade, en daarom moeten wij het gedurig zoeken versterkt te krijgen. En om dit geestelijk leven dan te bewaren, moeten wij deze middelen gebruiken:

1. Geestelijke spijs gebruiken. gelijk als het natuurlijk leven onderhouden moet worden door spijs, zo ook het geestelijke leven, niet alleen door Gods Woord, maar ook door het Avondmaal, door Jezus Christus' bloed, want Zijn vlees is waarlijk spijs, en Zijn bloed is waarlijk drank. *Die van dat brood eet, zal in eeuwigheid leven*, Joh. 6.
2. Zo moeten wij geestelijk vermaak zoeken te hebben. Zo is 't in liet natuurlijke leven, zullen de middelen wel hun werking doen, zo moet het hem opwekken tot vrolijkheid, en zo is 't ook in het geestelijke. Daarom dringt Paulus elkaar te vermanen met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, Kol. 3. En Jacobus zegt: *is iemand goedsmoeds, dat hij psalmzinge*, Jak. 5.
3. Zo moeten wij geestelijke oefening hebben. Zo is 't in het natuurlijke leven en zo moet het in 't geestelijke ook wezen. Zal onze geestelijke staat niet verminderd worden, moeten wij ons dagelijks oefenen, zoals in de gebeden, in 't onderzoeken van Gods wet, in de bekering en om een onergerlijke consciëntie te behouden voor God en de mensen, Hand. 24.
4. Zo moet u ook geestelijke medicijnen gebruiken, gelijk men in 't lichamelijke doet. Als het lichaam niet wel gesteld is, zo neemt men een braakdrank in, om zo het kwaad er weer uit te werpen. Zo moeten wij het kwaad uit onze ziel werpen door een openhartige belijdenis voor God, en wij moeten ook de kastijding Gods met blijdschap aannemen. Paulus zegt: *wij hebben de vaders onzes vleses tot kastijders gehad, en wij ontzagen ze, en zullen wij dan niet veel meer de Vader der geesten onderworpen zijn, en leven? Want Hij kastijdt ons tot ons nut, opdat wij zijn heiligheid zouden deelachtig worden*, Hebr. 12 Laat ons dan deze middelen gebruiken, opdat God, die rijk is in barmhartigheid, ons ook levend maakt door

zijn Geest en de Heere zijn hand verandere ten goede en ons in plaats van deze oorlog geve een gewenste vrede, van binnen en van buiten. *De God nu aller genade, die ons geroepen heeft tot zijn eeuwige heerlijkheid in Christus Jezus, nadat wij een weinig tijd zullen geleden hebben, Dezelve volmake, bevestige, versterke en fundere ulieden. Hem zij de heerlijkheid, tot in der eeuwigheid. Amen.*

Achtste predikatie, over Hebreëën 2:1

Daarom moeten wij ons te meer vasthouden aan hetgeen van ons gehoord is, opdat wij niet te eniger tijd doorvloeien.

Nadat het de Heere behaagd heeft in Zijn liefde, door Zijn genade, mijn hart te schikken en naar ziel en lichaam kracht en lust te geven om u verscheidene wezenlijke zaken voor te stellen uit het voorgaande eerste hoofdstuk van deze zendbrief aan de gelovige Hebreëërs, dat wij door Gods goedheid verhandeld hebben, beginnen wij nu het tweede hoofdstuk met zulke nodige en nuttige tekstwoorden. Die ons de Heere op een bijzondere wijze laat voorkomen als een ware en noodzakelijke regel voor ons, hoe wij omtrent het gehoorde ons hebben te gedragen, opdat wij niet bevonden worden tevergeefs gehoord te hebben. Immers de reden, dat velen in deze dagen zoveel doorvloeien is, dat zij zich aan 't gehoorde niet vast konden houden, gelijk de Apostel Paulus dit al in zijn tijd bevond en daarom zo nadrukkelijk dit hoofdstuk begint met een getrouwe waarschuwing, zeggende: *Daarom moeten wij ons te meer vasthouden aan hetgeen van ons gehoord is, opdat we niet te eniger tijd doorvloeien.*

In deze onze tekst zijn twee voorname delen:

1. De vermaning van de Apostel, met de uitbreiding ervan, ten opzichte van hetgeen in het vorige hoofdstuk is voorgesteld, namelijk de voortreffelijkheid van de Persoon die tot ons gesproken heeft. Daarom zegt de Apostel, *moeten wij ons te meer vasthouden aan hetgeen van ons gehoord is.*
2. Het gevaar, indien wij ons daaraan niet vasthouden, *om te eniger tijd door te vloeien.*

Maar eer wij gaan tot de zaak zelf, moeten wij een weinig spreken van twee zaken, die in deze woorden liggen:

1. Dat er is een spreken van God en Christus door de Geest aan de ziel van de mensen in 't verkondigen van het Evangelie.
2. Dat er ook een gehoor uit Gods Woord is.

1. Dat er is een spreken van God en Christus door de Geest aan de ziel van de mensen in 't verkondigen des Woords, wordt ons overvloedig getoond. In 2 Kor. 5 zegt de Apostel: *God heeft het Woord der verzoening in ons gelegd, zo bidden wij u dan van Christus' wege: laat u met God verzoenen.* En zo heeft Christus in het eerste voorstellen van zijn Evangelie op velerlei wijzen gesproken, zoals Hij het van de Vader gehoord en gezien heeft, Joh. 8. Dus heeft Jezus tot hen gesproken door een weg van onderwijzing. Zo sprak Hij van zichzelf, dat Hij is de Weg, de ware Wijnstok en het Licht, dat in de wereld is gekomen om hen te leren, leiden en verlichten. Soms in een weg van verwijt: Wee u gij Chorazin, enz. Want zo in Tyrus die krachten geschied waren, zij zouden zich bekeerd hebben. Of van beklag: Jeruzalem, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen vergaderen? enz. Ook in bestraffingen en vermaningen, of wel door gelijkenissen hun voorstellende de zaak van 't koninkrijk. Ja ook door een weg van vriendelijke nodiging. Wend u naar Mij toe en word behouden, Jes. 45, en Jes. 55: O, alle gij dorstigen! komt tot de wateren, enz. Openb. 3: Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop, indien iemand Mij open doet, Ik zal inkomen, en met hem

Avondmaal houden. Zo versterkt Hij ook de ziel en geeft ze goede moed: Ik zal u geen wezen laten, Ik zal u tot een Vader zijn.

En dit alles doet Hij nog dagelijks, waar een ware geestelijke bediening is. En hebben wij geen reden om in nederigheid dit te erkennen en met dankbaarheid, wij die zo onwaardig zijn? Het is een grote weldaad door Jezus Geest onderwezen te worden. daarom laat ons de tijd der genade wel waarnemen, opdat Gods Woord in geen oordeel tot ons gesproken wordt.

2. Wordt ondersteld, dat zij het horen, Hebr. 4. dat een grote zaligheid voor de ziel is, dat ze mag horen. en dat haar gegeven is te verstaan, is een grote genade. want daar is waarlijk een geestelijke dienst, waar gezanten van Jezus Christus door een inwendig werk op het hart, door mededeling van zijn Geest en genade, mee gevend een liefde voor God, waardoor ze gedreven worden om Christus wil, hun talenten tot dienst van zijn kinderen te gebruiken. niet om geld of enig ander nut, maar alleen door liefde, moet dankbaar erkend worden, als het spreken zelf. want zo te zitten aan de voeten van Jezus en door zijn Geest Jezus zelf te horen in zijn kinderen, dat is een grote genade.

Maar wij zullen gaan tot de vermaning zelf. 1. Dat wij ons aan het gehoorde vast moeten houden. 2 Hoe wij dat moeten doen. 3. De vereiste en noodzakelijkheid daarvan. 4. De nuttigheid van dit stuk.

1. Het houden aan dat Woord, is 1. Het wel in waarde te houden, met behoorlijke achtung en eerbied. die het niet veel acht, kan zich daar niet goed aan houden. hoe hield het David in waarde, als hij het noemt zijn erfdeel, en Job: meer als zijn bescheiden deel. 't Is ons gebracht van de Zoon zelf en daarom zo waardig. Denkt niet dat het voldoen zal dat gij het met de woorden prijst, zo gij in uw praktijk u daaraan niet vastmaakt. Indien u het Woord niet opeet en het tot uw vermaak hebt, zo houdt u u daar niet aan, Ezech. 33.

2. Daar acht op nemen met opmerking, niet los, maar vatten het niet liet hart, gelijk als de Heere beveelt aan Ezechiël, als Hij hem zou bekend maken van de tempel. en zo moeten wij met een aandachtig ernstig gemoed horen, opdat elk ook in zijn rang verkondigers zijn van het Evangelie.

3. Het is ook zijn hart daarmee te verenigen en aan te verbinden, want blijft het in ons, het kan niet weggenomen worden. Het moet ontvangen worden in een goed, eerlijk hart, zodat het wortel krijgt, als het zaad in een goede aarde, en zo opschietende brengt vele vruchten voort. maar die het zo niet hoort met zijn hart en daarmee verenigt, houdt zich daar niet aan.

4. 't Is ook het Woord bij ons weg te leggen en op te sluiten. Ik heb (zegt Job) uw Woord bij mij weggelegd, meer als mijn bescheiden deel. En David, Ps. 119:11: Ik heb uw reden in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zou zondigen. Maria bewaarde de woorden van de engel in haar hart, Luk. 2.

5. Aan Gods Woord overgegeven te zijn. Ps. 119: Ik heb het voorgenomen, en zal het houden, dat ik onderhouden zal uw wet, enz. Ik heb het gezworen, en zal het bevestigen. Het is te beklagen dat er in onze dagen zo vrij over het Woord wordt

beschikt. sommigen door op te richten menselijke vondsten, die tegen het Woord aankanten en anderen met op te richten hun fantasieën en inbeeldingen, zodat zij het Woord regeren en niet het Woord hen.

6. Het is ook daarbij te blijven en niet af te wijken noch ter rechter, noch ter linkerhand, Ps. 17:4, 5: Ik heb mij, naar het woord uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers, houdende mijn gangen in uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen. Maar wiens hart niet bij Gods Woord is, die is een vergeefs toehoorder en loopt gevaar om af te wijken. maar die dat inzielt en doet, is gelukkig in dit zijn doen.

7. Gij moet het zo horen om uw nut en voordeel daarmee te doen, om daardoor. meer gereinigt te worden, meer gesterkt, geheiligd en meer Gode gelijkvormig. Is de Geest Gods verkort, gij die de kinderen van Jakob genoemd wordt, doet het geen nut bij hen die recht wandelen? De ervaring leert ons dat die zielen, die zich niet zo aan 't Woord vasthouden, zullen doorvloeien.

Nu volgt de manier hoe wij ons daaraan moeten houden:1. Waarlijk, niet zoals Naftalie die schone woorden geeft, maar wezenlijk en oprecht. 2. Zij moeten het geheel doen, niet met het hoofd alleen, maar ook met het hart, van ganser ziel en met al onze kracht en onze vermogens en inspanning van al onze bewegingen. 3. Het moet ook gedurig gedaan zijn, niet zo nu en dan eens, maar gezet, in hun gewone koers, zowel in voorspoed als in tegenspoed. 4. Wij moeten ons daarvan niet laten terughouden, noch door onszelf, noch door de wereld en zo het zaad bij de weg laten strooien.

1. Laat ons nu zien de noodzakelijkheid, omdat het is het Woord des levens en tot grote zaligheid. 2. 't Is noodzakelijk ten opzichte van die liet gesproken heeft: 't is Christus Jezus die het heeft verkondigd. 3. Omdat God in het verkondigen zoveel heerlijkheid heeft gelegd en bevestigd door zoveel tekenen en wonderen, Hebr. 2:2. 't Is ook het grote doel, waartoe het God heeft gezonden, want gelijk alle dingen zijn van God, zo zijn ze ook tot God.

Wat steekt hier al voor nuttigheid in?

1. Het leert ons dat we in niets anders moeten rusten als hierin. *Want zalig zijn ze die mijn woorden horen en doen*, Openb. 1. Er moet geen rust in het verstand zijn, ofschoon ze het nog zo gauw en al is 't dat ze met hun natuurlijk verstand veel verstaan. Daar is ook een rust op een grote memorie en veel te spreken, maar dit is niets. Ook niet allen *horen* wij het met vermaak en genoeg, Hebr. 6. Velen *smaken* het zo, als die de wijn proeven en weer uitspuwen. Maar het moet geproefd worden als Jeremia zegt: *als ik Uw woorden heb gevonden, zo heb ik ze opgegeten*, Jer. 15. Ook moet men niet gerust zijn om daar veel van te spreken en te redeneren, of zelfs daar ook voor spreken en staan, zonder u veel en goed daaraan vast te houden. Gij loopt te veel gevaar om door te vloeien.

2. Is het zo noodzakelijk dat de Apostel daar zo'n kracht op zet? Hoeveel reden van klagen is er dan in deze dagen! Waar is dat heilig respect en hoogachting voor? Ja worden er nu geen zielen gevonden die het verachten en van dat hemelse manna walgen? Dit komt:

1. Door onkunde van de waardigheid van hetzelfde. David, die Gods dierbaarheid recht kende, achtte het boven alle schatten, en 't was zijn betrachtning dag en nacht.
 2. Door de natuurlijke neiging van ons hart om van de waarheid af te wijken. Daarom, de zielen die niet waken over hun eigen hart, zullen licht doorvloeien.
 3. Door de eigenliefde, want zo wij hier niet aan gedood worden, kunnen wij ons hier niet aan houden.
 4. Door te veel aankleven aan de schepselen, de liefde tot aardse dingen, om zo gezet te zijn op geld en goed, man of vrouw, kind of vrienden. Wij moeten een eerlijke beroeping doen, maar met een gespeend hart.
 5. Het komt ook van al dat menselijk horen en wat deze of geen zegt, maar dit is vleselijk en aards. Het Woord moet Goddelijk gehoord worden.
3. Laat het ons ook dienen tot een onderzoek of wij in deze praktijk zijn.
1. Zo wij ons hieraan vasthouden, het is niet aan iets dat het Evangelie tegen is, of aan de wereld, de schepselen, ja zelfs de wet tegengesteld aan het Evangelie.
 2. Hij maakt het ook de regel van zijn leven, en over hen zal wezen vrede en barmhartigheid, zich regelende naar het gehoorde, in zijn handelingen met God, met zijn naasten en zichzelf.
 3. Hij oordeelt en laat zich oordelen door het Evangelie. hij komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden.
 4. Hij reformeert en verbetert ook alles door het Evangelie.
 5. De ziel, die zich hieraan houdt, smart het ook te zien dat anderen zo een eigen weg verkiezen. velen is het een verderf, het misbruiken van dat kostelijke pand, *de vrijheid in Christus*, dat dikwijls een dekmantel van onze begeerlijkheid is en tot het plegen van de dingen, welke tegen het Evangelie zijn.
 6. Hij heeft ook een lust dat anderen tot die waarheid van het Evangelie zouden gebracht worden en blijven, opdat ze niet doorvloeien.

II.

Zullen wij nu gaan tot het laatste, dat is 't gevaar, zo wij ons daaraan niet vasthouden *dat wij te eniger tijd zouden doorvloeien*. Maar laat ons eerst een weinig inzien de gevolgtrekking, die de Apostel doet, die betrekking heeft op het eerste hoofdstuk. Vers 1 beginnende, waarin de heerlijkheid van Christus wordt voorgesteld en aangetoond, dat in deze laatste dagen God nu door Hem had gesproken, en daarom ons temeer daaraan moeten houden. Hij zijnde zoveel voortreffelijker dan al de profeten en engelen. Hij is de Zoon van God zelf. En zijn die doorgevloed, die Mozes en de profeten niet hebben gehoord, hoeveel zwaarder zal het oordeel zijn van hen die Christus niet horen? Hier komt weer te pas al hetgeen dat van 't vasthouden gezegd is. Maar om deze zaak recht te verstaan, zo moeten wij zien:

1. Of er in de dagen van het Nieuwe Testament zulk een spreken is.
2. De manier, hoe.
3. De reden waarom.

1. Christus spreekt tot ons:

1. Als Hij ons heeft gegeven Zijn Evangelie en ons de genade geeft omdat te mogen horen, lezen en verstaan. Zo hebben wij een wezenlijk spreken van Jezus tot onze ziel, elk in het bijzonder.
2. Is er een woord als Hij spreekt door Zijn gezanten, die Hij waarlijk zendt, hun gevend zijn Geest, liefde, genade en bekwaamheden tot Zijn dienst, door Zijn

Geest vertonende Zijn tegenwoordigheid bij Zijn uitverkoren kinderen, volgens Zijn belofte, dat Hij met hen is. Jezus zegt: *Ik heb door u gesproken, gelijk Mijn Vader door Mij gesproken heeft.* En de Apostel, 2 Kor. 5: *Wij zijn gezanten van Christus' wege.* En spreekt de Koning niet door zijn gezanten.

3. Er is ook een spreken van Christus door Zijn Geest. Paulus zegt: *Gij zoekt een proef die in mij spreekt, die niet zwak, maar sterk is.*
4. Als er enig woord tot ons komt, hetzij deze, hetzij die spreekt, dat uw consciëntie gevangen neemt, en leidt tot de gehoorzaamheid van Christus. Dan is er een waar spreken van Jezus Christus.

II. De manier hoe. En daarom moeten wij ons temeer daaraan vasthouden, en dat meer hartelijk, beter, precies en werkelijk, meer de gebrekkigheid daarvan afdoende, meer naarstig en vlijtig, en dat met onze gehele macht, Pred. 9. Die God niet dient met vurigheid, die doet het niet goed. Hij moet het ook te overvloediger doen, standvastig en onbeweeglijk, meer vast en onveranderlijk, 2 Thess. 1. Staat en houdt vast. Kol. 1.

III. De reden waarom wij ons zo aan het gehoorde moeten vasthouden.

1. Omdat er geen groter woord is als dit Woord, waarin God Zich zichtbaar heeft geopenbaard in Christus. Hij, Die tot Filippus zei: *Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien.* Hij overtreft ver allen die vóór Hem geweest zijn. *Een meerder dan Mozes en Salomo is hier.*
2. Er is ook niemand meer van de Vader zo daartoe geordineerd, zo heerlijk wijs en goed.
3. Niemand die het zo trouwhartig gemeend heeft om de mensen van het verderf te bevrijden, dan Christus. Daarom zegt Hij, Luk. 9, als de discipelen vuur van de hemel willen hebben om het volk te verderven: *Gij weet niet door wat geest gij gedreven wordt.*
4. 't Is ook een geestelijke bediening, veel heerlijker als dat in de letter der wet. En daar deze bediening in de Geest is, daar is een bediening in vrijheid, ten aanzien van het oude, hoewel nog bedekt ten aanzien van het toekomstige. Maar nochtans zijn aan de heiligen Gods verborgenheden geopenbaard, Ps. 25, Ef. 3.
5. Ook moeten wij het doen omdat het oordeel anders te zwaarder zal zijn. Hebr. 2:3: *Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht geven?* En hoofdst. 10:28: *Als iemand de wet van Mozes teniet heeft gedaan, die sterft zonder barmhartigheid.* Let op de manier van dit oordeel. Hij zal komen in een weg van wraak en toorn over de overtreders.

Hiertoe moesten wij dan krachtig opgewekt worden. Aanmerkt het volgende:

1. Wie is het die spreekt. En om Zijn heerlijkheid goed te zien, lees met aandacht het vorige eerste hoofdstuk.
2. Overweeg Zijn voortreffelijkheid: hier is een meerder dan Jona, en daarom zullen die van Ninevé opstaan tegen dit geslacht. Vergelijkt Hem bij al de profeten, die voor Hem zijn geweest, zij hebben allen door zijn Geest gesproken, en daarom is Hij meerder dan zij allen. Ja Hij is meerder dan de engelen, *want tot wien van de engelen heeft Hij ooit gezegd: zit aan Mijn rechterhand?* Hebr. 1.
3. Beschouw wat Jezus Christus tot u spreekt: het is Geest en leven, Joh. 6. Het is leven voor uw ziel, en het zal u tot God brengen.
4. Zie ook de manier hoe Hij spreekt, zeer minnelijk en welmenend.

5. Het doel zijnde om u van zonden te bevrijden en te ontvlieden de toekomstige toorn, u te verenigen met God en u te geven die heerlijkheid, die Hem van de Vader gegeven is.
6. Het is hun gegeven, opdat zij niet doorvloeien.
Dat me nu leidt tot het laatste. Het gevaar, indien wij ons daaraan niet vasthouden, *om te eniger tijd door te vloeien*.

Sommigen nemen dit voor een doorvloeien van het Woord zelf, dat ze vergeefse hoorders worden bevonden en zijn als een zeef, die geen water kan behouden en gebroken bakken. dat ook een waarheid is. Maar eigenlijk is het, dat ze zelf zouden doorvloeien, hierin bestaande, dat ze die bijzondere tijd niet wel waarnemende en op het gehoorde geen acht gevend, als zij zich daaraan niet vasthielden, dat ze moeten doorvloeien. Dit geschiedt:

1. Als zij te kort schieten: wij derven of lopen te kort de heerlijkheid Gods, Rom. 3. Zo ook hier, opdat wij niet te kort komen de genade, als de dwaze maagden. Zij meenden met de Bruidegom in te gaan, maar bij gebrek aan olie moesten zij buiten staan. Daarom zegt de Apostel dat God machtig is alles overvloedig in u te werken, 1 Kor. 8. Want de zielen, die dit zullen denken, moeten genoegzame genade hebben.
2. Zij vloeien door en daarom bezwijken ze op de weg. zij vertragen en verzwakken. Gelijk Paulus zegt, Hebr. 12: *Dat niemand verachtete in de genade Gods*. De Israëlieten, die niet in Kanaän kwamen, vloeiden door, zij hielden zich niet aan het gehoorde. Daarom beveelt Christus eerst de kosten goed te overrekenen, Luk. 13,
3. 't Is ook een zaak die als krachteloos zijnde, zich verspreidt en als sneeuw wegsmelt voor de zon, of als was voor 't vuur. Die geen krachten heeft en bezwijkt kan niet bestaan. Wilt u met zulke zielen wat uitrichten, u kunt daar niets mee doen, 't is een schrift dat u niet kunt lezen.
4. Het is spillende en lekkende, het vervliegt en men heeft daar geen nut van te wachten, noch enig goed werk voor zichzelf, noch voor hun naasten.
5. Het is ook dat doorgaan en voorbijgaan der zielen. Paulus had van Demas eerst goed vertrouwen, maar toen hij zich van hem zou bedienen, klaagt hij dat Demas hem had verlaten en de tegenwoordige wereld lief gekregen. Hij had zich aan 't gehoorde niet vastgehouden.
6. Het staat ook van verdorven te worden; zijnde Jezus woord als zout, dat ons behoedt en van stank bewaart. Die zich niet goed aan 't gehoorde vasthoudt: die bouwen op dit fundament hooi en stoppelen, en lijden daardoor schade en schipbreuk, 1 Kor. 3. 7.
7. 't Is ook teruggaan en achterwaarts keren. gelijk de Apostel zegt: *Ik verwonder mij, dat gij zo haast zijt afwijkende van die u geroepen heeft, tot een ander Evangelie*, Gal. 1:8.
8. 't Is ook zulk een doorvloeien, dat ze worden uitgesloten: zij zijn niet ingegaan vanwege hun ongelooft. *Daarom zegt de Heere: Ik heb gezworen in mijn toorn, dat ze in mijn rust niet zullen ingaan*, Hebr. 3:9.
9. Zij vloeien ook zo door, dat ze gevaar lopen om geheel te verdwijnen en te versmelten. Want het Woord is 't gedurige voedsel, dat ons moet levendig houden.

Maar de Apostel zegt: *te eniger tijd*. Dat ons doet zien, dat de zielen zowel wat kunnen blijven staan, maar dat er gevallen zijn, waar ze niet in kunnen noch mogen blijven staan.

1. Als daar veel verleidingen zijn en de Satan zich vertoont als een engel des lichts, om, indien het mogelijk ware, de uitverkorenen te verleiden. Dan worden deze, doordat ze kittelachtig van gehoor zijn, omgeleid tot alle wind van leer.
2. Ook in een tijd van weelde en voorspoed. komt er een gelegenheid om een groot man in de wereld te worden. Indien hij zich hieraan niet vasthoudt, zo staat hij in groot gevaar om door te vloeien.
3. Als er een tijd is van verzoeking en verdrukking. Zolang als Jezus op een ezelin rijdt en dat men roept: *Hosanna*, dan gaat het goed. Maar als Jezus voor de rechters wordt getrokken om veroordeeld en gekruist te worden, zo wijken ze af, ofschoon ze van tevoren grote vertoning hadden gemaakt, als uitgedrukt wordt bij dat zaad bij de weg gezaaid.
4. Als er een tijd is, dat de Mozessen opstaan en zeggen: wie de Heere toebehoort, die kome tot mij. En die dan niet vasthoudt, zal licht doorvloeien en tekort schieten, zoals ten tijde van Ezra, die zich aan 't geloof niet vasthielden, die bleven achter, waarvan Nehemia, zegt: hun voortreffelijken bogen hun hals niet.
5. Ook als er in de zaak van God enige aanstoot valt, hoewel in de weg zelf geen aanstoot is, maar omdat ze zich aan 't gehoorde niet vasthouden, verstaan zij de weg Gods niet en gaan weg, Joh. 6.
6. Als God vreemde wegen met Zijn kinderen houdt, wegen van beproeving, gelijk de Israëlieten deden. Zij verwachtten een vol Kanaän, maar zij moesten in een woestijn omzwerven. Daarom zegt God, Ps. 95: *Zij verstaan mijn wegen niet, en daarom heb Ik gezworen, indien zij in Mijn rust zullen ingaan.* Gods wegen zijn wonderlijke wegen, waarin zijn volk eerst moet beproefd en daarna vertroost worden.
7. Zo de satan listig pijlen op hen schiet, om hen te verleiden, Ef. 6:8. Ook als Christus zal openbaar worden, 't zij in het algemeen, of aan de ziel in 't bijzonder.

De waarheid hiervan ligt in deze reden: Het woord van Christus is de sterkte der ziel, gelijk Johannes zegt: *Kinderkens, gij zijt sterk, want het woord van Christus woont in u.* Dat zijn waarheid heeft in Gods kinderen.

Een weinig tot de nuttigheid van dit stuk, dat ons doet zien.

1. Dat de grond en reden van onze vermagering is, dat wij ons niet aan het gehoorde vasthouden en denken, gelijk licht gezegd wordt: *de Heere houdt zulk een weg over mij.*
2. Laat 't ook dienen tot onderzoek van onszelf, of wij ook worden bevonden door te vloeien, dat blijken zal:
 1. Als de wereld nog te veel op ons vermag en zoveel kracht op ons heeft met haar vleien of dreigen, en als de dwaze jongeling van de hoer, die vreemde vrouw, werd verleid.
 2. Als er een klein gevoelen is van de zonden en men er nog zo weinig van geraakt is.
 3. Als men zich onttrekt en inkrimpt in 't werk van God, want van onttrekken komt verderven. *Maar, zegt de Apostel, wij zijn niet van die zich onttrekken.* Het kan zelfs de beste gebeuren, dat er een verslapping is, maar die gewoonlijk lauw en slap is. Gij zijt in gevaar om door te vloeien en uw kracht te verliezen, terwijl u zo vaardig in wereldse zaken bent, maar slap in 't werk van God en Zijn dienst.

4. Ook als er een werk van God voor hen is te doen en dat ze door een kleine zaak zo haastig worden afgetrokken. Komt er maar een dienstmaagd en zegt tegen Petrus: *gij was ook van die*, terstond verloochent hij zijn Heere.
5. Wanneer de zielen zo wispelturig en vol verandering zijn. die, zoveel zoeken en onderzoeken, die zijn 't eerst in gevaar om door te vloeien.

Zoekt dan uw hart daartegen gesterkt te krijgen.

1. Het is nodig om goed bereid te zijn, als u Gods Woord hoort.
2. Bevrijd u van alle boosheid, om het in zachtmoedigheid en nederigheid te ontvangen.
3. Zoekt meer tot Christus te komen in de kracht van Zijn Geest.
4. Tracht uw harten meer bevoegd en wel toebereid te hebben en gesterkt in genade.
5. 't Is ook van node hierin te leven, dit steeds te oefenen en dat te overdenken. zulken, die geen hoorders, maar daders zijn, zullen niet tevergeefs horen en zijn gelukkig in dit hun doen. Immers dit woord der zaligheid, dat wij zo menigmaal gehoord hebben, moet rijkelijk in ons wonen, omdat het is het Woord van het Evangelie van Christus, in Wie het geworteld en gegrond is en op Hem ziet; en is tot voortzetting van Zijn eer.

Laat ons eens dit gehoorde woord van het evangelie zien, *ten opzichte van God*.

1. Dat Hij is Licht is en geen duisternis; dat God één Wezen is, zuiver en oprecht, die geen vereniging kan hebben met 't geen strijdt tegen zijn natuur. Daarom die met Hem willen verenigd zijn, moeten komen in dezelfde natuur van dit reine Wezen, omdat God haat alle werkers der ongerechtigheid.
2. Dat God Zich niet kan verloochenen in wat Hij is zonder dat zijn majesteit wordt gekwetst. Hij moet voldaan worden in Zijn liefde, kracht en rechtvaardigheid. Daarom: Jezus Christus heeft moeten lijden in het vlees, om in Zijn gerechtigheid voldoening te hebben en in 't minste niet gekrenkt te worden.
3. Het toont ons dat God als Vader is de oorsprong van alle gelukzaligheid. Niet als God buiten Christus, maar de Vader onzes Heeren Jezus, en zo in Hem de God des verbonds, Die rijk is in barmhartigheid, Kol. 1: *Dankende de Vader, die ons deel geeft in de erve der heiligen*.
4. Het doet ons zien wat God doet in een weg van liefde en vrije genade, door Zijn ontferming, als Hij ons in Christus heeft verkoren, verlost, bewaard en verzegeld naar Zijn vrij welbehagen. *Tot prijs van Zijn heerlijkheid*, Ef. 1.

2. Dit gehoorde Woord van het evangelie kan men ook nemen *ten opzichte van de mens*.

1. Daarin wordt zijn onvermogen voorgesteld, die daarom uit zichzelf in Christus moet gaan, ziende dat alles van God is.
2. Het wijst aan een weg voor de mens, ofschoon hij ellendig is, waardoor hij kan tot God komen door, geloof en bekering, op 't gehoor van dat Woord der genade.
3. Ofschoon er een weg is om tot God te gaan, dat die niet is voor allen, maar alleen voor die Hem door 't geloof aannemen, zonder onderscheid. Rom. 3. *De rechtvaardigheid is voor hen die geloven*.

4. *Ten opzichte van Christus Jezus*.

1. Dat Hij is de enige natuurlijke Zoon van God, als het uitgedrukte Beeld van Zijn zelfstandigheid, Joh. 1. 2.

2. Dat Hij is de enige Middelaar tussen God en de mens, de Borg van het nieuwe verbond. Hij is onze Vrede, de enige verlossing en verzoening, Jes. 53. De Hogepriester, Die van de Vader is geordineerd om alles waar te nemen.
3. Hij is gezonden om de wereld te behouden. Daartoe is Hij geboren en in de wereld gekomen om zondaren zalig te maken, van welke onze Apostel Paulus zich de voornaamste achtte, 2 Tim. 1:15.
4. Dat Hij is het Fundament, waar alle waarheid op is bevestigd. De Eerste van allen en 't Beginsel van alle dingen, Openb. 2. 5. Dat Hij van de Vader is geordineerd, om te zijn een Heere en Hoofd, de overste Leidsman en Voleinder der zaligheid, Hebr. 12, en een Gebieder der volken, Jes. 55:6.
5. Dat God ook alles Christus zal onderwerpen, Hand. 10. Een Rechter van levenden en doden, aan Wiens voeten alle dingen zijn onderworpen, Ps. 8.

Aanmerkt dit gehoorde Woord van het evangelie, *ten opzichte van het Christendom*.

1. Dit moet uit God in Christus zijn, het Evangelie kent geen ander, alleen die in Christus is, die is een nieuw schepsel.
2. In Jezus Christus geldt geen Jood noch Griek, maar een nieuw schepsel, Gal. 6. Wij kennen voortaan niemand naar het vlees.
3. Dat er ook in de staat van het nieuwe creatuur niets geldt dan Christus en 't geen zijn karakter draagt. Het moet eens Christens begeerte zijn zo te wandelen als Christus gewandeld heeft. Onze kennis en liefde, nederigheid, lijdzaamheid en geloof. dat van Christus is en door Hem bewogen wordt, en Zijn beeld heeft.
4. Zo leert het de mens, dat de enige weg om door Christus tot God te gaan, is door de ware navolging van Christus, Zijn geboorte, leven, lijden, dood en begraving, ja ook in Zijn heerlijkheid.
5. Leert het ons ook dat al wat de mens begeert in het Christendom, hij met tegengestelde wegen daartoe moet komen. Wil iemand hier hoog worden, het moet door nederigheid zijn. Wilde hij rijk zijn, het moet in armoede des geestes gezocht worden. Wil iemand zijn leven behouden, hij moet het eerst verliezen.
6. Het moet ook alles naar en door de wil van God gedaan worden, door Christus en Zijn Geest, en dat alles tot heerlijkheid van God.

De reden hiervan is:

1. Er is geen ander Woord van het Evangelie, als dat God indertijd door Christus heeft geopenbaard en laten verkondigen.
2. Er is ook geen ander geordineerd om te zijn een regel van wat wij zouden geloven, en waarnaar dat wij ons hebben te gedragen om zalig te worden.
3. Er is ook geen ander van Christus verkondigd en geleerd als dit en Hij richtte zich in alles naar de wil Zijns Vaders. En daarom die een ander Evangelie leert, is vervloekt.
4. Er is ook geen ander ooit van de heiligen aangenomen, omdat Wij naar dit gehoorde Woord van het evangelie zullen moeten geoordeeld worden. Rom. 2.
5. Er kan ook geen ander zijn, want het is volmaakt en behelst al wat wij tot dit en het toekomstige leven nodig hebben. Daarom een vloek wordt uitgesproken over die wat anders prediken als dit.

Toepassing

Hebbende deze zaken nu zo ingezien in zijn waarheid, laat het ons nu ook inzien tot onze nuttigheid.

1. Aanmerkt het in zijn grote waardigheid, dat het zo voortreffelijk is dat er geen ander nodig is. het is volmaakt, en alles wat daarbij gevoegd wordt, is van geen waarde, en eigenwillige godsdienst.
2. Laat ons allen dit Evangelie trachten te hebben, en geen andere woorden voor ons vergaderen, zoekt het zozeer niet bij mensen, de geleerden en groten der aarde, maar dit Woord van het evangelie van Christus moet, bij Hem alleen gezocht worden. Komt in zijne school en hemelse academie, door een ware navolging van Hem.
3. Men moet het zoeken in Geest, niet in ons verstand, maar bij mensen die inwendig gestorven zijn aan zichzelf en arbeiden om meer verloren te zijn en die een wijsheid hebben die van boven is.
4. Ziet veel op Christus' voorbeeld, om zoals Hij te wandelen, en navolgers Gods te zijn als geliefde kinderen.
5. Laat het ons dienen tot opwekking en ware dankbaarheid, omdat Hij ons verwaardigt met zulke aangename woorden van het evangelie, zoals Hij die geeft in Geest en kracht, in een rechte eenvoudigheid en zuiverheid. Zodat alles hieraan moet getoetst worden en wat hiermee niet overeenkomt, is naar de mens en zo wij dat niet verwerpen, het zal ons verwerpeljk maken.

Laat ons hierdoor onszelf onderzoeken, of wij dit hebben door Gods Geest in onze harten geschreven en door het geloof hebben aangenomen en bezitten in liefde, genoeg en verlustiging.

1. Dit blijft, als het plaats heeft, in 't hart, dat inneemt en daar inwendig leert, zodat men het in zijn werking voelt:
 - (a) als het u scheidt van uzelf en u voor God afzondert.
 - (b) Het trekt de mensen uit de wereld en wijst ze gedurig tot Christus.
 - (c) Het hart wordt gereinigd, 1 Petrus 2:32. Naar Jezus' woorden, Joh. 15: *Gij zijt rein, om het woord dat Ik tot u gesproken heb.* Ja dit zuivert verstand en wil.
 - (d) Het is ook de ziel veranderende, zodat het de beeltenis van God en Christus gelijk is.
 - (e) Het zal ons ook afkerig doen zijn van al wat dit Evangelie tegen is en daar niet mee overeenkomt.

2. Is het zo, dat er geen ander is, zo moeten wij ons daaraan houden en *het voorbeeld der gezonde woorden* volgen en zorg dragen om Gods Woord in zijn zuiverheid te bewaren. Laat het ons wel beleven, door een geheiligde kennis, geloof en liefde, daarvoor staan en in ons leven uitdrukken. Filip. 1: *Alleen wandelt waardig het Evangelie van Christus*; opdat wij geen oorzaak geven dat het om onzentwil zou gelasterd worden en schade lijden. Ja, laat ons daarom temeer, omdat het het enige Evangelie is, ons daaraan vasthouden, dat is het einde en besluit van alles, opdat wij niet doorvloeien.
 1. Immers dit Woord van het evangelie is een volmaakte wet der vrijheid en van het geloof, ja de wet des Geestes des levens in Christus, Rom. 8. Naar welke regel wij wandelen moeten enz., zodat dit ons krachtig verbindt tot gehoorzaamheid. Ja deze volmaakte wet heeft zijn volheid, zodat er niets ontbreekt van alles dat de ziel tot zaligheid nodig heeft.
 2. Het is zuiver en rein en gans oprecht zonder enige verdraaidheid.
 3. 't Is ook volmaakt, zodat daar niets kan toegedaan worden, ook mag er niets afgedaan worden.

4. Het leidt ook de mens tot de volmaaktheid en 't is volmaakt in zijn oorsprong, komende van God, die de volmaaktheid zelf, ja het heeft tot zijn wortel Christus Jezus, Die alles moet zijn in het Evangelie, waardoor wij moeten staan en strijden voor het geloof, dat de heilig en is overgeleverd, en door die wet der vrijheid kunnen wij vrij en wijs gemaakt worden tot zaligheid.

Laat ons dan door dit Woord van het evangelie geleerd worden, hoe in die wet der vrijheid in te zien.

1. Het is zich daarnaar te buigen en het hart te neigen, om zijn diepte in te zien en afgekeerd van al wat buiten God is, gelijk David zegt, Ps. 119: *Ik heb mijn hart geneigd, om al uw geboden te doen.*
2. Het is ook daarin te gaan, omdat van binnen te zien, in de grond van het hart als kracht en Geest. Jezus beloofde, Joh. 16: Ik zal de Geest zenden, die zal u in alle waarheid leiden, om daarin te wandelen.
3. Het is ook een grondige kennis, neiging en onderzoeking ervan, en zo wordt het samengevoegd in de Spreuken: zo gij daar naar graaft als zilver en goud, en dat met nederigheid door de Geest der zachtmoedigheid, beproevende wat de Heere welbehaaglijk zij.
4. Als men daarop merkt om het te zien in zijn luister, zodat men daar acht op heeft, en verkondigt hetgeen men van de Heere gezien en gehoord en geleerd heeft.
5. Nadat hij het gezien heeft, dat te overleggen in zijn hart, en te leren geestelijke dingen met andere te onderscheiden of samen te voegen, vergelijkend het Evangelie met Christus of met het nieuwe schepsel, en wat het bevat van de heerlijkheid van het koninkrijk. En dan ziet men dat het Evangelie dat alles bevat.
6. Met het inzicht te komen in een heilige verwondering, dat ze daardoor als wordt weggerukt en opgenomen, Ps. 119: *Uw getuigenissen zijn wonderbaar, daarom bewaart ze mijn ziel.* En de bruid zegt: *Gij hebt mijn hart genomen met één van uw ogen.*
7. Het is ook een overgeven van zichzelf, zodat het Evangelie ons beheerst. En die het zo inziet, dat het u wegneemt, zal gelukkig zijn hiernamaals.

Maar omdat al het inzien het rechte niet is, zal nodig zijn om aan te tonen hoe dit moet gedaan worden.

1. In een ware verloochening van onszelf en alles wat daarbuiten is.
2. In een diepe nederigheid en met de rechte kinderlijke gestalte, gepaard met een heilig ontzag en ootmoed.
3. In een liefde tot God en onze naasten, de waarheid betrachtende in de liefde, opdat we alleszins opwassen in Hem, die ons Hoofd is, Ef. 4. Ja in de Geest, hartelijk, zonder bedrog, met alle naarstigheid en gedurig.
4. Ook met een bijzonder doeleinde en oogmerk om daardoor bekwaam te zijn om anderen te stichten en door dat middel meer wederbaard te worden en Jezus' beeld uit te drukken en nauwkeurig te gehoorzamen.

De reden waarom dit noodzakelijk is.

1. Het Evangelie is een spiegel, om daarin te zien en te merken op de vlekken en smetten, die ons misstaan en die gezien hebbende, ze af te wassen en te reinigen voor de Heere.
2. Het is een diepte van verborgenheid, die niet wordt gekend als van diegenen, die hun hart daartoe neigen, zich er aan overgeven en er door laten regeren.

3. Zo wij dat niet zien, zijn wij geen rechte hoorders, wij moeten daar rechte kennis van nemen en opmerkende overleggen, daardoor als verrukt en ingenomen worden en ons geheel daaraan overgeven.
4. Om te beter in praktijk te krijgen, dat ze niets kan doen zonder daarin te zien en 't hart er naar te neigen, want zelfs de engelen zijn begerig om in die dingen in te zien.

Maar laat ons nu overgaan ook tot de nuttigheid van dit stuk, lerende, dat het niet genoeg is dat Evangelie te horen, zo wij dat niet inzien en dat zulken zich zeer bezondigen en vergeefse toehoorders zullen worden.

1. Hoeveel reden vinden wij om het te betreuren dat er zo weinig inzien in dit Evangelie is, waaruit zoveel fouten, dwalingen, bijgeloof, enz. ontstaan.
2. Hier vandaan komt ook dat groot bedrog van het hart, menende dat ze wijs zijn, daar ze nog dwaas moeten worden, om wijs te worden. Maar ziet hij recht het Evangelie in, zo leert het hem dat hij niets is en dat hij niet mag menen iets te zijn.
3. Hier vandaan komen ook al de misgrepen en struikelingen in onze wandel, zodat we vallen in veel uiterste. Maar David verborg Gods Woord en wet in zijn hart, opdat hij niet zou zondigen.
4. Het belet ons ook in onze wasdom en te groeien in liet Christendom, zodat men niet opgebouwd wordt tot een woonstede Gods in de Geest.

De reden waar dit vandaan komt, is:

1. Het wordt niet naar waard gekend noch gewaardeerd, ziende niet de noodzakelijkheid daarvan. maar waar men wat vreemds en waardigs in ziet, daar wordt naar gezien.
2. Door gebrek aan liefde tot het Evangelie.
3. Het komt ook van de nieuwsgierigheid der mensen, die altoos staan naar wat nieuws en verandering. Zij zullen zich leraars vergaderen naar hun eigen harten, kittelachtig wordende van gehoor.
4. 't Komt van de eigenliefde des mensen, want liet Evangelie is een spiegel, die niet vleit noch flatteert, maar de mens zijn aangeboren aangezicht vertoont.
5. Dan het bedrog van het hart, menende het Evangelie niet nodig te hebben, daarenboven zijn ze nog wijs in hun eigen ogen. Maar ziel wees gewaarschuw, u bent in een groot bedrog.
6. Het komt ook bij gebrek aan de Geest, die anders ons zou leiden in alle waarheid.

Onderzoekt nu uzelf aan deze merktekenen.

1. Die ziel waardeert het Evangelie boven alle schatten van de wereld en 't is haar kostelijker dan veel fijn goud.
2. Zij heeft een hartelijke toestemming en aanvaarding van alles, wat zij in het Evangelie vindt, schoon dat ze daardoor wordt veroordeeld en 't tegen haar is.
3. Zij maakt het ook gedurig tot de regel van haar leven en toont steeds daaraan overgegeven te zijn.
4. Zij heeft ook in alles wat ze doet een gezicht op het Evangelie, of het ook tot voordeel of nadeel daarvan zou zijn, en is daarover teerhartig.
5. Zij is ook in staat om alles, wat zij is en heeft, aan God op te dragen.
6. Het smart haar mensen te zien, die daar zo weinig werk van maken en er als mee spelen. O! hoe weinig die zo bevonden worden? Maar de Heere kent de Zijnen, en wie daarover zuchten.

Wellicht zijn hier zielen, die nog weinig in deze zaken worden bevonden en dus maar vergeefse toehoorders zijn, die reden hebt om zich daarover te vernederen en God te bidden om ontdekte ogen, om te kunnen aanschouwen en mogen begrijpen de wonderen van Zijn wet, en dat Hij hen daar wil inleiden.

*Maar gij gelovige zielen, die daarin zijn, geeft God de eer en wordt opgewekt, om 't meer en beter te doen, als u ooit gedaan hebt. Tot die einde stelt u dikwijls Paulus woorden voor, 1 Kor. 15:2: *Door welk Evangelie gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb; tenzij dan dat gij vergeefs geloofd hebt.* O laat ons toch zoeken om dit grote werk recht te begrijpen.*

*Ik wens tot een besluit, dat in u mag gevonden worden die gestalte van het hart en der deugden, die de Apostel Petrus ons aanbeveelt, 2 Petrus 1:5-11: *En gij, tot hetzelfde ook alle naarstigheid toebrenge, voegt bij uw geloof deugd, matigheid, kennis, lijdzaamheid, Godzaligheid en broederlijke liefde. Want zo deze dingen in u overvloedig zijn, zij zullen u niet leeg of onvruchtbaar laten in de kennis onzes Heeren Jezus Christus. en zo zal u rijkelijk toegevoegd worden de ingang in zijn eeuwig koninkrijk. Amen.**

Negende predikatie, over 1 Korinthe 15:2

Door hetwelk gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb. tenzij dan dat gij tevergeefs geloofd hebt.

Waarde en veel geliefde toehoorders!

U is bekend dat wij in de verhandeling van deze brief van Paulus aan de gelovige Corinthiërs (die wij onder Gods zegen dusverre behandeld hebben), dikwijls in plaats van een inleiding voor onze predikatiën, liever de samenhang der woorden toonden en uitlegden. Het oogmerk van onze Apostel in dit hoofdstuk, dat uitstekend aantoonde de opstanding der lichamen, die sommigen ontkenden, is, die te bevestigen. Dit groot artikel van het geloof van de Christen wordt hier door verscheidene argumenten bevestigd, de tegenwerping beantwoord en des Christens standvastigheid in 't geloof en naarstigheid in 't werk van Christus aangedrongen tot het einde van het hoofdstuk. De laatste maal heb ik het eerste vers de Christelijke gemeente verklaard en op uw hart gedrukt, hoe gij en ik met die heilige en verlichte dienstknecht Paulus moeten in waarheid bij ons bevinden en zeggen: *Voorts broeders, ik maak u bekend het Evangelie, dat ik u verkondigd heb, hetwelk gij ook aangenomen hebt, in hetwelk gij ook staat.* Waarin wij zagen het Voorwerp van het evangelie, dat de Apostel de Corinthiërs verkondigde. Ik openbaar u het Evangelie dat ik predikte. en bijzonder de leer van de verrijzenis des lichaams, dat een groot punt is van dat Evangelie, aan hen bekend gemaakt en overgeleverd. Waaraan velen gehoorzaam waren., het hoorden, geloofden en omhelsden als de waarheid Gods, welk Evangelie gij ontvangen hebt, en waarin gij staat. In onze tekst hebben wij het gezegend gevolg, dat het Evangelie had op hen die het geloofden en aannamen: *door hetwelk gij ook zalig wordt*, dat is, gesteld in een zaligmakende staat, gebracht op de rechte en enige weg, die leidt tot de zaligheid.

Het Evangelie ontdekt het Voorwerp der zaligheid, als het de verloren mens aanwijst en ontdekt de zalige weg van behoud, om daartoe te geraken, om hen genegen te maken en aan te moedigen om oprecht en ernstig daarnaar te streven, om te komen tot de volle verzekering, dat ze reeds in hoop zalig waren. Want dat sluit in, als gij het behoudt en bewaart in uw gedachten, 't geen gij ontvangen hebt. Indien gij niet standvastig kleeft aan het Evangelie en deszelfs grote leer: de opstanding, ons horen is vergeefs, ons geloof is ijdel, onze hoop van zaligheid niet nuttig. Indien wij het niet werkstellig maken en op zodanige wijze behouden als het ons verkondigd is, wij zullen bevinden tevergeefs geloofd te hebben.

1. Deze woorden schreef de Apostel Paulus om de vorige, en ook de volgende, te dieper in te drukken in 't hart der Corinthiërs, als hij betoogt dat er een opstanding der doden zal zijn. *Welk Evangelie van hen was omhelsd en aangenomen.* Zodat zij daarin vast gefundeerd stonden, als hebbende daarin een ontdekking van des mensen hoogste gelukzaligheid. U bent zalig gemaakt, dat is niet alleen uit uw heidense staat, of dat u nu in een goede staat bent om behouden te worden, maar u bent reeds zalig, want u hebt 't begin van de hemel op aarde; omdat ieder heilige reeds hier is een burger van de hemel, van het Jeruzalem dat Boven is, Hebr. 12.

2. Het enigste middel om hun zaligheid te bevorderen is *het Evangelie*. Want dat ontdekt het Voorwerp der zaligheid en dat stuurt de verloren zondaar op de weg, die hij gaan moet om tot het eeuwige leven te geraken. ja dat verzekert ons dat er een toegang naar de hemel geopend is. dat moedigt ons aan en maakt ons genegen om ernstig daarnaar te staan, om zo tot die gewenste zaligheid te geraken.

3. Nog een reden, genomen van de bijzondere genade, noodzakelijk in betrekking van dit Evangelie, zijnde *het geloof*, waardoor wij verwachten hetgeen is ontdekt, en omhelzen hetgeen wordt aangeboden en beloofd aan allen die de Heere Jezus onze Zaligmaker verwachten ter zaligheid. Zonder welke daad van het geloof het Evangelie ons niets betekent, noch iets baten zal. Het horen, waardoor het geloof in ons komt, is hier ingesloten, zonder welk geloof van het zalig Evangelie onze prediking en uw geloof ijdel zou zijn., vers 14.

4. Van *de bijzondere gesteldheid der ziel*, die tot dit einde vereist wordt, te weten de memorie en gedachtenis: zo gij 't bewaart in uw memorie, dat ik u verkondigd heb. Want hoewel de gemelde dingen gericht zijn om in uw hart te bewaren een gedurig werkzaam geloof des Evangelies en bijzonder van het artikel der opstanding, nochtans is ook nodig in uw memorie te bewaren een vorm der gezonde woorden, op zodanige wijze als ik u dezelve verkondigd heb.

5. De betrekking of invloed der zaken, waardoor onze zaligheid bevorderd kan worden, door des Heeren Woord en het Evangelie te horen, is *onthouden en in ons hart te bewaren*. Want zonder het Evangelie is er geen zaligheid en zonder geloof krijgt men geen voordeel door het Evangelie, en zonder bewaring der woorden, die wij horen, zo is er geen zaligmakend geloof, noch enige weldaad. Want dan zoudt gij tevergeefs gehoord hebben en uw geloof zou ijdel zijn, zo gij niet standvastig het Evangelie aankleeft en in uw memorie bewaart, wat ik u aangaande de opstandingen het eeuwige leven, gepredikt heb.

Dus zien wij kort en klaar de zin en de mening van de woorden van de apostel. Hetgeen in het vorige vers gemeld is en nu weer te pas komt, zal ik voorbijgaan, alzo ik niet graag tweemaal een ding zeg. Maar alzo dit wel veel gehoord en weinig behartigd wordt, zo zal nu mijn toeleg zijn, om u goede hoorders te maken en te tonen welke zijn de hinderpalen en hulpmiddelen, dienstig voor een goede memorie en geestelijke dingen. volgens de vermaning van de apostel: *Door welk Evangelie gij ook zalig wordt, indien gij het behoudt op zodanige wijze, als ik het u verkondigd heb, tenzij dan dat gij tevergeefs geloofd hebt.*

Er is geen gebrek gewoner onder godsdienstige mensen, dan de zwakheid van hun memorie, dat hen niettemin schuldig maakt, wegens zorgeloosheid en onachtzaamheid, en nochtans zo de mens zal zalig worden door het Evangelie, moetenzij in hun memorie behouden *'t geen zij hoorden prediken*. En zijnde dit zo grote zaak van aanbelang, zo zal ik uw gebrek en de genezing van een slechte memorie voorstellen en u in orde ver-tonen:

1. Wat de memorie is.
2. De uitstekendheid van deze eigenschap.
3. De verdorvenheid daarvan.
4. De herstelling, of heiligmaking daarvan.

5. De gewone beletselen.
6. De bekwame hulpmiddelen daartoe.

I. De memorie is de vermogen der ziel, waarin bewaard worden de dingen die wij weten. Daardoor is onze redelijke ziel als een pakhuis van hetgeen door onze ogen en oren daarin gebracht wordt. Door deze twee zintuigen, gezicht en gehoor, wordt ons verstand bereikt en daarmee verzegeld, om de waarheden die wij horen in ons hart in te drukken. Tevens te bewaren hetgeen daarin opgelegd wordt; waarom het bij de ouden genoemd werd: *de buik van de ziel*. Er is een klein koninkrijk in de ziel van de mens: de koning of heerser is de wil, de geheime raad is het verstand, de rechter is de consciëntie, en de grote schatkamer is de memorie.

II. De uitnemendheid van deze eigenschap van des menschen ziel is een wonderlijk voorwerp en niets daarin wonderlijker als de memorie, die onnoemelijke verbeeldingen van dingen kan bewaren, en hetgeen uiterlijk schijnt verloren, daarin wordt hersteld en bewaard, door een wonderbare bekwaamheid. Zij heeft macht om afwezige en verleden dingen zich te vertegenwoordigen. Door de hulp van de memorie behoudt men wat men in boeken gelezen heeft of in predikatiën gehoord, en de voorbeelden van Gods barmhartigheid of oordelen, tot onze aanmoediging en waarschuwing. Zodat de ziel arm zou zijn zonder memorie. Hetwelk het best diegenen weten die ze verloren hebben en geen vraag, klein of groot, kunnen beantwoorden. Men leest dat de redenaar Massaba Corvinus, zijn eigen naam vergat, en Atticus, dat hij nooit kon onthouden de namen der letters van het alfabet. Al wat 's menschen leven voorbijgegaan is, is verloren, zo hij geen memorie heeft, zo is ook de troost der ziel verloren en die wordt arm aan kennis en gaven. De memorie was gelukkig in haar eerste staat, zijnde als een kristallen glas waarin alles gezien werd en recht bevat. Nu is het gebroken en bevlekt. Toen was ze als een ijzeren kist, nu als een zeef of doorboorde buidel, haar naburen waren een klaar verstand en een heilige wil. Zodat Adam gedacht aan zijn Schepper in zijn jeugdige staat en Jehovah kende, diende, liefde en loofde.

III. De verdorvenheden van de memorie. Want door Adams val zijn al de werkingen der ziel ellendig verdorven. Wanneer een goed horloge op de aarde valt, kunnen zijn radertjes en pennen breken of ontwricht worden. Onze val was als van een kostelijk glas, dat geheel in stukken valt en vernietigd wordt. Zo doet de reden en memorie met de ziel, zij moeten vernieuwd worden. haar gebreken bestaan hierin:

- a. Dat ze gedenkt dingen, die ze moest vergeten, die onprofijtelijk zijn. Er zijn duizenden dingen die onnodig zijn en van geen nut, die de memorie vervullen en beter dingen daaruit houden. Niet opmerkende dat nodig dient gevat en onthouden te worden en wel schadelijke dingen, als 't gedenken van beledigingen, zo iemand kwaad van u heeft gesproken of u kwaad gedaan heeft. Wij kunnen al te goed onthouden oude gezangen, wispelturigheid, en ook geleden ongelijk, dat men zegt te willen vergeven, maar niet te kunnen vergeten, dat ons zeer schadelijk is, gelijk ook zondige dingen. Zo kunnen wij onthouden een historie, ná zeven jaren, terwijl wij vergeten een predikatie ná zeven uren. Zij gedenken de hoererij van hun jeugd, Ezech. 23. De memorie stelt de slimste en slechtste zaken voor aan het zondig ijdel hart, dat wat het weet vernieuwt en met vermaak gedenkt en 't kwaad daarin dieper indrinkt en de schuld zo verdubbelt. De beschadigde memorie wordt bekwaam

vergeleken bij een zeef, die het goede koren laat doorvallen en behoudt alleen het kaf, zodat ze niet verloren, maar wel vergiftigd is.

- b. De verdorvenheid der memorie bestaat in vergeten van dingen, die wij moesten onthouden, zijnde zo uitstekend veel, groot en nuttig, dat ik u maar enige zal voorstellen.

1. Wij moesten gedenken aan onze Schepper, enz. Prediker 12:1, en wat Hij al voor ons heeft gedaan, en nochtans vergeten wij Hem dagen zonder getal, Jer. 2:32. Niettegenstaande we Hem steeds zien, tasten en voelen, terwijl Hij niet ver van ons is, in wie wij leven, ons bewegen en zijn. ook vergeten wij met Hem de grote dingen die Hij voor ons gedaan heeft in 't werk der schepping en voorzienigheid, bijzonder voor Zijn kerk. Zodat wij met Asaf moesten gedenken aan de wonderen die God vanouds gedaan heeft, Ps. 77. En ook voor ons, zijn barmhartigheid en verlossing, waar ieder goed Christen als een register van moest bijhouden in zijn gemoed en verstand. Deut. 8:2: *Gij zult gedenken al den weg, die de Heere uw God deze veertig jaren geleid heeft*, enz.

2. Onze Verlosser, en wat Hij voor ons geleden heeft. Christus liefde, in Zichzelf te geven tot een rantsoen en slachtoffer voor de zonden. Waarom Hij zijn Heilig Avondmaal instelde tot zijn gedachtenis, stellende te werk al onze genade, geloof, liefde, bekering, en dankzegging, enz. En bijzonder het gedurig gebruik van deze ordonnantie, als het mag genoten worden, anders worden al deze goede dingen gekrenkt, waarom en wij met David dikwijls moesten uitroepen, Ps. 103: *Looft de Heere, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden*, enz.

3. De waarheden der religie, bijzonder die van het hoogste aanbelang zijn. Mal. 1:4: *Gedenkt de wet van Mozes, zijn inzettingen en rechten*, enz. Zo wilde Petrus de waarheid der heiligen, ofschoon zij die wisten, in gedachtenis brengen, zo lang hij leefde, 2 Petrus 1:12, 13. De kennis en leer van God en Zijn Zoon Jezus Christus, van de schepping en val, van 't verbond der verlossing en genade, van geloof en bekering, de opstanding en het toekomstige oordeel. Deze dingen moesten zo in 't hart der Christenen gedrukt zijn, dat ze die wisten als hun naam. En nochtans hoe velen zijn er, die jaren lang Gods Woord horen, kunnen 't geloof niet beschrijven door welke de ziel leeft.

4. De plicht der religie. De Schrift, die zo menigmaal van ons vordert dit te gedenken, omdat wij die zo licht vergeten. Wat is de mening van Exod. 20:8: *Gedenkt den Sabbatdag dat gij die heiligt?* En Hebr. 13, welke sommigen noemen een hoofdstuk van gedachtenis, vers 2, 3, 16: *Vergeet de herbergzaamheid niet, gedenkt de gevangenen*, enz. Onze plichten dus aanwijzende met een *memento*, omdat wij die licht vergeten. Hetwelk zo onredelijk is als ons eten en slapen te vergeten. Want als Christenen leven wij door geloof, en ademen door gebeden. En die en andere plichten meer te vergeten, omtrent God of onze naasten, is te vergeten de Christelijke religie zelf.

5. Onze zonden. wij moeten noodzakelijk die gedenken, niet om te vernieuwen onze liefde daartoe, dat is verdoemelijk. Maar om die te laten en te haten, dat is zaligende. Ezech. 36:81: *Dan zult gij gedenken uw boze wegen, en een walg daarvan hebben.* Hoeveel zonden vergeet de boosdoener niet. hun leugens, eden., verrotte zeden, vloeken, vechten, dronkenschap, hoererij en alle ongerechtigheden vergeten zij. Totdat

God in barmhartigheid of in toorn hun consciëntie doet ontwaken en dan wordt alles ordentelijk hun voor ogen gesteld, 't zij tot hun bekering, of schrik en bederf, Deut. 9:7: *Gedenkt, en vergeet niet hoe gij de Heere uw God verbitterde, en tot toorn verwekte in de woestijn, enz.*

6. Onze beloften en verbintenissen aan God. De verdorvenheid van onze memorie blijkt hierin klaar: wij beloofden in de Doop dat wij oprecht zouden verlaten de wereld, vlees en de duivel, en betalen aan onze Heere en Verlosser rechte gehoorzaamheid aan al Zijn geboden. Dat wordt zelden bij ons gedacht. Maar van velen recht tegengesteld in hun levensgedrag bewaarheid. Gedenkt uw ziekbedbeloften, als uw leven in gevaar was, wat uw staat toen was en wat het nu met u is. Gij was toen een grote huichelaar, of anders bent gij nu een rechte afvallige. Maar bedriegt u niet, God laat zich niet bespotten. Hij heeft verscheidene wegen waardoor Hij u daaraan eens zal doen gedenken.

7. De kerk Gods. De gehele algemene Christelijke kerk smeekt iedere dag: *o gedenkt mij in uw gebeden*. De heilige David zegt" Ps. 137: *Zo ik u vergeet, o Jeruzalem, zo vergete mijn rechterhand zichzelf, mijn tong kleve aan het gehemelte, zo ik uwer niet gedenk*. Daar is geen groter teken van onze aanneming dan 't gevoelen en gedurig gedenken aan Sion, het volk van de Heere, waar bijna niemand naar vraagt. Hoewel ze in grote vervolging en verdrukking verkeert en ons klagende toeroept: *Gaat het u niet aan? Aanschouwt mijn smart?* Onderzocht men eens onze huiselijke gebeden, en ieders verborgen gebed, hoe zou blijken dat hieromtrent ook hun memorie zeer slecht is.

8. Gedenkt ook veel aan uw laatste einde. O hoe weinig is dit in de gedachten der mensen? Zoals de profeet zei tot het volk van zijn tijd, Jes. 47:7: *Gij dacht niet, enz.* En de andere beweent het, Klaagl. 1:9: *Zij gedachten niet hun laatste einde, daarom werden zij wonderlijk vernederd*. Wat ons ook staat over te komen, die zo weinig met wijsheid op ons einde merken, daar wij aan dood en oordeel, hel en hemel, die vier uiterste, gedurig moesten gedenken. Ten dele, omdat die zijn voorzegt en bijzonder omdat het ons betaamt die te overdenken en gade te slaan, dat niet kan verricht worden zonder memorie. Er zijn geen doodshoofden die zo op 't gemoed werken als de overreding dat wij hier maar vreemdelingen zijn en dat ons vaderland is in de toekomstige wereld. Een hart gedood aan de wereld, ziek van zonde en een hemelse gestalte der ziel, dat hier rusteloos is en zuchtende wenst en bidt, dat dit sterfelijke mocht verslonden worden. Dit alles dient om u aan te tonen en te verklaren dat uw memorie verdorven is en meer kwaad als goed.

IV. De herstelling of heiligmaking van de memorie in haar vorige staat. Want als 's mensen verdorven natuur wordt veranderd, dan worden al de werkingen der ziel veranderd en 't gemoed vernieuwd. Er is een nieuwe schepping van verstand, wil en memorie, die nu denkt aan bekwame voorwerpen. Dat geschiedt:

1. Door reiniging, waarmee de bekering begint, Ps. 22:27: *Al het einden der aarde zullen 't gedenken en zich bekeren tot de Heere*. Want die gedenkt wat des mensen staat was in de schepping, ondervindt nu een slechte verandering en dat er herstel nodig is. Dezelfde methode wordt beschreven na de tweede val, Openb. 2:6: *Gedenkt waaruit gij gevallen bent, en bekeert u, enz.* Want als de Heilige Geest de onreinheden

van de zielskrachten verdrijft, wordt de droesem van zondige indrukken, die daarin waren, uitgedreven.

2. Door versterking. Gelijc de zonde verzwakt, zo de genade versterkt, en vat heeft niet alleen op 't verstand en wil, maar ook op de memorie. Velen die voor hun bekering vergaten hele hoofdstukken en predikatiën, kunnen na hun vernieuwing en bekering daarvan veel wegdragen. Waartoe hun Gods Geest helpt, naar onzes Zaligmakers belofte, Joh. 14:26: *Hij zal het u indachtig maken*. De genade stopt het gat, dat de zonde gemaakt heeft.

3. Door de memorie te neigen tot goede dingen, en aankanting tegen het kwade. Vóór de wedergeboorte van het hart, haat de memorie goede dingen als een vuil lichaam gezonde spijs en heeft smaak in onreine slechte dingen, en kan niets goeds inhouden. Zo is 't met ons: alle goede dingen zijn als vuur in groen nat hout, dat haast uitgaat. Maar als de genade komt de gestalte van het hart veranderen, zo begint memorie voor geestelijke dingen plaatste maken en 't hart neemt in goede dingen vermaak, Ps. 119:15: *Ik zal mij verheugen in Uw inzettingen, en nooit Uw Woord vergeten*. Wanneer God van binnen alles nieuw maakt, dan is de gedachtenis der zonden bitter en de ziel vernederd zijnde, denkt er met smart aan.

4. De memorie wordt vervuld met goede dingen, want het nieuwe schepsel is wedergeboren. Geen nieuwgeboren kind begeert en verlangt meer naar melk, dan een ziel naar wijsheid en kennis. Ja de memorie wordt vervuld met Schriftwaarheden, beloften, regels en hulpmiddelen, die 't geheiligd verstand bevat en de wil omhelst, en in de memorie huisvesten, Matth. 12:35: *De goede mens brengt uit de goede schat zijns harten goede dingen voort*. Gelijc de wereldse mensen door hun dwaze vleselijke, zondige gesprekken klaar aantonen, wat zij bezitten van binnen. zo de wijze, religieuze en Godzalige omgang der heiligen, betoogt klaar wat schone dingen bij hen zijn, 't is goud en geen koper.

5. Door bekwaammaking, van alles tot goed gebruik wel aan te leggen en te besteden, dat Gods werk is door zijn genade. Veel geld in de kast is niet zo goed als weinig in de beurs, als men het nodig heeft. De snoertjes, die de kinderen Israëls aan de hoeken van hun klederen moesten maken, Num. 15:39, 40, dienden om daarop te zien en aan al de geboden des Heeren te gedenken. *Gij zult naar uw hart noch ogen niet speuren, die gij zijt nahoererende, maar gedenken en doen al mijn geboden; en uw God heilig zijn*. En die eeuwige barmhartigheid Gods is beloofd, Ps. 103:18: *Aan die Zijn geboden gedenken om die te doen*. Men moet denken op zijn rechte tijd, alle goede zaken die wij begripen en zo tot de volmaaktheid voortvaren.

V. In de vijfde plaats zal ik u aantonen de algemene beletselen van een goede memorie, of de oorzaken van een kwade, die een goede memorie verhinderen.

1. Een zwak en duister verstand. Men kan een sterke, maar geen gezonde memorie hebben. Want tenzij een ding klaar begrepen wordt, kan het niet recht onthouden worden, zo de rede zwak en het verstand arm is. Wat goeds kan dan in de memorie zijn? Immers de natuurlijke mens begrijpt geen geestelijke dingen, Matth. 13:19: *Wie oren heeft om te horen, die hore*. Woorden zullen gebracht worden met weinig voordeel, wanneer geen zaken verstaan worden. En daarom staat naar meer kennis en

een klaarder bevatting, bidt God om goed verstand en gebruikt alle middelen om die te vermeerderen.

2. Een vleselijk zorgeloos hart, dat onachtzaam is omtrent goede dingen. Want dingen die wij weinig achten, zal men nooit onthouden. Naar de indruk is in ons hart, zo grijpt ook 't begrip plaats in de memorie. Enige Schriftplaatsen gehoord of gelezen, kunnen op de ene tijd worden veronachtzaamd en vergeten worden, maar op een andere tijd wel opgemerkt en onthouden worden, wanneer het hart recht gesteld is. Harde was ontvangt geen indruk, maar hetzelfde bijt vuur zacht gemaakt zijnde, ontvangt het zegel. En daarom, u die klaagt over een slechte memorie, hebt meer reden om uw oude, dode en harde harten te beklagen en niet te rusten voor het vernieuwd is.

3. Een geliefkoosde zonde, die in uw boezem huisvest, verzwakt en verderft al de werkingen der ziel, wier machten zij beoorlogen en ontroeren. Deze verzwakt in 't bijzonder de memorie, zijnde geperst om het met de sterkste partij te moeten houden en dienen. Doordat hun begeerlijkheden en boze lusten krijg voeren tegen de ziel, die dan geen lust heeft in geestelijke zaken. En daarom, *zo uw rechteroog u ergert, rukt het uit en werpt het van u*, Matth. 5:24. Of anders zal uw memorie nooit genezen worden. Ja uw memorieboek, dat vol geschreven en beklad is, moet eerst uitgewist worden eer gij daarop enige nieuwe zaken kunt schrijven. Zo moeten de strepen en zwarte letters van uw geliefde zonden afgewassen zijn door een gehele doding, voordat enig goed ding uw memorie wil bijblijven.

4. Wereldse zorgvuldigheden zijn verderfelijk voor de memorie. De Zaligmaker heeft ons klaar gezegd dat geen mens God en de mammon kan dienen. De memorie is maar eindig, ofschoon bevattelijk voor wereldse dingen en zondige gedachten van binnen, die het ene goede ding dat nodig is en daar noodzakelijk moest zijn, verwerpen en aan geestelijke dingen geen plaats wil geven. Men bevindt dat jonge mensen, die geen wereldse zorgen hebben, beter memorie hebben dan anderen, wier zorgvuldigheden des levens al hun gedachten en het gadeslaan van 't goede, dat zij lezen of horen, wegnemen. Matth. 18:22: De verleiding der rijkdom dezer wereld verstikt het Woord. Daarom, wilt gij uw memorie vermeerderen, vermindert uw zorg en bedenking van aardse dingen, waarom God vervloekt uw onnutte arbeid en zorg, zodat het goede van u geweerd wordt en het u geen goed doet. Gij wilt uw paard niet overladen, waarom dan uw eigen geest? Wilt dan terdege gadeslaan en vestigen in uw verstand en hart uw geestelijke zaken, eer die in de war en in wanorde raken, door wereldse zorgen en aardse bezigheden.

5. Brasserie en dronkenschap zijn grote vijanden van de memorie, zij vertroebelen uw hersenen en die beroerd zijnde, hebben geen bekwaamheid om ze recht te gebruiken. door, overvloed van spijs of drank wordt het verstand bedwelmd. Een vol lichaam heeft zelden een klaar hoofd, dat door te veel drank ontsteld wordt, Spr. 31:4, 5: *Het komt de koningen niet toe, o Lemuël! wijn, en de prinsen sterken drank te drinken, opdat zij de wet niet vergeten.* 't Is klaar dat een dronken mens vergeet wat hij heeft gedaan of gesproken, waarvan al te veel slechte bewijzen zijn, van hen die hun goed en verstand niet alleen verdronken, maar ook hun erudiet en gezondheid, hun zielen, hersenen en alles, zodat zij als zotten werden. Hos. 4:11: *Nieuwe wijn en hoerierij nemen het hart weg.* En daarom houdt een sterke wacht over uzelf.

6. Hevige sterke hartstochten, als toorn, smart, liefde en vrees, verderven de memorie. Hartstocht moeten wij hebben, maar de rede matigt ze, en de genade bestuurt ze in de Godzaligen. Waar die breidels ontbreken, daar schudden zij al de werkingen en zielsmachten, gelijk een aardbeving het land. Bijvoorbeeld: een razende toorn ontsteekt en beroert het bloed, en als gevolg de gehele geest en versmelt de indrukken der hersenen, gelijk de was voor 't vuur, zodat de indrukken die het zegel maakte, weg zijn. Zo doet ook smart, vrees en liefde, dat gij in uzelf en anderen kunt bevinden, hoe uw arme memories daardoor komen te lijden. Daarom, werkt om uw ongerechtigheden ten onder te brengen door Gods sterkende genade, die onze sterke hartstochten even nodig hebben, als een ongewend paard een sterke toom. Want u zult bevinden dat gelijk daarin veel schuld legt, ook veel kwaad daardoor komt. Zoekt dan uw ziel te genezen en te behouden, enz.

7. Menigvuldige en tegenstrijdige zaken dooreen en overhoop te halen, die verderven de memorie, zodat het goede door 't kwade weggaat en verhinderd wordt. Zoals door overvloedig veel lezen zonder opmerking, en de woorden met Maria niet te bewaren in ons hart. Daarom, zie toe, hoe gij hoort. Werkt om te verstaan wat u leest en hoort, of leest niet meer als u kunt begrijpen en onthouden, anders zult u altoos leren en nimmermeer tot kennis der waarheid komen, 2 Tim. 3:7. Daarom, zie toe dat u de dingen verstaat door overdenking. Loopt niet te ras. Die met de post rijdt, kan geen beschrijving en juist bericht geven van het land. Blijft wat staan op één zaak met uw gedachten. Wanneer één ding wel is bestudeerd en klaar bevat, zal het veel beter onthouden worden. Zo heb ik u getoond de verhindering van de memorie, of wat de algemene oorzaken zijn van een slechte memorie.

5. Wat nu bijzonder moet verhandeld worden, zijn de bekwame hulpmiddelen tot een goede memorie.

Zoals:

1. Natuurlijke.
2. Kunstige en uitwendige.
3. Geestelijke.

1. Tot natuurlijk gebruik en hulp der memorie is enigszins nodig een geleerd geneesmeester, en nuttige dingen tot genezing van een kwade memorie dienende. Koude hersenen zijn oorzaak van vergetelheid. Bekwame hitte en droogte is een groot hulpmiddel tot versterking van de memorie, die daardoor dan sneller een zaak begrijpt en onthoudt. Waartoe ik u aanbeveel:

- A. Een sober dieet, want door te veel spijs en drank worden de hersenen gekrenkt en bijgevolg de memorie verzwakt. Matig spijzen te gebruiken houdt bloed en geest in orde, waartoe ook helpt een goede lucht. Luk. 21:34: Wacht u, dat niet eenmaal uw harten bezwaard worden. de heidenen overtreffen veel Christenen in matigheid. O, wat een slechte daad is het onze rede te verderven door onze zondige begeerten en neigingen te voldoen.
- B. Is dienstig een gerust gemoed. Want alle sterke ongeregelde hartstochten verzwakken, maar een getrooste gestalte versterkt de memorie. 't Is waar, de mens is tot moeite geboren, gelijk de sprankels opwaarts vliegen, Job 5:7. En als wij ons gemoed niet onderwerpen, is onze ziel als een onstuimige zee en de memorie verward. In klaar water kunt u de vis zien, enz., maar als het is beroerd, dan is 't onmogelijk enig ding daarin te zien. Zo is 't met de rede en memorie. Zolang als het gemoed in rust is, is ieder ding klaar en geopend voor onze memorie. Maar

anders is alles voor ons verborgen. Dus het geloof moet bezig zijn en bouwen op de almachtige God en zijn beloften. Jes. 26:3: *Gij zult allerlei vrede bewaren, want men heeft op U vertrouwd.*

2. Kunstige of uitwendige hulpmiddelen zijn:

- A. De herhaling van die dingen, die men wil onthouden, ze gedurig overdenken en in ons verstand bewaren, dit maakt de indruk te dieper, Deut. 11:18, 19: *Gij zult Mijn woorden in uw hart en ziel leggen, bindt ze tot een teken op uw hand, en leert ze uw kinderen spreken*, enz. Enige redenaars hebben hun redevoeringen dikwijls herhaald om ze goed te onthouden. Waarom Pythagoras zijn scholieren beval te overdenken en te herhalen, alle avonden eer zij naar bed gingen, wat zij die dag gehoord, gelezen of gedaan hadden. Hoeveel te meer moet u op een rustdag 's avonds overdenken, wat u die dag hoorde, daarvan spreken met uw familie en herhalen, om zo uw memorie te versterken.
- B. Daartoe is ook nodig veel te schrijven, en zo nodige dingen in een boek als voor onze ogen terneer te stellen. Maar memorie en boeken zijn te weinig en te zwak om die dingen te bewaren, die van ons moesten bedacht worden. De Heilige Geest leert ons beter, Deut. 11:20: *Gij zult die schrijven op de deurposten van uw huizen en poorten*. Ja de koning zelfs, Deut. 17:18, moest in een boek schrijven de woorden der wet, om die te beter te gedenken. Zo worden door schrijven de Goddelijke waarheden diep geprent in ons hart en daarom beveel ik u aan predikatiën te schrijven, niet alleen als een hulpmiddel voor uw memorie, maar ook om u te doen waken onder Gods ordinanties, en niet zo te slapen of overal te kijken en te zien, tot nadeel van gedachten, die onderwijl op wat anders gaan. Helaas, hoeveel uitstekende leringen, besturingen en merktekenen hebt u al gehoord, die haast vergeten zijn, terwijl u die moest onthouden hebben.
- C. Leert uw memorie recht gebruiken en gewent u tot gedurige nadenken. Veel wijze mensen belasten hun memorie door steeds te overdenken gewichtige zaken en thuis komende, gepredikt of gehoord hebbende, stellen ze die terneer, om zo door bezigheid van mediteren alles te behouden, in de zin der gedachten huns harten. Laat ook uw kinderen of dienstboden iets opzeggen van de predikatie of catechisatie. U zult zien, dat gebruik en die gewoonte zal hen meer doen onthouden. Stelt zo uw verstand te werk en vestigt uw gedachten op nuttige en nodige voorwerpen, opdat u die zo beminnelijk voorkomen, totdat die in uw memorie zijn opgesloten.

3 De geestelijke hulpmiddelen zijn deze:

- A. Beween uw vergeetachtigheid. De Joden zeggen dat Adam, ziende naar het Paradijs, en gedenkende aan zijn val, moest wenen. Maar wij hebben oorzaak te treuren en wenende daaraan te gedenken, gade te slaan niet alleen de grote schuld, maar ook de slechte vruchten van die afval, daar wij allen aan schuldig staan. En onze kwade memorie is een gevolg, oorzaak en teken van de val en van veel kwaad, in zoverre dat afgoderij en de grootste zonde in de Schrift geacht wordt het vergeten van God, Ps. 9:17. Waaruit ontstaat Hem niet in erkentenis te houden. Temeer reden hebben wij om ons voor God te verootmoedigen.
- B. Gebeden zijn ook nodig. Want alle goede gift en volmaakte gave, waarvan de memorie er één is, komt van boven, van de Vader, der lichten, Jak. 1:17. En daarom moet die gezocht worden door gedurige ernstige gebeden, welke zijn de gouden sleutel om de schatkamer van de hemel te ontsluiten voor nooddriftige zielen. O smeekt van de Heere, dat Hij niet alleen uw ziel wil heiligen, maar ook al

wat daartoe behoort. Gij hebt een grond voor uw gebed, Joh. 14:26, daar onze Zaligmaker heeft gezegd, dat de Vader de Heilige Geest wil zenden om u te leren en alles indachtig te maken, en Hij wil die geven aan allen die Hem daarom bidden, Luk. 11:13. Welk ernstig gebed een zegen meebrengt. Smeekt de Heere dat Hij zijn waarheden diep in uw hart drukke en die zegent. Wanneer u een predikatie gehoord hebt, zeg met Davids gebed, 1 Kron. 29:18: *O Heere, bewaart dit voor eeuwig in de zin der gedachten mijns harten.* En bent verzekerd dat God wil horen de inblazing en, smeking van zijn eigen Geest en u een memorie geven, dienstig tot Zijn eer en uw bestwil.

- C. Aandachtige opmerking. Zo het verstand niet werkzaam is onder 't horen, zal de memorie zwak zijn in 't onthouden. Daarom richt uw gedachten naar het heilig werk dat u doet. Gedenk dat de almachtige God tot u spreekt door iedere predikatie of goed boek, dat u leest of hoort. Ieder hoofdstuk of predikatie is een brief van de God van de hemel aan u gezonden. Het Evangelie is onzes Zaligmakers wil en testament, dat wij naarstig onderzoekende, te beter zullen onthouden. Want hoe groter kracht u doet op 't onderzoek, hoe meer indruk het zal maken. De heilige David kon zeggen, Ps. 119 93: *Ik zal uw inzettingen nooit vergeten, want daardoor hebt Gij mij verkwikt.* De uitspraak van de Schrift, die ons levend maakte, zullen wij niet licht vergeten. Wanneer 't hart bezig is, dan is 't hoofd ook werkzaam. 't Is geen wonder dat men zo weinig onthoudt, wanneer men zo zorgeloos hoort, zodat hun omzwerende ogen klaar ontdekken hun afdwalende gedachten.
- D. Betamelijke hoogachting. hoe meer wij een ding lieven en hoogachten, hoe beter wij het onthouden. Kinderen denken aan ieder nieuw ding dat ze nooit zagen, maar de ouden gedenken aan dingen waarvoor zij zorg dragen. Want hebben wij de achting en genegenheid voor iets, dan werkt het op de geest, als zijnde het instrument van de memorie en drukt daarop de dingen die ons lief en waard zijn. Waarom, kan een moeder haar zuigend kind niet vergeten, als omdat zij het hartelijk lief heeft. Zo zou onze genegenheid tot goede dingen ons bewaren van ze niet te vergeten. De beste kunst of middel voor de memorie is ons te vernederen voor Gods bedreiging, en ons te vertroosten in Zijn beloften. Want grote smart of vreugde maken een grote indruk in ons hart. Daarom begrijpt, dat de geestelijke dingen uitstekend zijn en ontvang de waarheid in liefde en u zult die beter gedachtig zijn, Ps. 119:16: *Ik wil mij vermaken in uw inzettingen, dan zal ik nooit uw Woord vergeten.*
- E. Ernstige meditatieën. Wanneer men leest of hoort en dadelijk keert tot andere bezigheden, is 't haast vergeten, Jak. 1:24, 25. Alsof men eens zag in de spiegel en onze gedaante dadelijk weer kwijt is. Maar die, ziet met aandacht en opmerking, zal geen vergeefs lezer of hoorder zijn, maar een dader des Woords, en gezegend in alles wat hij doet. Want hij maakt van al wat hij leest of hoort, goed gebruik, hij past het toe op zijn gemoed en doet zijn voordeel daarmee, Ps. 119:11: *Uw Woord heb ik in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou.* Hier is een waarheid, plicht of belofte voor zulk een tijd of zaak, die in onze gedachten blijven wonen en met de ziel gemeenzaam zijn, als wij de goede zaken in ons hart wat plaats geven en andermaal onze gedachten overlaten gaan. Doe uw boek toe als u een weinig gelezen hebt en overdenk het, dan zal het u bijblijven. Een langzame regen gaat diep in de aarde, maar een stortregen vloeit daarover weg. Zo ook, de toehoorders zijn zeer vergeetachtig en daarom vergeten zij wat ze lezen of horen, omdat zij het niet overdenken en zo is ons en hun arbeid verloren.

1. Maar gij mag mij tegenwerpen en zeggen: *de Schrift leert ons God te vrezen en Zijn geboden te doen, als zijnde de gehele plicht des mensen; waartoe is dan nodig zoveel overdenking?*

Ik antwoord, dat dit ook vereist uw overdenking, zonder dat kunt u Gods geboden niet doen, noch bewaren. Er zijn 10 geboden, maar wel 1000 plichten omtrent geboden en verboden, en hoe zullen deze gedaan en gene gelaten worden, tenzij wij daaraan gedurig denken? En gelijk aan de geboden en inzettingen des Heeren, zo ook aan de beloften. des verbonds en de leer des levens en der zaligheid.

2. Tegenwerping: *maar 't is onmogelijk zoveel Schriftplaatsen te onthouden, benevens zoveel leringen en gebruiken als wij gehoord hebben.*

Antwoord: kunt u het niet volmaakt doen, tracht zoveel u kunt. Wij kunnen niet volkomen in dit leven al de geboden nakomen, maar wij moeten arbeiden om te doen wat wij kunnen en dan wil onze Hemelse Vader ons helpen en ons aannemen. Maar hebt u een sterke memorie voor kwade dingen en een gebrekkige voor God en de Godzaligheid, u bent nabij de vervloeking, volgens Mal. 1:13.

3. Tegenwerping. *Ja maar, wij hebben zulke goede harten als de beste, ofschoon wij niet zo'n sterke memorie hebben.*

Antwoord: Dit is ijdele roem en geeft te kennen de hoogmoed uws harten, want geen nederig, zedig mens zal zichzelf zo vleien. U roemt op de vernieuwing en heiligheid uws harten, als op uw onschuld en welgeordend leven, maar kunt God u niet bespotten, Die weet en ziet de onbekeerlijkheid van uw hart en is getuige van uw boos en zondig levensgedrag. Maar zo u een goed hart hebt, hoe komt het dan dat u ook geen goede memorie bezit? Want het een vloeit uit het ander, en een waarachtig oprecht volkomen hart is overal goed. Daarom bedrieg u niet, denkende geestelijk rijk te zijn, daar gij arm, blind, ellendig en naakt bent.

1. *Maar een zwak Christen zal licht zeggen: als er geen geloof noch zaligheid te bekomen is, zonder geestelijke dingen te gedenken, dan heb ik zeker geen genade, want ik hoor en lees veel, maar niets blijft mij bij. Ik zal tevergeefs geloven.*

Antwoord. Nu, om uw twijfeling te beantwoorden en weg te nemen, zo weet, dat er is een historische en praktische memorie. De eerste is een grote natuurlijke eigenschap of een bijzondere gave, en hoewel dit is een goede hulp tot genade, zo is 't niet absoluut nodig. Wat voordeel is 't tot des mensen zaligheid, zo hij met Cyrus en Scipio kan herhalen in orde 2000 namen en als Seneca kan opzeggen 200 verzen, zo hij niet kan denken aan de besturingen en beloften, dienende tot zijn praktijk en vertroosting? Maar een praktische memorie is heiligmakend, waarin goede dingen worden ontvangen, die zoet en heilig zijn en gereed tot gebruik. Zo u kunt gedenken aan Gods geboden om die te doen en bemerken, dat u niet zou vergeten en horen de stem die achter u is, zeggende: dit is de weg, waarop gij moet wandelen, wanneer gij zoudt afkeren ter rechter of ter linkerhand. Welaan, dankt God voor die tijdige en vóórkomende genade, die Hij Zijn verlegen kinderen deelachtig maakt.

2. Maar een arme ziel zegt: *mijn ellende is, dat één ding de andere uitsluit. Als ik de tweede wil bedenken, verlies ik ondertussen de eerste, en daarover peinzende, verlies ik beiden.*

Antwoord. Maar weet dat hoewel ze uit uw hoofd zijn gegaan, dat gij ze daarom niet kwijt bent. Het mag nog bewaard zijn in uw hart. Al is het dat u een ding hebt verlegd, 't is daarom niet verloren. Iedere vergeten waarheid waar u naar staat., zal de uwe

gerekend worden. Hoewel enige van u mogen vergeten worden. Maar als u een goede zaak bij u opsluit, bidt God dat Hij die beware en ter rechter tijd die teruggeeft en wil indachtig maken. Wat de Heere ook doet, als u het nodig hebt. In 't eerst verstonden Jezus discipelen niet wat Hij tot hen zei, dat Hij zou verraden en gedood worden en ten derde dag wederom opstaan, Matth. 17:22, 23, maar daarna werd gezegd, Luk. 24:8: Dat zij deze woorden gedachtig werden. En zo zal het ook door Gods genade met u gaan.

3. Een ander mag tegenwerpen en zeggen: *ik kan niets onthouden, ik wil graag, maar mijn memorie is weg.*

Antwoord. Mogelijk is ze verzwakt, zodat u andere dingen ook vergeet; gedaanten, namen of natuurlijke zaken, zowel als Schriftplaatsen, leringen en geestelijke dingen. Indien u lichamelijke bezigheden doet, maar niet goed wegens uw vergeetachtigheid, u mag daarover bedroefd zijn, omdat het een gebrek is en gevolg. of vrucht van de zonden, zowel dadelijke als oorspronkelijke. Zo ook moeten uw gebreken in 't geestelijke u smarten. Maar hetgeen u nog onthouden hebt, zoekt dat maar recht te overdenken. Daar schort het de meeste mensen aan. Arbeidt om van 't geen u behoudt, goed gebruik te maken, dan zal uw moeite niet zijn verloren. Een zeef in het water schijnt vol te zijn, maar daar uitgehaald zijnde, vloeit het water daaruit en behoudt niets, maar zij is daardoor gewassen. Zulk een arm Christen, als hij leest of hoort, vindt hij zichzelf vol van hemelse dingen, maar als hij wat ophoudt, vindt hij zijn hart haast weer leeg, dat daardoor echter gewassen en gereinigd wordt.

Toen de Roomse Senaat het boek van Cassius Severus veroordeelde om verbrand te worden, zei hij: *u mag mij ook wel verbranden, die het in mijn gemoed heb geschreven.* Is 't boek van uw memorie weg, zo u maar de wil Gods hebt geschreven in uw hart, Hij zal het voor gezond en oprecht aannemen, ofschoon uw memorie faalt en uw gedachten u begeven.

Toepassing

Ten laatste kom ik nu tot de toe-eigening van dit alles.

1. Verhoogt en dankt God voor uw memories, bijzonder u die een goed en sterk geheugen hebt. Wees daarop niet hovaardig, maar daarvoor zeer dankbaar. Ik heb gelezen van een Simon Tharvey, die zo roemde op zijn kennis in Godgeleerdheid en filosofie, dat hij dadelijk 't geen hij daaromtrent gevraagd werd, kon beantwoorden. Maar de historie zegt, dat hij zo in zijn memorie werd geslagen, dat hij het *Onze Vader* niet kon opzeggen, noch het *A B C* onthouden. Helaas, één knak verdrijft ze. O, geef God de eer van deze eigenschap en zegt: *ontzaglijk en wonderlijk ben ik gemaakt.* En als uw memorie enige sterkte heeft, die u getrouw bijblijft, dankt de Heere daarvoor temeer, want u hebt daardoor groot voordeel boven anderen, wie zo'n schat ontbreekt. Ja, arme Christenen willen graag vergeten al hun aardse belang, als zij maar de dingen des eeuwige levens konden gedenken. Dus wees daarvoor oprecht dankbaar.

2. Laat al des Heeren dienaren die prediken of schrijven, arbeiden om de memorie der mensen te hulp te komen en daartoe een bekwame methode te gebruiken. Een verwarde stijl in 't preken of schrijven verbijstert de memorie, en een menigte gemaakte delen en onderdelen overlaadt ze. Maar een klare samenhang en bekwame manier, helpt ze veel tot begrip en onthouding. De Heilige Geest vernedert Zichzelf daartoe in verscheiden Schriftplaatsen, Psalmen, Spreuken en Klaagliederen, om door het *alfabet* de zwakke memorie te hulp te komen. Die gewoonten en manieren moesten ook bij ons gebruikt worden om van het volk het verstand te verlichten en hun wil te

overreden, hun consciënties te doen ontwaken, door hetgeen op hun gemoed het meest hecht en vat heeft als zij van ons scheiden. Want overtuiging, bekering en troost komt meest als zij daarna gezet overdenken wat zij van ons gehoord hebben.

3. Arbeidt om uw memorie verbeterd te krijgen, genezen en versterkt. Vergenoegt uzelf niet met verblijdend of vruchteloze gedachtenissen. Velen hebben door Gods hulp meer en beter onthouden als tevoren, wanneer zij de voorgeschreven middelen in 't werk stelden. Is uw lichaam zwak, u gebruikt middelen om het te versterken. waarom ook niet voor het edelste deel, dat ook daardoor kan genezen worden? Een schip lek zijnde, ofschoon gezonken, wordt dadelijk niet verworpen, maar opgehaald en dicht gemaakt. 't Is redelijk dat uw memories, gezonken door de zonden, zou worden een hulp naar de hemel, waartoe al onze gaven gegeven zijn. Is het dan niet redelijk, dat ze daartoe aangesterkt worden? Mogelijk is uw memorie verdorven door de zonde en daarom gelijk u zich hebt gesteld om dienstbaar te zijn aan de onreinheid en ongerechtigheid, zo moest gij die nu stellen tot wapenen der gerechtigheid en heiligheid, Rom. 6:19. Terwijl God ons zo edele kracht der zielen gegeven heeft, zouden wij die dan verzuimen of verachten? Kunnen anderen denken aan de wereld en hun lusten, en zullen wij niet denken de heilige dingen die een betere wereld aangaan? Ja konden wij gedenken duizend onprofijtelijke dingen die schadelijk en zondig zijn en niet zulke zaken die ons aangaan en van 't allerhoogste belang zijn: de zaligheid van onze dierbare onsterfelijke zielen?

3. Dit is noodzakelijk en een onweersprekelijke plicht, die als een fundamentele wet is voorgesteld in het Oude Testament, Deut. 6:5.9 en herhaald. in het Nieuwe Testament, Matth. 22: *Gij zult den Heere uw God liefhebben, met uw gehele hart, met geheel uw ziel, en al uw krachten.* Het verbindt ons om iedere begaafdheid daartoe aan te leggen. Wij ondervinden al te veel de verdorvenheid van onze zwakke memorie, en daarom is het noodzakelijk die zoveel wij kunnen te verbeteren.

4. Een goede memorie is behulpzaam en van veel gebruik.

- 't Is een middel om de kennis te vermeerderen, want wat baat uw lezen of horen, zo u er niets van onthoudt? 't Is niet eten of drinken, maar 't goed verteren daarvan, dat u in leven houdt. en zoals het in het natuurlijke is, zo is het ook in 't geestelijke. Spr. 4:20, 21: *Mijn zoon, merkt op mijn woorden, neigt uw oren tot mijne redenen, laat ze niet wijken van uw ogen, behoudt ze in het midden uws harten.*
- 't Is een middel tot geloof, zoals blijkt in onze tekst. Tenzij dat gij tevergeefs geloofd hebt. Want ofschoon 't geloof rust op Gods Woord, toch behoren wij te bidden. Als Gods werken vergeten worden, zal 't geloof verslappen. Waarom de Zaligmaker zei, Matth. 16:9: *O, gij kleingelovigen, gij verstaat noch gedenkt niet de vijf broden die vijfduizend spijzigden.* Gods Woord is het zwaard des Geestes, waardoor de satan wordt ten onder gebracht. Maar zo dit zwaard gemist wordt door vergetelheid, hoe zullen wij voor onze vijanden kunnen bestaan?
- 't Is een middel van vertroosting. Indien een arm Christen in verlegenheid kon denken aan Gods beloften, hij zou versterkt worden met nieuw leven, maar die vergeten zijnde, zinkt zijn geest. Onze weg naar de hemel ligt over valleien en heuvelen, als wij daarop staan, denken wij niet meer in de diepte te komen en dat God onze berg heeft vastgesteld. Maar wanneer wij ons bevinden in de lage valleien en schaduwen des doods, wij vrezen dat nooit het troostlijk licht van Gods aangezicht ons zal beschijnen. Maar dan is een getrouwe memorie een grote hulp.

Ps. 77 10, 11: *Heeft God vergeten genadig te zijn?* En Ps. 119:52: *Ik heb gedacht, o Heere, aan Uw oordelen vanouds, en mij getroost.*

4. 't Is een middel van dankbaarheid, in welke plicht wij allen zoveel te kort komen, waarvan de vergetelheid van Gods weldaden de oorzaak is. Onbarmhartige mensen worden gezegd slechte memories te hebben. Dachten wij meer aan Gods genade en barmhartigheden, wat overvloedige stof zouden wij hebben om God daarvoor te loven en te danken, met Davids hart en woorden, Ps. 103. *Looft de Heere, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden!*

5. 't Is een middel van hoop. Want ondervinding werkt hoop, en de memorie is de schatkamer waarin wij Gods goedheid opleggen, voorheen zo menigmaal ondervonden. Klaagl. 3:20-21: *Mijn ziel gedenkt er wel terdege aan, dit zal ik mij ter harte nemen, daarom zal ik hopen.* Die op de Heere niet vertrouwen, worden gezegd Hem te vergeten.. De reden van des mensen onlijdzaamheid en onvergenoegdheid in rampspoed wordt getoond, Hebr. 12:5: *Gij hebt vergeten de vermaningen die tot u als tot zonen spreekt, acht niet klein de kastijding des Heeren.*

6. 't Is een middel tot bekering, want hoe kunnen wij berouw hebben of treuren over hetgeen wij zo haastig vergeten hebben? Hoe moesten wij met leedwezen en verfoeiing aan onze zonden denken. Ezech. 16:63: *Opdat gij het gedachtig zijt, en u schaamt, en niet meer uw mond opent vanwege uw schande.* Maar helaas wij schrijven onze zonden in het zand en verbeelden ons dwaas, dat de eeuwige God even haastig vergeet als wij, ofschoon Hij heeft gezegd en gezworen, Amos 1:7: *Waarlijk, Ik zal nooit vergeten hun werken.*

7. 't Is een middel om nuttig en dienstig te kunnen zijn voor onszelf en anderen. Wanneer een sprankje van genade het hart aansteekt, het zal ook daardoor anderen verwarmen, hun raad geven en behulpzaam zijn. Hierin is een goede memorie uitnemend dienstig, om uit de schat des harten oude en nieuwe dingen voort te brengen. Zulken mogen zeggen: *wij hebben gehoord met onze oren, en onze vaders hebben het ons verteld.* Deze en die aanmerking, Ps. 44:1 en 48:8: *Als wij hebben gehoord, zo ook gezien, dat voor veel zielen zeer nuttig kan zijn.* 1 Joh. 1:3: *Hetgeen wij gehoord hebben, enz.*

8. 't Gemis van memorie is een groot gebrek en verlies. Wanneer wij niet kunnen gedenken wat wij lezen of horen, is onze tijd verloren met ons hoofdstuk of predikatie. Ik hoop, u leest niet om de tijd te verdrijven wanneer Gods Woord wordt bedacht. *Waar u gaat, het zal u geleiden, als u slaapt zal het u bewaren en als u ontwaakt, zal het met u spreken,* Spr. 6:22. Maar een gebroken memorie heeft gehoord Gods bekende daden van voorzienigheid, doch die vergeten. Men heeft gelezen van zeldzame voorbeelden van Gods barmhartigheid, gerechtigheid, macht, goedheid, maar zij zijn vergeten en verloren, en gelijk uw memorie faalt, zo ook uw meditatie. Hiskia. 2:1: *Daarom moeten wij ons te meer houden aan hetgeen van ons gehoord is, opdat wij niet te eniger tijd doorvloeien.*

Mijn vermaning is tot jonge mensen: *En gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap.* Nu zijn uw memories fris en sterk, daarna zullen uw gedachten bezet zijn met zorg en bezigheden. Een nieuw schip is vrij van lekken, maar mettertijd zal het ondicht worden. Zo zal uw zorg en smart u daarna de zielsmachten doen slijten,

daarom voorziet uzelf nu van Bijbel en boeken, Catechismus en verzameling, van schone teksten. Goede leringen zullen niet veel plaats wegnemen, of u te harder doen gaan, noch te erger doen slapen. En daarom moesten ouders zulke dingen in hun hart hebben en die hun kinderen naarstig leren, om hun verstand en genade te doen verkrijgen en aanwassen.

O laat ons allen arbeiden om meer heiligheid, want dat verheft al onze gaven, die brengende tot een recht geloof en bekwame voorwerpen. Hoe meer genade wij hebben, hoe meer en boe beter dingen wij zullen gedenken. Genade sterkt de memorie voor de praktijk, ofschoon zij niet altoos dient tot veel woorden. Sommigen hebben zulke grote memories, dat ze alles kunnen herhalen, maar als het op het doen en in 't werk stellen aankomt, zijn het grote dwergen. Eéén ons genade is meer als 100 pond gaven, want daardoor beminnen wij de waarheid en plichten beter, en het valt licht te gedenken wat wij liefhebben. Daarom laat ons dagelijks gebed zijn, dat de God des vredes ons geheel en al wil heiligen, naar ziel en lichaam. Christenen moesten niet onderzoeken hoe weinig genade nodig is tot hun zaligheid, maar liever staan om veel te bekomen en God te verheerlijken.

Eindelijk, brengt in praktijk wat u weet en gedenkt, want dit is het einde van alle ware kennis: *gedenkt Gods geboden om die te doen*. Laat alle waarheid en lering, die u leest of hoort, invloeden in uw hart. Is het een plicht die u wordt voorgesteld, zet die dadelijk voor u. zijn het zonden, roeit die uit. is 't oprechtheid of geveinsdheid, zet uw ziel daarbij neer en weest niet gelijk die veel overhoop halen en niets hopen. Zij willen praten en disputeren over al de punten der religie, eer zij die oprecht aannemen en doen. Gedenkt God te vrezen, lieven, dienen en op Hem te vertrouwen. Gedenkt uw naasten door hen lief te hebben en alleszins goed te doen. Gedenkt uzelf om altoos u te oefenen tot Godzaligheid, om een onergerlijke consciëntie te hebben voor God en mensen. En gedenkt dan recht aan uw einde, als een die altijd uw lampen brandende hebt en olie in uw vaten, opdat uw Meester komende, u mag doende vinden. En gij als een getrouw dienstknecht mag ingaan in uws Heeren vreugde. Tot welk einde God dit woord mag zegenen en u tot alles bekwaam maken. Zo zal ik mijn doel, God de ere en u de troost erlangen, hier in genade en hiernamaals in eeuwige heerlijkheid. Amen.

Tiende predikatie, De parabel of gelijkenis van de tien maagden, uit Mattheüs 25:1-14

Alsdan zal het Koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke haar lampen namen en gingen uit, den bruidegom tegemoet. enz..

De nadrukkelijke woorden, die wij achtereenvolgens kort en klaar uitleggen zullen, zijn een gedeelte van de antwoorden van onze Zaligmaker, op twee belangrijke vragen, welke zijn discipelen Hem voorlegden, hoofdstuk 24:8.

De eerste was omtrent *de verwoesting van de tempel te Jeruzalem*. De tweede wegens de *tekenen* van Zijn toekomst en voleinding der wereld.

De eerste schijnt veroorzaakt te zijn door Christus aanspraak, hoofdst. 24:2.

De ander door zijn rede, hoofdst. 23:39. Hun vervolgens bekend makende enige dingen, die, gebeuren zouden eer Hij kwam. Namelijk sterke verleiding, vermengd met felle wederwaardigheden en verdrukkingen, bijzonder in de tijd van des Antichristische regering, insgelijks grote verwarring in alle harten en kerken, de gehele wereld door, na de rampspoeden van die dagen vol wederwaardigheden. En dan zegt Hij vers 33, *zal verschijnen het teken van de Zoon des mensen, als Hij zal komen in kracht en grote heerlijkheid*. Maar indien u begeert te weten de dag en het uur wanneer dit wezen zal het is zulk een verborgenheid, die Mijn Vader aan niemand openbaart, ja zelfs niet aan de engelen in de hemel. Daarom, u behoeft niet begerig te zijn zulks te weten. Het is genoeg dat u verstaat, dat vóór Mijn komst zullen zijn bedroefde en beklaaglijke tijden. Maar als ze zijn op het ergste, wanneer de zon en de maan (door de verdrukking van 's mensen hart en de algemene verwarringen in de wereld) zullen schijnen verdonkerd te zijn, dan zal het voor Mij tijd zijn om te komen en alle dingen weer in orde te stellen, wanneer de tijd van Mijn komst nadert. Dit wil de Heere Jezus zeggen in 't vorige, hoofdst. 14:23-27.

Onze gezegende Zaligmaker had dus alle Christenen vermaand tot de grote plicht van waakzaamheid, om in staat te wezen en bereidwillig zijn komst tegemoet ziende, af te wachten. welke plicht Hij weer achtervolgt in dit hoofdstuk, waarin Hij aantoont de noodzakelijkheid door twee gelijkenissen. De eerste uitstekende parabel van de vijf wijze en vijf dwaze maagden, staat ons nu te behandelen, vers 1-3.

Vers 1, 2: *Als dan zal het koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke haar lampen namen en gingen uit de bruidegom tegemoet en vijf van haar waren wijze, en vijf waren dwaas.*

Door *het koninkrijk der hemelen* wordt hier verstaan de staat, van de zichtbare kerk op aarde en niet het koninkrijk der heerlijkheid, want daarin zijn geen dwaze maagden. Maar in de uiterlijke kerk hier op aarde, daarin zijn altoos vermengd geweest wijzen en dwazen, heiligen en huichelaars. Zodat onder de belijders van het Evangelie het getal van oprechte Christenen is evenals de geveinsden en schijnheiligen. Hierin blijkt ook Christus' liefde, dat Zijn uitverkoren volk niet minder zijn als van de wereld, zodat Zijn kerk zo klein of nauw nog niet is. En wij niet denken moeten dat er niemand zal naar de hemel gaan als die van ons volk zijn en tot ons gezelschap behoren. Maar dat onze liefde en achting moet zijn omtrent alle Christenen, die de grondwaarheden belijden en vasthouden. Zodat wij het goede van hen hopende, hun de

hand van broederschap mogen toereiken en hen aanmerken als die behoren tot de *wijze maagden*, zolang als op hun leer en leven niets te zeggen valt.

Nu, de dwazen zowel als de wijzen namen haar lampen en gingen uit de bruidegom tegemoet. Wij moeten weten dat onze Zaligmaker hier zinspeelt op de oude gewoonten der huwelijken, die gehouden werden meest in de nacht, wanneer gewoonlijk tien jongemannen de bruidegom vergezelschapten en tien maagden de bruid bijbleven en oppasten, met lampen in hun handen, om met die lichten de bruidegom tot de bruid te leiden. En zo beelden deze maagden de Christenbelijders af. De *dwaze* maagden zijn zulken, die zichzelf vergenoegen met een uiterlijke dorre belijdenis, zonder vruchten voort te brengen die haar religie beantwoorden en de leer onzes Zaligmakers versieren. Die niet standvastig zijn noch toenemen in de genade en deugden van een goed leven.

Maar de *wijze* maagden worden zo genoemd, wijze maagden, wegens de reinheid van hun geloof, om de zuiverheid van haar godsdienst, zowel als van haar handel en wandel; *die moet waardig zijn het Evangelie Christus*, Filip. 3.

Vers 3, 4: *Die dwaas waren, haar lampen nemende, maar namen geen olie met haar. Maar de wijzen namen olie in haar vaten met haar lampen.*

Door deze lampen wordt verstaan een uitwendige belijdenis van het geloof en heiligheid. De olie in haar lampen is de belijdenis van bekering en geloof, die alle Christenen doen in de Doop en het Avondmaal. Door olie in de vaten verstaan we *de heiligmakende en zaligmakende genade van de Heilige Geest*; de groei en wasdom deszelfs in volständigkeit.

Aanmerkt hier waarin de wijze en dwaze maagden overeenkomen en waarin zij verschillen. Zij komen tot dusverre overeen, dat ze beide namen haar lampen en lichten. zij beiden hadden olie in haar lampen. Het onderscheid was niet dat de wijzen olie hadden en de dwazen niet. maar hierin, dat de wijzen zorg droegen om in het vervolg voorzien te zijn van olie, om haar lampen te vullen als de eerste olie was verbrand en verteerd. Enige belijders, gelijk dwaze maagden, vergenoegen zichzelf met de ledige lamp van uitwendige belijdenis, zonder zich te verzorgen en te verzekeren een inwendig grondbeginsel van genade en liefde, om die belijdenis in 't leven te houden, gelijk de olie de lampen brandende. Gelijk de lamp niet langer wil branden zonder dat die gevoed wordt met genoegzame olie, zo ook een belijdenis der religie, al is die nog zo heerlijk, zal geen stand houden noch aanwassen, zonder 't fundament van geloof en liefde in de harten, tot ondersteuning en onderhouding. Zodat de *ware wijsheid* van een recht Christen bestaat daarin, dat hij zorg draagt, dat niet alleen de lamp van zijn leven mag branden door uitwendige belijdenis, maar dat het vat van zijn hart voorzien mag zijn met de genade van de Heilige Geest.

Vers 5: *Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig en vielen in slaap.*

Dat is, terwijl Christus Zijn komst vertraagt, 't zij door dood en oordeel, in plaats van op hun wacht te blijven staan, sluimeren en slapen zij. Niet alleen uitwendige belijders, maar zelfs de heiligste en beste Christenen zijn genegen tot geestelijken slaap. Terwijl de bruidegom vertoefde, vielen zij in slaap. Geestelijke sluimering bestaat: wanneer de genade niet levendig is en geoefend wordt, bijzonder 't geloof, hoop en liefde. Dan verslapt onze ijver, zorg en waakzaamheid. nochtans der heiligen sluimering is niet gans en al als een doodsslaap, 't is niet in al de werkzaamheden van

de ziel. Zo er dodigheid is in de genegenheden, nochtans is er geen ongevoeligheid in de consciëntie. *Ik sliep, zegt de kerk, maar mijn hart waakte*, Hoogl. 5:2. Er is gedurig een grondbeginsel in de ziel, dat Gods zijde kiest, terwijl de ware Christen zucht onder de last van zijn dodig slaperig hart. Maar de grootste wijsheid is te behouden een volstandige waakzaamheid, opdat wij niet te eniger tijd door des Bruidegoms komst overvallen zijnde, verschrikt en te schande worden, wanneer dood en oordeel ons overkomt. *Zalig zijn die maagden, wier lampen altoos helder branden!*

Vers 6: *En te middernacht geschiedde een geroep: ziet de bruidegom komt, gaat uit hem tegemoet.*

Ter middernacht, dat is in de allerduisterste en ontijdigste tijd, wanneer de maagden vast in slaap waren en als zij ontwaakten verward en verbaasd, niet kunnende zo schielijk opmerken wat te doen. Dit is de staat van hen, die hun bekering en bereiding voor een andere wereld uitstellen en verwaarlozen, totdat hun de dood en het oordeel overvalt. O, hoe zal dat middernachtsgeroep van de Bruidegom als Hij komt, de onbereide ziel verschrikken? Wat een angstwekkend woord zal dit zijn: *ziet de Bruidegom komt!* Immers de Bruidegom zal zeker komen op Zijn eigen tijd, wanneer allen zullen opgeroepen worden, beiden: bereiden en onbereiden, om Hem te gaan ontmoeten. De reden is omdat er een rechtvaardig God is, Die een ieder zal vergelden naar zijn werk, en ziel en lichaam zal belonen voor al de diensten, die zij aan God zullen gedaan hebben. Het lichaam zal niet altoos blijven als een verlatene weduwe in het stof maar zal zijn oude gezelschap, de ziel, wederom ontmoeten. En gelijk de rede zegt: *Hij mag komen. Zegt het geloof: Hij zal komen*, volgens Christus' belofte, Joh. 14:3: *Zo wanneer Ik heen zal gegaan zijn en u plaats bereid heb, zo kom Ik weer, en zal u tot Mij nemen, opdat gij ook mag zijn waar Ik ben.* Dit vloeit ook voort uit Christus' verdiensten en toegenegenheid tot ons en van onze genegenheid tot Hem. 't geloof heeft Hem gezien aan het kruis, en zal Hem ook eens zien komen op de wolken. Gelukkig dan die, Zijn verschijning liefhebben, zich gereed maken om Hem waardig te ontmoeten.

Vers 7, 8: *Toen stonden al die maagden op en bereidden haar lampen. En de dwazen zelden tot de wijzen: geeft ons van uw olie, want onze lampen gaan uit.*

De maagden opstaande en haar lampen bereidende, betoonden haar werkelijke bereidheid voor Christus komst en verschijning en ook, door zichzelf in postuur te stellen, haar bereidwilligheid om Hem te ontvangen. Zo is 't, dat een gelovig begrip van de zekerheid en haastigheid van des Heeren komst en verschijning ons zal doen opstaan uit onze geestelijke sluimering en ons te schikken om Hem met blijdschap en verzekering te ontmoeten enz. De dwaze maagden verzoeken olie van de wijzen, om haar uitgaande lampen te voorzien. Daar zal een tijd komen dat de verzuimers der genade zullen gevoelig gemaakt worden van de waardij der genade, door het gebrek ervan. Zulken die ze nu weinig achten, ja verachten de genade Gods, zal men eens horen zeggen: *o geeft ons van uw olie.*

Aanmerkt de reden van haar verzoek: *want onze lampen gaan uit.* Waaruit wij leren moeten dat de lamp der belijdenis, die maar uiterlijk is, zeker zal uitgaan, hebbende geen genoegzame olie van het geloof en Goddelijke genade om die brandende te houden.

Vers 9: *Doch de wijzen antwoordden, zeggende: geenszins, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij. Maar gaat liever tot de verkopers, en koopt voor uzelf.*

Aanmerkt hier:

1. Der wijze maagden ontkenning en weigering, als zij zeggen: *geenszins*. Zij willen van geen olie scheiden. Het moet zijn de zorg van iedereen om genade voor zichzelf te bekomen, want de zorg van de genade van anderen zal hem geen goed doen. Het is niet wat anderen gedaan hebben, noch wat Christus zelf gedaan heeft, dat ons zal behouden, zonder onze eigen ernst en betrachtning.
2. De reden van hun weigering: *opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij*. De Christenen, die een grote mate van genade hebben, kunnen nochtans niets daarvan missen met het oog op hun staat voor de heerlijkheid van de hemel.
3. Aanmerkt ten derde de raad haar gegeven: *gaat heen tot de verkopers, en koopt voor uzelf*. Sommigen nemen dit voor een vermaning, anderen voor een bespotting, berisping en afwijzing: gaat bij de verkopers in de winkels, van de ordinantiën en inzettingen waar ze kan verkregen worden. Immers wie genade wil hebben, moet tijdig de middelen der genade in deze geestelijke marktdag waarnemen om die olie der genade te verkrijgen. u moet die kopen of borgen voor uzelf, zo u weet waar die te vinden is. Het is de grootste dwaasheid van de wereld, dat men zou moeten olie kopen, als men die nodig heeft om te branden. onze genade te zoeken, wanneer wij die moesten oefenen. Het is geen tijd genade te verkrijgen, wanneer de Bruidegom is gekomen en de dag van genade voorbij is.

Vers 10: *Als zij nu heen gingen om te kopen, kwam de bruidegom, en die gereed waren gingen met hem in tot de bruiloft. en de deur werd gesloten.*

1. Christus zal komen in de groten dag tot zijn volk als een Bruidegom en tot de goddelozen als de Rechter. de betrekking die hier begint tussen Christus en Zijn kerk, zal dan openbaar vertoond worden.
2. De bevoegdheid van de personen die met de Bruidegom zullen gaan in de hemel, zulken *die gereed waren gingen met Hem in*. Deze gereedheid is tweeledig:
 1. Die bestaat bepaaldelijk in de persoon, die staat als gerechtvaardigd en van zonden bevrijd.
 2. Of inde gestalte van het hart, geheiligd, vernieuwd en in de koers des levens, gans heilig en rechtvaardig, bestaande in onze dadelijke voorbereiding.
3. De dwalende staat van die onbereid waren. *De deur is voor hen gesloten*, de deur van bekering en hoop van zaligheid. al die deuren zijn voor eeuwig gesloten, door Hem die sluit en niemand kan openen. Het is onmogelijk onze staat veranderd te krijgen, wanneer de dag van genade en der zaligheid eens voor ons over is. Wee degenen, welke door hun dwaze uitstelling en vertraging, maken dat de deur van bekering en vergeving voor eeuwig gesloten wordt voor hun ziel!

Vers 11, 12: *Toen kwamen ook de andere maagden, zeggende: heere, doe ons open, en hij antwoordende, zeide: voorwaar zeg ik u, ik ken u niet.*

Aanmerkt hier:

1. Der maagden verzoek en smeking.
2. Dan des bruidegoms antwoord en afwijzing.

1. De smeking is: *Heere, doet ons open!* Hoe onverschillig de mens hier is omtrent de hemel en de zaligheid, daar zal nochtans eens een tijd komen dat ze die ernstig zullen begeren hiernamaals, maar als het te laat zal zijn.
2. Neem ook in aanmerking des Bruidegoms verwerping van haar verzoek, zeggende: *Ik ken u niet*, dat is: Ik erken noch acht u niet. Er is een tweevoudige kennis die Christus heeft: een kennis van eenvoudige aanmerking, en een kennis van bijzondere goedkeuring en toe-eigening. De eerste kennis heeft Christus omtrent alle mensen, de laatste alleen van goede mensen. O, wat zal het een vreselijke ellende zijn voor enig persoon, maar bijzonder voor zulke die uitstekende belijders zijn geweest, door Christus ontkend, afgewezen te worden in Zijn komst, en dan te moeten horen dat verschrikkelijke woord uit Zijn mond: *waarlijk Ik ken u niet, gaat weg van Mij in het eeuwig vuur, dat voor de satan en zijn engelen bereid is!*

Vers 13: *Zo waakt dan, want gij weet de dag niet, noch het uur waarin de Zoon des mensen komen zal.*

Hier hebben wij des Heeren Christus toepassing of toe-eigening van de voorgaande gelijkenis, *te zijn altoos op onze wacht, gedurig te staan op onze post om de Bruidegom te ontmoeten in de dood en 't oordeel, omdat wij niet weten de tijd van Zijn komst en naderende openbaring.*

De wachthouding en voorbereidende verwachting van de Heere Jezus is de grote plicht, die ligt op allen die geloven en uitzien naar Christus' komst en verschijning. Gelukzalige zielen, die dan gevonden worden in een waakzame wachthoudende bereidwilligheid in des Bruidegoms openbaring, staande vaardig met toebereide helder brandende lampen, als met opgeschorte lendenen, terwijl zij hun licht laten schijnen in 't oefenen van de genade, toenemende in alle vruchten des geestes en in al de wezenlijke deugden van een goed leven. Zulke en alleen zodanigen zullen hebben een ruimen en overvloedige ingang in het eeuwigdurend koninkrijk.

Waarlijk dit is een uitstekend grote parabel, die bijzonder toepasselijk is voor ieder die tot God in Christus nadert in de belijdenis van het Evangelie, dat de naam van maagden ook insluit. Voor allen die begunstigd zijn met ware genade en verenigd zijn met Christus. Dit is een grote staat van gelukzaligheid, die de wijze maagden wel past, terwijl zij met gestikte klederen tot de Koning gebracht werden, Ps. 45. Paulus zegt dat hij de reine maagden aan Christus als een Man voor te stellen en zich aan Hem te ondertrouwen. Daar wordt gezegd van de 144.000 verzegelden op de berg Sion met het Lam: "Zij hebben zich niet bevlekt met vrouwen, want zij zijn *maagden*", Openb. 14:4. En daarom, hoe meer wij op onszelf zien als Christenen van de rechte stempel, hoe meer wij moeten toezien dat wij geen dwaze maagden bevonden worden. Zoals van Achitofel gezegd werd, dat God zijn raadslag veranderde tot zotheid. Zijn wijze raadgevingen werden geacht als orakels en Godsspraken, die nooit als nu mislukten. Wanneer de maagdelijkheid van de zielswijsheid verandert in dwaasheid, dat is een groot oordeel, zodat deze uitdrukking ons moest doen ontwaken en onze Geest opwekken tot een heilige jaloersheid, om geen klatergoud voor goed aan te nemen, noch valse parels voor echte, en niet te menen dat men wijs is, daar men nog dwaas is.

Het is dan een punt van grote waakzaamheid, zó te leven en te sterven, als wij begeren op te staan en te verschijnen voor de rechterstoel van Christus. O, hoe moet dit ons verplichten en verbinden tot bidden, waken en arbeiden, om in Christus gevonden te worden, gerechtvaardigd door Zijn bloed, geheiligd door Zijn Geest, vol van geloof,

bekering en iedere genade om te sterven en te ontslapen in en door Jezus! Tot dat einde onderzoekt de Schriften, of die dingen zo zijn. Ik begeer geen andere Rechter als de Schrift.

O, hoe moesten wij begeren te zien, wat in Gods Woord genaamd wordt: *één der dagen van de Zoon des Mensen*. O, wat een verandering zal die dag in de wereld maken, als deze door des Bruidegoms komst geheel veranderen zal. Uit die baarmoeder des dageraads zullen veel bekeerden voortkomen, Ps. 110. Dat is de dauw van Christus' jeugdigen. Dan zullen de ogen der blinden zien en de oorden der doven geopend worden en de tongen der stamelenden zullen bescheiden spreken, Jes. 29:18 en 32:3, 4. De lamme zal lopen als een hert, en de tong des stommen zal zingen op de weg, der heiligheid, daar de onreine niet kan over gaan en de dwaze niet op dwalen zal. O, dat die *Geest uit de hoogte* mocht worden uitgestort, om ons te doen ontwaken en voorraad van olie op te doen in de vaten en zo met Christus ons Hoofd verenigd zijnde, te wachten op Zijn komst, waarvan ik nog wat zeggen moet.

Hij eindigt Zijn aanspraak met het beschrijven van Zijn komst, ontdekkende de staat van die tijden Zijner komst, van hoofdst. 24:37 tot hoofdst. 25:31.

1. Om hen te overreden tot waken en bidden, omdat de mensen in die tijd ontaard en aartsgezind zouden zijn, zoals in de dagen van Noach. Dit verklaart Hij door twee gelijkenissen, om hen tot waakzaamheid aan te sporen; tot het einde van hoofdst. 24.
2. Of er zal in andere plaatsen grote zorgeloosheid zijn onder de mensen, doch niet overgegeven zijnde aan wellustigheid, zoals in de dagen van Noach. Deze zullen zijn als kuise maagden, zuivere kerk in de wereld, niet met haar hoerereien besmet zijnde, hetgeen onze Zaligmaker verklaart in deze gelijkenis.
3. Enige die wakker zullen zijn en uitzien naar Christus komst, maar vreemde bevatting van Hem hebben, zullen moedwillig zorgeloos zijn, en haar talenten niet goed besteden naar de wil en tot het gebruik van de Heere Jezus. Dat wordt verklaard in de volgende gelijkenis der *tien talenten*.

In de gelijkenis, die wij nu zullen verhandelen omtrent de tien maagden, worden wij aangespoord om te volharden in waakzaamheid, in een wijze voorzichtigheid Jezus' komst afwachende. Deze gelijkenis komt overeen met de gewoonte van die tijden, waarin onze Zaligmaker leefde, toen ze hun huwelijk hielden in de nacht. De bruid, vergezeld met verscheidene maagden, ging de bruidegom tegemoet en vermits het 's nachts donker was, namen de maagden elk haar lampen mee.

Degenen die gereed waren en de bruidegom ontmoetten, werden tot de bruiloft toegelaten. maar die daarna kwamen, als de deuren gesloten waren, werden zeker buiten gehouden, ofschoon zij hard klopten om in te komen. Deze gewoonten weten allen, die ervaren zijn in de Joodse geschiedenis. Ons past daarop acht te geven, omdat het veel licht geeft omtrent de ware zin en de natuurlijke uitlegging van deze gelijkenis, in welke men opmerkt deze twee gedeelten:

- A. De kerkbereiding, om Christus, de Bruidegom te ontmoeten, van vers 1 tot 5.
- B. De komst van de Bruidegoms om Hem te ontmoeten, van vers 5 tot 12.

A. In het eerste gedeelte van de gelijkenis zien we de kerkbereiding, om Christus te ontmoeten. Waarin deze drie dingen zijn aan te merken:

1. De plaats waar deze bereiding geschiedt, te weten: *in 't koninkrijk der hemelen*.

2. De tijd wanneer het zal geschieden, in 't eerste woord: *alsdan*.
3. De personen die zich bereiden, geen bedorven lidmaten van verbasterde en afvallige kerken, waar des mensen belijdenis vuil is geworden, maar belijders van een zekere uitstekenden aard, die waarlijk oprecht zijn. Maar anderen vals en heimelijk onoprecht, doch in sommige dingen allen overeenkomende, ook in andere bijzonderheden openbaar verschillende.

De dingen waarin zij allen overeenkomen zijn drie:

1. Zij zijn allen maagden en belijders.
2. Zij waren allen wakker en werkzaam of een tijd lang gereed om de bruidegom te ontmoeten, tot welk einde gezegd wordt: dat ze allen haar lampen namen.
3. Zij allen hadden zoveel geloof, dat ze uitgingen om de bruidegom te ontmoeten.

De dingen waarin zij onderscheiden waren, zijn:

1. In 't algemeen vijf waren wijzen, en vijf waren dwazen.
2. In 't bijzonder: de dwazen namen haar lampen, maar geen olie, de wijzen deden beide, vers 8, 4.

Dit is de ruwe schets van het eerste gedeelte van deze gelijkenis, welker uitkomst is: dat de gesteldheid der lidmaten van sommige gemeenten, omtrent de tijd van Christus' komst, zal deze zijn: *zij zullen niet zijn openlijk goddeloos, bedorven en schandelijk, maar maagdenbelijders; enige tijd wakker zijnde en opgestaan uit hun vleselijke zorgeloosheid, levende Christenen, niet bewarende hun kuise zuiverheid enkel in een weg van werken, maar wachtende op Christus in een genadeverbond. Alleen sommigen van hen, en een goed gedeelte van deze zullen waarlijk wijzen zijn, voorzien met geestelijke waarheid vervuld met de kracht van genade. maar anderen van hen en ook een groot gedeelte, zullen dwaas bevonden worden in de komst van Christus.*

Ik, kom derhalve om te verhandelen dit eerste gedeelte, te weten: van Gods zichtbare kerk.

1. De plaats waar deze bereiding om Christus te ontmoeten, geschieden zal. Dat is niet van het koninkrijk dezer wereld, of aardse koninkrijken, maar in *het koninkrijk der hemelen*; dat op verscheidene manieren in de Schrift voorkomt. Hier wordt niet verstaan, het *koninkrijk der heerlijkheid*, in de derde hemel, want daar zullen gans geen dwaze maagden zijn. iets dat onrein is, zal daar niet inkomen. Ook wordt daardoor niet verstaan het *Hoofd van dit koninkrijk*, de Heere Jezus, want hoe kan Hij gelijk zijn aan de tien maagden? Ook wordt door dit koninkrijk niet bedoeld het *Evangelie*, dat in Matth. 13 wordt genaamd *het koninkrijk der hemelen*. en vergeleken bij een treknet, noch het *inwendige koninkrijk der genade*, opgericht in het hart van ieder gelovige, hetwelk is genaamd een graan van mosterdzaad, Matth. 13. Want daar kunnen geen dwaze maagden zijn, en zij hebben daar ook geen deel in.

Daarom geloof ik dat hier door 't *koninkrijk der hemelen* wordt verstaan het uiterlijk koninkrijk van Christus in deze wereld, dat is de zichtbare kerk, welke dikwijls in de Schrift wordt genoemd het koninkrijk der hemelen, gelijk, Matth. 10:12 en 21:48. In welk koninkrijk, sommigen zijn wijs, anderen dwaas. Allen belijden Christus en zien naar Hem uit tot zaligheid, en wachten op Zijn komst. De staat van deze zichtbare kerk zal gelijk zijn aan *de tien maagden*.

Gods zichtbare kerk op aarde is bijzonder in 't Evangelie het koninkrijk der hemelen op aarde, want aanmerkt de gedaante der gehele aarde. waar u kunt zien de koninkrijken der mensen of van de satan, de zonden en de dood, van welk Paulus zegt:

die regeert over alle mensen. Hier is alleen het koninkrijk der hemelen op aarde, namelijk in *de zichtbare kerk*. Hier is de plaats in welke men uitmaakt, de hemel of de hel, (alhoewel plaats is voor beiden), maar de staat voornamelijk maakt ze beide uit. Iemand zou in de hel kunnen wezen, hoewel nog op aarde, gelijk Christus was in Zijn bittere doodsbenauwdheid. En een mens mag in een soort van hemel zijn op aarde. Christus zegt tot Zijn toehoorders: *dat het koninkrijk der hemelen was nabij*. Een mens kan onder het rijk van de satan en der duisternis zijn op aarde, Kol. 1:13, hetwelk is een soort van hel. En waarom niet evenzo onder Gods koninkrijk op aarde, welke is een soort van hemel?

Bijzonder nu onder het Evangelie, waarin de Heere heeft begonnen te volbrengen hetgeen beloofd was onder het Oude Testament en dat zou vervuld worden in de vierde en laatste monarchie, Dan. 2:44; in de tijd van het Nieuwe Testament, in de staat van Christus zichtbare kerk, welke allengs alle andere aardse koninkrijken zou omver stoten. Omreden:

1. Omdat dezelfde Koning, die regeert in de hemel, ook hier regeert, zijnde tegenwoordig, Ps. 2:6. De heilige is belast zich te verblijden, te juichen en vrolijk te zijn met zijn gehele hart, ter oorzaak van de tegenwoordigheid huns Konings bij hen, Zef. 3:14, 15. Hij is wel Koning over de gehele wereld, want de onmiddellijke uitvoering van Gods algemene en bijzondere voorzienigheden zijn in de hand van deze Koning Jezus gesteld. Maar over Zijn vijanden en andere schepselen regeert Hij als een Koning van macht, maar Hij regeert niet voor hen als een Koning van genade en liefde, want zó regeert Hij onder Zijn volk in Zijn kerk, Deut. 33:26, 27. De Heere is tegenwoordig met elkeen van Zijn volk bijzonder, maar veel meer met hen gezamenlijk, wanneer zij in Zijn Naam vergaderd zijn.
2. Omdat hier zijn de wetten van de hemel. Paulus zegt, Hebr. 12:25, sprekende van de bediening van het Evangelie in de gemeente: *Ziet toe dat u Hem, die spreekt van de hemel, niet verwerpt, noch weigert te horen*. Welke wetten niet alleen hier zijn verkondigd, maar ook aangenomen. zonder welke wetten het geen koninkrijk kon, wezen. Het rijk van Christus in deze wereld is niet tyrannisch of zonder wet. *Want Hij onze Koning zijnde, is ook onze Wetgever*, Jes. 83:22. Dezelfde wetten waardoor wij in de hemel zullen geregeerd worden, hebben wij hier en zijn daaronder. De patriarchen hadden geen geschreven woord voor de zondvloed en tot Mozes' tijd. Ofschoon in de hemel de uiterlijke letter en schrift beide van de wet en het Evangelie zal afgeschaft wezen, omdat zij het niet van node hebben, wanneer de morgenster is opgegaan, 2 Petrus 1:19, nochtans de levende regel van beider inhoud zal blijven. het einde van de bediening is om ons te brengen tot de enigheid van het geloof, in een volmaakt staat, Ef. 2:13. Waarom het geloof niet ophouden zal, wanneer Christus' dienaars sterven. Ons geloof zal dan niet door zulke spiegels Christus aanschouwen, noch Hem aankleven door zulke middelen van beloften en inzetten, gelijk wij nu doen. Maar zonder die zullen wij Hem zien en als onze Koning aanhangen. En alhoewel de wet is teniet gedaan als een verbond des levens, nochtans zij zal altijd duren als een regel van ons leven en volmaakte onderdanigheid aan dezelve, dat is de gelukzaligheid der heiligen in de hemel, Joh. 1. Maar een hart daartegen strijdig, is de grootste ellende der heiligen op aarde, Rom. 7:24: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen?* enz.
3. Omdat hier zijn de onderdanen van de hemel, Ef. 2:19: *Medeburgers der heiligen*, niet alleen op aarde, maar gelijk Paulus zegt: onze burgerschap, omgang of wandel is in de hemel. God Zelf heeft al de ware lidmaten der zichtbare kerk in 't getal der heiligen gesteld door het gehele Nieuwe Testament, hier zijnde grote erfgenamen van de hemel, die daarvan bezitters zijn door het geloof, als anderen zijn door het

gevoel. Even nabij en Gode dierbaar in zekere zin, als zij die reeds in de hemel zijn, omdat dezelfde beweegreden, welke hen liefheeft, Hem ook deze bemint, alhoewel zij arme verworpingen en verdrevenen der wereld zijn. Er is maar een papieren muur van hun lichamen tussen hen en de hemel. Alleen hierin is het onderscheid, dat zij daarboven zijn onderdanen in hun eigen land en die hier zijn wel dezelfde landslieden, maar vreemdelingen voor een tijd op aarde. Men beschrijft een koninkrijk als een heerschappij van een koning over een volk, hem onderdanig. Indien Koning Jezus tegenwoordig was en Zijn wetten bekend maakte, maar er was geen volk om Hem onderdanig te zijn, dan kon er geen koninkrijk zijn. Maar wanneer de Koning, wetten en onderdanen van de hemel in de zichtbare kerk samenkomen, dan is er het koninkrijk der hemelen.

4. Omdat hier zelfs de heerlijkheid van de hemel is begonnen, evenals van de zon, welke de sterren met heerlijkheid vervult, welke stralen ook de aarde aanraken; zo dezelfde heerlijkheid welke schijnt in de hemel, schijnt ook in de arme kerk hier op aarde. 1 Petrus 5:10: *God heeft Zijn volk geroepen tot Zijn eeuwige heerlijkheid. Die Christus gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt*, Rom. 8:30. Dat is: Hij heeft het hier begonnen op een bijzondere wijze, in de tegenwoordigheid der engelen in de hemel, Ef. 3:10. De reinen van hart zien hier God op een hemelse wijze, Ps. 63:13: *O God! U zijt mijn God, voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd*, en wat is dit anders als de hemel?

I. Hieruit vloeien de volgende gebruiken:

1. Aanschouwt de eer en gelukzaligheid dergenen, die God heeft geroepen uit de wereld en in Zijn kerk geplant. Zo heeft de Heere de weg geopend tot de Boom des Levens en u weer ingelaten in het Paradijs en u opgenomen in het koninkrijk der hemelen zelf, waar de Heere der heerlijkheid uw Koning is, om u de wetten van de hemel bekend te maken. Zijn hart is geopend en u hebt de erfgenamen van de hemel tot uw metgezellen en de engelen van de hemel zijn uw lijfwacht. Welke begeren die dingen in te zien, welke uw ogen zien en uw harten gevoelen, 1 Petrus 1:12. U hebt de liefde van een Vader en de Zoon van God in u wonende en de Geest van de hemel u vertroostend. O wat is de mens, dat de Heere hem zó gedenkt, bezoekt, en Zijn hart op hem stelt? Wanneer het God nog niet oorbaar acht om u uit deze wereld naar de hemel op te nemen, laat Hij de hemel tot u neerkomen op de aarde, en in hen, die eens vijanden waren van Zijn koninkrijk en opgesloten in het koninkrijk van de duisternis des doods, vreemdelingen van het burgerschap Israëls, zonder God en Christus in de wereld, zonder belofte en hoop. Ik roep niet: *de tempel des Heeren*, noch maak ik de orde der kerk tot een afgod, maar ik zeg en toon uw voorrechten en Gods goedheid daarin. Ik weet wel, de wereld ziet noch gevoelt niet zulk een hemel op aarde, maar worden heimelijk verachters van alle ordinantiën, welke, indien zij zelfs in de hemel waren met hun vleeselijke harten, zij zouden het daar niet kunnen uithouden en er geen genoeg hebben. Nochtans, waarlijk de hemel is hier gekomen en is hier geworden, door Gods verborgen wil. Het deel van Zijn volk, behelzende zulke dingen, die geen oog heeft gezien, noch een oor heeft gehoord. En zo u niets van deze dingen kent door ondervinding, zo beschuldigt uzelf en treurt temeer omdat u in 't midden van het licht nog in de duisternis zijt en dat, waar de hemel van sommigen is begonnen, het voor u een kleine hel mag genoemd worden.

2. Draagt zorg van Gods kerk heimelijk niet te ontreinigen. want wat doet u daardoor anders als te besmetten het koninkrijk der hemelen zelf? Hoe beter en schoner enig ding is, des te groter is de vuiligheid en besmetting daarop geworpen. Er wordt

gezegd, 1 Petrus 1:4: Dat het koninkrijk der hemelen daarboven, *is een onbevleekelijke erfenis*. Nooit wordt in die plaats enige zonde begaan, 't welk is een gedeelte van haar heerlijkheid. O! draagt zorg dat, u niet komt in een kerkgemeenschap met besmette harten om zo Gods heilige dingen te verontreinigen. Want weet u waar u bent? Ik weet: het is niet in die hemel, waar u niet zondigen kunt. Maar nochtans het is in zulk een hemel op aarde, waar u niet zondigen moest en geenszins Gods kerk moest besmetten. Het was één van Gods zware beschuldigingen tegen de Joodse kerk, dat wanneer de Heere hen had gebracht uit een land van droge kuilen. tot een vruchtbaar land, nochtans zij zijn land verontreinigden. *De priesters noch het volk zeiden: waar is de Heere?* Jer. 2:7, 8. Het zal ook zwaar zijn voor u, die met Gods volk omgaat in Zijn kerk, als u zult schuldig bevonden worden het koninkrijk der hemelen te verontreinigen, die u zorgvuldig als een onbevleete erfenis moest bewaren, om deze hemel op aarde in uw eigen ondervinding te genieten.

3. Laat alle ledematen van Christus kerk ook leren hun omgang en wandel te hebben in de hemel, en zo verkeren als mensen, die van de hemel zijn neergekomen op aarde en derwaarts terugkerende zijn, alsof zij reeds in de hemel waren. Paulus betrachtte dit en meende te zien zoveel mensen, die dat niet deden, maar die aartsgezind waren, als zonder Geest. Filip. 3:19, 20. *O, verlaat en vergeet uw landschap en uws vaders huis, zo zal de Koning der heerlijkheid lust hebben in uw schoonheid*, Ps. 45:10, 11. Laat de smaad van aardsgezindheid, geworpen op het aangezicht van Christenen, afgewist worden door uw gedrag, zijnde heilig en hemels, ja losgemaakt van alle ondermaanse dingen. Of bent u in de hemel met een aards hart? Is de hemel voor u niet goed genoeg? Kan dat grote goed u niet tevreden stellen? Velen hebben begeerd te zien en kunnen het niet zien, zo weinig is de Heere Jezus, de Koning der heerlijkheid, in zijne schoonheid, in de vergaderingen van zijn heiligen.

4. Draagt zorg dat u niet helpt dit Koninkrijk omver te halen. Getrouwe onderdanen willen liever hun leven verliezen dan dat hun vorst en koning Zijn koninkrijk zou verliezen. Vreest geen vijanden van buiten, maar uzelf thuis. De vijanden van de kerk hebben haar nooit beschadigd, maar wel de kerkzonden, die God daaruit wil doen verbannen, Zach. 7:14. Overweegt, welke genade de Heere ons toevertrouwt. Indien Hij ons opvoerde tot de hemel zelfs, op de vleugelen der engelen, Hij kon ons geen grotere gunst doen uiterlijk in deze wereld, dan ons te brengen tot dit zijn koninkrijk der hemelen op aarde, in zijn kerk, om daar aangeschreven te worden onder de levenden te Jeruzalem. Ik beken: één dag gemeenschap met een getal van tedere, nederige en, geheiligde Christenen, die in hun Koning zich verblijden en in God de Algenoegzame zich verlustigen, gaat ver te boven de menigvuldig lang jaren der heerlijkheid van de gehele wereld.

II. Nu de dingen die dit koninkrijk omverhalen en het verraden, zijn de volgende:

1. *Onkunde van de zonden, welke het kunnen beschadigen en verwoesten*. Er zijn algemene zwakheden welke al de gelovigen algemeen hebben, over welke de Heere Zich ontfermt. Maar daar zijn er die eigen en persoonlijk zijn, van sommige bijzondere personen, Ps. 18:23, om welke de Heere toornig is, zelfs over Zijn eigen volk. Er zijn ook sommige zonden, welke algemene kerkelijke zwakheden zijn, om welke de Heere zijn volk niet wil verwerpen. maar daar zijn soms in verscheidene kerken bepaalde kerkzonden, die niet gezien, beklaagd, noch weggedaan worden, doch om welke de Heere toornig is, schoon zij niet weten wat hen beschadigt. Deze zonden zullen gelijk

de kanker de wortelen opeten en de meest bloeiende kerken wegblazen. Efeze en Sardis hadden haar zonden, Openb. 1:4 en 2:1. En Laodicéa, Openb. 3:16. Wat droevig gevolg kwam toen, als zij hun zonden niet kenden, noch daarvan berouw hadden: *toen moest de kandelaar van Efeze weggenomen worden*. Och dit is het verderf van vele kerken geweest, terwijl zij haar vrijheden genoten. Zij konden noch wilden hun ziekte niet kennen in de dag van Christus' bezoek. En hiervandaan kwam hun verwoesting, omdat zij niet zagen. Aan het overblijfsel, dat ontvloten was, bewees de Heere genade. Zij konden hun zonden in hun plagen lezen. Het is een beklaglijk schouwspel, de verwoesting van andere landen te aanschouwen en dat na grote slachting en bloedstorting.

2. *Zichzelf zoekende, door een geest van eigen belang*. Gelijk het is in een koninkrijk: indien er geen algemene band is en in het leger dat voor hen moet strijden, dan is ieder bekommerd hoe zijn eigen tent te bewaren, in plaats van met de krijgsmacht te strijden voor 't gemenebest. Nu, zo'n land en volk zal gemakkelijk overwonnen worden. Of gelijk het is met een lichaam: indien ieder lid zoekt zichzelf alleen te bewaren en niet het hoofd, dat hen allen bewaart, dan zal het lichaam neervallen en in 't kort sterven. Christus Jezus is het Hoofd van Zijn lichaam, de kerk. Indien u nu zoekt uw eigen naam meer te bewaren dan Christus en bent overgegeven aan uw eigen begeerlijkheden, méér dan tot de wil en eis van Christus. Als u meer zorgvuldig bent om veren te halen voor uw eigen nest en maar voor uzelf zorgt, zonder waar te nemen, ieder in zijn standplaats, het gemenebest van de kerk, zeker dat God u zal verlaten en alles laten dienen tot uw verderf, 2 Kron. 15:1, 2.

3. *Een verbond en vriendschap met de vijanden van Christus' koninkrijk of vrede met onze begeerlijkheden, zijnde een geheime vrede met de zonden en een verborgen gerustheid in de zonden, hetwelk Christus' koninkrijk omver stoot*. De Kanaänieten, welke nog in 't leven waren gelaten, omdat ze hen niet gans wilden uitdrijven, kwelden en prikten het Israël Gods. De zonden die men niet verlaat noch betreurt, die zullen de kerk verwoesten. Gods toorn ging uit tegen Jósafat, omdat hij lief had die de Heere haatte, 2 Kron. 19:2.

4. *Wanneer de kerk haar wapenen terzijde legt*. Geen koninkrijk kan veilig bewaard worden. in een gewone weg, wanneer al de wapenen het volk ontnomen zijn, of niet door hen gebruikt worden als hun vijanden op hun grenzen zijn. Wanneer de kerk terzijde legt het schild van het geloof, waardoor wij ons beschermen, en het gebed nalaat waarmee wij onze vijanden beschadigen en verdrijven, wat veiligheid is er dan in de kerk? Wanneer Jozua uitging tot die groten dienst, zei de Heere tot hem: *alleen wees sterk*, Joz. 1:7. Daar is geen groter teken van 't verderf der kerk, dan waar de Geest van het gebed bezwijkt. Verwacht dan zulke schudding van bevende harten, dat we tongen, knieën en oren zullen doen terugvinden, indien de Heere langer onder u wonen wil.

5. Geen vruchten van het koninkrijk voortbrengende, Matth. 21:43. Dan wordt die vijgenboom afgehouden, die vele jaren tevergeefs de aarde besloeg en, vruchteloos is na veel snoeiing en natmaking. Een land of rijk waar wel vertering is, maar geen merkkelijk voordeel inkomt, dat zal metterhaast verteren en van zelf sterven. De vrucht is het einde van de boom. Alle plichten die u doet, waarin u niet beoogt noch zoekt uw eigen einde en oogmerk, dat is een goede vrucht, die verfrist anderen die ze smaken. wanneer een Christen niet voorbeeldig wandelt, worden anderen niet door hem beter,

noch verkwikt, maar verhard door een dor en sappeloos voorbeeld. Hier is geen vrucht en dit roept om de bijl, om de boom af te kappen.

6. Onenigheden halen koninkrijken omver zonder de hulp van uitheemse vijanden. Indien de zwaarden van het volk elkaars ingewanden doorsteken en verteren, zal dit hen haast van kant helpen. Wanneer de Jezüieten niet kunnen overwinnen door kracht van wapenen, dan zoeken zij hun aanslag te doen gelukken door geheime verdelingen. De satan zocht Christus te overwinnen zoals hij Hem raadde zichzelf van de tinne van de tempel neer te werpen. Het is 't vermaak der hel om kerken onenig te maken en dit onderneemt hij het eerst in de beste kerk, en het is gewoonlijk 't voorspoedigst, wanneer de wachters sluimeren en zelf onenig zijn en vreesachtig, in plaats van waakzaam. Een kleine oorzaak van ergernis over een woord of gelaat, een kleed of middelmatige zaak, doet dikwijls veel kwaad. het is vreemd te zien hoe zulke kleine zaken steken en bijten, wanneer van de satan kop daarin is en zijn hoornen daarop gezet zijn. Het is wonderlijk te zien wat een vuur een geheim aanstoken van achterdocht doet. O, draagt dan hieromtrent goede zorg, Gal. 5:15: *Hebt de waarheid lief*. Neemt geen gevoelens haastig aan en beeft voor de gedachte van twist te voeden. De eerste zonde, welke uitbarstte in de eerste Christenkerk, was murmuring, Hand. 6:1. Daarop volgt dat Stefanus, een aardse engel, vol van de Heilige Geest, werd gestenigd en der kerk ontnomen, Hand. 7, en daarna de gehele kerk verstrooid en vervolgd werd, hoofdst. 8 en 9. O, bewaart de vrede van de kerk en verscheurt hem niet om kleine zaken. hebt elkaar oprecht en hartelijk lief, dan zult u gerust in vrede tezamen leven en de God der liefde en des vredes zal met u zijn.

2.

Hebbend beschreven de plaats, zo laat ons nu overwegen *de tijd* wanneer deze bereiding geschiedt, begrepen in dat woord: *alsdan*. Hetwelk betrekking heeft op het 37ste vers van hoofdstuk 24, te weten: tot de dagen van de komst van de Zoons des mensen, Jezus Christus.

Wij lezen in Profetische en Apostolische Schriften, dat de gehele tijd van de hemelvaart tot de tweede komst van Christus, wordt genoemd: *de laatste dagen*, Hand. 2:17, 18. Dat moest ons doen leven in een dagelijkse verwachting van Jezus komst, gelijk de wijze maagden deden en ons vooral past, die leven in de laatste dagen, evenzo en nog meer als die lang voor ons geleefd hebben, 1 Thess. 1:10. 1 Kor. 1:7. Ik denk dat hier bedoeld wordt bijzonder *het laatste gedeelte* der laatste dagen. Want onze Zaligmaker, hebbende voorzegd vele dingen welke geschieden zouden voor Zijn tweede komst, zegt: *alsdan* zal het koninkrijk gelijk zijn aan de tien maagden, enz.

Daar is een dubbele komst van Christus.

1. Om de Joden te roepen en met hen de volheid der heidenen in te zamelen, welke genoemd wordt: *de verschijning Zijner komst*, 2 Thess. 2:8. Wanneer er zijn zal zulk een glans van de waarheid schijnende in de wereld, gewapend met zulke werktuigen, die de Antichrist ten enenmale zullen verdelgen, Openb. 19:19, 20.
2. Zijn komst ten oordeel, Hebr. 9:28. 1 Kor. 15:23, 24. Wanneer er zal zijn een algemene opstanding van goede en kwaden, 1 Thess. 4:15-17. Schoon waar is dat ten tijde van Christus komst om de Joden te roepen, de kerken als kuise maagden zullen wachten en zichzelf gereed maken voor de bruiloft des Lams, Openb. 19:7. Nochtans de tweede komst van Christus schijnt die tijd te zijn, welke hier wordt aangewezen. De kerken zullen dan maagdenkerken zijn, wachtende op de komst van Christus, als Hij verschijnen zal als een heerlijke Bruidegom. tot troost en

zaligheid van die in der eeuwigheid wachten op Zijn komst ten oordeel, welke zal zijn in kracht en grote heerlijkheid, op de wolken van de hemel, hoofdst. 24:30. Als Hij de schapen van de bokken zal scheiden: deze plaatsen bij de duivelen, de anderen te doen bezitten en beërven een koninkrijk voor hen bereid van voor de grondlegging der wereld, Matth. 25:34. Dit is de derde hemel, waar Gods aangezicht wordt gezien en rondom zijn troon staat een ontelbaar heir van heerlijke engelen, die als zijn onderdanen Hem dienen. Christus wilde heengaan om deze plaats voor zijn uitverkoren erfdeel te bereiden, en welke Abrahams geloof verwachtte. ja, een stad, die niet aards was, maar hemels, een stad die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is, Hebr. 11:10, 11.

Hieruit kunnen wij leren dat in die dagen van Christus' komst, geheel Zijn kerk en de belijders van het Evangelie maagdenbelijders zijn en zichtbare heiligen, en alle lidmaten schijnen ondertrouwd te zijn aan Christus. Nochtans zal er bij sommigen gevonden worden een roekeloze dwaasheid, en grote zorgeloosheid zal op velen vallen. Sommigen denken dat de dagen waarin wij nu leven, zijn de dagen des Zoons des mensen, en een gedeelte van zijn komst waarin de kerken maagdenbelijders zijn. *Ons oordeel houdt het staande, maar onze praktijk ontkent het.* Alle kerklidmaten moet zijn zichtbare heiligen, ware gelovigen, ondertrouwde maagden aan Christus ten huwelijk gegeven, ontvliedende de besmetting van afgoderij en wereldse pracht, maar waar gelijkt het naar een welgestelde kerk van Christus? Zou de Heere nu niet vele dwaze maagden vinden? O, draag zorg dat u niet, onder hun getal zijnde, zorgeloos wordt. U hebt het oorkussen van vrede om op te leggen en de zorgvuldigheden van de wereld om uw tijd weg te dromen. U hebt geen nijpende vervolging om u op te wekken. Maar waar geen worsteling is van binnen, daar heerst zorgeloosheid. dwaasheid zal de dood en 't verderf van sommigen wezen en een slaapziekte de kwaal van anderen.

3.

De personen die zich bereiden. *Dat de ziel, die gemeenschap met Christus genieten wil, van alle andere dingen moet afgescheiden zijn, in het bijzonder van de wet en begeerlijkheden. De manier van onze ondertrouw aan Christus.*

1. De gehele kerk mag genoemd worden de bruid van Christus en ieder lidmaat aangemerkt als een maagd, deze Bruidegom opwachtede, Ps. 35. Paulus noemt de gehele kerk een maagd, 2 Kor. 11:2. Zodat deze maagden zijn de gehele bijzondere kerk, samen met de verscheidene lidmaten daarvan. Nu, maagden zijn zodanigen die voor het huwelijk bekwaam zijn, en niet besmet van een man, gelijk van Rebekka gezegd wordt. Onder *maagden* versta ik, die niet bevlekt zijn van binnen of van buiten met het kwaad der wereld, Openb. 14:4. Maar wanneer eens het huwelijk gekomen is, dan houden zij op van maagden te zijn en worden vrouwen. Doch zijnde aan Christus ondertrouwd, zijn ze geestelijke maagden. Ja zulke kerken of lidmaten, die afgescheiden zijn van alle andere minnaars en alleen aan Christus getrouwd en met Hem ten nauwste verenigd. Deze alleen zien uit naar Jezus komst en hebben gemeenschap met Hem, die hun Hoofd en Man is.

2. Al wie verwachten eeuwig durende gemeenschap met Jezus Christus, de Bruidegom van zijn kerk, moeten maagden zijn, afgescheiden van alle anderen en alleen aan Christus ondertrouwd. Hier waren wel dwazen onder de wijzen. Nochtans hoe dwaas zij waren, zij zagen dat dit de weg was om de wijzen gelijk te zijn, om zowel maagden te zijn als zij. Zie Ps. 45:10, 11. Jer. 3:19, 20: *Gelijk een vrouw scheidt van haar*

vriend, also ulieden van Mij. nochtans zal Ik u onder de kinderen zetten, enz. Gij zult tot Mij roepen: mijn Vader, en gij zult van achter Mij niet afkeren, Hos. 2:18. Daar is hun gemeenschap. Hierom wil de Heere wegnemen de namen van Baäl en hen aan Zichzelf ondertrouwen in geloof en goedertierenheid, enz.

3. Men moet van alle andere minnaren gescheiden zijn. Afgoderij wordt hoererij in de Schrift genoemd. De ziel moet van alle vreemde dingen gescheiden zijn, eer ze aan de Heere gepaard wordt, Hos. 2:2. Daar zijn twee dingen die ieder mens doet eer hij aan de Heere Jezus ondertrouwd wordt.

1. Hij wijkt af en hoereert door onwettige begeerten naar 't schepsel, Ps. 73:27, Jak. 4:4.
2. Hij denkt wettelijk getrouwd te zijn aan de wet, Rom. 7:3, 4. De wet wordt daar vergeleken bij een man, van welke Christus zijn volk verlost. nochtans sommigen willen daar aankleven, of de ziel neemt meer genoegen in sommige schepselen dan in Christus, of rust in enige eigengerechtigheid meer dan in de Heere Jezus. Nu, om afgescheiden te zijn van alle andere dingen is nodig dat het hart afgetrokken zij van alle wereldse vergenoeging. Men behoort dan zichzelf niet tevreden te stellen met zijn eigen werk en gerechtigheid. En dit moet gevonden worden in al degenen, die gemeenschap met de Heere Jezus verwachten.

4. Het hart moet gescheiden zijn van lusten naar en vermaken in enig schepsel. Weet:

1. De ziel van ieder mens moet iets hebben om het te stillen en te vertroosten, voordat het rust op een goed steunsel.
2. Er is niets dat het dorstige hart kan verkwikken of vertroosten. Men is vergenoegd en rust in de Fontein of regenbak, de Bron of flessen, in God of in het schepsel.
3. De mens, God verloren hebbende en ook alle ware goed, zoekt dat in het schepsel, en omdat hij niet genoeg vindt in een, graaft hij ook in een ander en houwt zich gebroken bakken uit, die geen water houden, terwijl zij de Springader des levenden waters verlatende, uitroepen: *wie zal ons het goede doen zien?* Ps. 4. Omdat de ziel nooit gevonden heeft die oneindige zoetheid in God, daarom begeert ze naar en vermaakt zich in het schepsel, dat beminnende boven de Schepper. Zij heeft het schepsel tot een God, waarin ze nooit vergenoeging vindt. Hierom kleeft de ziel des mensen dag en nacht aan het stof, bedrijvende geestelijke hoererij voor Gods aangezicht. Nu, indien een ziel ooit gemeenschap met Christus heeft, moet zij van alle schepselen gescheiden zijn, zonder lust of begeerte naar en vergenoeging in het schepsel.

De redenen zijn deze:

1. Omdat, terwijl het hart is in een verbond met enig schepsel, behalve met de Heere; is het met Hem in dodelijke vijandschap, Jak. 4:4. Indien een mens een kostelijke koopmanschap heeft en iemand hem daarvoor biedt de halve waarde, beschouwt hij het als verachting, als of het niets waard was. Zo de Heere waardig is al onze liefde, leven en onze ziel, ofschoon wij duizenden hadden, en wil een mens zijn lusten voor God niet verlaten, hij heeft zichzelf klein geacht en versmaad. Ingeval de mens zijn liefde niet geheel aan God overgeeft, dan wordt het schepsel in de plaats van God gesteld en als des mensen doel, dat God alleen toekomt, als de eerste Oorsprong en Alfa van alles. Waarom God Zich vertoornt als men verzadigd is van schepselen, terwijl men mist en verlaat de Schepper, die alleen te prijzen is tot in der eeuwigheid.

2. Zolang de zielen niet zien noch komen door het oog en de voeten van het geloof tot de Heere Jezus. Joh. 5:44, zij denken noch weten niet dat Christus beter is dan alles. Vogelen aan een koord vastgebonden, mogen hoog vliegen, maar moeten haastweer neerwaarts. hoewel de ziel tot Christus vliegt, als die eens ertoe komt om alles te verlaten. dan valt ze soms van Christus af. gezonde mensen hebben geen begeerte naar dokters en apothekers, als al de leden sterk en fris, zijn, is er geen lust tot pleisters, dranken en medicijnmeesters. zo terwijl enig ding het hart vergenoegt, is er geen begeerte naar Christus. Hos. 4:11: Hoererij en wijn nemen het hart weg.
 3. Zolang Christus in het hart niet komt, kan het niet met. Christus vertoeven of enig ding voor Hem doen, Matth. 6:24: U kunt niet God en de mammon tegelijk dienen. Twee meesters hebben elk hun bezigheid en gedurig werk, zodat men de een moet verlaten en de andere aanhangen. De mensen zijn op hun ziekbedden zo tam en zoet als lammeren en beloven allerlei, omdat hun vermaak in de schepselen voorbij is. Vele mensen zijn na hun plezier in wereldse dingen verstikt door de aardse doornen en scherpe prikkels van verdrukking.
 4. Omdat de ziel onkundig is van de overvloedige liefde die de Heere Jezus toont tot hen die gemeenschap hebben met Hem. Van hen die wij veel liefde bewijzen, van die verwachten wij ook veel liefde terug. Alle liefde is te weinig voor Christus, wiens liefde ons dringt tot wederliefde. Wanneer de Heere Jezus Zijn discipelen vroeg: wilt gij ook niet weggaan? Antwoorde Petrus: *Heere, tot wie zullen wij gaan dan tot U, Gij hebt de woorden des eeuwige levens*, Joh. 6.
5. De ziel moet gescheiden zijn van de wet en zichzelf niet vertroosten met eigen gerechtigheid. Derhalve overweegt deze dingen:
1. Dat de Heere niet altoos de mensen geeft vergenoeging in hun zonden en lusten, maar wondt de consciëntie door dezelve en dan kan geen schepsel de mens vergenoegen noch vertroosten. Een verslagen geest, wie zal die opbeuren? Judas werpt zijn zilveren penningen weg en Belsazar, de schrijvende hand ziende, beefde in zijn aangevangen dronkenschap. Als een mens gebroken benen heeft of maar tandpijn, wat kan hem dan vertroosten?
 2. De wet valt op een mens als hij die ontmoet en ziet die verbroken te hebben. Doch zijn zorg is hoe die wederom te onderhouden: wat zal ik doen om zalig te worden? Als een mens is gearresteerd of gevangen om schuld, dan wordt alles geopend. De wet als een ernstig verzoeker:
 - a. Dringt aan op liefde en gehoorzaamheid.
 - b. Beloofd een rijke portie: het eeuwige leven, indien u die kunt onderhouden. Zo niet, u moet verdoemd zijn. Daarom verlaat uw zonden, enz. De ziel, geen beter man kennende, besluit en bewilligt hem aan te kleven, Deut. 5: *al wat de Heere hebben wil te doen, wij zullen het doen*. Hierin is de ziel vertroost en wel tevreden, Rom. 10:2. Verblijdend zich over de eed, 2 Kron. 15, Jes. 58:1, 2. Maar geen volmaakte troost vindende vanwege het onvolmaakte werk, dan verenigt ze met Christus om alles stuksgewijze op te maken, Gal. 5:1. En nu is ze vertroost in 't geen ze heeft en rust in haar doen.
3. De ziel moet van de wet gescheiden zijn:
1. Omdat die ze bemint, opricht een anderen Christus en maakt zichzelf een eigen Zaligmaker. Kan de Heere Jezus zulk een ziel in zijn gemeenschap nemen? Schoon plichten nog zo goed zijn, echter moet Christus alleen boven alles verhoogd worden en niet van zijn troon afgerukt. 2. Zulke mensen weerstaan Christus, meest in een weg

van geloof, door hun doen. Zij hebben wat te zeggen en bezitten sterker vestingen. De Schriftgeleerden en Farizeeën verwierpen de raad Gods tegen hun eigen ziel. Zodanigen raken in diepe verlating, tenzij God hun zijn genade bewijst. 3. Hierdoor maakt een mens tegen God een samenspanning, om zijn grote doel, zijn vrije genade te bevorderen, te verijdelen. Gal. 5:4: U bent vervallen van de genade. Niets maakt de mens bekwamer te roemen dan werken en daarin te rusten. Zonde maakt een mens beschaamd. Daar is geen gemeenschap tussen de Heere Jezus en een werkheilige, steunende op eigen verdienste. Neen, de Heere wil deze valse gronden omver halen, als de ziel uitroept: ik ben schuldig, o God, wees mij arme zondaar genadig! En daarop wordt de ziel ondertrouwd aan de Heere Jezus.

1. De ziel, beschouwende Christus heerlijkheid, verkiest Hem. In alle huwelijksbanden wordt een verkiezing gemaakt en als de liefde groot is, wordt daar weinig op voorwaarden gestaan. Zij zegt: laat ik Hem hebben, schoon ik met Hem zou bedelen. Zo de ziel ziet zulk een overwegende schoonheid in de Heere Jezus, dat ze niet wil, noch kan staan op voorwaarden. *O, mocht ik Hem deelachtig zijn, laat ik Hem hebben en met Hem gaan in de gevangenis, in de hof en doodsbenauwdheden, al was het aan het kruis, in verlating met Hem, Wiens genade genoeg is en Zijn kracht in zwakheid volbracht.* Achtende de versmaadheid van Christus meerder rijkdom, dan alle schatten der wereld, en zien de beroving van hun goederen met blijdschap aan als de gelovige Hebreërs en Mozes, Hebr. 11:26. Wanneer Petrus Christus op de zee zag wandelen, beproefde hij bij Hem te mogen komen. De ziel verkiest de gehele Christus en dat voor altoos, Ps. 73:25, 26: *Wien heb ik nevens U in de hemel, enz.* U moet deze verkiezing van God maken, voordat u ooit gemeenschap met Hem kunt verwachten. Verheugt u dat u Hem, mag hebben op enige voorwaarde. *O grote genade! Ik kan ze niet bevatten. zou ik, gering mensje, Hem hebben, de Heere der heerlijkheid, de Vorst van leven en vrede? Petrus vroeg: Meester wat zullen wij hebben, die alles verlaten hebben en U zijn nagevolgd? Waarop de Heere zei: Gij zult met Mij zitten op tronen.* Velen willen Christus wel kiezen en graag hebben in hun sterven, maar nu niet in hun leven boven uiterlijke zegeningen. Het is hun niet om geestelijke goederen, Gods genadegunst en leven te doen, Joh. 6:26, 27.

2. De ziel geeft zichzelf, gelijk een ondertrouwde maagd over aan, haar Man, de Heere Jezus, Hoogl. 2:16: *Ik ben mijns Liefsten.* Dienstknechten geven werk voor hun loon en meesters geven loon voor hun werk. Maar getrouwde mannen en vrouwen geven zichzelf aan elkaar. Dienstknechten in de kerk werken voor God, op hoop van loon, en de Heere zegent hen, die getrouw zijn. Die aan Christus ondertrouwd is, geeft zichzelf aan de Heere, ofschoon hij niets voor Hem doen kan. Maar God moet werken in en door hem, Rom. 6:13. Die zich zo aan de Heere overgeeft en in vriendschap met Hem leeft, mag steeds gemeenschap met God oefenen en zeggen als David: *Ik ben Uwe, behoud mij,* Ps. 119. *Wat verwacht ik, mijn hoop staat op U,* Ps. 39. Sommigen leden schipbreuk in hun geloof, omdat ze niet des Heeren waren. Hij kent wie de Zijnen zijn, 2 Tim. 2:18, 19. U hebt maar weinig liefde tot Christus, indien u zichzelf niet aan Hem overgeeft en zonder dat is er geen vereniging noch gemeenschap met de Heere, om één Geest met hem te zijn.

3. De ziel neemt volle vergenoeging in de Heere Jezus, gelijk een bruid genoeg heeft en niet wil veranderen om geen goed van de wereld. Als Petrus enige flikkering had van Christus' heerlijkheid, zei hij: *Heere, het is goed hier te zijn.* Simeon gewacht hebbende naar de vertroosting Israëls, en nu hij Jezus in de armen had, zei: *Heere, laat*

nu uw dienstknecht gaan in vrede, ik heb genoeg, en laat mij nu sterven en niet langer leven, om tegen U meer te zondigen. Kunt u niet tevreden zijn alleen met de God van de hemel, u zult dan daar nooit komen en niet bekommerd zijn om zijn gemis. De mensen maken weinig werk om hun hart te baden in die Zon en zich te verheugen in 't geen zij hebben of verwachten. De Heere mag geweken en vertrokken zijn, maar u treurt noch weent niet, omdat andere dingen uw hart bezitten. Daar kan hiernamaals geen gemeenschap zijn met dat hoogste Goed, dat u nu veracht en gering acht.

Gebruiken.

1. Dit dient tot ontdekking van de grote dwaling, meest algemeen en gevaarlijk in de Christenwereld, denkende dat ze mogen de wereld omhelzen en liefhebben, zowel als de Heere Jezus en nog hopen om door Hem behouden te worden, ofschoon zij als dwaze maagden van Christus afhoereren, en nochtans voorgeven deel te hebben aan Hem en zijn genade. Zij willen Jezus aanvatten, eten hun eigen brood, leven naar hun eigen lusten en dragen hun eigen gewaad en vodden, nochtans zij willen naar Gods naam genoemd zijn, Jes. 4 't Is schande in Christus niet te geloven. Sommigen denken en zeggen: "alle mensen zijn zondaren, en ik ben een van de grootste. Wie kan zeggen, mijn hart is rein en zich vrij van zonden kennen? Ik kan het niet doen, maar zie op Christus tot behoudenis." Hoewel de zonde in hen slaapt. Maar wat is het dat u vergenoegt: is het de liefde en de gemeenschap van Jezus, heeft Hij zich ooit aan u geopenbaard en u verzekerd van zijn gunst en liefde? Maar kunt u de Heere hebben en uzelf zo vergenoegen met andere dingen en u verlustigen in vuile ongerechtigheden? U kunt de Heere niet dienen en andere goden, Joz. 24. O, hoe weinigen zullen zalig worden.

2. Hieruit leert men wie ze zijn, die nooit eeuwigdurende gemeenschap met God in Christus zullen hebben, als die nooit aan Hem ondertrouwd waren, maar koesteren hun lusten en beminde zonden, die zij beloofd hebben nooit te verlaten. De meeste mensen denken: zij zijn maagden en aan Christus ondertrouwd en verwachten gemeenschap met Hem, ofschoon ze niet gescheiden zijn van alle andere ondeugende minnaars, en zijn aan de wet getrouwd, of in een verbond met de schepselen.

Merktekenen, waarbij de ziel weten kan, of zij in liefde en een verbond van vriendschap is met enige lust en schepselen, of aan de wet getrouwd is.

1. Die nooit in bittere droefheid waren om het verlies van God. Want deze dingen zijn klaar als 't licht der zon, dat God te missen is het grootste verlies, ja de uiterste laatste plaag der verdoemden in de hel, klagende: mijn vrienden, middelen en schepselen troost, ja God en de hemel is weggegaan. Was nu God de mijne, ik zou getroost zijn. Saul was zeer bang en vol angst, omdat God geweken was. Alle mensen hebben God verloren, Jes. 59:1, 2: De goddelozen zijn vervreemd van de baarmoeder aan, Ps. 58:3. Nochtans de mensen voelen gans geen schade, noch kennen geen verlies in 't gemis van God. Of indien ze het doen, zij hebben zoveel genade niet als de verdoemden in de hel, om daarover bitterlijk te treuren, zodat niets hen troosten kan, omdat ze enig ander ding hebben om op te steunen en te leunen in 't gebrek en verlies van God, Jer. 2:13, 14. De mensen moeten water hebben, maar gaan niet tot de fontein, omdat ze putten en bakken hebben voor hun eigen deuren. Velen die leefden met overtuigde consciënties, als zij komen te sterven, dan zijn ze in benauwdheden des gemoeds en in doodsangsten van het hart, zodat hun zweet als water van hen afloopt. Dan hoort men het jammerlijk klagen en roepen over 't verlies van hun tijd. Zij slaan de harten neer

van allen die hen nabij komen. Ach! God is vertrokken, omdat nu alle vertroosting die hun goden waren, hun afscheid nemen.

Onderzoekt daarom uw harten, was u nog ooit ontrust? U mag zeggen: ik heb mijn gezondheid verloren, mijn man, kind, goed en bloed, dat mij heeft gekweld. Maar hebt u nooit gevoeld het verlies van God, die eeuwig gezegend is? Mist u Zijn licht en zoetheid, Zijn liefde en gemeenschap, Zijn tegenwoordigheid en gunst? Is dit u een ondraaglijke last? Of als u dit gevoelde, hebt u Hem toen gezocht en gevonden? Neen, maar u bent vrolijk in die staat en vergenoegd met de schepselen, waar uw hart mee verenigd is, en dat uw hart gerust stelt in 't gebrek van God. Welke zijn in plaats van God en als uw God zijn, hetzij uw vrouw, kind, huis, goed, kleding of geld. Maar indien u sterft in deze staat, nooit zult u gemeenschap met de Heere Jezus hebben.

2. Voor hen, waarvoor de Heere geen vreemdeling is in al Zijn ordinantiën, maar die zoetelijk zich bij tijden openbaart. Maar bij onbekeerden verdroogt het hart en dat zonder veel ongerustheid onder de godsdienst, terwijl u bent in een verbond met uw lust. Maar waar is het gezicht van God, en het vermaak in God? De Vader die in 't verborgen ziet, is die getuige van uw verborgen leven? Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig, Ps. 45. En haar leven is met Christus verborgen in God. Zij hebben God aanschouwd in het heiligdom, ziende Zijn sterkte en eer, Ps. 68:13. Maar als Hij zijn aangezicht verbergt, wordt u dan niet verschrikt? Is het genoeg te hebben ordinantie, de ark en de tempel des Heeren? Vindt u God daarin? Man en vrouw, als er liefde is, zullen elkaar dikwijls ontmoeten en bijeen zijn op maaltijden, enz. Maar mist u Christus? Hebt u dode gebeden, droge predikatiën, sappeloze nachtmalen, en bent u erger dan tevoren? Indien u des Heeren bent, Hij zal u zuiveren door verdrukkingen, maar zo u aldus blijft, verwacht geen gemeenschap in de hemel.

3. Vindt u geen rust in enig ding dat u hebt? Immers niets kan rust geven aan de ziel als de algenoegzame God, Die groot is en vol, en goed genoeg om die te vervullen. En zo u in Hem niet rust en met uw ziel Hem achterna kleeft, het is zeker dat uw hart vast kleeft aan het schepsel. U wilde wel de Heere hebben, maar ook de schepselen tegelijk. En hierom wil God niet en de schepselen kunnen niet de volkomen rust geven. Aldus was het met Salomo, Pred. 2:3: Uw ziel vermaakt zich in alle dingen. Nochtans 't is ijdelheid en kwelling des geestes. Een heilige ziet en voelt een ledigheid in aardse dingen. Maar een volheid in hemelse, terwijl hij betere spijze heeft, waarvan de wereld geen kennis heeft. O, heeft de Heere u verslonden in zichzelf, in de wolken van Zijn heerlijkheid, zodat in Zijn gunst en tegenwoordigheid u het leven vinden? Sommigen voelen het ijdel schepsel leeg en nochtans zoeken zij niet te rusten in God, Die algenoegzaam is, om al ons gebrek te vervullen in heerlijkheid.

Kentekenen dienende tot ontdekking, of wij aan de wet getrouwd zijn of niet.

1. Nadat u in Christus bent, bent u niet ontslagen van de gehoorzaamheid tot de wet. Maar indien de wet nooit in u gedood was, bent u aan de wet getrouwd, Rom. 7:12. Het leven van de wet is een troost en steunsel, die de wet voor een tijd geeft. De mensen zoeken een gerechtigheid te hebben in zichzelf die hen gerust stelt. Maar de Heere wil de Zijnen behouden en in Hem alleen hun gerechtigheid doen zoeken, Jes. 45: *Wendt u naar Mij toe en wordt behouden.* Nu wordt het huwelijk gesloten tussen de Heere Jezus en de arme ziel, die nooit, tot Christus komen wil, zolang zij het minste, goed heeft. Aldus was het met de verloren zoon, omdat hij zijn buik kon vullen met de draf, die de zwijnen aten. Of gelijk het was met de vrouw die de vloed des

bloeds had: als zij enig geld hebben om aan andere medicijnmeesters te besteden, willen zij nooit proberen wat Christus doen kan. Vele zielen klagen dat ze geen gerechtigheid hebben. Maar hadden zij Christus, al hun klachten over zonden en gebreken zouden haast ophouden en zij geholpen zijnde, zeggen met Paulus: *Ik vermag alle dingen door Christus die mij kracht geeft*. Het is met velen gesteld als met de jongeman in het Evangelie, die Christus vraagde wat hij doen zou om 't eeuwige leven te beërven. Christus stond hem wel aan, Maar hij voelde geen gebrek aan Hem. Ook uw hart is niet in liefde met Christus, maar met iets anders. De vreugde der heiligen ligt, in die belofte: *In uw Zaad zullen alle geslachten gezegend zijn*. En Jes. 45:24, 25: *In de Heere zullen gerechtvaardigd worden, en zich beroemen het gehele zaad Israëls*. Wees getroost en verheugt u in donkere wegen van beproevingen. Ofschoon de straal weg gaat, de Heere blijft. Als de flessen leeg zijn, de Bron is vol.

2. Die enige plicht volbrengt om zijn consciëntie gerust te stellen, hij is nog aan de wet getrouwd, want daar zijn tweeërlei plichten van de wet.

1. Sommigen zijn gericht om Christus te voldoen als hij zijn hart ontlast door het zien van Gods liefde in Christus, dat de liefde uitgestort zijnde, het hart die weer op Christus uitstort. En zo zegt de Apostel: *Ik ben door de wet der wet gestorven*, Gal. 2:19.
2. Sommigen zijn gericht om de ziel rust te geven: zij ziet haar zonden en vreest dat zij moet sterven en neerliggen, zonder ooit weer wakker te worden, denkende: geen genade, maar dreigementen horen mij toe, bij gebrek aan vrede der consciëntie. Zo wil ze plichten verrichten en neemt die voor tekenen van liefde. Bij een mens die aan de wet getrouwd is, bedekken zijn vijgenbladeren de naaktheid, al zijn plichten broeden altoos enige begeerlijkheid. Daar is een of andere zonde waar de mens in leeft, zijnde als wit gepleisterde graven, Matth. 23. Paulus was onberispelijk, *doch menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende*, Ef. 2:3. Tit. 3:3. Omdat de wet niet was een bediening des Geestes, 2 Kor. 3:8, 9. Daar is geen wet die leven kan geven, Gal. 3:21. Vele mensen hebben sterke voornemens en breken alles weer af. Zij zondigen en treuren en bidden wederom, en dan gaan ze met meer gemak in hun zonden voort. Is er enige levendige lust in uw gerechtigheid, het is een gerechtigheid der wet waar u aan getrouwd bent en u was nog nooit aan Christus gepaard, terwijl u rust in uw plichten. Indien u nog onder de macht van een hovaardig en onrein hart bent, spreekt nooit van Christus, hoewel u nog op Hem wilt vertrouwen.

3. Hij die gerechtigheid in Christus heeft, wil het niet alleen voor mensen, maar voor God zelf tot beproeving brengen. O wat is het droevig gemeenschap met Christus te verliezen. De discipelen waren bedroefd als Hij van hen ging, in zijn vernedering. Geeft de Heere ere en laat uw ogen vol tranen zijn. Bidt dat Christus u wil overwinnen en uw ziel met liefde trekken en u aan Hemzelf voor eeuwig ondertrouwen in geloof en goedertierenheid.

Volgen nu enige beweegredenen en argumenten om ons te overreden tot de liefde van Christus en om aan Hem ondertrouwd te zijn.

Is er geen gemeenschap met de Heere Jezus, dan bent u niet onder de maagden die aan Hem ondertrouwd zijn. Daarom moet u uzelf in huwelijk met Hem begeven; kiest Hem met een toegenegen hart, besteedt uw liefde aan Hem. Want het is geen dood geloof, maar dat door de liefde werkend is, dat u aan Hem ondertrouwt. Gal. 5:6: Het

geloof is door de liefde werkende. Gelijk u schepselen bemind hebt, zo bemint de Heere Jezus om Hemzelf en zet alleen op Hem uw dierbaarste genegenheden. Johannes was de vriend des Bruidegoms, om voor Hem te spreken, Joh. 3:29. Het is het voornaamste werk van de predikdienst, om voor Christus te ijveren en zo kuise maagden aan Christus voor te stellen. Dit zal nu mijn werk zijn en is nodig in deze boze tijden van verval. Dus zal ik mijn aanspraak wenden:

1. Tot degenen die nog nooit Christus bemind hebben, ofschoon zij Hem uiterlijk met de mond belijden.
2. Die daarnaar getracht hebben, maar kunnen daartoe niet tot hun eigen gevoel geraken.
3. Die Christus zo bemind hebben, maar hun genegenheden en liefde zijn verdwenen, hun ongerechtigheid is vermenigvuldigd; aan u zal ik beweegreden voorstellen.

I. *Overweegt de heerlijkheid van de Persoon, om wie ik voor liefde pleit.* Wat kunt u liefhebben nevens Hem? Waar kunt u iemand Hem gelijk vinden? Ik weet, de heerlijkheid des Heeren wordt niet geopenbaard, omdat het gras niet is verdord, de bloem valt niet af, het schepsel verschijnt niet in zijn verwelkende ijdelheid. Jes. 40. Maar indien de Heere uw ogen wilde openen om Hem te zien, dit zou uw hart alleen voor Hem winnen. O, kon ik u een flikkering van zijn heerlijkheid geven! Heft uw hart op en zegt: *Heere, verberg nu uw aangezicht niet van mij.* Bedenkt:

- A. Hij is de Overste van de koningen der aarde, Openb. 1:5. De heerlijkheid van de wereld is een koninkrijk en de heerlijke diamant van dat koninkrijk is een vorst in zijn heerlijkheid. Nu, voor een arme bedelares een aanbidding van liefde te hebben van de grootste vorst in de wereld, zou het haar niet bekoren en zij haar liefhebbers verlatende, haar hart op Hem stellen? Zo groot onderscheid als er is tussen de armste boer en de hoogste Koning, zo arm en duizendmaal meer zijn al de vorsten der wereld, vergeleken bij Christus, wiens heerschappij is van zee tot zee, die koningen verhoogt en neer rukt, die hun hoven, koninkrijken en hun harten regeert. Zij doen niet noch kunnen niet aan hetgeen wat Hij wil. Andere koningen zijn vorsten en regeerders van mensen, Christus is de Vorst van koningen. Nu, wie zou niet blijde zijn om Zijn liefde te hebben? Die de dood gesmaakt hebbende, is omhoog gezeten aan de rechterhand van God, bekleed met eindeloze heerlijkheid. Die de koningen in Zijn ketenen heeft, wiens gunst niet voor een dag, maar eeuwig is. Christus leeft en regeert als een Heere in heerlijkheid, op zijn troon aan Gods rechterhand. Uw dwaze genegenheden hebben u bedorven, indien u Hem niet lief hebt.
- B. Hij is door de Vader verordineerd om ten laatste de Rechter te zijn over levenden en doden. Joh. 5:22, 23. Zowel als om nu alles te regeren, zodat indien u vijandschap tegen Hem handhaaft, Hij mag u alleen laten. U mag in gezondheid leven en in vrede sterven voor s mensen en uw eigen ogen. Nochtans daar komt een dag, waarin Hij uit de hemel met gejuich breken zal en op de wolken in de schrikwekkende heerlijkheid van Zijn Vader verschijnen, met al Zijn machtige engelen. Al de doden zullen Zijn stem horen en u zult met deze lichamen voor Hem verschijnen, wanneer de hemelen rondom Hem branden zullen en de aarde onder Hem beven zal, en alle schuldige ogen zullen wenen en treuren. Dan zult u weten wat het is Hem te verachten en zeggen: *ach dat ik Hem, die Wens der heiligen bemind had*, Openb. 1:7. U die zegt dat u Hem liefheeft en nochtans Hem door een onboetvaardig hart doorsteekt, gij zult weeklagen. De mensen zien noch het einde van deze dingen, noch de heerlijkheid des Heeren op die groten dag. Hierom beminnen zij de schepselen en verachten de Schepper, de Heere der

heerlijkheid. Een groot vorst wordt zo hoog niet geacht, voordat hij in statie verschijnt. Gevangenen willen hun geld en liefde graag voor des Rechters gunst geven.

- C. God is alleen de bron van al het goed dat u ooit uit schepselen gekregen hebt, alhoewel u Hem niet gekend noch Hem dankbaar geweest bent. De Heere Jezus wordt genoemd: een Behouder aller mensen, maar meest der gelovigen, 1 Tim. 4:10. In Zijn dagen zullen de mensen zitten onder hun wijnstokken en vijgenbomen, Micha 4:4. Indien ooit enig schepsel u goed gedaan heeft, het was Jezus, die zoetigheid daarin gelegd heeft, uit zijn volle Goedheidsfontein, die Hij tot u zond en u schonk om u goed te doen. U zoudt nooit enige slaap gehad hebben, maar God gelasterd en in de zonde geleefd hebben, zonder ooit van het Evangelie te horen. Was het niet om Christus wil en wilt u Hem niet beminnen? Och ondankbare wereld! Onnatuurlijk geslacht van mensen, waarom hebt u enig schepsel lief? Het is om het nut daarvan en het goede daarin. Maar is er zoveel in 't schepsel, wat is er dan in Christus, die het gegeven heeft en door Wie alle goed is? Ps. 116: *Ik heb de Heere lief, want Hij heeft mijn gebed verhoord, ik wil Hem aanroepen zo lang als ik leef.* Veelmeer wanneer de Heere verlost heeft, daar u Hem niet zocht en als u aan Hem vroeg, zei: *zie, hier ben Ik.*
- D. Hij is de eeuwigdurende verwondering der heiligen in de hemel. De koningin van Scheba had van Salomo gehoord, hetwelk haar deed van ver komen, om hem te zien, maar zij had tevoren zich maar ingebeeld wat zij nu met haar eigen ogen zag, en dat verrukte haar in verwondering. Hier horen wij van de Heere Jezus, van Zijn schoonheid en heerlijkheid, dat de ziel der heiligen tot Zich trekt! En wanneer Hij is gekomen, dan zien zij wat ze nooit tevoren gezien hebben, bijzonder in de hemel. Dan vallen ze neer in eeuwigdurende verwondering, vanwege deze verborgenheid, want de gelukzaligheid der heiligen, is om Christus in Zijn heerlijkheid te zien, Joh. 17:24. Dan zullen de ogen der heiligen dieper en verder in deze verborgenheid doordringen, ja meer en meer zien, maar nooit alles zien. En dit is hun blijdschap en heerlijkheid in de hemel. Wat dunkt u hiervan? Is Christus uw liefde waar of niet? Aanziet al de heerlijkheid van het veld dezer wereld, u zult een einde van alle volmaaktheid zien, maar nooit van Christus' liefde.
- E. Hij is het vermaak en de boezemliefde van God zelf, Spr. 8:30. Hierom zei Johannes, als hij kwam om Jezus Christus te prijzen: *De Vader heeft de Zoon lief,* Joh. 3:35. Hebt u dit nooit goed gezien en geproefd? Zou u niet blij zijn dat die lieve en zoete Heere Jezus, u ellendig mensje wilde aanzien en zo een arme melaatse omhelzen? Gaat dan tot Hem, hoe onrein u bent, opdat Hij u geneest.

II. *Overweegt dat Hij u roept.* O, dat u aan Hem wilde ondertrouwd zijn! Hij is gekomen tot het Zijne, maar die hebben Hem niet aangenomen. Hoedanig het geheime voornemen van Christus is, dat weet ik niet, maar in deze Evangelische uitdeling van genade roept Hij allen, Joh. 1:12. Het is klaar, Matth. 22:2, 3. Overall waar een Evangelie in de wereld is, daar is deze liefde van Christus, jegens allen zich ontfermende, tot wie dit Evangelie des vredes gezonden is, Luk. 2:10. Het is een blijde tijding voor alle volken. Deze aanbieding van Christus is gegrond op zijn eigen waardij en heerlijkheid, en daarom eist Hij ook liefde. Voor zoveel ik weet, heeft Hij u bemind, zodat u niet zo verachtelijk bent, maar Jezus hart en oog is op u, uit liefde. Het is niet alle, maar de enige liefde die overwint. Het is een ware, vurige, gestadige, zuivere liefde, die Hij tot u draagt.

- A. Het is ware liefde, wanneer het Evangelie en de dienaren om liefde zoeken. De Heere is oprecht in zijn begeerte, daar is geen bedrog of geveinsdheid, 2 Kor. 5:20: *Wij bidden u van Christus wege*, enz. Hij zegt: *die u ontvangt, die ontvangt Mij*. U denkt dat de Heere naar u niet vraagt, noch u begeert. De Heere is kwaad om de verwerping van zijn liefde en toornig omdat u Hem niet kust. Ps. 2:12. Hij zweert in Zijn toorn, Ps. 95 11. Hij opent Zijn hart voor u, om aan te rusten, maar u wilt niet. Wat dunkt u, wilt u de Heere beminnen, of Hem verachten?
- B. Aanziet maar de handelingen Gods met u. Hebt u niet dikwijls gedacht dat sommigen in de hel beter zijn dan u. nochtans is het verderf van honderdduizenden mensen, om liefde van u te winnen, Jer. 38:9, 10. Heeft de Heere u niet veel barmhartigheden toegezonden om u te winnen? Ps. 81:10-12. Wat gaven heeft God u niet onthouden in deze woestijn der wereld, Jer. 3:3, 4. Heeft de Heere u niet toegezonden veel droefheid, schrik en vrees, zorg en kommer, rampspoeden en moeilijke bezigheden, zodat u wenste naar een einde van uw leven. Dit is liefde, Hos. 2:6. Heeft God niet dikwijls uw hart overreed en bewogen door bewijsreden, die kracht hebben om het hart te winnen en u te trekken als door mensenzelen? Is uw hart nog nooit wegens Gods liefde en barmhartigheden gesmolten? Waarlijk u mag Zijn liefde tot u voelen, omdat die groot tot u is. Hij zendt Zijn eenvoudig Evangelie tot u, naar hetwelk u zou luisteren, en Hij neemt de geschikte gelegenheden waar om tot u te spreken in de tijd van uw gezondheid. En bezoekt Hij u niet goed wanneer u alleen bent en Zijn overdenkingen uw ziel zoet zijn? Ps. 139.
- C. Het is vurige, ernstig een krachtige liefde. Soms is een beminde wel oprecht, maar niet ernstig. Nu, de Heere pleit daarvoor, Jer. 2:5: *Wat voor onrecht hebben uw vaders aan Mij gevonden?* Hij verlangt naar die tijd der minne, Jer. 13 27: *Jeruzalem wil niet gereinigd zijn, wanneer zal het eens wezen?* Hij treurt als Hij dit opmerkt, Ezech. 6:9. Hij is verbroken om hun hoerachtig hart. Hij is tevreden om alles hiervoor te geven. Al de liefde van Christus is hierop gegrond en indien u niet terstond komt, Hij is tevreden om te wachten, opdat Hij u genadig mag zijn.
- D. Deze liefde is gestadig en gedurig. Er is geen ogenblik en u ademt niet zo dikwijls, of u mag Gods liefde zien en proeven, Jes. 27:3 en 65:2, na alle uw hoerachtige afwijkingen van God.
1. Indien een mens zo doen zou, niemand zou hem achten, nochtans zegt Hij: *keert tot Mij weer, schoon u het schepsel meer bemind hebt dan Christus.*
 2. Wanneer God meest dreigt op een vreselijke wijze en Zijn toorn in 't werk stelt, dan zelfs meent Hij daarin niet anders dan liefde, Jer. 36:2, 3.
 3. Als niemand anders u erkennen wil en zich over u ontfermen, vermits u zo verachtelijk en ellendig bent, dan zegt de Heere: *leeft in uw bloede*. In die tijd der minne spreekt de Heere tot hen van vrede, Ezech. 16:2, 3.
 4. Wanneer u uzelf als een verlaten schepsel heeft weg geworpen, nochtans zegt Hij, Hos. 14:4: *Immers zal een wees bij U ontfermd worden.*
 5. Als Hij u in Zijn armen had en gereed was om u over te geven, dat zegt Hij: *hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm!* Hos. 11:8.
- E. Het is een zuivere liefde. Anderen zoeken liefde voor zichzelf maar de Heere heeft u, of uw liefde niet nodig. Hij kon uit stenen kinderen verwekken, om Hem te prijzen, of tot anderen gegaan hebben en uit uw verderf zijn heerlijkheid halen. Hij was gelukzalig eer de wereld was. Door al uw zonden werpt u maar stenen tegen de wind en sneeuwballen tegen de zon, nochtans heeft Hij medelijden met u als met Jeruzalem en wil u verschonen, enz.

III. *Het is niet anders dan liefde dat de Heere zoekt en naar u vraagt.* Liefde zoekt niets dan liefde, Spr. 8:17. Het einde van hun verkiezing is: om heilig voor Hem in de liefde te zijn. O wonderbare liefde! Indien het uw goederen, of uw Izak waren om geofferd te worden, ja uw lichaam om verbrand te worden, het was niets. Maar Hij begeert alleen liefde en uw hart, dat zoveel snoodheid tegen Hem verricht heeft. Zo Hij dit niet waardig is, laat Hem nooit aangeroepen noch beleden worden. Hij vraagt naar geen huwelijksgoed, maar naar liefde en daarmee alleen is Hij tevreden. O engelen, verwondert u hier!

IV. *Overweegt wat Hij voor u doen wil en u beminnen, indien u Hem wilt liefhebben.*

- A. Hij zal u naast Zichzelf in heerlijkheid zetten, Ps. 45:9. Gelijk de Heere Jezus naast God is en aan Zijn rechterhand zit, zo ook hier. Dat een eer is boven die de engelen hebben, welke nooit Christus bruid genoemd worden, zij hebben nooit zulke vereniging gehad; en daarom zullen zij nooit aan die eer der heiligen deel hebben.
- B. Hij zal u verrijken. Al wat de man heeft, is ook van de vrouw. Zo Hijzelf en al Zijn heerlijkheid, Zijn God en Vader, ja Zijn koninkrijk is het uwe, Spr. 8:21. Die Hem beminnen, beërven iets, anderen niets, of maar een gedaante van God, dat zij ontwakende zo bevinden. Maar bent u naar de uiterlijke of innerlijke mens, arm, zo u rijk zijt in God, zult u door Hem een erfgenaam van alles zijn.
- C. Hij zal u raad geven, Ps. 73: *Gij zult mij leiden door uw raad.* Geen groter vloek is er, dan dat de mens wordt overgelaten aan zijn eigen raad. Maar hier zal geen engte zijn of de Heere zal u een weg daaruit wijzen door Zijn wijsheid of voorzienigheid. Christus zal met Zichzelf al Zijn geheimen aan u openbaren, zeggende: gij zijt mijn vriendin en bruid. Al de daden van uw leven zullen door Zijn oneindige voorzichtigheid, wijsheid en liefde geschikt zijn. Soms zijn wij in onze raadslagen verdwaald en daaraan overgelaten, om ons te leren meer van God af te hangen en daaruit zal zulk een goed komen, dat het onder ons zijn zal dan met Jozefs broederen, die zijn kwaad zochten, maar het strekte tot zijn bestwil.
- D. Hij zal bij u wonen, als een man met zijn vrouw samen wonen, Joh. 14:23. O, wonder dat de grote Middelaar, die koningen en prinsen voorbijgaat, zonder op hen te zien, zou komen onder uw dak, om bij u te wonen! Dit is beter dan de tegenwoordigheid der koningen, of de lijfwacht der engelen te hebben, ja beter dan de hemel zelfs. Hij wil wonen waar niets is om Hem te onthalen, maar genoeg om Hem te bedroeven. Nochtans Hij wil bij hen blijven met zijn Geest en genade, waar enige beweging, zuchten en hijgen naar Christus zijn. *Bezwijkt hun vlees en hart, God is hun Rotssteen, en Deel in eeuwigheid,* Ps. 73. De Heere mag vertrekken en voor een klein ogenblik de ziel verlaten, maar als Zijn tegenwoordigheid een weinig gemist wordt, dan zal Hij met eeuwige goedertierenheid terugkomen.
- E. Hij zal Zich in u en over u verheugen, gelijk een Bruidegom doet over Zijn bruid. Niet vanwege enige schoonheid in u, die u niet hebt, maar omdat Hij u van de Vader is ten huwelijk gegeven en om zijn eigen Naams en roems wil. Zodra u uw hart op Christus zet, wordt Hij op u verliefd en zal u met vreugde aannemen. Hij zal niet toornig zijn, zo u Hem bemint en met Hem wilt verenigen. Nee, het zal de blijdschap van de hemel en van Jezus Christus Zelf zijn.
- F. Hij zal u vertroosten. Getrouwe mannen kunnen niet verdragen dat hun vrouwen altoos neerslachtig zijn, maar vertroosten meest, als de droefheid op 't hoogst is. De Heere vertroost niet altoos, maar wel in nood. God verscheen aan de oude vaders, als zij op 't ergste en benauwdste pad waren met zijn overvloedige vertroosting, 2 Kor. 1:35.

- G. Hij zal alle overtredingen bedekken en met u verdragen. Velen denken, wanneer God Zijn liefde aan hen verzegeld heeft en zij enige kleine zonden bedrijven, dat zij Zijn verworpen. Nee, onder de wet mocht het zo zijn. Maar wanneer de ziel aan Jezus Christus ondertrouwd is, zal geen zwakheden noch ongehoorzaamheid u doen verworpen zijn van de Heere. Ps. 89:33: *Mijn goedertierenheid zal Ik van hen niet wegnemen*. Hij zal hun moedwillige stoutheid vergeven, Luk. 7:47. Haar is veel vergeven, omdat zij veel heeft liefgehad. Ja uw overtredingen zullen gelegenheid geven om Hem meer te beminnen en lief te krijgen, Rom. 5: *Waar de zonde meerder geworden is, daar is de genade veel meer overvloedig geweest*.
- H. Hij zal nooit van u scheiden, Hos. 2:19. Bemint Hem eens en Hij zal u nooit verliezen.
1. Geen zonde zal Hem van u scheiden. Want als Christus in een huwelijksverbond treedt, rekent Hij onze genade, liefde en heiligheid niet naar de mate van Zijn liefde. Dan moet Hij ons ras verlaten, maar Zijn eigen genade is genoeg om onze onreinheid af te wassen, Ef. 5:35, 36. Gods genadeverbond is zo bekrachtigd, dat het nooit kan verbroken worden, maar eeuwig duren zal.
 2. Geen ellende noch verdrukkingen, honger noch gevaar kunnen ons scheiden van de liefde van Christus, Rom. 8:35-37. Mensen mogen ons verlaten, maar Christus niet. Ofschoon vader en moeder u verlaat, de Heere zal u aannemen, Ps. 27. 3. De dood kan het niet. Hij mag man en vrouw scheiden, alhoewel tevoren nog zo lief. Maar hier niet. Hij Zelf zal komen en u halen, Joh. 14:13, en uw ziel nemen tot de bruidskamer, om daar met Hem te zijn in alle eeuwigheid. Hij zal geen stofje van uw gezegend lichaam verliezen, maar het op de laatste dag opwekken. Dan zult u, uw hoofd met blijdschap opheffende, zeggen: ginds komt mijn Man, om mij te troosten en te kronen met vreugde, terwijl ik bij Hem mag wonen. O, wat zal dit een gezegende dag voor u zijn! En als het oordeel gedaan is, dan zult gij met uw liefste gaan door de lucht tot de hemel, met een vrolijk gejuich en leven in Zijn liefde en dierbaarste omhelzing. En dit zal Hij voor u doen, die zo arm en gering bent in uw eigen ogen.

VII. *Nu wil ik aantonen dat de mens geen macht in zichzelf heeft om enig geestelijk werk te doen, maar dat hij alles van Christus moet ontvangen.*

A. Indien wij ooit gemeenschap met Christus verwachten, om al het geestelijk werk te doen, door de machtige kracht, het leven en de Geest van Christus, zo moet alles door Hem en tot Hem zijn. Indien een vrouw onechte kinderen voortbrengt, heeft zij haar kuisheid verloren. Wanneer een mens voortbrengt de vrucht van gehoorzaamheid, anders dan door Christus, zij verliezen hun maagdom en kuisheid, zonder welke geen gemeenschap met Christus is.

1. De ziel stelt haar voornaamste genegenheden alleen op Christus, Hoogl. 6:3: Ik ben mijns Liefsten.
2. De ziel brengt voort vruchten van liefde tot Christus, dat is van en voor Christus. zoals in 't huwelijk de vrouw voortbrengt de vrucht tot haar man, volgens Rom. 7:4: Gij zijt ook der wet gedood door het lichaam van Christus, opdat gij zoudt worden eens anderen, namelijk Desgenen, die van de doden opgewekt is.

Alle levende mens in zichzelf aangemerkt, heeft alle macht verloren om enig goed ding te doen, Rom. 3:12. Daar is niemand die goed doet.

1. Zijn licht is ten enenmale uitgeblust en zijn ogen zijn geheel dicht, zodat hij zit in duisternis en schande des doods, Matth. 4:16. Nu, een schaduw is een beroving van enig licht. Dit van alle licht. Hiervandaan is het genoemd *duisternis zelf*. Een 'blinde' Indiaan is een getuige van deze waarheid en een recht afbeeldsel van een ziel gevallen van God. Omdat hij niets kan zien, daarom kan hij niets doen, 1 Kor. 2:14.
2. Al het leven dat hij gehad heeft om wel te doen, is ook verloren, Ef. 2:1: Hij is dood in zonden en misdaden. Hij kan niet ademen, noch spreken, niet denken, noch enig ding doen, dat goed is, zodat hij in zichzelf naakt wordt aangemerkt.

B. Wanneer God genade in de ziel plant, dan kan zij vasten en bidden, Gods gaven zijn ten beste van Zijn volk, Micha 4:5: *Want alle volken zullen wandelen, elk in de naam zijns gods, maar wij zullen wandelen in de Naam des Heeren, onzes Gods, eeuwiglijk en altoos*. De reden is:

1. Omdat ieder mens is onder de besturing van het eerste en tweede verbond, en onder de macht van een van beide. Sommige onwedergeboren mensen kunnen veel goede dingen doen. Maar van zichzelf, welke God ook gewrocht heeft, als Hij daar kracht toe geeft. Het komt meest met des mensen natuur overeen, als zijnde hem behagelijkst, alles van zichzelf te doen. Zo was het met de verloren zoon, die begeerde zijn kapitaal in eigen handen te hebben, hij wilde niet thuiskomen, zolang enig ding duurde. En hiervandaan die vraag, Joh. 9:21: *Wat zullen wij doen, opdat wij de werken Gods mogen werken?* En wanneer Christus van geloof sprak, werden zij daaromtrent geërgerd, zodat verscheidenen Hem verlieten. De belijdenis der religie mag een mens zijn ambacht zijn, dat hij drijft voor zijn eigen einde en gewin, hij mag begeren uitnemend te zijn en vorderen in veel begaafdheden, ofschoon hij alles doet en werkt voor zichzelf, Rom. 1:14.
2. Omdat een mens van nature niet weet het van Christus en de hemel te halen, Rom. 10:3. Het is met hem als een kind, door de vader verworpen en bij een harde meester besteld. Dan moeten zij leven en doen, zoals zij best kunnen. Een mens komt te bidden, hij weet niet hoe sterkte van Christus te halen, doch hij bidt zo goed als hij kan. Het is een hard ding op een ander te leven. Het is zoet en gemakkelijk voor een geestelijk hart, God te dienen, te lieven en te loven. Maar voor een vleeselijk hart valt het zeer moeilijk. Christus zegt tot hen, Joh. 6: Zij moesten Zijn vlees eten, en zij zeggen: *wie kan dan zalig worden?* En velen vertrokken. Mensen willen liever putten graven en water in hun eigen huis bewaren, dan het ver te halen en met moeite te putten.
3. De mens denkt: hij draagt 't best zorg voor zichzelf, die hij bemint, en ziet geen God noch Christus voor hem zorg dragen of hem beminnen, daarom leeft hij voor zichzelf. De natuur en de satan zijn altoos nabootsers van God geweest, om hun verdichtsels ware genade te maken. Hierdoor zijn velen bedrogen door hun geestelijke en verborgen hoererij van de ziel. De mensen mogen bedroefd schijnen, terwijl zij weinig ware droefheid naar God bezitten, enz.

C. Deze werken, schoon goed in zichzelf, zijn nochtans zeer snood voor de Heere, gelijk Christus spreekt van de Farizeeën, Luk. 16:15: *Wat hoog is onder de mensen, is een gruwel voor de Heere*.

1. Omdat hierdoor de ziel Christus berooft van het doel van Zijn komst. Want alle mensen hebben het kapitaal en de kracht om te leven verloren, en de Heere wil

geen mens dat wederom toevertrouwen, hierom stelt Hij het is beter en zekerder handen, opdat derwaarts arme, blinde en dode schepselen mochten om leven vlieden en wanneer zij dan gekomen zijn, leven als bijen op hun honig, Joh. 6:27 en 17:23. Hij zou nooit naar u gezien hebben en wilt u Hem nu verachten? Wat dwaasheid en onvriendelijkheid is dit, dat wanneer uw putten droog zijn en uw flessen leeg en uw zielen ellendig, dat u nochtans niet wilt drinken, wanneer water voorbij uw deur stroomt. Al wat een mens van zichzelf doet, daarop zal hij hovaardig worden, Ef. 2:9: *Niet uit de werken, opdat niemand roeme*. Als Joab de stad gewonnen had, zond hij tot David om die in bezit te nemen en de kroon te dragen. Eigen zelfzucht berooft Christus van Zijn heerlijkheid.

2. Omdat alles wat van zichzelf komt, altijd voor zichzelf is. Een mens kan niets uit zichzelf doen, maar zijn hoogste doel is zichzelf. Waterwerken rijzen niet hoger dan de fontein, Gen. 11:4. Zie Dan. 4:30: *Dit Babel heb ik gebouwd*. Een mens die maar algemene genade heeft, heeft door dezelve kracht of gaven Gods. Hij mag voor God iets doen, omdat het van God kwam, maar de natuur en zonden zijn sterker dan die genade, dus doet hij nooit zoveel voor God dan voor zichzelf; zoals bij Jehu. En zo is hij maar zijn eigen god.
3. Omdat ieder werk, dat niet door de kracht van de heerlijkheid gedaan is, een dood werk is, welke een levende God en Christus' Geest verfoeit, Hebr. 9:13: Christus bloed moet uw consciënties reinigen van dode werken, die zonden zijn en niet gedaan worden door het beginsel van 't leven van het geloof, maar door het leven der natuur, volgens 't ingeven van de consciëntie. Zo is Christus het beginsel van eens Christens leven, Kol. 3:1, Joh. 5:10-12. De heiligmaking is niet *het beginsel* van leven, maar het leven dat daarvan voortvloeit, gelijk als leven volgt door de unie en vereniging van ziel en lichaam. De ziel is het beginsel van het leven en zo gauw die uit het lichaam is, is het dood en levenloos. Zoals u veel plichten doet, hoe verdrietig en moeilijk zijn ze? Nochtans zij moeten gedaan zijn. Dit is een dood werk zonder troost of vrede als ze verricht zijn, omdat ze niet uit 't leven voortkomen.
4. Omdat wat vanzelf komt, voortkomt uit alle zonden. Zijnde gedoopt, besmet en vergiftigd met ongerechtigheid: *Wie zal een reine geven uit een onreine?* Als een mens iets uit zichzelf wil doen, zonder Christus, hij wil niet dat die als Koning over hem heerst, maar haalt Gods koninkrijk omver, dat binnen hem moest zijn. En dus toont men vijanden te zijn van Christus en Zijn koninkrijk, enz.
5. De ziel moet geheel en alleen als door Christus in Hem vruchten van liefde dragen. Want, Joh. 15:2: *Alle rank die in Mij geen vrucht draagt, zal God wegwerpen*. Christus' discipelen konden zonder Hem niets doen. De ziel kan alles door Christus doen, wanneer daar heiligmaking van boven is. In dodigheid bidt ze dat God haar levend wil maken en helpen. Zoals David na zijn grote val: *Heere! schep in Mij een rein hart*, Ps. 51. En in Jes. 63:17 klaagt de kerk: *Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Och keer weder*. In dit geval moet God tot de ziel komen, want die kan de Heere noch zijn wegen niet waarderen of beminnen. Hij kan niet zeggen: ik wil mijn ziel tot God brengen en die aan Hem opofferen. Maar ik wil tot de Heere gaan, opdat *Hij* mijn dode genegenheden weer wil opwekken. Gelijk de hoofdman tot Christus zei: *spreek maar één woord, en mijn knecht zal gezond worden*. Zodat de Heere Jezus zich verwonderde over zijn geloof. Ik kan Christus van mijzelf niet beminnen, noch geloven als ik wil. Ik kan niets doen, maar God wil helpen als wij meest hulpeloos zijn. Timotheüs moest de gave opwekken. De kerk klaagt, Jes. 64:8: *Er is niemand die zich opwekt, dat hij U aangrijpt*. Een mens moest zichzelf opwekken om te geloven, zowel als in andere

genaden. Het koninkrijk der hemelen wordt met geweld ingenomen. Laat uw zeilen opstaan en wacht op goede wind.

D. U moet kracht van Christus verwachten in het gebruik van alle bekende middelen, want het geloof haalt alles van Christus.

1. Gaat dan waar Christus te vinden is, in Zijn huis en ordinanties, daar moeten wij op Hem wachten, onder het lezen of horen van Gods Woord. Gij zegt: *Christus is vol, en Hij is het niet voor Zichzelf, maar voor die iets van node hebben, en ik kom tot Hem als mij iets ontbreekt, en nochtans ik vind geen hulp.* Hierdoor denkt men: het is vergeefs tot Christus te komen of: ik heb geen geloof in Christus. Zeg dan: Heere, ik kan dit niet uithouden, tenzij U mij helpt. Jes. 26: De Heere is de Rotssteen mijner sterkte. Als u zó door de geest de werken des vleses doodt, dan zult gij leven, hier in genade, en hiernamaals in heerlijkheid.
2. Gij hebt nodig de tegenwoordigheid en het leven van God. In de hemel is die overvloedig, en is die nu niet genoegzaam? Ik ben zonder die niet tevreden. Zullen goddelozen dorsten om hun lusten te voldoen en is Christus en Zijn genade en tegenwoordigheid niet beter? Waarom heb ik dan zo gauw genoeg? En zou ik al mijn liefde niet aan Jezus geven, eer ik sterf? Nu, wanneer u hier nood voelt, weet dat u aan de deur van onderstand zijt, door welke de Heere in de ziel ingaat. In een recht Christen is de deur van het geloof, die hem toegang geeft tot alle schatten. Opent dan de hoge poort en deur uws harten voor de Heere Jezus, om in al Zijn volheid in te komen.

Besluit.

1. Christenen, mijn wens en bede is, dat u mag kuise en zuivere maagdenkerken zijn, niet met de vermenging vans mensenvondsten bevekt, noch besmet met 't gezelschap van kwade mensen. Een zuiver volk moet hebben zuivere ordinantiën in een heilige Christelijke kerk. Ofschoon die de oorzaak is van de vijandschap en schimpwoorden van sommigen, maar ze is de begeerte en blijdschap van anderen. Hoe gelukkig en gezegend waren wij, mocht al wat bedorven is eens verbeterd worden! Draagt zorg dat u uzelf niet besmet! Openbare hoerij is te grof en schandelijk. Aan 's mensen uitvindingen en geboden zich over te geven, is de deur voor alle ketters in de kerk te openen. Maar draagt zorg voor geheime hoerijen en afwijkingen van Christus, Die uw geheime darterheid u zeer kwalijk neemt. De Heere heeft u tot hiertoe bewaard, zie dat u het onderhoudt, want u mag haast weer ontmaagd zijn. Weinig kerken behouden haar oude zuiverheid lang, maar vallen terug door aanvechtingen van vervolgingen en des Heeren onttrekking. Zoudt gij de Heere verlaten, Die grote dingen voor uw ziel gedaan heeft en nu u zó nabij de hemel bent? Voor een weinig tijd mag Hij Zich van u onttrekken, maar Hij volgt u na, ofschoon u trouweloos van Hem scheidt. Is het niet de hel buiten Hem te sterven en zal het niet de dood zijn, buiten Hem te leven?

2. Geheime besmetting komt door het verzuim van afgezonderde gemeenschap met Hem. Dit is hoerachtig in een vrouw. Waakt en bidt opdat gij in geen verzoeking komt, door veel zorg en bezigheden. Uw aards werk en zielsverdriet maakt u moe op de dag en slaperig in de avond. Wees bezig in de morgenstond niet alleen, maar gedurig door dagelijks onderzoek en overdenking. Maar die worden dikwijls weggezonden, zoals Paulus door Felix, zeggende: *wij zullen met deze spreken op een meer gelegener tijd.* Hier vandaan is 't hart bekrompen en vreemd tegen Christus. O hebt u zulk een Man in de hemel, die uw gelaat bemint, uw zuchten, redenen en gezelschap waardeert, en wilt u Hem zo liefdeloos verachten, zodat Hij verbroken

wordt door uw hoerachtig hart? Hoe kunt gij u dan met die woorden vertroosten, dat gij hiernamaals altoos bij de Heere zoudt wezen?

3. Geheime besmetting is: als u andere liefhebbers brengt in 't zelfde bed. Als de mens ziet wat hij door zijn ploegen van veel morgen lands en zijn vee te weiden in veel jaren winnen kan, dan is zijn akker en juk ossen, schapen en bokken, hem zo dierbaar, dat bij zich werpt in de wereld. Hij wil Christus niet ten enenmale verlaten, maar beide in 't zelfde hart huisvesten. De Heere Jezus zal enige liefde en begeerte hebben, maar de wereld even veel, en zo is het hart verdeeld, omdat ze aardse dingen omhelst. Immers past de gierigheid geen *heiligen der hoge plaatsen*. God heeft Lot uit al zijn goederen gebrand.

4. Besmetting komt door afneming in liefde tot degenen wie Christus lief heeft, de heiligen die zijn beeld dragen! Hierdoor ontstaan twisten in de kerk, zodat de mensen niet weten of u Christus' discipelen bent of niet. Dragen zij Jezus' kled en beeld niet, waarom overtuigt en vermaant u hen niet? En indien zij niet beter willen zijn: *weg met hen*. Maar indien zij ware Christenen zijn, die Koning Jezus navolgen, verdraagt hen en bemint ze, zodanig als u verwacht, dat de Heere Jezus u zou beminnen. Maar als u in vijandschap wilt leven, de Heere kan en zal haast wolven zenden om Zijn schapen meer bijeen te doen lopen.

O, laat geen nieuw geslacht van hoeren in Christus kerk komen. Maar draagt zorg dat uw nakomelingen God kennen en dienen. Wat zou het voor uw ouders droevig zijn, kinderen voort te brengen om Gods tempel omver te halen? Draagt zorg voor een Godvruchtige opvoeding van hen in de scholen en bidt voor hen.

Blijft getuigen wat de Heere voor u gedaan heeft, opdat God met u mag zijn, Zijn kerk tot sieraad en heerlijkheid, opdat u eens ten laatste mag zeggen: *zie hier ben ik, en de kinderen die Gij mij gegeven hebt*. En u samen in de Bruidskamer des Lams mag ingaan, om in vreugde voortgeleid, eeuwig het Lam te volgen, waar Het ook heen gaat. Dan zullen wij altijd bij de Heere zijn. *Troost elkander met deze woorden*. Amen.

Stichtelijke oefening door de zalige auteur in 's Gravenhage gedaan onder bijzondere vrienden

Over deze nuttige stoffen, namelijk:

1. De ledigheid van het schepsel.
2. De volheid van de Heere Jezus Christus.
3. Van de aanbieding aan dat ledige schepsel.
4. Van het verkiezen van dat ledige schepsel, naar die keus die ze gemaakt heeft.
5. Van de weg die God houdt en die Hij hen inleidt, die deze weg gekozen hebben.
6. Van de verlatingen, die in die weg hen overkomen.
7. Van de arbeidzaamheid die een ziel moet doen, die Jezus verkoren heeft.
8. En van de verkeerde gronden, die in die staat zijn weg te nemen.

Laat ons nu ons hart eens voor de Heere open zetten, om graag overgebracht te worden en bekwaam te wezen om deelgenoten van deze genade te zijn.

Wat het eerste belangt: *de ledigheid van de ziel.*

In de natuur zijn wij uit één bloede met anderen en derven de heerlijkheid Gods. Wij zijn beroofd van de waarheid, van de heiligheid, van de zuiverheid, van de heerlijkheid, Rom. 3:10. Het is niet genoeg dat we met ons verstand dit begrijpen, wij moesten ons hart verheffen en het zegel aan die waarheid en aan alle waarheid geven. Het beeld van God weg zijnde, is in ons niet als het beeld des duivels, Joh. 8:44: Gij zijt uit de vader de duivel. Wij vol zijnde van alle gruwelen en schelmstukken, hebben in ons een gestalte van haat, nijd, boosheid en bedrog, een gestalte van hoogmoed, om zichzelf tot een god te verheffen. Een gestalte van ongeloof, versmading van God, het zaad van alle ongerechtigheid ligt in ons. Zijt ge niet dadelijk uitgelopen tot alle gruwelen, God weerhoudt u. 't Is niet omdat uw hart goed is of uw wijsheid, uw hart is niet als vuiligheid, Rom. 3. Zie hoe al uw vuiligheid uit het hart opwelt, de vuiligheid van uw jonkheid, en onkuisheid. Wat al ijdelheid voor de ogen, dan beschouwen zij dit, dan dat, alles zonden. De oren nemen de zonden van anderen op. De tong is vol ijdelheid en leugentaal. Zegt dan tot de Heere: *Ja Heere, zo ben ik.* Maar o, u moet hiervan de *ondervindende* kennis hebben! Die raad geef ik u wederom: dat u alle avonden uw dag eens overdenkt, dan zal uw leegheid openbaar worden. En zo is door die zonden op ons gekomen een oneindige schuld. U bent niet waardig dat de zon u beschijnt, dat de hemel u bedekt, dat u een bete in de mond steekt, dat u een draad om uw lijf hebt. U bent waard vertrappt te worden als een afschuwelijke pad. O dat Gods grimmigheid over u niet wordt uitgestort, 't is een onbegrijpelijk wonder! En dat ze u niet verteert en verstomt, en dat u al niet in de hel ligt, dat is een wonder. 't Is Gods lankmoedigheid en verdraagzaamheid dat u nog leeft. Verwondert u, u bent door de zonde en de afval gekomen onder de heerschappij der zonde en des duivels, Rom. 5:3-21.

Dikwijls denkt u wel: het hoort zo niet, dat ik zo doe. U denkt ook wel: o was ik van zonden verlost. Maar u gaat er al wederom aan; u bent ellendig. Ik wenste dat u het maar recht gevoelde en dat u met Jesaja hoofdstuk 6 uitriep: *wee mij, ik verga, omdat ik onrein ben!* En met een heilige ontsteltenis, voortkomende uit gevoel van uw ellendige staat, om te zien naar hulp. U bent niet medelijdend ellendig. Er zijn ellendigen waar men mee schreit, maar een pad is ellendig, omdat die vertrappt wordt.

Als God op u ziet, bent u ook waardig vertrappt te worden. Leest eens Ezechiël 16, van uw walgelijke naaktheid. Daardoor is nu een onmacht op u gekomen, om u te helpen. En u weet niet van nature dat er zulk een Zaligmaker is. Waarom hebt u daar geen lust of zin in? En is er al enig gezicht van de zaligheid, wie zal God het rantsoen kunnen geven? Daar is een onmacht, u hebt noch gezicht, noch gehoor, enz. En al kunt u iets doen, 't hangt alleen aan Gods ontferming, en die Hij daartoe verkiest, Rom. 9:11, 15. Zo daar geen hulp van buitenaf bij komt, 't is uit met u en daar blijft niet anders over voor u dan een schrikkelijk oordeel en een vuur dat de tegenstrevers en zondaars zal verteren.

Gaat nu verder en beschouwt de eeuwigen raad des vredes, die God aandachtig van eeuwigheid nam over de mensen. Dat verordineren des Middelaars. Hij stelt zich voor de zondaar in al zijn genade, in al zijn wijsheid en in al zijn goedheid, om van Hem verheerlijkt te worden. Ziedaar wat macht, goedheid en liefde, dat er in God is, dat Hij de zondaar door zijn macht, wijsheid en goedheid overwint, om hem wel te doen. Daartoe stelt hij de zondaar Christus zijn Zoon voor, door dewelke alleen zaligheid en de vergeving der zonden is, door de innerlijke beweging der barmhartigheid van onze Gods, met welke Hij ons bezocht heeft met die opgang uit de hoogte, Luk. 1:77, 78.

2. De volheid van de Heere Jezus Christus.

Gaat nu verder en beschouwt aandachtig, met bedaardheid, de volheid en bereidwilligheid van de Heere Jezus. Hij is waarachtig God en waarachtig Mens, het Afschijnsel van Gods Heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld van de onzienlijke God, Kol. 1:15. Licht, waarin geen duisternis is. Hem is eer en heerlijkheid en het koninkrijk, vanwege Zijn natuur.

- A. Zie de volheid en heerlijkheid *van Zijn natuur*, eer Hij in de wereld was en de heerlijkheid die Hij nu bezit. Dit is Hij voor al Zijn kinderen. Beschouw Hem in Zijn voldoening. Zal de mens weer tot God genaken, Hij moest al de schuld op Zich nemen, Hij kan volkomen zaligmaken, door een volkomen wegneming van de schulden, straffen en toerekening van Zijn gerechtigheid, alsof de zondaar alles in persoon volbracht had. In Hem is een volheid van vereniging, om de zondaar vrij te spreken van alle banden der zonde en der wet, zo is er dan een volheid in Jezus. O, bezie toch zulk een zondaar als u bent, die van binnen en van buiten meer zonden hebt dan het zand der zee, waartegen u niets hebt om te betalen! Ziet gij maar recht eens één zonde; hoe verschrikkelijk is ze! Wel mag de ziel dan overdenken: *wat is dan niet de gehele loop van mijn leven geweest? O tegen zulk een God, zou er voor mij nog wel genade wezen?* O, geloof de volheid van Jezus, met een historisch geloof, en dit zal u Hem doen aannemen. Uw zonden zijn eindig, maar Zijn genade en barmhartigheid is oneindig. Meent u dat het bij Hem op een duizend zonden of twee aankomt? Neen, al had u de zonden van allen gedaan en dat op het allerverschrikkelijkst, in Jezus is volheid genoeg. Dit zeg ik niet tot verschoning van uw zonden, opdat de genade in ontuchtigheid misbruikt zou worden, maar omdat u niet denken zou, dat er een schaarse betaling voor de zonden in Jezus is.
- B. Beschouwt Jezus volheid *van Geest*. God heeft Hem de Geest niet met mate gegeven. Joh. 3:34. Hij is ook als Aäron gezalfd met olie, die nederdaalt tot in de zoom van Zijn kled. Zulk een volheid is er in Jezus, om al Zijn lidmaten te bezielen. Is er in u geesteloosheid, dat u in de zichtbare dingen leeft, zie uzelf maar als zo geesteloos en gaat met een heilige verlegenheid tot Hem, Hij kan u los en vrij maken van het schepsel. Zeg Hem, het komt er bij U niet op aan, dat Hij uw

emmeren vult, 't is toch in Hem alles overvloedig. Laat dit toch de mening van Jezus in uw hart zijn: de Heere Jezus is zo vol licht en glans, Hij is de Zon der gerechtigheid, Hij is die Opgang uit de hoogte, die doorluchtige Morgenster. Als Middelaar is Hij zo vol licht 't komt Hem er niet op aan, om uw duisternis op te klaren. Hij is ook vol leven. Bent u dood, bent u onbewogen over Jezus, over deze vier uitersten: dood, hemel, hel en oordeel, wel komt tot Jezus, 't Is des Vaders welbehagen, dat in Hem al de volheid wonen zou. Hij is zo vol leven, en Hij bestraalt u met Zijn zon, u het leven gevend. Ja, kon u ontvangen al wat in Hem is, uw glaasje zou aan stukken knappen. Wij eisen menigmaal zoveel, o God is goed dat Hij 't ons niet geeft. Wij zijn zo zwak, wij zouden het niet kunnen dragen. Ook is Jezus vol van kracht. O, nu ziet u, voor u is een almacht nodig. Denkt u niet: zou mijn ongelovig hart, mijn onbewogen zondig hart, dat haastig hart, dat zo aan de aarde kleeft, zou Jezus dat gruwelijk hart, zo onzachtmoedig, wel zachtmoedig willen of kunnen maken? O ja, Hij vermag alles. *Mij is gegeven alle macht, in hemel en op aarde*, zegt Jezus Zelf, Matth. 28. Hij kan uw hart veranderen, zo u daartoe lust en verlangen hebt. In de Heere Jezus is een volheid van heiligheid om u klein te maken. Dit maakt de engelen klein, Jes. 6:3. In Hem is heiligheid om u klein en heilig te maken. Dit is de glans, die uit al de volmaaktheden Zijner deugden spruit.

- C. O mensen, beschouwt Jezus' *heiligheid!* Al had u geen deel aan Hem, u zou wel zeggen: *zó Een is Jezus!!* En hebt u deel aan Hem, dan te zeggen: *zo Een is mijn Liefste, zulk een is mijn Vriend*, Hoogl. 5. O had u die volheid! Welnu, die volheid wordt u aangeboden. Ofschoon die volheid er is, o wat nut hebben de blinde Indianen en Afrikanen daarvan? Neemt, dat de wereld in deze vergadering was gesloten, zo is er nauwelijks een deeltje als deze Bijbel groot, waar deze aanbieding gedaan wordt, want donkerheid bedekt de volkeren, en duisternis de naties. Ach, zo gaan zij ten verderve! Arme mensen! Maar wat geschiedt u een grote weldaad! Jezus roept u, Hij wil dat u uw slechtigheid zult verlaten en leven en tot Hem komen opdat Hij al uw gebrek vervult. Hij roept: *die dorst heeft kome, en neme het water des levens om niet*, Jes. 55. *Opent maar uw mond*, Ps. 81. O, komt toch vrienden, komt, want alles is gereed. Hij vleit en smeekt u, dat u toch uzelf tot Hem mocht wenden. Ja, Hij bidt u, 2 Kor. 5: *Zo zijn wij dan gezanten van de Heere Jezus, wij bidden u van Zijnentwege: laat u toch met God verzoenen!*

3. Van de aanbieding aan het ledige schepsel.

Bedenkt nu eens die volheid van Jezus, en die volheid biedt Hij nu u aan. God de Vader zegt: Ik bid u, neemt mijn Zoon aan. Ik wil met u in vriendschap komen. Geloof 't toch, Jezus presenteert u dit zo gewis alsof u Hem zag en zegt: *hier ben Ik, Ik heb volheid voor u over*. Ach, dat versmaden van de zaligheid en het niet aannemen van 't getuigenis van God, dat Hij van Zijn Zoon getuigt! Hoort u Zijn stem niet in het woord? De Heilige Geest roept u. U mag uw oren dichtgestopt hebben, Hij is evenwel ingekomen en overtuigt en vleit u, ja steekt de gehele dag Zijn handen tot uit, in de predikaties, catechisatie en oefeningen. Als u dacht, Hij zal nu niet meer komen, dan wenkt Hij u met de vinger: *kom maar!* Dan lokt Hij door zegen. Als u zegt: ik wil niet langer Hem tegenstaan, Hij dwingt, Hij beschaamt mij. Hij is te naarstig, te machtig. Wel, Hij ontnam u hetgeen u van Hem vervreemde, daar u zich op vergaapte, en dat alles opdat u zijn aanbieding zoudt aannemen. O, dat is een kostelijke zaak. Geloof dit nu in waarheid.

4. *Van het verkiezen van dat ledige schepsel, naar die keus die ze gemaakt heeft.*
- A. Nu dienden wij die volheid te kiezen. Of hebt u al gekozen? Zegt u: *ja*. Kom, zou u nog wel eens willen kiezen en zeggen: *ja, mijn Vriend, ik kies U nog?* O een kind van God doet dit niet zo altijd met woorden, of op zulk een tijd. Maar de keus is daarin begrepen dat zij zich afwendt van de wereld en gaat naar Jezus toe. Wel wat hebt u buiten Jezus? Bent u niet leeg? Al wat u heeft dient maar om u naar Hem uit te strekken en om u daar gedurig mee op te houden. Jezus wil dat u kiezen zult. Ik stel u voor het leven en de dood. Wel kiest dan het leven! Op dan! Het is nu de tijd om te kiezen. Hebt u het nog niet gedaan? O, zo deden de heiligen, Klaagl. 3: *De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel*. En Ps. 16: *De snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen, een schone erfenis is mij geworden*. Nu, kies dan! Waarom staat u stil? Wilt u niet, of hebt u niet genoeg aan Jezus? Durft u niet? Niet te kiezen, is buiten Jezus te blijven, u moet Hem kiezen als uw enig Deel, als uw algenoegzaam Deel en als uw eeuwig Deel. Ja kiest u Hem niet, u versmaadt Hem met al Zijn gaven.
- B. O, als Hij daar zo blijde aankomt in 't verkondigen van de vrede, en dat Hij in alles voldaan heeft, zeggende: komt mijn vriendin, doe Mij open, zou u dan niet willen? O, ik bid er u om, laat Jezus niet meer vergeefs bidden. Wilt u zelf geen zaligheid, doet het om Jezus te verheerlijken als een onderdaan. Doe het om een voorwerp te zijn, dat Hij verheerlijkt worde aan u. Doe het om uw eigen nut en zaligheid. Zaligheid is verlost te worden van alle geweld des duivels, van alle schulden, God tot een verzoende God te hebben, God tot onze lust en vermaak te hebben, ons in Hem te verliezen, weg te zinken in een eeuwige verwondering. O zaligheid wacht in de hemel, die zullen ziel en lichaam eens samen genieten in de ruime zalen. God heeft die gemaakt en weggelegd. Over het maken der wereld mag Hij *Schepper* heten, maar over het maken en bereiden van dit hemelwerk voor Zijn kinderen: een *Kunstenaar*. Als men er maar een straaltje van ziet, Paulus werd er verstomd over. En Mozes, een klein straaltje daarvan ziende, zei: *geef mij meerder*. Hij heeft die zaligheid door Jezus' bloed gekocht, en zij zal eeuwig duren in God te genieten, in God te kennen, en in dat eeuwig lied te zingen. Dan is God in de ziel, en de ziel in God, wat zal dat een wonder wezen?
- C. O kiest en verlaat de slechtigheden, gij onzinnig mens! U weet niet hoe lang God het u nog zal aanbieden, morgen kunt u al een lijk zijn. Is 't niet beradenswaardig? *Ja maar, ik durf niet kiezen, ik ellendige ben van binnen en van buiten een samenknoping van zonden, zou ik in de hemel komen?* Maar weet dit toch, God heeft voorgenomen zoveel aan een zondaar te doen, dat er de wereld over verbaasd moet staan. Hij is gekomen om zalig te maken en te zoeken wat verloren was. O, al bent u nog zo'n groot zondaar, in Jezus is volheid. Laat Hem dan in en verwacht het van Hem, en op de volheid van Zijn genade. Laat Hem niet meer buiten staan. U zegt: wat zou ik kiezen, ik ken Hem niet? Ik ben als Job: ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet, en Hij is er niet; als Hij ter linkerhand werkt, zo aanschouw ik Hem niet. O, weet dit: *Hij heeft al die dingen om ze aan u te geven, wacht maar op Zijn genade*.
- D. Niemand is zo ontbloot of hij is bekwaam tot het genadeverbond. Hebt u geen licht? O, Hij heeft er volheid van. Hebt u geen geloof? Wel haalt het van Hem. Hebt u geen kracht? Haalt het uit Hem. Maar zegt u: *o, 't is te groot voor mij, ik ben gelijk een kind, ik durf geen groot stuk aannemen*. Uw kleinheid is goed, maar Zijn goedheid en genade is zo groot! O, is dan Zijn goedheid u tot een last? Wel die niet te kunnen verdragen, dat moet er uit! De onwaardige en ellendige wordt het gelast om tot Jezus te komen.

Ja maar, of ik al kies, ik ontrouwe zal het toch niet houden, ik heb het zo dikwijls gedaan. Maar al kunt u het met zulk een verheffing van het hart niet doen, zegt in stilheid, met bedaardheid: Heere doe U het, ik kan niet; blijf U evenwel getrouw. Ik wil mij wel laten ondertrouwen, daar is mijn lichaam, maak en breek het, totdat ik uw genade in mij zien kan en, dat alles om niet, om Jezus wil, opdat U verheerlijkt wordt.

U zegt mogelijk: *zou ik mij niet bedriegen kunnen in 't verkiezen?* O! die nog niet gekozen hebben, dat ze dan kiezen. En die gekozen hebben, dat ze Hem houden en Zich in Hem vermaken.

De kentekenen hiervan zullen de volgende zijn:

- A. Hebt u kennis aan de zaak die u koos? Want waar keus is, daar zijn twee dingen: beter en erger. Kent u Jezus volheid? Zet er uw hart nu toch op, hier zal 't nu op aankomen. Denkt u wel eens: o mocht ik Hem eens kennen en smaken? Hebt u wel zulk een verheffing van het hart voor die dingen? Of brengt u die niet eens in aanmerking?
- B. Waar Jezus wordt gekozen, daar is een verwerping van al wat buiten Hem is. duivel, wereld, bevalligheid en al wat er in de schepselen is. 't Is in alles: Jezus heeft ver het overwicht. O, gelovige, u is Jezus dierbaar! U verwerpt alles om Hem, ja u geeft alles graag voor die dierbare Schat en onwaardeerbare Parel. U gebruikt de goederen van de wereld maar als reisgeld. Zet er uw hart niet op, maar gebruikt het om bekwamer te zijn tot heerlijkheid van God. Als Jezus uw lichaam, uw eer, ja alles van node heeft. Toont dan dat u het voor Zijn voeten neerlegt. O, vrienden, Hem alleen hebbende, hebt u genoeg. Kies Hem met geheel uw hart.
- C. En als men Jezus kiest, men kiest Hem niet maar eens, maar duizendmaal. Al weer wil men tot Hem naderen en Hij wil ook naderen tot ons. Men zegt dikwijls: *ik heb nog geen berouw dat ik U gekozen heb.* Ik weet dat u dit allen zeggen zou. Daarenboven, die deze keus heeft, die is niet tevreden voordat hij de bezitting heeft. Het is dan: *Heere, ik heb U tot mijn erfgoed verkoren, laat ik U genieten.* Evenals Abraham zei: *Heere, zo ik genade gevonden heb in Uw ogen, zo ga toch niet aan uw knecht voorbij.* En als Mozes: *Heere, laat ik toch Uw aangezicht zien.* O als haar deel wat achter blijft, zij kan 't niet dragen, zij zucht, zij schreit, zij reikhalst en verlangt daarnaar. En nadat ze dan dicht bij dat deel is, daarnaar is haar blijdschap. En krijgt ze dat, o dan is 't: *ik heb groten lust in Zijn schaduw, ik zit er onder, en Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet,* Hoogl. 2:3. O! hoe goed is het zo nabij God te wezen! Is zij wat ver, zij kan 't niet dragen, haar ziel is overstelpt in haar. Hoort ze van Jezus spreken, haar hart gaat naar Hem uit, Hoogl. 5:6. Is dit nu zo, is er waarlijk deze keur gedaan, zo ziet dan wat geluk u God gedaan heeft. Blijft er niet bij rusten voordat u Jezus met al Zijn volheid geniet en bezit.
- D. Gelooft, dan zult gij niet haasten. Al stelt Jezus wat uit, volhardt met een onverzadigbare honger en dorst, totdat u Hem geniet. Kiest u Hem, nu God zal u bij de hand nemen en vasthouden.
Zegt u: *ik zal U toch niet houden.* Wel dat is waar: u hebt nog niet gekozen om te houden; Hij zal 't geen de wet van u eist, zelf u geven. Zeg maar: *Heere, laat mij niet los, hoe ik ook ben, trek mij, zie naar mijn boosheid niet om.* 't Is niet om uzelf dat u gekozen bent.

5. *Van de weg die God houdt en die Hij hen inleidt, die deze weg gekozen hebben.*

Merkt voorts de handelingen, die God houdt met die kinderen die deze volheid nu gekozen hebben. Allen houden niet een kant, des Heeren wegen zijn zeer verscheiden.

Hij leidt Zijne kinderen wonderlijk. De een draagt Hij op Zijn handen, en leidt ze door zijn Geest. Jezus zei eens: *als Ik wil dat Johannes blijft, wat gaat u dat aan?* Jezus wil veel verheerlijkt worden.

Van de één dat ze wat veel troost genieten, om veel voor Jezus en zijn kinderen te doen. Is 't nu niet genoeg als Jezus maar verheerlijkt wordt en u in de hemel binnen komt?

Maar sommigen leidt Hij ook wel door de hel naar de hemel. O zegt u: *Heere, door zulk een zondige weg, is dit de weg naar de hemel?* O! maar Hij leidt u naar Zijn raad. Zo is de belofte: *Ik zal de blinden leiden op een weg die zij niet wisten.* Velen meenden, zij zouden bij hun dood zinken in de hel. Maar zij slaan hun ogen op in de hemel. Velen menen door waan: *zij zullen wel in de hemel komen, maar ploffen in de hel.* O kinderen, wordt eens wakker, het is nog maar een klein ogenblikje tijd dat u hier hebt! Bidt God dat Hij deze zaken op uw hart brengt.

O, die de Heere wel met suiker verkwikte, wil Hij daarna met harde kost spijzigen. Jezus snijdt ook Zijn kinderen wel eens op de weg af, al weet Hij dat ze nauwelijks gaan noch staan kunnen, en Hij blijft weg, dagen zonder getal, en keert daarna wederom tot Zijn plaats. Hos. 5:15 De heiligen klagen veel: *Waarom vergeet Gij mij, en houdt mij voor Uw vijand?* Ps. 77. En Psalm 88: *Zal dan de Heere in eeuwigheid verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn?* enz.

Zij denken: God heeft hen niet lief. Hij ziet ze niet aan en zij hebben zo'n boos ongelovig hart. Ja, zie eens naar Job: *de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt. de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij.* Maar doet als de heiligen, volgens Jes. 8: *Daarom zal ik de Heere verbeiden, die Zijn aangezicht verbergt voor het huis Jakobs.*

6. Van de verlatingen, die in die weg hen overkomen.

A. *Waarom, zult u vragen, doet Jezus zo?* Maar waarom blijft een moeder haar kind terzijde staan? Zij wil de liefdetranen van het kind zien. Jezus wil zien hoeveel de ziel zich om Hem laat gelegen zijn. Hun ogen druipen dag en nacht van tranen, omdat Jezus weg is. Als 't geloof bezwijkt, dan openbaart zich de liefde omdat ze het niet maken kunnen zonder Hem. O! zij kan niet van Hem vandaan blijven, zij moet al weer eens naar Hem opzien! En als zij een smaakje van Jezus heeft gekregen, dat kunnen ze uit de mond niet krijgen.

Door deze wegen toont Hij dat het niet is desgenen die loopt, maar alleen des ontfermenden Gods. 't Is om de Heere Jezus te verheerlijken. O, u beklagt uzelf in zo'n staat. Uw verlating is vol droefenis. Ik weet dat de God der blijdschap, de Trooster, die uw ziel placht te verkwikken, is weggegaan. Wat heb ik nu meer? Zeide Micha. Wat zijn ze duister, omdat hun licht weg is. wat zijn ze flauw, omdat hun Heelmeester vertoeft te komen. De weg tot de Vader schijnt gesloten nu zij Jezus niet hebben, de Weg, de Waarheid en het Leven, zij heffen het hoofd wel eens op, maar zinken al weer neer. 't Woord is dan als een dode letter. Omdat Jezus weg is. Mocht zij Hem maar naschreeuwen. Zijn liefde liet ze wel gaan, maar ongerechte dingen nemen de overhand, en dit smart haar te meer, omdat zij tevoren als een getrouwe held, wel gewapend tegen de duivel, de wereld en het vlees, streed, en zich, daarin nu onderliggende, verblijdt, dat ze door Jezus en zijn Geest de zonden overwon.

B. O bedroefde ziel! Die de Heere Jezus zo graag getrouw zou willen dienen, o wij hebben medelijden met u. Jezus heeft het ook. Hij weet hoe de verlating ons smart. Hij Die, te komen staat, zal zeker komen, en zal geenszins achterblijven. Hij zal nog eens zeggen: *Maria!* En zij zal zeggen: *Rabouni!* Hij zal komen springen als een hert over

al de bergen van zwaarigheden, al kunt u het nu niet zien. Ik weet het is droevig omdat Jezus weg is. Ik verzeker u: wacht, wees maar stil, Hij zal zeker terug komen. Onze vaders hebben op Hem vertrouwd, en zij zijn niet beschaamd geworden.

C. Maar men mocht vragen: *hoe zal men zich bij zulk een verlatene houden?* Veracht zulken niet. U denkt dat ze zichzelf toegeven en met klagen zich ophouden; zo laag denkt u van hen. Gij die sterk zijt, wees niet hooggevoelend bij uzelf, zij zijn menigmaal aangenamer bij God dan u. Hij ziet hun wegen, Hij zal ze genezen en hun vertroosting teruggeven, namelijk aan de treurigen, Jes. 57. Jezus heeft zulken zin aan medelijdenden. Klaagt niet met hen omdat zij klagen, maar verkwikt ze met Schriftteksten. Hij wil allen niet op één weg geleid hebben. Denkt vrij: daar is veel toe nodig zielen te behandelen en zulken op te beuren. O u moet niet bedroeven, die God wil getroost hebben, of vertroosten die God niet wil vertroosten. Wees niet moedeloos bij hen. Gij die sterk zijt, spreekt ze een hart in 't lijf.

D. En voor uzelf, bent u in verlating? Veroordeelt uw vorige genade niet. Laat dat daar staan, laat een stille hoop u ophouden. Bijzonder klaagt toch niet uit gewoonte. Verstijft uw hart ook niet, om te zeggen: ik zal toch niet krijgen. Geeft uzelf soms afleiding met lichamelijke dingen tot uw gezondheid, verkwikking, tot uw voedsel, slaap, enz., maar niet om uw vermaak alleen daarin te nemen. Beschouw dikwijls de Heere Jezus.

7. *Van de arbeidzaamheid die een ziel moet doen, die Jezus verkoren heeft.*

- A. *Maar, vraagt u nu, hoe moeten zij zich gedragen die Jezus verkoren hebben?* O, zij moeten zeer arbeidzaam zijn. Hen wordt arbeidzaamheid bevolen. Strijdt maar om in te gaan, want het koninkrijk der hemelen doet men geweld aan, en de gewelddoeners nemen het met geweld in. God heeft de weg des strijds gekozen om de ziel tot de bezitting te krijgen. Opdat Gods kinderen een kroon krijgen ná hun strijd tegen de zonden, door Jezus kracht. Is dat niet zoet?
- B. Zoekt dan, en u zult vinden. Raakt u aan 't zoeken, u weet nog wel hoe zoet het was als u Jezus eertijds zocht en kroop om Hem te vinden. O denkt u wel, mocht ik nog eens grijpen en zo worstelen met God! Moest u dit niet aanzetten om tot de bezitting te komen? Het is voor het vlees niet zoet, maar de nagedachten zijn nog wel zoet. Als u aan dit werk raakt, zult u vanzelf de wereld afsnijden. Het zoeken maakt u zelf heilig. Paulus zegt: *Ik vergeet dat achter is, en strek mij uit tot hetgeen voor is*, enz. Hij bleef bij de drek der zonden niet staan, hij joeg naar de prijs der hemelse roeping Gods, die van boven is. Begin maar, ik verzeker u, *de Heere is goed dengenen, die Hem verwachten, de ziel die Hem zoekt*, Ps. 9. *Die uw Naam kennen, zullen op U betrouwen, omdat U nooit verlaten hebt de ziel die U zoeken.*
- C. Als u nu zoudt zeggen: *ik kan niet arbeiden*. 't Is waar, maar bezie eens, of u uw hart niet in de hemel kunt brengen, als u wilt? Doet het om de Onzienlijke te zien. Wel kunt u geen grote dingen doen, doet kleine, tot verheerlijking van God. De zonde is zo boos, zij hoort naar geen reden. Staat daarnaar om zonden te temmen met al uw vermogen. Als u er één toelaat, duizend komen er voor de deur en zij kleven u zó vast aan! Dan zult u eerder van uw leven, dan van de zonden verlost worden.

8. *Van de verkeerde gronden, die in die staat zijn weg te nemen.*
- A. De verkeerde grond in deze staat is bijzonder het werken in eigen kracht. Uit onszelf te werken, alleen gedreven door verstand, door de billijkheid, de profijtelijkheid en schadelijkheid.
 - B. Als u het alleen door de middelen wilt hebben en u laat na te denken aan uw nietigheid.
 - C. Als u zulk een voornemen in uw ziel hebt, en u wilt op dat voornemen dan aan. Ach, dan valt u licht.
 - D. *Wel hoe moet ik dan beginnen?* Niet met kracht of geweld, wachthoudende met een stille ziel. Op Jezus ziende, wat Hij in u werkt. Laat Jezus gedurig werkzaam zijn in u, terwijl de boosheid van uw hart zich tegen Hem verheft en niet luisteren wil. Begin door Jezus' kracht te werken, door vereniging met Jezus, en gevoelende niets te kunnen doen en van Jezus alleen af te hangen en van de invloed van de werking zijns Geestes. *Want indien gij door de Geest de werken des lichaams doodt, zo zult gij leven*, Rom. 8. Bidt en smeekt Jezus bijzonder met tranen en ook door gedurig bidden, om bijzonder de zonden van uw humeur tegen te gaan en te waken.
 - E. Dan zal de Heere Jezus uw weg wel voorspoedig maken, als u zo gedurig op Hem wacht en hoopt. Want Zijn goedertierenheid is toch over Zijn kinderen, gelijk zij op Hem hopen, Ps. 33. Dus doende zullen wij, zo lang wij leven, hopende, in geloof niet haasten noch beschaamd worden, als wij op Gods goedheid wachten en verlangen om hiernamaals altoos bij de Heere te zijn.
 - F. Troost elkaar met deze woorden, totdat u eeuwig geniet verzadiging van vreugde, en liefelijkheden aan Gods rechterhand, Ps. 16. Hij leide u door zijn Geest en raad, totdat Hij u bij Hem opneemt in de zalige heerlijkheid. Amen.

Verberging van Gods Aangezicht voor den Huize Jacobs¹

Een opwekkende en zielroerende Predicatie tot bestier en aanmoediging van des Heeren volk in deze duistere en geesteloze dagen, om op de Heere te steunen en te wachten

Tekst: Jesaja 8: 17:

"Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jacobs, en ik zal Hem verwachten."

De kinderen Gods kan men aanmerken in drieërlei opzichten of staten.

1. Dat ze zijn in een staat van ware missing van God.
2. Dat ze zijn in een staat van genieting van God.
3. Dat ze zijn in een staat van vervreemding van God.

In de staat der missing zijn zij voor de bekering, en in die staat welke zij gemeen hebben met de natuurlijke mensen, Efeze 2, dood zijnde in zonden en misdaden, hebbende gans geen geestelijk leven in zich, ja, kinderen des toorns, van nature vervreemd van Christus en van het verbond der genade en alle andere weldaden, zodat zij hebben noch genegenheid, noch beweging noch kracht tot het goede; maar integendeel, vijanden en haters Gods en des naasten, Titus III: 3, onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende, hatelijk zijnde en elkander hatende, en zo gaan zij met grote schreden naar de hel, tenzij dat God uit enkel liefde hun wordt een God des aanzien, hen aanziende in de goedertierenheden Gods onzes Zaligmakers, en in Zijn mensenzelfde, en zo hen zalig maakt naar Zijn barmhartigheden, door het bad der wedergeboorte en vernieuwing des Heiligen Geestes, en hen alzo trekt uit de macht der duisternis en overzet in het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, Coll. 1, en hen trekt uit de dood tot het leven, en uit de duisternis tot het licht.

Als nu een kind Gods zo in 't licht wordt gesteld, dan zijn ze in die tweede staat, namelijk van genieting, dan genieten zij de Heere, en krijgen gemeenschap en recht als geliefde kinderen aan God en aan Jezus; Hij komt met Zijn Geest en maakt hen levend, daar zij dood waren; dan omhelst de Heere Jezus hen met grote liefde en roept tot hen: Ammi, mijn liefste, mijn bruid, en spreekt hen zo naar 't hart en Hij komt met een gunstige openbaring aan de ziel, waaruit de vrolijkheid des harten in een kind Gods ontstaat, zodat ze vurig en levendig worden en lopen in de mogendheden des Heeren Heeren.

En Hij overschaduwet hen zo met Zijn lommer, en komt de ziel dan voor met Zijn uitnemende liefde, en voert haar in het wijnhuis, Hoogl. 2, en dan maakt Hij haar dronken met de vettigheden Zijns huizes en Hij drenkt haar uit de beken Zijner wellusten, en uit de fontein des levens, Ps. 65; dan maakt Hij de ziel vrolijk gelijk Hanna, 1 Sam. 2, zodat haar aangezicht niet staat als gisteren en eergisteren.

Maar God, door Zijn wijsheid, laat Zich van allen zo niet genieten, noch de ziel altijd in de genieting blijven, want de discipelen waren niet allen met Jezus op de berg Tabor, het moesten maar die drie wezen, Petrus, Jacobus en Johannes, Marc. 12. Al de apostelen lagen ook niet met Johannes in de schoot van de Heere Jezus, doch alhoewel Hij die anderen zo niet onthaalde, zo had Hij hen daarom niet minder lief; ook had

¹ J. P. VAN DEN TOL Jz. DORDRECHT. 1958

Paulus niet altijd het geluk van opgenomen te worden in de derde hemel, 2 Cor. VII, daar hij onuitsprekelijke dingen gezien had; o, dat bleef niet altijd, maar hij kreeg dadelijk een scherpe doorn in het vlees, een engel des satans die hem met vuisten sloeg, zodat dat gevoel ophoudt en de ziel zo niet meer is in die genieting, en dat is dan de derde staat daar de ziel zich in bevindt, namelijk de staat der vervreemding.

Gelijk hier de kerk, daar de Heere Zich vervreemd en verborgen voor hield, zich wèl in deze staat wist te gedragen, dat is:

1. Kunst.
2. Noodzakelijkheid.

Het is kunst, zich dan naar behoren to gedragen, want het hart hellende tot het ongelooft en nu de gelegenheid daar tegenwoordig zijnde, zo valt het daar dan ten eerste in.

Het is noodzakelijk, dat de ziel zich daarin wel Bedrage, opdat het kruis haar zo niet drukke, en dat ongeval niet te lang op haar raste en haar kruis haar also niet te zwaar worde, en te diep in het hart inzinke, en zij de moed niet late zakken, want de Heere doet het om de mensen Zichzelf bekend to maken, en Hij bedroeft Zijn kinderen wel eens, maar Hij vervrolijkt en verblijdt hen weder, opdat zij stil en bedaard dragende, de Heere weer eens mogen genieten, en zich in Zijn wederkomst verheugen tot opspringens toe.

Dit is dan tegenwoordig onze materie tot ontdekking van velen en opwekking van anderen.

"Daarom zal ik de Heere verbeiden, Die Zijn aangezicht verbergt," zegt de tekst.

De tekst bevat deze twee hoofddelen:

1. De handeling Gods met Zijn volk in deze woorden: de Heere Die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jacobs.
2. De handeling van het volk omtrent God: daarom zal ik de Heere verbeiden en ik zal Hem verwachten.

In de handeling Gods met Zijn volk moeten wij drie dingen aanmerken.

1. Het aangezicht Gods.
2. De daad die aan het aangezicht geschiedde: Hij verborg het.
3. Voor wie Hij het verborg: voor den huize Jacobs.

Aangaande het aangezicht Gods, dat is oneigenlijk, zodat men van de Heere geen vleselijke gedachten en bevatting moet maken, noch zich zo een aangezicht verbeelden; maar als de Heere Met ons komt te stamelen, en van Zichzelf menselijkerwijs komt te spreken, dat moet Gode betamelijk door ons worden opgenomen, want God de Heere belooft onze zwakheden zo te hulp te komen, om het ons des te beter te doen verstaan; want anders zou het een zonde tegen het tweede gebod zijn.

Het aangezicht Gods dan betekent:

1. Gods tegenwoordigheid, Ps. 139: "Waar zou ik henen vlieden voor Uwen geest, en waar zoude ik henen lopen voor Uw aangezicht."
2. Het betekent Gods toorn, dewijl de toorn zich gemeenlijk in het aangezicht openbaart en gezien wordt, gelijk David zegt, Psalm 34: "Het aangezicht des Heeren is tegen degenen die kwaad doen."

3. Zijn vriendelijke, gunstige liefde en liefderijke tegenwoordigheid, gelijk de Heere Zichzelf zo aan Mozes openbaarde, Exod. 33 en 34. Mozes wilde niet optrekken en de Heere riep van Zichzelf uit, genadig en barmhartig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid, en in zulke zin moet het hier ook verstaan worden.

Nu, de daad die aan dit aangezicht geschiedt, is dat Hij het verborg; maar hoe kan God Zich verbergen, daar Hij hemel en aarde vervult, en daar Hij niet verre van een iegelijk van ons is, en wij in Hem leven en bewegen en zijn?

Men moet weten dat de verberging niet van Gods Wezen wordt verstaan; verbergen is hier het inhouden van Zijn gunst en vriendelijkheid, zodat de ziel in duisternis komt, waar ze te voren placht te wandelen in 't licht van Gods aangezicht. Hij helpt haar nu zo niet, de ziel geniet nu zo waardig licht niet, en God is zo gemeenzaam niet met haar als voor dezen; maar Hij is uit haar oog, en Zijn licht, gunst, liefde en leven gaan weg, zodat de ziel doof, blind en kreupel is, en Hij laat haar zo in eenzaamheid: herwaarts noch derwaarts vindt zij God, ja de Heere toornt dan over de zonde, daarenboven komen de zonden meer dan te voren, als haat, nijd, begeerlijkheden, en andere verdorvenheden meer, en zo komen al haar vijanden op de been om de ziel of dat volk meer te doen zondigen, zodat de ziel meer in zonde valt dan toen zij wandelde in 't licht van Gods aangezicht.

Maar voor wie verbergde de Heere zo Zijn aangezicht?

Voor den huize Jacobs. Door den huize Jacobs verstaan wij de stam Israëls, afkomstig van Jacob, de zoon van Iaak, uit wie ook verwacht werd de Messias, en met wie de Heere een verbond had opgericht, dat Hij hen zou zijn tot een God, en dat zij Hem zouden zijn tot een volk. Maar in de tweede plaats moet men hier verstaan, de ware kerk en gelovigen die de rechte nakomelingen van Abraham waren en niet het gemene volk, want zij zijn niet allen Israël die uit Israël zijn, Rom. 9; en daar had Hij Zijn aangezicht voor verborgen.

2. Maar hoe gedraagt zich hierin het volk Gods?

En dit is dan nu ons tweede hoofdstuk, de handeling van het volk omtrent de Heere.

"Daarom zal ik de Heere verbeiden en ik zal Hem verwachten."

Hier is wederom aan te merken:

1. Een daad des volks en die is: wachten.
2. De grond van dat wachten.

De daad is dan te wachten en te verbeiden, twee woorden van dezelfde betekenis, om des te meer het vertrouwen op te wekken, met welke zij ook te kennen geven de bezadigde opzet, om de Heere van nu voortaan bestendig te verwachten en te verbeiden. Dit wachten zegt dan:

1. Een stilheid en bedaardheid van het hart, waardoor de ziel lijdzaam is, niet murmureert, noch de Heere tegenloopt. "Word niet verdrietig mijn zoon," zegt Salomo, en gelijk David zegt, "Immers is mijn ziel stil tot God, want van Hem is mijn verwachting," Psalm 62. Zodat ze zich niet wil kanten tegen God, maar zij wil zich onderwerpen aan de dispensatie Gods, omtrent al Zijn wegen die Hij met haar ingaat.

2. Een hoop op verlossing, zodat ze het niet wil opgeven en naardat de hoop is, daarnaar is ook de verwachting; want die geen hoop heeft, die heeft ook geen verwachting.

3. Een werkzaamheid en inspanning om al de middelen en plichten waar te nemen, en die te gebruiken, te starogen en uit te zien naar de Heere, zeggende: "Wanneer zult Gij tot mij komen?" Ps. 101; wachtende zo in alle lijdzaamheid en stilheid onder de middelen. Ja, de kerk of de ziel in zo'n staat zijnde, zegt: "Ik zal lijdzaam wezen, en niet zo wrevelig de Heere verwachten, in wat ongeval het ook mocht wezen."

Maar de grond hiervan wordt uitgedrukt in het wordeke "daarom", hetwelk ziet op het voorgaande 10de, 11de en 12de vers van dit hoofdstuk, alwaar de kerk zegt dat de raadslag van haar vijanden zou vernietigd worden, omdat God met haar was, en dat Hij met een sterke hand tot haar gezegd en haar beloofd had, dat Hij haar in de benauwdheid zou helpen, en haar zou zijn tot een heiligdom, zodat de grond van haar wachten is de goddelijke belofte; want zij wil zeggen, omdat de Heere tot mij gesproken heeft, daarom wil ik vast op de Heere staan, en mij op Zijn beloften zeker verlaten.

Twee leringen zijn er in de tekst en in elk deel.

De eerste lering is, dat God Zijn aangezicht wel verbergt voor Zijn kinderen.

O, deze waarheid is van groot belang, ja het is wel nodig dat deze waarheid diep in het hart ingedrukt worde en dat wij ons hart daarop zetten, en zij is bijzonder nuttig geworden voor tweeërlei slag van Christenen.

1. Voor die Christenen, die gewoon zijn Gods liefde, gunst en inspraken te gevoelen en zich daarin steeds te vermaken, en derhalve weinig donkerheid of nare wegen Gods kennen. Ze menen dan, ja, beelden het zich wel in, dat zij zo zonder slag of stoot zullen vorderen in de heiligmaking en met vreugde en vrolijkheid reizen naar Zion; maar om hen te herinneren, dat zij niet altijd zo vrolijk in de genade zullen geleid worden, zo dient deze waarheid in het bijzonder voor die kinderen Gods, opdat wanneer de Heere Zich eens stuurs vertoont, zij dan mogen weten dat de Heere niet Zijn kinderen zo wel handelt; want anders is 't wel, hoe, indien ik een kind Gods ware, ik zou zo niet sukkelen.

2. Ook voor de kinderen Gods die in nare duisterheid wandelen, om hen die opkomende gedachte te ontnemen van dat hun staat niet goed is en dat zij geen kinderen Gods zouden zijn, omdat de Heere hen zo duister en zo naar leidt. Voor hen staat hier dan te leren: dat God dat aan Zijn kinderen doet. Ja, daar zijn kinderen Gods, als zij in de duisternis wandelen, zo voelen zij wel, dat er iets mankeert en schort, doch wáár het schort weten zij niet: namelijk dat het zijn oorsprong heeft in de verberging Zijns aangezichts; want gewisselijk God laat Zich niet altijd uit in liefde en in troost, zodat de ziel niet altijd even grote vorderingen maakt in de heiligmaking en genade en het is zeker en gewis, Christenen, dat men wel meer ondervinden zal, dat de Heere dikwijls Zijn aangezicht verbergt. Als men maar wat meer acht nam op het hart en deszelfs gestalte, maar het is te beklagen, dat de verberging van Gods aangezicht zo niet gemerkt wordt. Ja, het raakt nu bijna in de gewoonte bij vele Christenen daar zo dodig heen te gaan.

Maar kan dat zo bestaan, dat de Heere zo Zijn aangezicht voor Zijn kinderen verbergt? O ja, want:

1. De Heere zegt het Zelf, Jes. 54: 7, 8: "Voor een klein ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleine toorn heb Ik Mijn aangezicht een ogenblik van u verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik

Mij uwer ontfermen." De Heere hield zich als een man die zich een tijd lang van zijn vrouw verborgen heeft gehouden, doch haar niet geheel vergeten heeft. In Jes. 57 zegt de Heere: "Ik was verbolgen en verborg Mij vanwege hun zonden."

Ziet, zo handelt God de Heere met Zijn kinderen, en zou iemand denken: Is dat liefde, goedheid?

Ja, zo handel ik, zegt de Heere; Hoséa 5: 14: "Ik zal Efraim zijn als een felle leeuw en den huize Jacobs als een jonge leeuw. Ja, Ik zal verscheuren en heengaan. Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats," en zo houdt Zich de Heere als een vriend die niet welkom is of niet wel onthaald zijnde, weder heengaat en vertrekt.

Niet alleen dat God dit zegt, maar:

2. De kerk en Gods volk zeggen het ook, Hoogl. 5: 46: "Mijn liefste trok do hand van 't gat der deur, ik deed mijn liefste open maar Hij was geweken, Hij was doorgegaan." Deze zaak is menigmaal ondervonden door Gods kinderen, dat zij niet altijd blijdschap, troost en vrolijkheid hebben, noch dat zij God altijd genieten, noch altijd zo levendig en sterk zijn.

Maar dat de Heere hen ook wel eens verschrikt door de verberging van Zijn aangezicht, Ps. 30: "Ik zeide wel in mijn voorspoed: Ik zal niet wankelen in eeuwigheid, want, Heere, Gij hadt mijn berg door Uw goedgunstigheid vastgezet, maar toen Gij Uw aangezicht verbergtet, toen werd ik verschrikt."

En zo handelt de Heere wel met Zijn volk zonder dat wij de redenen daarvan weten, want Gods wegen zijn niet als onze wegen, Jesaja 55. Daar zijn altijd geen bekende redenen waarom de Heere alzo met de ziel handelt. Niet dat er geheel geen oorzaak zou zijn; o ja, maar God wil dat altijd zo niet bekend maken waarom Hij Zijn aangezicht zo voor haar verbergt. Het is ook wel om te zien of de ziel oprecht voor Hem is, en ziet, zo bezocht de Heere ook Job, die nog in zijn oprechtheid voor Hem wandelde, waarvan Hij zegt dat de satan Hem tegen Job had opgehitst om hem te verslinden zonder oorzaak, Job 2, doch dat men het zo niet moest verstaan, alsof Job zonder zonde was.

O neen, want gelijk nog in al de heiligen overblijfselen der zonde zijn, zo waren die ook nog in Job, doch wij zullen evenwel stamelende iets daarvan zeggen.

De redenen dan, waarom de Heere zo met Zijn kinderen handelt, zijn:

1. Om hun zonde. O, Gods kinderen hebben ook al hun bijzondere zonden, hun beminde en boezemzonden, die een scheiding tussen God en hen maken, Jes. 49, om welke de Heere Zijn aangezicht voor hen verbergt. Ja, ook zelfs om de zonden in hun jonkheid begaan: "Gij schrijft tegen mij bittere dingen en Gij doet mij erven de misdaden mijner jonkheid," zegt Job, hoofdst. 13. Iemand zou kunnen vragen: Waren Jobs zonden van zijn jonkheid niet alle vergeven, ja, al zijn zouden weggenomen? Maar de Heere wil het gewicht der zonde wat meer doen doorzien, opdat daarover te meer leedwezen betoond worde.

2. Om hen door het geloof te doen leven. Ziet, daarom doet de Heere het ook wel; Hij wil Zijn kinderen leren toch door het geloof en niet door aanschouwen te wandelen; want als de ziel zo gedragen en zo gekoesterd wordt door de Heere, zo gebruikt zij weinig het geloof, en als de Heere dan Zijn lieflijk aangezicht verbergt, o, dan meent zij dat het gedaan is, Ps. 89. Maar in die duisternis moet zij zelfs op de Heere vertrouwen en schoon dat zij dat aangenaam licht niet ziet, moet zij steunen op haar God, Jesaja 50.

3. Om hen klein en nederig te maken, en dan niet alleen uitwendig, maar ook bijzonder inwendig, want daar is geen kwaad of zonde zo lelijk en walgelijk in de ogen Gods als die geestelijke hovaardij van Zijn kinderen.

O, die zonde bekruipt de kinderen Gods zeer subtiel, wanneer zij zo minnelijk onthaald worden, zodat in die geestelijke voortgang de kinderen Gods zich wel wat veel inbeelden van hun dienst die zij de Heere toebrengen, en zij laten hun ogen dan wol eens gaan naar hun oppassing of diensten die zij de Heere bewezen hebben, en die Hem ook toekwamen, waarom dan de Heere willende hen tot inkeer brengen, Zijn aangezicht verbergt, en ze zo wat laat sukkelen opdat zij zich vernederen zouden.

4. En bijzonder ook om hun de Heere Jezus dierbaar te maken, om Hem uitnemend te achten, en hoog te waarderen in Zijn drie ambten, en opdat zij zich dan met grote zorgvuldigheid nabij de Heere Jezus houden, en Hem beter waarderen zouden als zij Hem weder mochten hebben en genieten, gelijk als de bruid, Hoogt V. Omdat dan Jezus uit die duisternis het Goddelijk licht weet voort te brengen, daarom verbergt Hij zich dan wel en blijft zo een weinig staan, dat zij Hem niet zien.

Deze leer moet dan dienen, eerst tot onderwijs, opdat wij zien mogen hoe de Heere Zijn aangezicht verbergt voor het land, voor de kerk en voor ons allen.

Wat God doet, als Hij Zijn aangezicht verbergt, kan men nu uit het voorgaande wel afleiden, namelijk Hij doet deze drie dingen:

1. Dan houdt Hij Zich stil, ver en vreemd van Zijn kinderen. Hij laat de ziel als alleen gaan en staan, en is omtrent haar zo vreemd en stil, dat ze niet kan opmaken, ooit genade gehad te hebben. De Heere is geheel uit haar ogen, zodat ze zeggen moet: "Ga ik voorwaarts zo is Hij daar niet, of achterwaarts zo verneem ik Hem niet; als Hij ter linkerhand wijkt zo aanschouw ik Hem niet, bedekt Hij Zich ter rechterhand, zo zie ik Hem niet" Job 23. Ziet, zo begint de ziel dan te klagen; en als de Heere haar dan eens weer ontmoet, houdt Hij Zich als een vreemdeling, die dadelijk weer vertrekken wil, en slechts inkeert om te vernachten, Jerem. 14: 8. Dat smart en beklagt de ziel dan, want zij zoekt weder om de nabijheid van God te genieten, maar wat ze klaagt en bidt, Hij bedekt Zich met een wolk, zodat er geen gebed door kan, en zo Hij haar nog al weer eens mocht ontmoeten zo is Hij haar vreemd gelijk Maria, die meende dat Hij de hovenier was, en de Heere hield Zich als een worstelaar, Gen. 32.

2. Dan vertoont Hij Zich ook in Zijn toom en doet haar die ook gevoelen, en Zijn gramschap laat Hij op haar rusten. "Uw grimmigheid," zeide Heman, "ligt op mij," Ps. 88, en gelijk Job zeide: „Uwe vurige pijlen zijn in mij, ja de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij." Job 6.

3. Als de Heere Zich verbergt zo helpt Hij niet, maar Hij laat de vijanden op haar los, en geeft hun last om op de ziel aan te vallen, en elk is dan op het vinnigste gewapend tegen haar, ja elk in zijn personage: De duivel zoekt haar dan te ziften als de tarwe gelijk Petrus, de wereld komt haar ook ter rechter- en ter linkerhand, ter rechterhand met veel voorspoed, goederen, eer en gemakkelikheden, en al wat in de wereld is, en ter linkerhand met vervolgingen en allerhande zwaarigheden, en ook het verdorven vlees, dat boze gedrocht, de grootste van alle vijanden, het benart de geest, en het eigen, en de wet der zonde neemt haar gevangen, Rom. 7, zodat ze moet uitschreeuwen: "Ik ellendig mens."

Ten tweede moet deze leer ook dienen Lot onderzoek. Indien wij nu eens gaan zien hoe het gesteld is met de kerk, met de overheden, met de leraars, met het land en met de kinderen Gods.

Zo zullen wij zien dat de Heere Zijn aangezicht verbergt voor ons; want bezien wij eens:

1. De kerk en ons land. Zullen wij niet moeten bekennen dat de Heere Zijn aangezicht voor ons verbergt, want de kerk moest wezen gelijk de maan, zuiver gelijk de zon, schrikkelijk wegens haar heiligheid, als slagorders met banieren, Hoogt 6. In plaats van onheilig moest ze wezen, een koninklijk priesterdom, en een heilig volk, 1 Petr. 2. Maar waar is nu die heerlijkheid, schoonheid, heiligheid, zuiverheid en levendigheid? Waar is nu dat alles? O, wij mochten nu wel met Jeremia rivieren van tranen schreien en zeggen: "Och! dat mijn hoofd water ware, en mijn ogen een springader van tranen, zo zou ik dag en nacht bewenen de verslagenen der dochters mijns volks," Jer. 9. Want daar is een dodigheid in de kerk in plaats van die geestelijke levendigheid, en een geesteloosheid in plaats van die overvloedige mate des Geestes, die stromen van genade, die uitgestort zouden worden in de dagen des Nieuwen Testaments. Ja, in plaats van deze Geest is er een geheel andere geest gekomen.

Daar zijn drie verschillende geesten over ons uitgestort nl:

1. Een geest der wereld. Van deze geest spreekt de apostel, 1 Cor. 1, alwaar hij deze geest stelt tegen de Geest die uit God is. En vraagt gij wat de geest der wereld is? Wel, die vertoont zich daarin, dat men met zijn verstand, gedachten, genegenheden, liefde, verlangen en vrezende, de wereld en de wereldse dingen zoekt en behaagt en dat men met de inwendige en uitwendige beweging, met ziel en lichaam, met de handen, voeten, ogen, en met al zijn leden in de wereld en aardse dingen bezig is, en in al zijn bedrijf de wereld en die aardse dingen beoogt, en daarop toelegt. Ziet, dit zijn die, welker deel in dit leven is, Psalm 17. Onderzoekt uzelf nu, is uw hart niet gezet op de wereld, zijn uw genegenheden, liefde en verlangen niet tot de goederen, gemak, eer en andere gemakkelikheden van de wereld? Zijt gij niet als de beesten, die niet eens omhoog zien maar altijd op de aarde, ziende altijd op de schoonheden van de schepselen zonder eens te zien op de Schepper? O, laat u dit toch ter harte gaan, want gij zijt erger dan de beesten, uw eigen wil tot een model van uw leven stellende, en zo levende in de wereld.

2. Daar is ook over ons uitgestort een wargeest, of een geest der verwarring, waardoor alles verward is, en tegen elkander stoot. Leraren tegen leraren, en ledematen tegen ledematen, en zo is de staf der samenbinding gebroken, Manasse is tegen Ephraim en Ephraim en Manasse tegen Juda, Jesaja 9.

3. Daar is ook uitgestort een geest des diepen slaaps, Jesaja 20. "De Heere heeft over u uitgestort een geest des diepen slaaps en Hij heeft uw ogen toegesloten." De profeten en uw hoofden en de zieners heeft Hij verblind. Laat de leraren roepen met dreigementen en met beloften. Ja, al komt God Zelf met Zijn oordelen, gelijk Hij nu doet, het helpt niets, de mens blijft even onbewogen, gerust en ongevoelig en men kan hem niet brengen tot verschrikking of ontroering, zodat hij hoort maar niet verstaat, ziet, en niet bemerkt; en wee die gerusten te Zion, Amos 6, en ziet verder het oordeel daarop, Jesaja 6: "Maak het hart dezes volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit hun ogen, opdat het niet zie met zijn ogen, noch met zijn oren hore, noch met zijn hart versta, noch zich bekere, en Hij het geneze. Ja, zij zijn stijf geworden op hun droesem en zогgen in hun hart: "De Heere doet geen goed, en Hij doet geen kwaad."

1. Zo zijn deze drie geesten over ons uitgestort, maar de Heere houdt Zijn Geest in.

2. De overheden moesten zijn voedsterheren van de kerk, en zich veel aan Zion laten gelegen liggen. Wij willen hier niemand taxeren, maar laten ze voor de Heere. Doch zijn die wel voor de Heere? En zien wij niet dat ze meest allen in 't gemeen hun eigen

interest zoeken, en wat aangaat de kerk, het is Zion, niemand vraagt er naar. Zij laten zich weinig aan deszelfs bijstand gelegen liggen, en het gaat met hen als met Saul: 't begin van zijn regering was de Geest des Heeren op hem, maar nadat hij enige tijd in de regering geweest was week de Geest des Heeren van hem.

3. De leraren moesten heilige, hemelse en geestelijke: mannen zijn, en overvloedig in het werk des Heeren, maar integendeel bevindt men dat ze het vette wel eten, maar de schapen niet weiden, Ezech. 34; zichzelf zoekende let ten zij gans niet op de kudde, en die nog getrouw zijn en het Koninkrijk van de Heere Jezus trachten uit te breiden, die kleeft menigmaal de tong aan 't gehemelte. De een bespringt de moedeloosheid, ziende de vruchteloosheid, de ander de blohartigheid, zodat ze niet vrij moedig zijn, en die vrijmoedig zijn, die moeten klagen dat hun woorden niet worden aangenomen, en zij zeggen: "Wie heeft onze prediking geloofd?" Jesaja 53.

Want hoe weinigen worden er door de dienst bevorderd, daar nochtans het Woord moest wezen een tweesnijdend zwaard, dat doorgaat tot de verdeling der ziel en des geestes, Hebr. 4.

4. Het land, wat zegen is daar toch over? Jaar op jaar geeft God ons plaag op plaag, welke onnodig zijn te specificeren, want het heeft ieder ingezetene des lands wel hard getroffen. Zien wij eens op de legers, daarmede trekken wij vrolijk uit, maar wij komen droevig wederom tehuis, want de Heere trekt niet uit met onze heirkrachten. Zien wij op de handel, daarin is een kanker en mot, die de mensen als opeet tot het gebeente, en nog is het grootste bewijs van de verberging Gods daarin te zien, dat dit alles geen kracht doet op de harten der mensen tot ware boete en vernedering, want het ene oordeel komt op het andere, om ons te leren, dat zo wij tot deze dingen tot nog toe niet horen, de Heere daar nog zal toe doen om ons zeventvoudig over onze zonden te tuchtigen, ziet daarvan Lev. 26: 16.

5. Gods kinderen, dat heilig zaad, dat het steunel moest zijn, Jesaja 6, dat moest zijn als een lelie onder de doornen, Hoogl. 2, in een gedurige onderwerping van hun wil aan Gods wil, in een ontstekend heilig leven, en in 't doen van uitnemende grote deugden, die onherborenen niet kunnen doen. Maar waar ziet men nu die deugden, waar is die groei en aanwas in de genade, zodat de Christenen uitgaan als mestkalveren? Integendeel, zij zijn gans mager, vadsig en traag, men doet zo weinig voor de Heere en voor de eer van Gods naam, en men stelt zich weinig daarvoor in de bres, en men gaat daar zo slaperig heen alsof God zo kon verheerlijkt worden. Want waar ziet men die onbeweeglijke ijver voor de zaak Gods, zodat ze niet terug deinst, maar heengaat in do mogendheden des Heeren Heeren! Neen, in plaats van God te roemen, en met een vrolijke geest te prijzen, zo is 't dat ze moeten klagen in bitterheid hunner zielen en benauwdheid van hun geest, Job 7, en zeggen met David: "Hoe lang zal ik raadslagen voornemen in mijn ziel, droefenis in mijn hart bij dag, hoe lang zal mijn vijand over mij verhoogd zijn?" Ps. 13, en wederom: "Zal dan de Heere in eeuwigheid verstoten en niet meer goedgunstig zijn, houdt Zijn goedertierenheid op, heeft God vergeten genadig te zijn?" Ps. 72, en met Heman: "Waarom verstoot Gij mijn ziel en verbergt Uw aanschijn voor mij? ik draag Uw vervaarnissen," Ps. 88, Dan is 't dat ze beginnen te denken aan de dagen van ouds toen zij in 't licht van Gods aangezicht wandelden en zeggen: "Och, of ik was als in de vorige maanden; gelijk in die dagen toen God mij bewaarde, toen Hij Zijn lamp deed schijnen over mijn hoofd, en ik bij Zijn licht de duisternis doorwandelde," enz. Job. 29.

Zo zien wij dan dat God voor de kerk, het land en Zijn kinderen, Zijn aangezicht verborgen houdt en van hen weggeweken is, en wee hun, zegt de Heere, als Ik van hen zal geweken zijn. Och, of wij wijs waren, en dat wij ons zo gedroegen dat wij Hem in

de verberging verbeidden. Dit staat ons nu te doen, en dat is onze tweede lering, in het andere deel van onze tekst.

Maar eer ik daartoe over ga, zo moet ik dit nog vooraf zeggen, tot u die zo in de wereld leeft, niet slechts daar zo eens in valt, maar in dezelve leeft, gelijk wij u te voren ontdekt hebben: Komt nu en kent uzelf, gij leeft immers, en dat als een wedergeborene, of als een onwedergeborene.

Wel, onderzoekt gij uzelf, en ziet eens of gij in de gunst of ongunst van God zijt, en of deze drieërlei geest niet in u heerst. Zo gij leeft in haat, nijd, zonder liefde, in leugentaal, twist, dobbelen en enige andere bekende zonden! O, de Heere verbergt Zijn aangezicht voor u, maar op een geheel andere wijze als voor Zijn kinderen en wedergeborenen, want gij zult voor eeuwig het aangezicht Gods missen, in eeuwigheid zult gij niet een blikje van Zijn gunstig aangezicht, noch een straaltje licht van God in genade genieten; maar de vonken van de hel en derzelve nare duisternis. En als de Heere Zijn aangezicht aan u zal openbaren, zo zal het wezen in vreselijke toorn, in die dag, wanneer Hij zal komen om met vlamvend vuur wrake te doen, over die het Evangelie ongehoorzaam zijn geweest; want de toorn Gods zal geopenbaard worden van de hemel over alle ongehoorzaamheid en ongerechtigheid der mensen, als die de waarheid in ongerechtigheid ten onderhouden, Rom. 1. O mens, gedenk toch, gaat het met Gods kinderen zo naar, hoe zal het met mij gaan, hoe zal ik het eens maken in die dag, want indien God Zijn aangezicht verbergt voor de uitverkorenen, hoe zal het dan met u aflopen, wat zal het einde van u wezen? O, gij wereldse mensen, het zal u zeker zeer bitter vallen; want al is 't dat gij het nu verwerpt, of in die vreze u zoekt te verstrooien, met u te vermaken in uw goederen en wellusten; het zal u niet kunnen helpen; God zal u al die dingen eens ontnemen, en u bloot en naakt voor Zich stellen, en dan zult gij roepen, gelijk die dwaze maagden: "Heere, Heere, doe ons open;" maar de deur zal gesloten zijn en de Heere zal zeggen: "Ik ken u niet," Matth. 25.

De tweede lering in onze tekst is, ***dat die door de Heere verlaten zijn, de Heere moeten verwachten en verbeiden.***

Deze leer moet aangemerkt worden voor Gods kinderen. O kinderen Gods, gij moet nu Zijn aangezicht verbeiden, nu gij zo dor, zo dood, zo ongevoelig, zo lauw in alle goede plichten en deugden zijt. O, dan de Heere te verbeiden met vrolijkheid, niet moedeloos noch ongeduldig zijnde, maar op hope tegen hope Hem te verwachten, dat is uw plicht.

Ziet dit hier in de kerk: "Ik zal de Heere verbeiden, ik zal Hem verwachten," zo ook in David, Ps. 130: "Ik verwacht de Heere, mijn ziel verwacht en ik hoop op Zijn woord, mijn ziel wacht op de Heere, meer dan de wachters op de morgen; zo ook de kerk, Micha 7: "Maar ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils." En zo begint ze haar ziel aan te spreken gelijk ook David, Psalm 27: „Wacht op de Heere en zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken, ja wacht op de Heere," zo ook Hab. 2, "Zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewisselijk komen en niet achter blijven."

Deze leer moet dienen tot onze opwekking.

Is dit dan de plicht, in duisternis de Heere te verbeiden, zo moeten wij ons zelf hiertoe ernstig trachten op te wekken, want het is een gebrek in vele Christenen dat ze meer zuchten en klagen over de verberging van Jehova's aangezicht, dan dat ze teder en getrouw zijn in het nasporen van de oorzaken, waarom Hij Zich verbergt, en in het

erkennen, dat het hun zonden zijn die het hun zo bitter maken, en de Heilige Israëls redenen geven, om Zich van hen te onttrekken. Neen, men zit moedeloos neder, en laat de handen slap hangen, en zegt met de kerk: "De Heere heeft mijner vergeten, de Heere heeft mijner verlaten," Jesaja 49. Laat mij toe, u op te wekken, om aan de ene zijde ernstig en teder te zijn in al uw werkzaamheden en plichtsbetrachtingen en de uitslag daarvan de Heere te bevelen, maar aan de andere zijde, in een stille hoop, en lankmoedig verwachten van de Heere en de vervulling Zijner toezegging bezig te zijn. O, gij ongetrooste en door onweder voortgedrevene ziel, wacht op de Heere, Psalm 27. "Israël hope op de Heere, wort hij Bern is veel goedertierenheid," Ps. 130, en opdat ik ti hiertoe bewege, zo merkt toch:

1. Die ziel die de Heere niet verwacht noch verbeidt, die komt in een zeer droevige en jammerlijke staat; want de Heere is de God der blijdschap onzer verheuging, Ps. 43, en van die God geen verwachtingen te hebben, o, dat kan niet anders zijn, of de ziel komt in grote droefheid, bangheid en naarheid. Zij mag zich eens wat vermaken in de zichtbare dingen, maar als zij weer naar binnen gaat, en ziet haar ellendige ziel, en dat de Heere Zich verbergt, en haar verlaat, dan is er niets dat haar verkwikken kan. O, is 't dat ze in droefheid wegzinkt, en met de kerk zegt: "Om dezer dingen wil, ween ik, en mijn oog, mijn oog vliet van water, omdat de Trooster die mijn ziel verkwikken zou, verre van mij is," Klaagl. 1. Dan is 't dat ze met David zegt: "Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees, wegens de stem van mijn zuchten, ik ben een roerdomp in de woestijn, als een steenuil in de wildernis, en als een eenzame mus op het dak." Ps. 102. Dan is 't dat de ziel de moed opgeeft, en haar eigen hart opeet, en zich verkwikt in haar hart op te eten, en haar krachten te verkniesen en te verteren. O, laat ons dan wachten op de Heere en Hem verbeiden, maar:

2. De ziel die de Heere niet verwacht, komt in een staat van grote duisternis, want als het licht van Gods aanschijn in de ziel niet meer schijnt, zo kan het niet anders wezen, of zij is geheel met blindheid bezet, ja zo blind, dat als zij God aanbidden zal, zo ziet ze geen van de eigenschappen die in God zijn, noch kan zij betamelijke gedachten (noch bevattning van die grote God maken, noch kan zij Hem vinden, en zo dient ze een onbekende God, Handel. 17, en is 't dan dat de ziel komt om enige plicht te doen voor God en aan haar naaste, zo stoot ze haar voet aan de schemerende bergen, en zij weet van geloof, hoop noch liefde, en dat maakt haar dan zeer verdrietig en droevig en derhalve, zoudt gij dan niet wachten op de Heere?

3. Als men de Heere niet verwacht, zo komt er een grote doodsheid in de ziel omtrent de geestelijke dingen, zodat ze er lust noch liefde meer toe heeft. De rappe leden verstijven, het oog is niet bekwaam om tranen uit te gieten over de zonde, het hart is er ook te ongevoelig toe. Daar tevoren dikwijls de tranen rolden en biggelden over de wangen, dan eens uit gevoelen van Gods liefde, dan eens uit een besef van haar zonden, daar heeft ze nu van beide geen besef noch gevoel meer, en het hart en de ogen zijn als toegestopt en bevroren. Daar de mond een gedurige fontein placht te wezen, tot roem en lof van God, daar is die dan gesloten. Het hart dat gedurige en uitschietende gebeden en dankzeggingen tot God opende, wordt dan een verzegelde fontein, ja daar kan zelfs niet een zucht uit, daar komt niet een hemelse gedachte; het Woord en deszelfs bediening heeft geen kracht op haar. Het is hamer noch zwaard voor die tijd; zij past zich alle dingen verkeerd toe, noch vertroosting en dreigementen hebben kracht op haar, zij is onder alles schotvrij. Noch beloften noch iets kan

haar bewegen, en het zwaarste van al is, dat God Zijn aangezicht voor haar verbergende, zij daaronder ongevoelig en gerust is.

4. Als de ziel de Heere niet verwacht, zo komt ze in een zeer zondige staat. De vijanden vallen haar aan op het zwakste, het boze vlees zoekt dan wraak te nemen op de geest en zoekt in te breken, om de geest zo het mogelijk ware nu ten onder te brengen; immers het vlees neemt dan de ziel gevangen onder de zonde, dat al is 't dat de ziel het hoofd al eens opbeurt, zo heeft zij zoveel kracht niet, dat zij het hoofd op kan houden, maar het zijgt wederom neer; want zij krijgt wel eens moed, en neemt een opzet tegen de zonde, maar dadelijk valt zij daar weer in, en die dit ondervonden en gevoeld hebben, weten hoe droevig dit is. Wel, hebt gij dan niet lang genoeg daar onder gezocht en gehijgd? En is zij u niet lang genoeg tot een zware last geweest daar gij onder gebukt gegaan hebt? O, komt dan en verbeidt de Heere, dat is: wees stil en grondt u op de beloften van wederkeren, gaat, roept, schreeuwt of zucht maar; want zoudt gij hoe langer hoe meer in de zonden vervallen, en kan u dit nog niet bewegen, zo merkt dan wederom.

Zoudt gij de Heere niet wachten, daar de Heere Zelf zo lang naar u gewacht heeft, daar Hij zo lang heeft staan kloppen aan de deur van uw hart, zeggende: "Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive," Hoogl. 5. En niet alleen dat Jezus Zelf heeft staan kloppen aan de deur van ons huis, maar Hij heeft ons jaren en dagen laten bidden door Zijn gezanten, 2 Cor. 5. Daar de Heere Zich verbergt op zo een conditie, van dat Hij wederom komen zal: "want de Heere zal Zijn volk niet verlaten om Zijns groten Naams wille," Sam. 12. Zoudt gij dan de Heere niet verwachten? Wel bemerk eens die heerlijke staat van een Christen, als de Heere Zichzelf aan hem ontdekt, want:

1. Dan neemt Hij de zonden weg, en Hij verlost de ziel van dat verdrietelijk pak, en geeft haar wederom de genieting van Hem, Zijn liefde en weldadigheid, zodat ze zeggen moet met de profeet: "Gij, Heere, hebt mijn ziel lieflijk omhelsd, dat zij in de groeve der vertering niet kwam; want Gij hebt alle mijne zonden achter Uw rug geworpen," Jes. 38. En zo brengt de Heere haar tot Zijn genieting, en in een staat van vrolijkheid, daar Hij haar dan weder bestraalt met licht. Maar niet met een uiterlijke zon, maar met de Zon der Gerechtigheid, Mal. 4, de Opgang uit de hoogte, Luc. 1 en dan komt de Heere de ziel wederom met zulke liefelijke benamingen aanspreken, zeggende: "Mijn vriendin, Mijn zuster, o Bruid!"

2. Dan geeft Hij de ziel wederom vrijmoedigheid, om tot Hem te naderen en te komen tot de troon der genade, zodat ze God wederom kan aanspreken, met de zoete naam van Abba, Vader, zodat ze met David kan zeggen: "Van God is mijne verwachting."

3. Dan geeft Hij vrede in de ziel, en stort de Zijne in hun harten uit. Hij stort in haar de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, Coll. 4. Hij stort Zijn liefde in haar hart uit door Zijn Geest, Rom. 8, waardoor de ziel warm wordt in de liefde van, Jezus, en rondom niet is dan enkel liefde. Zo wat ze dan denkt, wat ze hoort, wat ze ziet en wat ze smaakt, 't is al liefde, en het bedroeft haar als er iemand tegen die liefde aanloopt, zodat ze een voorsmaak geniet van die eeuwige liefde, en van 't eeuwige leven.

Wie heeft nu zin aan al die weldaden des Heeren, aan de vergeving der zonden, de vrede met God en genieting Zijner liefde? Wel, die verbeide Hem en verwachte maar de Heere, maar: Zult gij de Heere niet verbeiden? Wel ik kan en durf u verzekeren, dat de Heere die nu Zijn aangezicht voor u verbergt tot u zal wederkeren, en komen op Zijn tijd, die Hij bestemd heeft, gelijk Hij deed aan Abraham en Sara, Gen. 18, en hoe

zoudt gij het u beklagen, dat gij Hem niet verwacht had als Hij u zo schielijk ontmoette. Wat zoudt gij dan beschaamd wezen, dat gij zo jegens Hem gemurmureerd hebt en wrevelig geweest zijt, dat gij zo verdrietig, gemelijk en knorrig geweest zijt.

Maar de ziel zal zeggen: Wist ik, dat ik een kind Gods was, dan was daar niet aangelegen, ik wilde dan wel wat in de duisternis zittende de Heere verbeiden.

In het kort zal ik daarop iets antwoorden tot onderzoek.

1. Hebt gij niet een gezicht van die staat, en gevoel van die zonden, neemt dat niet al uw lust en troost weg? Valt de zonde u niet lastig en bang, waar dat gij zijt; en dat gij zo dood en duister zijt, maakt u dat niet verdrietig, is daar niet een begeerte in u, dat gij in een andere staat mocht komen? Begint gij somtijds niet enige bevattings daarvan te krijgen, al was het een klein gezichtje, wordt gij dan niet anders, als gij een luchtje van herstel begint te krijgen? Wel is dat niet een teken van Gods werk?

2. Kunt gij wel laten op te zien naar de hemel, naar de Heere Jezus, en daarnaar te zuchten, al is het juist zo niet reflecterende, al was het maar een zucht? Kunt gij dat wel een dag laten?

3. Wenst gij niet, dat gij maar het voorwerp mocht wezen van Zijn liefde om Hem weder lief te hebben? Zou dat uw lust niet wezen, en wenst gij Hem niet te dienen en te vrezen als een Vader? Zoudt gij niet alles om Jezus' wil prijsgeven, en zoudt gij wel niet willen, dat Jezus uw hart verbeterde om naar Hem te gelijken? Wel, ik wil u verzekeren dat Hij tot u wederkeren zal; Hij zegt dat Hij Zijn liefde eens in uw hart uitstorten wil. Richt dan op de trage handen, en de slappe knieën om de Heere te verbeiden.

4. De ziel die de Heere verwacht, voor die is een grote zegen, ja het eeuwige leven weggelegd, Jesaja 40. "Zij zullen de krachten vernieuwen, zij zullen opvaren met vleugelen gelijk de arenden, zij zullen lopen, en niet moede worden, wandelen en niet mat worden." "Ja, die de Heere verwachten, zullen niet beschaamd worden," Ps. 25. Laat dan de duivel, de wereld en het vlees komen, zij zullen beschaamd worden.

O kinderen Gods, 't goed dat voor de wachtende is weggelegd, dat kan ik u niet voorstellen, want nooit hebben ogen het gezien noch oren het gehoord, het is nooit in 's mensen hart hier op aarde opgeklommen, Jesaja 64. En dewijl God zulk groot goed voor u heeft weggelegd, en zo'n grote prijs heeft opgehangen, zo wacht dan en gij zult bevinden dat God almachtig, wijs, en algenoegzaam is. Daarom wentelt uwen weg op de Heere en hij zal het wel maken, Ps. 37. En Hij zal, gelijk in de dagen van ouds, tot u wederkeren en u omhelzen.

Maar zegt gij nu, hoe zal ik wachten, ik zal u in 't kort enige middelen geven.

1. Zo moet gij u nu voor enige dingen wachten, als: 1. Dat gij de vorige ondervinding van Gods gunst en genade, die gij moogt gehad hebben niet verwerpt, ofschoon gij nu in de duisternis zijt. Als gij, tevoren gevoelig, droevig en wenende waart over uw zonden, verbergt dat nu niet, maar zegt liever: ik wil in mijn oordelen stil staan.

2. Wacht u voor ongevoeligheid en verhardt uw hart niet, alsof gij sterker zoudt worden dan de Heere, want: "Wie heeft zich tegen de Heere verhard en vrede gehad?" zeide Job (9). Maar wandelt liever in tederheid omtrent God.

4. Wacht u voor verdrietelijkheid, gelijk Salomo vermaant: "Mijn zoon, zijt niet verdrietig." Wij zijn korzelig met David, Ps. 77, "Mijn ziel weigert getroost te worden."

5. Wacht u van wanhoop en te zeggen: Ik geef het op, en zo alle middelen na te laten en verder te zeggen: Het is te laat, ik ben te zondig, God zal mij niet horen, nu ik zo verre ben afgeweken, want zo tergt men de Heere.

6. Wacht u van de middelen na te laten en uw plicht te doen, als uw gezette gebeden, het Woord Gods te lezen, uw hart op te wekken met Psalmen en geestelijke liederen en zo de Heere te zingen en te dienen met aangenaamheid in uwe harten; alsook uw publieke godsdienstige plichten noch het gezelschap der vromen te schuwen, zonder iets na te laten, als Habakuk, die de Heere op zijn post verwachtte, want zekerlijk de Heere zal Zich op die verkeerde wegen niet laten vinden, en het is een tergende zonde die de Heere smart, want dan loopt gij van het leven tot de dood en gij houdt u dan of u er niet aangelegen was en of God wat aan u gelegen was.

7. Wacht u voor kwade middelen als u te verdiverteren met werelds gezelschap en vermaak en de wereld wederom lief te krijgen met Demas om zo de droefheid te verzetten.

2. Zo moet gij ook deze dingen doen als:

1. Onderzoekt de oorzaak waarom de Heere is weggegaan, en waarom Hij Zijn aangezicht verbergt. Tot dien einde onderzoekt u, hoe gij uzelf omtrent Hem gedragen hebt, beschouwt uw leven, uw daden en uw plichten en zonden en de oorzaak gevonden hebbende, zo veroordeelt die en rechtvaardigt dan de Heere in 't verbergen van Zijn aangezicht en wenst dan niet anders dan hetgeen de Heere over u wil gehengen of uitvoeren.

En dit is onze biddagsplicht: al de zonden van land, kerk, overheden, leraren en 't gehele volk voor de Heere te leggen.

2. Gij moet het geloof oefenen en alzo de Heere verwachten door de rechte weg en het beraamde middel en dat is de Heere Jezus. Die de weg is door welke de Heere Zijn kinderen alles wil geven, dat zij in Zijn naam van Hem bidden. En als zij met Zijn rok bekleed zijn, zo zullen zij eens dubbel zegen van God ontvangen en daarom zo wendt u naar Hem toe, want niemand komt tot de Vader dan door de Zoon, en gelijk wij door de Zoon komen tot de Vader zo komt de Vader tot ons door de Zoon en de Geest, en daarom komt het geloof hier bijzonder te pas. O kinderen Gods, wie dat gij zijt, wie dat maar wil, indien gij maar begerig zijt, stelt u 't Evangelie en de Heere Jezus voor, en grijpt Hem aan door het geloof en brengt Hem zo in de binnenkamer van uw hart, en al die heerlijke dingen die Hij u in de beloften presenteert, vat die aan, want al die maar tot Hem komt, Die zal Hij niet uitwerpen en dan, die de Zoon aanschouwt, belast en beladen met de zonden, gebeten zijnde van de oude slang, die zal niet alleen het eeuwige leven hebben, maar heeft het al, Joh. 3. O, zoekt maar met die vrouw de Heere Jezus van achteren aan te raken en zijt verzekerd, daar zal kracht van Hem uitgaan. Denkt zo dikmaals als de Heere u een Schriftuurplaats 30

of belofte te binnen laat komen, dat Hij u dan lokt, en gelooft dan maar en verlaat uwe slechtigheden en leeft en treedt in de weg des verstands, Spreuken 6. Komt en eet van Jezus' brood en drinkt van Zijn wijn, die Hij gemengd heeft en komt met de Samaritaanse vrouw tot de Heere Jezus en begeert van Hem het water des levens, Joh. 4, en Hij Zelf zal u drenken van dat levende water tot hartsterking van uwe benauwde zielen. En kunt gij niet gevoelen, gelooft, en kunt gij niet geloven, begeert dan maar.

3. Gij moet uzelf in stilheid onderwerpen aan de beschikking van God, welke wijs, heilig en goed is; immers weet Hij beter dan gij, wat goed voor u is, want Hij is de wijsheid zelf; laat daarom Zijn wil die zo heilig en onberispelijk is, uw rustplaats zijn om daar gedurig in te rusten en hoopt zo tegen hope in, wat ongeval de Heere u ook brengt, zeggende met Abraham: "De Heere zal 't voorzien."

4. Weest gedurig werkzaam in alle middelen en neemt uw plichten waar op hun gezette tijden, des morgens, 's middags, 's avonds, gelijk Daniël en alzo de Heere verwachtend. Dan zult gij niet beschaamd worden, en gij zult zo getroost worden, nadat gij hier zo lang zult gesukkeld hebben, en zolang door geloof en hoop gewandeld hebbende, zult gij eens Zijn aangezicht zien in. eeuwigheid.
Amen.